

Tartalom

1. Stratégiai nyilatkozat.....	1
2 Igényfelmérés és beavatkozási stratégia, beleértve a céltervet és a kontextusmutatókat.....	6
2.1. Igényfelmérés és beavatkozási stratégia.....	6
2.1.SO1 A gazdaságok fennmaradását biztosító jövedelemnek és a mezőgazdasági ágazat rezilienciájának a támogatása Uniós-zerter a hosszú távú élelmezésbiztonság és a mezőgazdasági diverzitás fokozása, valamint az uniós mezőgazdasági termelés gazdasági fenntarthatóságának biztosítása céljából	24
2.1.SO2 A piacorientáltság fokozása és a gazdaságok versenyképességének növelése rövid és hosszú távon egyaránt, többek között oly módon, hogy nagyobb hangsúlyt kap a kutatás, a technológia és a digitalizáció	33
2.1.SO3 A mezőgazdasági termelők helyzetének javítása az értékláncban	48
2.1.SO4 Többek között az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése és a szénmegkötés fokozása révén hozzájárulás az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz, valamint a fenntartható energia előmozdításához.....	57
2.1.SO5 A fenntartható fejlődés és a természeti erőforrásokkal – például a vízzel, a talajjal és a levegővel – való hatékony gazdálkodás támogatása többek között a vegyi anyagoktól való függés csökkentésével.....	78
2.1.SO6 Hozzájárulás a biológiai sokféleség csökkenésének megállításához és visszafordításához, az ökoszisztéma-szolgáltatások gyarapítása, valamint az élőhelyek és a tájak megőrzése	98
2.1.SO7 A mezőgazdasági pálya vonzóvá tétele a fiatal mezőgazdasági termelők és egyéb új mezőgazdasági termelők számára és e termelők ágazatban tartása, valamint a fenntartható vállalkozásfejlesztés előmozdítása a vidéki térségekben	121
2.1.SO8 A foglalkoztatásnak, a növekedésnek, a nemek közötti egyenlőségnek – és többek között a nők mezőgazdasági tevékenységekben való részvételének –, a társadalmi befogadásnak és a helyi fejlesztésnek az előmozdítása a vidéki térségekben, a körforgásos biogazdaságot és a fenntartható erdészetet is beleértve.....	129
2.1.SO9 Az uniós mezőgazdaság által az élelmiszerekkel és az egészséggel kapcsolatos társadalmi igényekre adott válasz javítása, többek között a magas minőségű, biztonságos és tápláló, fenntartható módon termelt élelmiszerek, az élelmiszer-pazarlás mérséklése, az állatjólét fokozása és az antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem terén	144
2.1.XCO Az ágazat korszerűsítésére irányuló, az ismeretek gyarapításának és megosztásának, az innovációnak és a digitalizációnak a mezőgazdaságban és vidéki térségekben történő előmozdításán keresztül megvalósítandó átfogó célkitűzés	155
2.2 A célok kiszámításához használt kontextusmutatók és egyéb értékek	166
2.3 Célterv	167
2.3.1 Összefoglaló táblázat.....	167
2.3.2 Az eredménymutatókhoz közvetlenül és jelentős módon kapcsolódó tervezett beavatkozások és kimenetek	178
2.3.3. Összehangoltság „a termelőtől a fogyasztóig” stratégiában és az uniós biodiverzitási stratégiában meghatározott, 2030-ra teljesítendő uniós célkitűzésekkel, valamint hozzájárulása azok teljesítéséhez.....	178

1. Stratégiai nyilatkozat

A KAP Stratégiai Terv jövőképe és küldetése

Magyarország Kormánya szövetségese a vidéknek. Meggyőződésünk ugyanis, hogy Magyarország jövőbeni sikereinek egyik legfontosabb alapja, ha vidéki térségeink, városaink és falvaink is sikeresek az ott élő emberekkel együtt. A megújuló vidék, megújuló agrárium programunk a jövőjüket jelenti.

A magyar vidék jövőjének alakítása éppen ezért társadalmi, gazdasági és környezeti szempontból is alapvető fontosságú a magyar kormány számára. Célunk, hogy megújítsuk Magyarország vidéki

területeinek gazdaságát és minél magasabb fokú fejlődési pályára állítsuk azt kihasználva a modern technológiák adta lehetőségeket; ott élő honfitársaink számára vonzó életkörülményeket és munkalehetőséget biztosítsunk; az európai és a magyar élelmiszerellátás biztonságát megteremtő mezőgazdasági termelést, a minőségi élelmiszerek előállítását jövedelmező és társadalmilag elismert tevékenységgé tegyük, mindezt pedig úgy, hogy közben hazánk környezeti állapotát, természeti erőforrásainak megújulását is jelentősen javítsuk. Ennélfogva a magyar Stratégiai Terv érdemben hozzájárul az Európai Zöld Megállapodás mezőgazdaságot érintő célkitűzéseinek megvalósulásához.

A vidéki Magyarország számára a mezőgazdaság, az erdőgazdaság, az élelmiszerfeldolgozás és a kapcsolódó gazdasági ágazatok gazdaságilag és környezetileg fenntartható fejlődése olyan lehetőséget jelent, amelynek révén saját erőforrásaira építve képes értéket teremteni és megélhetést biztosítani. A magyar vidéki térségek jelentős része komparatív előnyökkel, felhalmozott tudással rendelkezik a mezőgazdasághoz kapcsoló gazdasági tevékenységek tekintetében, erre érdemes és kell építeni.

Gazdasági fejlődést szolgáló szakpolitikai célok

Az agrárgazdaság alakulásának világszintű és európai folyamatait elemezve Magyarország azt a döntést hozta, hogy a KAP vidékfejlesztési támogatásainak keretében a legfontosabb fejlesztési prioritás az élelmiszeripar lesz, a mezőgazdaságban pedig egyrészt az egy hektárra vetített hozzáadott érték emelését tűzzük ki célul, másrészt a termelés költséghatékonyságának növelését célzó beruházás-támogatási struktúrát tervezünk.

A magyar Stratégiai Terv végrehajtásának eredményeként nemzetközi mércével mérve is versenyképes, erőforrás-hatékony, magas hozzáadott értéket termelő és innovatív mezőgazdaságot és élelmiszeripart kívánunk létrehozni, amely az eddigieknél ellenállóbbá válik a külső gazdasági sokkhatásokkal és a termelést közvetlenül sújtó természeti tényezőkkel szemben.

Mindennek érdekében kiszámítható és hatékony eszközökkel kívánjuk segíteni a kis- és közepes agrárgazdaságok, valamint az élelmiszeripar tudás- és technológiaalapú versenyképességét. Értéknek tekintjük a kiscgazdaságokat, akik számára támogatáspolitikai eszközeinkkel széleskörű lehetőséget kívánunk adni saját gazdaságuk erősítésére, a helyi értékesítésben való aktívabb részvételre vagy éppen a termelési értékláncokban történő részvétel feltételeinek megteremtésére. A kisebb gazdaságok helyzetének erősítése érdekében kiemelt figyelmet fordítunk a termelői együttműködések közös fejlesztéseinek, beruházásainak ösztönzésére, különös tekintettel az élelmiszer feldolgozásához kapcsolódó tevékenységek keretében, ezzel is hozzájárulva a termékpályán keletkező jövedelem igazságosabb eloszlásához.

A mezőgazdasági termelésintenzitás további növelése érdekében kiemelten kezelünk több termékpályát, így a főbb állati termékpályákat (baromfi, tej, sertés) és a kapcsolódó takarmányelőállítást, az ipari zöldségtermesztést, a kertészeti kultúrákat, a vetőmagtermesztést és mindezek feldolgozását.

Az állattenyésztés esetében a termeléshez kötött támogatásokon és a beruházási támogatásokon túl az eddiginél jóval szélesebb körben kívánjuk az állattóléti többletvállalásokhoz kapcsolódó támogatási formákat bevezetni.

Komplexebb beruházásokhoz kapcsolódó pályázatokhoz kapcsolódóan a Stratégiai Terv alapján megjelenő felhívások szempont rendszerében növeljük a beruházási projektek pénzügyi megalapozottságának fontosságát, a fenntarthatósági szempontokat.

Zöld jövőt szolgáló szakpolitikai célok

A Stratégiai Terv végrehajtásának eredményeként azt várjuk, hogy javuljon a mezőgazdasági termelés erőforrás-hatékonysága, a gazdálkodók széles rétege használjon környezetkímélő termelési technológiát és eljárásokat, ennek következtében a mezőgazdaság fenntarthatóbb módon kezelje a természeti erőforrásokat, csökkenő mértékben járuljon hozzá a klímaváltozáshoz és növekedjen a biológiai sokféleség is. Olyan komplex megközelítést alkalmazunk a támogatási rendszerhez kapcsolódó, a környezeti állapot javítását és a természeti erőforrások fenntartható kezelését szolgáló előírásrendszerünkben, amelynek révén termelőinket ésszerűen ösztönözzük gazdálkodási gyakorlataik megújítására. Beavatkozásaink révén

minden korábbinál erősebb védelmet kap a talaj és annak szervesanyag tartalma, minden korábbinál erősebben ösztönözzük a vízvisszatartást talajban, tájban egyaránt és vizeink védelmét.

A magyar KAP Stratégiai Tervnek a helyzetfeltárások és szükségletelemzések alapján tervezett zöld felépítménye az alábbiak szerint vázolható:

1. szint: Támogatható terület fogalmának bővítése (AÖT) (I-II. pillér)
2. szint: Kötelező környezeti alapfeltételek (kondicionalitás) (I-II. pillér)
3. szint: Önkéntes agro-ökológiai alapprogram (AÖP, eco-scheme): (I. pillér)
4. szint: Önkéntes emeltszintű agro-ökológiai átállást segítő beavatkozások (II. pillér)
5. szint: Egyéb beavatkozások környezet-, klímavédelmi és adaptációs hatással (II. pillér)

A zöld felépítményben természetesen megtalálhatók az ágazati támogatások egyes zöld elemei, illetve egyes, főleg az energia- és erőforrás-hatékonyságot, valamint a megújuló energia használatát célzó beruházások, az erdészeti intézkedések az erdőtelepítéstől kezdve az erdészeti környezetvédelmi programig, valamint a genetikai erőforrások megőrzését és az állatjólétet célzó támogatások is. Továbbá kiemelt szerepet szánunk a horizontális, minden szintet támogató AKIS beavatkozásoknak, valamint a KAP Hálózat zöld támogató egységének.

Megújuló vidéket szolgáló szakpolitikai célok

A Stratégiai Tervben nagy súlyt helyezünk a generációváltás ösztönzésére, támogatást nyújtunk ahhoz, hogy az idősebb, az önálló gazdaságot már tovább vinni nem óhajtó gazdálkodók megnyugtatóan tudják rendezni a gazdaságuk sorsát azzal, hogy egyben átadják azt a fiatalabb generáció egy tagjának. E cél érdekében támogatjuk a fiatal (40 év alatti) generációt, valamint az ennél idősebbeket is, amennyiben a teljes gazdaságot átveszik, egy ötéves üzleti terv végrehajtásában. Külön támogatjuk az átadó és az átvevő gazda együttműködését, amelynek keretében az átadó, a nyugdíjkorhatárt elért gazda támogatást kap az átadás lebonyolításához.

A KAP Stratégiai Terv a vidéki településeken megvalósítható, számos lehetséges fejlesztési cél közül azokra fókuszál, amelyek kötődnek a mezőgazdasághoz, élelmiszeriparhoz, környezetvédelemhez, tájfenntartáshoz. Így támogatjuk többek közt a gazdálkodói tevékenységek mezőgazdaságon kívüli irányba történő diverzifikációját (pl. turisztikai szolgáltatás), a helyi termelők árúinak értékesítésére szolgáló piacok létesítését, a helyi termékek hasznosítását elősegítő közkonyhák kialakítását, a mezőőri szolgálat fejlesztését, vagy a helyi termelők és a fogyasztók értékesítési közösségeinek létrehozását stb. Ezek a tevékenységek fejlesztik az életszínvonalat meghatározó alapszolgáltatásokat a vidéki térségekben és javítják a helyi foglalkoztatást.

A programidőszakban kiemelt cél a gazdatársadalom alkalmazkodóképességének növelése, melynek egyik pillérét az információkat hatékonyan közvetítő tudáshálózat megteremtése képezi. Ezt segíti elő a falugazdász hálózat, valamint az ágazati szakmai szervezetek szakértői bázisának megerősítése, az agrár közép- és felsőfokú oktatási intézmények tangazdaságainak modern bemutatóüzemévé fejlesztése, a gazdák felnőtt képzési programokba történő bevonása. Az innováció növelésére szakmailag erősebb támogatást nyújtunk a megalakuló innovációs csoportoknak, akik újabb termelőket mozgósítanak.

Támogatjuk, hogy az együttműködő települések önálló helyi stratégiát alkossanak a Stratégiai Terv öt évére vonatkozóan (LEADER program). Emellett támogatjuk az ún. okos falu stratégiák megalkotását, ahol egyetlen település tudja majd meghatározni – előtérbe helyezve a digitális megoldásokat – a saját fejlesztési stratégiáját az elérni kívánt célokkal és az azokhoz szükséges források megjelölésével. A helyi stratégiákkal szemben fontos követelmény, hogy ne csak az infrastruktúra fejlesztésére koncentráljanak, hanem öleljenek fel gazdaságfejlesztési és környezeti célokat is.

Mezőgazdasági tudás- és innovációs rendszerek a szakpolitikai célok szolgálatában

A programidőszak átfogó célja, hogy a tudás, az innováció és a digitalizáció (AKIS) előmozdítása és megosztása révén hatékonyan hozzájáruljon az egyes szakpolitikai célok megvalósulásához.

2 Igényfelmérés és beavatkozási stratégia, beleértve a céltervet és a kontextusmutatókat

2.1. Igényfelmérés és beavatkozási stratégia

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
1.1.1	Kiszámítható alapjövedelem a gazdálkodóknak	2	Igen	X									
1.1.2	Elérhető hitel finanszírozás biztosítása	2	Részben	X									
1.1.3.	Kis- és közepes gazdaságok jövedelmezőségének javítása	2	Igen	X									
1.2.1	A kedvezőtlen időjárási jelenségek és a klímaváltozás okozta károk kezelése a mezőgazdaságban	1	Igen	X									
1.2.3	Piaci kockázatok ellensúlyozása, hatásának mérséklése	2	Igen	X									
1.2.4	Mezőgazdasági biztosításkötés (öngondoskodás) ösztönzése	2	Igen	X									
2.1.1	Termelés üzemi és üzleti hatékonyságának növelése	1	Igen		X								
2.1.11	Új ültetvények létrehozása, ültetvények felújítása és korszerűsítése	2	Igen		X								
2.1.2	Modern termelői kapacitások létrehozása	2	Igen		X								
2.1.3	A mezőgazdasági alapanyagok feldolgozottsági szintjének növelése	1	Igen		X								
2.1.4	Vízhiány kezelése a szántóföldi növénytermesztésben	1	Igen		X			X					
2.1.7	Technológiai átállás a szigorodó növény-egészségügyi előírások figyelembe vételével	1	Igen		X								
2.1.8	Termesztéstechnológia javítása	1	Igen		X								
2.1.9	Tartástechnológia átalakítása, fejlesztése	1	Igen		X								
2.2.1	Post harvest technológia fejlesztése, válogatás, csomagolástechnológia	2	Igen		X								
2.2.2	Terménytárolók, hűtőházak építése/felújítása	2	Igen		X								
2.2.4	Belvízi áruszállítási infrastruktúra, vasúti terményrakodási kapacitások fejlesztése	3	Nem		X								
2.3.1	Innovatív technológiák és fenntartható megközelítések elterjesztése a mezőgazdaságban	2	Igen		X								X
2.3.2	Üzemi tevékenység diverzifikációja	2	Igen		X								

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
2.3.3	Magas hozzáadott értékű termékek piaci részesedésének növelése	1	Igen		X								
2.3.5	Vállalatok innovativitásának növelése, gyors reakcióképesség a változó piaci igényekre	2	Igen		X								
2.4.1	Piackutatás	3	Igen		X								
2.4.2	Agrár-élelmiszeripari termékek promóciója	2	Igen		X								
2.4.3	Szemléletformálás az egészség táplálkozás terén	1	Igen		X								
3.1.1	Horizontális és vertikális integráció, koordináció, kooperáció ösztönzése	1	Igen			X							
3.1.2	Az ágazati együttműködések (közte TSZ, TCS) számának és piaci hatékonyságának növelése	1	Igen			X							
3.1.3	Rövid ellátási láncok fejlesztése (adatbázis, eszköz, infrastruktúra és kompetencia fejlesztés)	1	Igen			X							
3.1.4	Helyi együttműködések fejlesztése a termékelőállítás, forgalmazás és értékesítés területén	1	Igen			X							
3.2.1	Információs aszimmetria megszüntetése termelők és kereskedők között	3	Nem			X							
3.2.2	Szerződéses fegyelem erősítése, hosszútávú szerződéses kapcsolatok erősítése	2	Nem			X							
4.1.1	A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása	1	Igen				X						
4.1.2	ÜHG és ammónia kibocsátás csökkentése az állattartás technológiai fejlesztésével	2	Igen				X						
4.2.1	Az erdőállományok szénegyensúlyának megőrzése, klímadaptív megújulásának elősegítése	2	Igen				X						
4.2.2	ÜHG, illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel	2	Igen				X						
4.3.1	Megújuló energia alkalmazásának növelése a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembe vételével	3	Igen				X						
4.3.3	Energia felhasználás hatékonyságának növelése üzemi és technológiai szinten	1	Igen				X						

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
4.4.1	A negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő megoldások és eszközök fejlesztése	1	Igen				X						
4.4.2	A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata	2	Igen				X		X				
4.4.3	A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás ösztönzésével	1	Igen				X						
4.5.1	Tudásátadás és annak fejlesztése az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről	1	Igen				X						X
4.6.1	Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segítő regionális adatbázisok fejlesztése.	1	Részben				X						
4.7.1	Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása	1	Igen				X						
5.1.1	Üzemszintű talajerő- és tápanyag-gazdálkodás kialakítása	1	Igen					X					
5.1.2	A tápanyagvesztés csökkentése, a tápanyagok kimosódásának megakadályozása	1	Igen					X					
5.1.3	Degradált talajok helyreállítása, vízgazdálkodásuk javítása	1	Igen					X					
5.1.4	Termőföld védelem agrár-erdészeti rendszerekkel	2	Igen					X					
5.1.5	Szennyvíz/iszap, élelmiszerhulladék és biomassza újrahasznosítás a tápanyag utánpótlásban	2	Nem					X					
5.2.1	Felszíni és felszín alatti vizek fenntartható használata	1.	Igen					X					
5.2.2	Hullámtereken megfelelő növényzet kialakítása (invazív fajok, háttér-szennyezés)	2	Igen					X					
5.2.3	Vizek parti zónájában típusától függő zonáció rehabilitációja, pufferzóna kialakítása	2	Igen					X					
5.3.1	Vízvisszatartás elősegítése a talajban és a tájban	1	Igen					X	X				
5.3.2	Szárazságtűrő növényfajták termesztésbe állítása	1	Nem					X					
5.4.1	A mezőgazdasági eredetű légszennyezők és szálló por kibocsátásának csökkentése	3	Igen					X					
5.4.2	Mezőgazdasági eredetű ammónia-kibocsátás csökkentése	2	Igen				X	X					

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
5.5.2	Integrált környezetbarát növényvédelem	1	Igen					X					
6.1.1	Natura 2000 mezőgazdasági élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása	1	Igen	X					X				
6.1.2	Magas természeti értékű területek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása	1	Igen				X		X				
6.1.3	Gyeppek jó ökológiai állapotának és fajgazdagságának fenntartása és fejlesztése	2	Igen						X				
6.2.3	Művelt területek közötti ökológiai átjárhatóság és biodiverzitás biztosítása köztes zónák által	1	Igen						X				
6.3.1	Natura 2000, valamint védett erdei élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása	1	Igen	X					X				
6.3.2	A folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelése	1	Igen					X	X				
6.3.3	Erdők szerkezetének, korösszetételének javítása, erdőfelújítások ösztönzése	1	Igen						X				
6.3.4	Az erdő- és vegetációtüzek kockázatcsökkentése komplex megelőzéssel	2	Igen						X				
6.4.1	Korszerű adatgyűjtési és monitoring rendszerek fejlesztése a biológiai sokféleség mérésére	1	Részben						X				
6.5.1	Mezőgazdaság, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködések támogatása	1	Részben						X				
6.5.2	Ökoszisztéma szolgáltatások és a biológiai sokféleség jelentőségéről tájékoztatás a közvélemény felé	2	Igen						X				X
6.5.3	Pollinációs rendszerek stabilitásának biztosítása	1	Igen						X				
6.6.1	Génmegőrzés, tájgazdálkodás lehetőségeinek kihasználása a klíma adaptív mező- és erdőgazdálkodásban	2	Igen						X				
6.7.1	Ökológiai művelés alatt álló területek nagyságának növelése	2	Igen						X				
7.1.1	Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási vállalkozások indításának ösztönzése a fiatalok körében	1	Igen							X			

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
7.1.2	Generációk közötti együttműködések támogatása	2	Igen							X			
7.1.3	Fiatal gazdák földhöz jutásának könnyítése	2	Részben							X			
7.1.4	Fiatal gazdák hitelhez jutásának könnyítése	2	Részben							X			
7.1.5	Agrárvállalkozások generációk közötti átadás-átvétele adminisztratív terheinek csökkentése	2	Részben							X			
7.2.1	Gazdaságindításhoz szükséges komplex vállalkozói ismeretek nyújtása	1	Igen							X			X
7.2.2	A mezőgazdasági pálya vonzóvá tétele a fiatal generációk számára	1	Igen							X			
7.3.1	Induló mezőgazdasági vállalkozások támogatása a fiatal gazda kategórián kívüliek számára	1	Igen							X			
7.3.2	On-farm/off-farm diverzifikáció segítése, több lábon álló vidéki vállalkozások kialakítása céljából	2	Igen							X			
8.1.1	Vidéken élő nők foglalkoztatási rátájának növelése	1	Részben								X		
8.1.2	Vidéki mikrovállalkozások jövedelmezőségének javítása	1	Részben								X		
8.1.5	Kisgazdaságok jövedelmezőségének javítása	2	Igen							X	X		
8.1.6	Biomassza alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozása, megújuló energia hasznosítás	1	Részben				X				X		
8.1.7	Fosszilis eredetű ipari alapanyagok kiváltása zöld forrásból származó helyettesítőkkal	1	Igen				X				X		
8.2.1	Emberi erőforrás a fejlesztéspolitikai programok végrehajtására	2	Részben								X		
8.2.2	Helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztések	1	Részben								X		
8.2.3	A helyi fejlesztési programok összhangjának megteremtése, térségi együttműködések	1	Részben								X		
8.3.1	Vidéki közlekedési infrastruktúra regionális különbségeinek csökkentése	3	Részben								X		
8.3.2	Életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások	3	Részben								X		

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
	infrastrukturális háttérnek fejlesztése												
8.4.1	Aprófalvak ellátása gyermekvédelmi, egészségügyi és oktatási szolgáltatásokkal	3	Részben								X		
8.4.2	Roma felzárkóztatási programok ösztönzése, szegregáció csökkentése	3	Részben								X		
8.6.1	Erdei haszonvételek körének és hozzáadott értékének növelése, jövedelmezőség javítása	3	Igen								X		
8.6.2	Erdőállományok növelését és klímaadaptációját biztosító erdészeti szaporítóanyag-előállítás	2	Igen								X		
9.1.1	Állatjóléti elvárásoknak való megfelelés és a haszonállatok természetes igényeinek kielégítése	1	Igen									X	
9.1.2	Általános higiéniai és biológiai biztonsági feltételek javítása, élelmiszerbiztonság növelése	1	Igen									X	
9.1.3	Állategészségügyi problémák megelőzése, előrejelző rendszerek kialakítása/fejlesztése	1	Részben									X	
9.2.1	Okszerű, kizárólag előrejelzésre alapozott célzott növényvédőszer használat elősegítése	1	Igen									X	
9.2.2	Okszerű antibiotikum-felhasználás az állattartásban	1	Igen									X	
9.3.1	Fogyasztói elvárásokat szem előtt tartó termékfejlesztések és a termékek csomagolásának fejlesztése	3	Igen									X	
9.3.2	Innovatív technológiai megoldások alkalmazása az élelmiszer-előállításban - csomagolásban	2	Részben									X	
9.3.3	Csomagolási és hulladék keretirányelv betartásának elősegítése	2	Igen									X	
9.3.4	Minőségrendszerek, minőségbiztosítási- és tanúsítási rendszerek, fogyasztói tájékoztatás	1	Igen									X	
9.4.1	Ökológiai termékek belpiaci részesedésének és kapcsolódó feldolgozó kapacitások növelése	2	Igen									X	
9.5.1	Információ-átadás és adatgyűjtés hatékonyságának növelése a hatósági ellenőrzések területén	1	Nem									X	
9.7.1	Piaci információs rendszerek fejlesztése	2	Nem									X	

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben	SO1	SO2	SO3	SO4	SO5	SO6	SO7	SO8	SO9	XCO
9.8.1	A speciális egészségügyi vagy társadalmi okokra visszavezethető táplálkozási igények kielégítése	2	Igen									X	
CCO.1.1	Ágazati célkitűzések megvalósulását támogató, gyakorlatorientált ismeretátadás támogatása	1	Igen										X
CCO.1.10	Fogyasztói edukáció, tudatosság erősítése	1	Részben										X
CCO.1.2	Gazdálkodók ismereteinek bővítése	1	Igen										X
CCO.1.3	Kutatók-termelők-feldolgozók közötti együttműködések erősítése	1	Igen										X
CCO.1.6	Tudásátadás a mezőgazdasági és erdőgazdasági generációváltás gyorsítása érdekében	2	Igen										X
CCO.1.7	Szaktanácsadók képzése	1	Igen										X
CCO.1.9	Agrárvállalkozók duális képzésben, fogadó félként való részvételének ösztönzése	2	Igen										X
CCO.2.1	Közép- és felsőfokú agrár-oktatási intézmények felkészültségének és eszközparkjának fejlesztése	2	Részben										X
CCO.2.2	Bemutató üzemek kialakítása	1	Igen										X
CCO.3.1	A munkaerő képzettségi szintjének növelése, az innovatív technológiák alkalmazása érdekében	1	Igen										X
CCO.3.2	Képzett kutatók helyben tartása, KFI szektor támogatása	2	Igen										X
CCO.3.3	Agrár- és élelmiszeripari vállalkozók innovativitásának növelése	2	Igen										X
CCO.4.1	Szélessávú internet szolgáltatásokhoz személyes hozzáférés biztosítása	2	Részben										X
CCO.4.2	Digitális ágazati nyilvántartások kialakítása, integrációja	1	Nem										X
CCO.4.3	Elektronikus ügyintézés, transzparencia	1	Részben										X
CCO.4.4	Agrár, -élelmiszeripari és erdőgazdálkodó vállalkozások digitális infrastruktúrájának fejlesztése	1	Igen										X
CCO.4.5	Digitális megoldások fejlesztése a minőségbiztosítás, tanúsítás, nyomkövethetőség, jelölés terén	1	Igen										X

1.1.1 - Kiszámítható alapjövedelem a gazdálkodóknak

A jelenlegi alaptámogatás továbbvitele: egységes területalapú támogatás + a környezeti állapot megőrzését, illetve javítását elősegítő zöld komponens + a fiatal gazdálkodók támogatása;

Ezt kiegészítik továbbá a termeléshez kötött támogatások a következő ágazatokban:

- Növénytermesztés: cukorrépa termesztés, rizs termesztés, ipari zöldség és zöldség termesztés, gyümölcsstermesztés, ipari olajnövény termesztés, szemes- és szálas fehérjenövény termesztés.
- Állattenyésztés: anyajuh tartás, hizott bika tartás, anyatehén tartás, tejhasznú tehén tartás.

1.1.2 - Elérhető hitel finanszírozás biztosítása

A jövedelem stabilitás fokozása a gazdálkodók számára kezességvállalással, hitelgaranciával stb.

1.1.3. - Kis- és közepes gazdaságok jövedelmezőségének javítása

Kulcsfontosságú a közvetlen kifizetések méltányosságának, eredményességének és hatékonyságának javítása. A támogatás célzottabbá tétele érdekében különös figyelmet kell fordítanunk a kis- és közepes méretű gazdaságokra, ezt a SWOT- elemzés és a szükségletfelmérés is alátámasztja.

1.2.1 - A kedvezőtlen időjárási jelenségek és a klímaváltozás okozta károk kezelése a mezőgazdaságban

A kedvezőtlen időjárási jelenségek és a klímaváltozás okozta termelői károk kezelése a mezőgazdaságban (növénytermesztés, állattenyésztés, kertészet)

1.2.3 - Piaci kockázatok ellensúlyozása, hatásának mérséklése

A gazdálkodók jövedelmét veszélyeztető piaci kockázatok (pl. nagymértékű árcsökkenés) hatásának mérséklése.

1.2.4 - Mezőgazdasági biztosításkötés (öngondoskodás) ösztönzése

Annak elősegítése, hogy a gazdálkodók saját maguk is képesek és hajlandók legyenek kockázataik csökkentésére azzal, hogy terményeikre, ingatlanjaikra biztosítást kötnek.

2.1.1 - Termelés üzemi és üzleti hatékonyságának növelése

A hatékonyság növelése a mezőgazdasági termelésben és az értékesítésben növeli a versenyképességet, a jövedelmezőséget.

2.1.11 - Új ültetvények létrehozása, ültetvények felújítása és korszerűsítése

Az új gyümölcsültetvények létrehozása a korszerűbb technológia révén a versenyképességet jelentősen növeli.

2.1.2 - Modern termelői kapacitások létrehozása

A termelői kapacitások fejlesztését, modernizálását szolgáló beruházások a gazdálkodó piaci helyzetét erősítik a hatékonyság növelése által.

2.1.3 - A mezőgazdasági alapanyagok feldolgozottsági szintjének növelése

Technológia fejlesztés, a feldolgozott termékek arányának növelése, hozzáadott érték növelése, amely a mezőgazdasági termékek piaci pozícióját erősíti.

2.1.4 - Vízihiány kezelése a szántóföldi növénytermesztésben

Amennyiben a gazdálkodó nincs kitéve a vízihiány okozta termés mennyiség/minőség ingadozásnak, az hatékonyságát és piaci pozícióját is erősíti.

2.1.7 - Technológiai átállás a szigorodó növény-egészségügyi előírások figyelembe vételével

A növény-egészségügyi előírások követése esetenként jelentős ráfordítást, ezáltal versenyképesség-csökkenést okoz a gazdálkodóknak, a KAP segítségével a forráshiány áthidalható.

2.1.8 - Termesztéstechnológia javítása

A termesztéstechnológiai beruházások a versenyképességet közvetlenül javítják a termékek minőségének javítása, mennyiségének növelése révén.

2.1.9 - Tartástechnológia átalakítása, fejlesztése

A termesztés technológiához hasonlóan a tartástechnológia javítása is több, piacképesebb terméket eredményez.

2.2.1 - Post harvest technológia fejlesztése, válogatás, csomagolóstechnológia

Post harvest technológia fejlesztése, ide értve a takarmány, fehérjetakarmány és vetőmag szükséglet kielégítését megfelelő válogatás és csomagolóstechnológia alkalmazásával. A post harvest technológia a zöldség- és gyümölcsstermesztés esetében az utóbbi években kevesebb figyelmet kapott, a versenyképesség fenntartása érdekében fejlesztésre szorul.

2.2.2 - Terménytárolók, hűtőházak építése/felújítása

Az agrártermékek értékesítése a tárolás minőségétől függ, így a versenyképességet közvetlenül befolyásolja.

2.2.4 - Belvízi áruszállítási infrastruktúra, vasúti terményrakodási kapacitások fejlesztése

A megtermelt áruk hatékony és nagy mennyiségű szállítása a versenyképesség feltétele.

2.3.1 - Innovatív technológiák és fenntartható megközelítések elterjesztése a mezőgazdaságban

Az innovatív és fenntartható technológiák és gazdálkodási módszerek, mint a precíziós gazdálkodás vagy a körforgásos gazdálkodási szemlélet a versenyképesség és a kiszámítható gazdasági eredmények meghatározói.

2.3.2 - Üzemi tevékenység diverzifikációja

A több lábón állás hozzásegíti a gazdálkodót, hogy termelési kockázatát csökkenteni tudja.

2.3.3 - Magas hozzáadott értékű termékek piaci részesedésének növelése

A magas hozzáadott értékű termékek piaci részesedésének növelése az alapvető élelmiszerek piacán, vagy a különleges és niche piacokon a kereslet bővülését és a bevételek növekedését eredményezi.

2.3.5 - Vállalatok innovativitásának növelése, gyors reakcióképesség a változó piaci igényekre

Az innovativitás, a gyors reakció képesség a versenyképesség fontos összetevője.

2.4.1 - Piackutatás

A piackutatás a vállalatok piaci jelenlétének alapvető eszköze.

2.4.2 - Agrár-élelmiszeripari termékek promóciója

A promóció a piaci jelenlét meghatározó eszköze.

2.4.3 - Szemléletformálás az egészséges táplálkozás terén

Az egészséges táplálkozás iránti igényt a lakosság széles körében ki kell alakítani, ezáltal nemcsak az általános egészségügyi állapot javul, hanem az egészséges agrártermékek piaca is bővül.

3.1.1 - Horizontális és vertikális integráció, koordináció, kooperáció ösztönzése

Az értékláncon belül az integráció és a kooperáció meghatározza a résztvevők lehetőségeit.

3.1.2 - Az ágazati együttműködések (közte TSZ, TCS) számának és piaci hatékonyságának növelése

Az együttműködések hatékony működése a résztvevők piaci lehetőségeit bővíti.

3.1.3 - Rövid ellátási láncok fejlesztése (adatbázis, eszköz, infrastruktúra és kompetencia fejlesztés)

A rövid ellátási láncok fejlesztése a helyi termékek piacra jutása, a szállítási költségek csökkentése szempontjából fontos.

3.1.4 - Helyi együttműködések fejlesztése a termékelőállítás, forgalmazás és értékesítés területén

A helyi együttműködések a termékelőállítás, forgalmazás és értékesítés hatékonyságát is növelik.

3.2.1 - Információs aszimmetria megszüntetése termelők és kereskedők között

A termelők piaci ismeretei és tudásuk az adott piaci helyzetről jellemzően alacsonyabb, mint a kereskedőké, így kiszolgáltatott helyzetben vannak.

3.2.2 - Szerződéses fegyelem erősítése, hosszútávú szerződéses kapcsolatok erősítése

A szerződéses fegyelem a gazdálkodók és a felvásárlók közötti bizalom záloga.

4.1.1 - A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása

A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képessége a gyepterületek, nem termő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakításával, fenntartásával, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztésével, trágyakijuttatás megváltoztatásával javítható.

4.1.2 - ÜHG és ammónia kibocsátás csökkentése az állattartás technológiai fejlesztésével

Az állattartás, különösen a takarmányozás és a tartástechnológia, valamint a trágyatárolás gyakorlatát szükséges olyan irányba fejleszteni, hogy az ÜHG és ammónia kibocsátás ezáltal csökkenjen.

4.2.1 - Az erdőállományok szénegyensúlyának megőrzése, klímaadaptív megújulásának elősegítése

Az erdők fenntartása a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás fontos eszköze.

4.2.2 - ÜHG, illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel

Az erdők az ÜHG kibocsátás csökkentésében is szerepet játszanak.

4.3.1 - Megújuló energia alkalmazásának növelése a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembe vételével

A megújuló energia alkalmazásának növelése a klíma adaptáció fontos eszköze, amit azonban csak az ökológiai szempontok, valamint a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembe vételével (pl. energia ültetvények, invazív fajok, termásvíz-felhasználás stb.) szabad végezni.

4.3.3 - Energia felhasználás hatékonyságának növelése üzemi és technológiai szinten

A hatékony energia felhasználás többek között az ÜHG kibocsátást is csökkenti, így a klímaváltozás ellen is hat.

4.4.1 - A negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő megoldások és eszközök fejlesztése

A kármegelőzés, így a klímaváltozás hatásainak enyhítése érdekében a negatív időjárási hatások (pl. aszály, jégesőkár, tűzkár, biotikus károk, fagykár) elleni védekezést segítő megoldások és eszközök fejlesztése nélkülözhetetlen.

4.4.2 - A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata

A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, az alternatív hasznosítás optimalizálása lehetővé teszi, hogy az extenzív gazdálkodás klíma védő hatását kihasználjuk.

4.4.3 - A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás ösztönzésével

A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítását a földhasználat váltás (erdő, gyeperő) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával - beleértve a művelés alá vonható vonalas vízvisszatartó létesítmények kialakítását is - kívánjuk elérni.

4.5.1 - Tudásátadás és annak fejlesztése az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről

A gazdasági szereplők tájékoztatása az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről és az alkalmazkodási lehetőségekről alapvető a klíma adaptáció szempontjából.

4.6.1 - Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segítő regionális adatbázisok fejlesztése.

Az adatbázisok, a monitoring - és előrejelző rendszer fejlesztése a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segíti, ezáltal a hatásainak enyhítéséhez is hozzájárul.

4.7.1 - Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása

Az állat- és növényfajták ellenálló képességének növelése a klíma adaptáció fontos eszköze.

5.1.1 - Üzemszintű talajerő- és tápanyag-gazdálkodás kialakítása

A precíziós, üzemszintű talajerő- és tápanyag-gazdálkodás kialakítása, amely a talajok valós tápanyag szolgáltató-képességén (talajvizsgálat) és a növények valós igényén alapul, elősegíti a hatékony talajerő-gazdálkodást.

5.1.2 - A tápanyagvesztés csökkentése, a tápanyagok kimosódásának megakadályozása

A tápanyagveszteség csökkentése ezt gátló technológiák (pl. pillangósok arányának növelése a vetésforgóban), illetve készítmények (pl. N-inhibitorok, mikrobiológiai készítmények) alkalmazásának elősegítésével lehetséges. Ez hozzájárul a műtrágyahasználat és a növényvédőszer-használat csökkentéséhez.

5.1.3 - Degradált talajok helyreállítása, vízgazdálkodásuk javítása

A degradált talajok helyreállítása, ide értve a talajok szervesanyag tartalmának helyreállítását, a talajok vízgazdálkodási tulajdonságainak javítását és a nyomelem pótlást, valamint a talajok erózió és defláció elleni védelmét a talajvédelem legfontosabb eszköze.

5.1.4 - Termőföld védelem agrár-erdészeti rendszerekkel

Termőföld-védelmi célú agrár-erdészeti rendszerek elterjesztése (pl. fás szárú kultúrák talajvédelmi, vízvédelmi vagy levegő-minőség védelmi célú telepítése, mezővédő sávok kialakítása).

5.1.5 - Szennyvíz/iszap, élelmiszerhulladék és biomassza újrahasznosítás a tápanyag utánpótlásban

A körforgásos szemléletmód jegyében a tisztított szennyvíz, és - iszap, valamint a mederiszap és az abból készült komposzt, továbbá az élelmiszerhulladék és/vagy biomassza újrahasznosítás lehetőségeinek megteremtése és ösztönzése a tápanyag utánpótlásban.

5.2.1 - Felszíni és felszín alatti vizek fenntartható használata

Felszíni és felszín alatti vizeink, vízbázisaink fenntartható használata, a mezőgazdasági eredetű szennyezésektől, illetve terhelésektől való védelme.

5.2.2 - Hullámtereken megfelelő növényzet kialakítása (invazív fajok, háttér-szennyezés)

A nagyobb vízfolyások hullámterein megfelelő növényzet kialakítása (mozaikosság növelése, inváziós fajok kiszorítása), a háttér felől érkező szennyezés csökkentése.

5.2.3 - Vizek parti zónájában típustól függő zonáció rehabilitációja, pufferzóna kialakítása

Kisvízfolyások és állóvizek parti zónájában típustól függő zonáció rehabilitációja, pufferzóna kialakítása.

5.3.1 - Vízvisszatartás elősegítése a talajban és a tájban

A vízhiány csökkentése érdekében a vízvisszatartás elősegítése a talajban különböző agrotechnikai eszközökkel, illetve a tájban a diverzebb tájszerkezet kialakítását szolgáló földhasználatváltással.

5.3.2 - Szárazságtűrő növényfajták termesztésbe állítása

A vízhiányos gazdálkodási körülményekhez való alkalmazkodás részeként szükséges olyan új növényfajtákat (elsősorban gabonaféléket) kinemesíteni és felhasználni a termesztésben, amelyek jobban viselik a szárazságot.

5.4.1 - A mezőgazdasági eredetű légszennyezők és szálló por kibocsátásának csökkentése

A levegő szennyezettségének csökkentése a mezőgazdasági eredetű szennyezőkön keresztül.

5.4.2 - Mezőgazdasági eredetű ammónia-kibocsátás csökkentése

A mezőgazdasági eredetű ammónia-emisszió csökkentése trágyakezelési és kijuttatási előírásokkal, teljes nitrogén-körforgás menedzsmenttel, a szerves trágya használatának ösztönzésével, a karbamid típusú műtrágyák kiváltásával, alacsony fehérjetartalmú takarmányozási rendszerek bevezetésével, a hígtrágyatárolók fedésével és az istállótechnikák fejlesztésével (Országos Levegőterhelés-csökkentési Program)

5.5.2 - Integrált környezetbarát növényvédelem

Integrált növényvédelmi megoldások - különös tekintettel a talaj biológiai életének helyreállítására - és egyéb környezetbarát megoldások alkalmazásának ösztönzése a növényvédelem során, mely segítik a beporzók védelmét

6.1.1 - Natura 2000 mezőgazdasági élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása

A Natura 2000 élőhelyek fenntartása a biológiai sokféleség megőrzésének fontos eszköze

6.1.2 - Magas természeti értékű területek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása

A magas természeti értékű területek (agrár, erdő, vizes) természeti állapotának megőrzése, illetve javítása hozzájárul a biológiai sokféleség megőrzéséhez.

6.1.3 - Gyeppek jó ökológiai állapotának és fajgazdagságának fenntartása és fejlesztése

A gyeppek jó ökológiai állapotának és fajgazdagságának fenntartása és fejlesztése, a cserjésedés megakadályozása pl. legeltetési állattartással a biológiai sokféleség fenntartását teszi lehetővé.

6.2.3 - Művelt területek közötti ökológiai átjárhatóság és biodiverzitás biztosítása köztes zónák által

Az ökológiai átjárhatóság biztosítása megszünteti a művelt területek közötti élőhelyfoltok elszigetelődését, javítva ezáltal a biológiai sokféleség helyzetét, különös tekintettel a beporzókra.

6.3.1 - Natura 2000, valamint védett erdei élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása

A Natura 2000, valamint a védett és fokozottan védett erdő területek fenntartása a biológiai sokféleség fenntartásának fontos eszköze.

6.3.2 - A folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelése

Az erdőterületek növelése a klímavédelmi szempontokon felül a biodiverzitást is növeli.

6.3.3 - Erdők szerkezetének, korösszetételének javítása, erdőfelújítások ösztönzése

Az erdők szerkezetének, korösszetételének javítása, az erdőfelújítások ösztönzése az erdők fennmaradását teszi lehetővé, az ökológiai szempontok teljes körű figyelembe vételével.

6.3.4 - Az erdő- és vegetációtüzek kockázatcsökkentése komplex megelőzéssel

Az erdő- és vegetációtüzek nagy károkat okoznak mind az élővilág, mind a tulajdonosok szempontjából, így a megelőzés a legjobb stratégia.

6.4.1 - Korszerű adatgyűjtési és monitoring rendszerek fejlesztése a biológiai sokféleség mérésére

Az informatikai fejlesztés alapfeltétele a természeti erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodásnak. A korszerű adatgyűjtési és monitoring rendszerek (biológiai sokféleség, ökoszisztéma szolgáltatások, ingatlan nyilvántartás, földhasználat/területhasználat) kialakítása, az ágazati szereplők tájékoztatása meghatározó.

6.5.1 - Mezőgazdaság, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködések támogatása

A mezőgazdaság, vízgazdálkodás, gyepgazdálkodás, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködés nélkül a természetvédelem céljai sem tudnak érvényesülni.

6.5.2 - Ökoszisztéma szolgáltatások és a biológiai sokféleség jelentőségéről tájékoztatás a közvélemény felé

A közvélemény tájékoztatása és ezáltal támogatása nélkülözhetetlen a biológiai sokféleség növeléséhez.

6.5.3 - Pollinációs rendszerek stabilitásának biztosítása

A beporzó rovarok ökológiai helyzete, fajgazdagsága, egyedszáma, közösségeik összetétele nagyban függ a környezeti paraméterektől: a megfelelő táplálkozó- és pihenőterületek rendelkezésre állásától, mennyiségétől és eloszlásától. Minél több pollinátor van jelen egy területen, a rendszer annál ellenállóbb a külső károsító hatásokkal szemben, az intenzív mezőgazdasági kezelés azonban negatívan befolyásolja a növények és a pollinátorok diverzitását.

6.6.1 - Génmegőrzés, tájgazdálkodás lehetőségeinek kihasználása a klíma adaptív mező- és erdőgazdálkodásban

A génmegőrzés, a tájfajtak, a rég honosult állatfajtak és a tájgazdálkodás jó kiinduló pontja lehet klíma adaptív fajtak kifejlesztésének.

6.7.1 - Ökológiai művelés alatt álló területek nagyságának növelése

Az ökológiai művelés alatt álló területek bővítése nemcsak green deal elvárás, hanem a biológiai sokféleség, a környezet közeli gazdálkodás eszköze is.

7.1.1 - Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási vállalkozások indításának ösztönzése a fiatalok körében

A mezőgazdasági és erdőgazdálkodási vállalkozások indításának ösztönzése a fiatalok körében hozzájárul a gazdálkodók átlagéletkorának csökkentéséhez.

7.1.2 - Generációk közötti együttműködések támogatása

A fiatal gazdák indulását megkönnyíti, ha együtt tudnak működni a gazdaság átadójával.

7.1.3 - Fiatal gazdák földhöz jutásának könnyítése

A fiatal gazdák indulásához a legfontosabb feltétel, hogy legyen számukra elérhető földterület, amelyen a gazdálkodást el tudják kezdeni.

7.1.4 - Fiatal gazdák hitelhez jutásának könnyítése

A fiatal gazdák indulásához a megfelelő mennyiségben rendelkezésre álló tőke a legfontosabb feltétel, ezt jellemzően hitelből tudják megszerezni.

7.1.5 - Agrárvállalkozások generációk közötti átadás-átvétele adminisztratív terheinek csökkentése

Az agrárvállalkozások átadás-átvételét legtöbbször jelentős adminisztratív terhekkal és költségekkel lehet lebonyolítani. Ennek egyszerűsítése központi feladat.

7.2.1 - Gazdaságindításhoz szükséges komplex vállalkozói ismeretek nyújtása

A gazdaságindításhoz komplex vállalkozói ismeretek nyújtása szükséges, amelyet képzéssel, tájékoztatással, tanácsadással, mentorálással lehet átadni.

7.2.2 - A mezőgazdasági pálya vonzóvá tétele a fiatal generációk számára

A mezőgazdasági pálya egyre kevésbé vonzó a fiatalok körében, ezért szükséges, hogy - elsősorban az oktatási intézményekben - népszerűsítsük e szakma és életforma előnyeit.

7.3.1 - Induló mezőgazdasági vállalkozások támogatása a fiatal gazda kategórián kívüliek számára

Miközben a fiatal gazdák letelepedését támogatjuk, azok indulását is támogatni kell, akik e kategórián kívül esnek.

7.3.2 - On-farm/off-farm diverzifikáció segítése, több lábon álló vidéki vállalkozások kialakítása céljából

A több lábon állás a jövedelem szerző képességet javítja, ezáltal a vidéki területeken maradási segíti elő.

8.1.1 - Vidéken élő nők foglalkoztatási rátájának növelése

A nők foglalkoztatása a vidéki területeken különösen fontos az életminőség, az elvándorlás csökkenése szempontjából.

8.1.2 - Vidéki mikrovállalkozások jövedelmezőségének javítása

A mikrovállalkozások indítása a helyi munkavállalási lehetőségek bővülését eredményezi, ez pedig csökkenti az elvándorlást.

8.1.5 - Kisgazdaságok jövedelmezőségének javítása

A kisgazdaságok jövedelmezősége a mezőgazdaságból élő vidéki lakosság számára meghatározó jelentőségű.

8.1.6 - Biomassza alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozása, megújuló energia hasznosítás

A térségi szintű szervezéssel és közösségi alapú megoldásokkal létrejövő, a körkörös gazdálkodás céljainak megfelelően a mezőgazdasági és feldolgozóipari köztes termékek, melléktermékek, hulladékok és a szennyvíz, mederiszap kezelését, felhasználását (pl. tápanyag-utánpótlás) előmozdító megoldások a vidéki területek fenntartható működtetését teszik lehetővé.

8.1.7 - Fosszilis eredetű ipari alapanyagok kiváltása zöld forrásból származó helyettesítőkkel

Fosszilis eredetű ipari alapanyagok (rostok, oldószerek, monomerek, színezők stb.) zöld forrásból származó helyettesítőkkel történő kiváltásának elősegítése.

8.2.1 - Emberi erőforrás a fejlesztéspolitikai programok végrehajtására

A helyi/térségi szinten aktív, helyismerettel, kapcsolatrendszerrel, fejlesztéspolitikai és program végrehajtási tapasztalattal, valamint biztos működési forrással rendelkező emberi erőforrás rendelkezésre állása meghatározza a helyi együttműködések, fejlesztési programok (pl LEADER, okos falu) sikerét.

8.2.2 - Helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztések

A helyi igényekhez alkalmazkodó fejlesztések a lakosság helyben tartásának fontos eszköze.

8.2.3 - A helyi fejlesztési programok összhangjának megteremtése, térségi együttműködések

A települések fejlődését az szolgálja, ha a fejlesztésekre irányuló koncepciókat összehangolják, továbbá, ha a települések egymás között is összehangolják tapasztalataikat.

8.3.1 - Vidéki közlekedési infrastruktúra regionális különbségeinek csökkentése

A közlekedési infrastruktúra színvonala az életszínvonalat, így a helyben maradás esélyét meghatározza.

8.3.2 - Életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális háttérének fejlesztése

A helyi lakossági szolgáltatások színvonala az életminőség fontos meghatározója

8.4.1 - Aprófalvak ellátása gyermekvédelmi, egészségügyi és oktatási szolgáltatásokkal

Az aprófalvak esetében a helyi szolgáltatások minősége jellemzően a legrosszabb.

8.4.2 - Roma felzárkóztatási programok ösztönzése, szegregáció csökkentése

A cigányság helyzetének javítása a leszakadó települések helyzete javításának egyik legfontosabb eszköze.

8.6.1 - Erdei haszonvételek körének és hozzáadott értékének növelése, jövedelmezőség javítása

Az erdei termékek hozzáadott értékének növelése a szektor több lábón állását biztosítja.

8.6.2 - Erdőállományok növelését és klímaadaptációját biztosító erdészeti szaporítóanyag-előállítás

A szaporítóanyag-előállítás az erdők klíma adaptációjának fontos eszköze.

9.1.1 - Állatjóléti elvárásoknak való megfelelés és a haszonállatok természetes igényeinek kielégítése

A társadalom állatjóléti elvárásainak való megfelelés és a haszonállatok természetes igényeinek kielégítése, tartáskörülményeinek javítása alapvető célkitűzés.

9.1.2 - Általános higiéniai és biológiai biztonsági feltételek javítása, élelmiszerbiztonság növelése

Az élelmiszerbiztonság követelményeinek teljesítése alapvető célkitűzés.

9.1.3 - Állategészségügyi problémák megelőzése, előrejelző rendszerek kialakítása/fejlesztése

Az állategészségügyi problémák (elsősorban madárinfluenza, szalmonella, campylobacter, ASP, PRRS, tőgygyulladás) megelőzése, előrejelző rendszerek kialakítása/fejlesztése alapvető feltétele az állattenyésztésnek.

9.2.1 - Okszerű, kizárólag előrejelzésre alapozott célzott növényvédőszer használat elősegítése

Okszerű, kizárólag előrejelzésre alapozott célzott növényvédőszer használat elősegítése, veszteségek csökkentése precíziós technológiák alkalmazásával, digitális eszközök technikai fejlesztésével, mely az indokolatlan kezelések kizárásával hozzájárul a szerhasználat csökkenéséhez. A vegyszerhasználat csökkentése pedig segíti a beporzó rovarok helyzetét.

9.2.2 - Okszerű antibiotikum-felhasználás az állattartásban

Okszerű antibiotikum-felhasználás az állattartásban, antibiotikumok nyomonkövethetőségének biztosítása, az antibiotikum eladás és a felhasználás nyilvántartásával kapcsolatban digitális megoldások fejlesztése.

9.3.1 - Fogyasztói elvárásokat szem előtt tartó termékfejlesztések és a termékek csomagolásának fejlesztése

Globális trendeket és fogyasztói elvárásokat szem előtt tartó termékfejlesztések, és a termékek csomagolásának fejlesztése, ezzel hozzájárulva a környezetkímélő csomagolóanyagok használatához, a körkörös gazdálkodáshoz.

9.3.2 - Innovatív technológiai megoldások alkalmazása az élelmiszer-előállításban -csomagolásban

Fenntartható, innovatív technológiai megoldások kutatása és alkalmazása az élelmiszer-előállításban és az élelmiszerek csomagolásában; egyutas csomagolások kivezetését és a környezeti szempontokat szem előtt tartó csomagolási megoldások fejlesztése

9.3.3 - Csomagolási és hulladék keretirányelv betartásának elősegítése

A csomagolás és a hulladék kezelés szabályozása a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

9.3.4 - Minőségrendszerek, minőségbiztosítási- és tanúsítási rendszerek, fogyasztói tájékoztatás

A mezőgazdasági termelők, élelmiszeripari feldolgozók támogatása a minőségi, egészséges termékelőállításban, az uniós és nemzeti minőségrendszerek, valamint minőségbiztosítási és - tanúsítási rendszerek bevezetésében és alkalmazásában, a fogyasztói/felhasználói tájékoztatás biztosításában.

9.4.1 - Ökológiai termékek belpiaci részesedésének és kapcsolódó feldolgozó kapacitások növelése

Az ökológiai termékek belpiaci részesedésének és kapcsolódó feldolgozó kapacitásoknak a növelése az ökológiai termelés növelését segíti elő.

9.5.1 - Információ-átadás és adatgyűjtés hatékonyságának növelése a hatósági ellenőrzések területén

Információ-átadás és adatgyűjtés hatékonyságának növelése, digitalizációja; hatósági ellenőrzések hatékonyságának növelése és kockázaton alapuló szervezése, laboratóriumi vizsgálatok módszerek fejlesztése

9.7.1 - Piaci információs rendszerek fejlesztése

A piaci információs rendszerek a termékek értékesítése során nélkülözhetetlenek.

9.8.1 - A speciális egészségügyi vagy társadalmi okokra visszavezethető táplálkozási igények kielégítése

A speciális egészségügyi vagy társadalmi okokra visszavezethető táplálkozási igények kielégítése, lehetőleg helyi termékekkel

CCO.1.1 - Ágazati célkitűzések megvalósulását támogató, gyakorlatorientált ismeretátadás támogatása

A gyakorlatorientált ismeretátadás a jövedelmező, fenntartható gazdálkodás záloga.

CCO.1.10 - Fogyasztói edukáció, tudatosság erősítése

Fogyasztói edukáció, tudatosság erősítése a nemzeti és uniós minőségrendszerek és az élelmiszerbiztonság vonatkozásában, a fenntartható technológiák és élelmiszerek promóciója, szemléletformálás az élelmiszerpazarlás csökkentése érdekében

CCO.1.2 - Gazdálkodók ismereteinek bővítése

Gazdálkodók ismereteinek bővítése: korszerű menedzsment tudás erősítése, gyakorlatorientált ismeretátadás többek között a társadalmi és környezeti kihívásokról, az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről, az alkalmazkodási lehetőségekről, az agrárgazdaság környezetre gyakorolt hatásairól; innovációs gyakorlatok beépítése a mindennapi munkafolyamatokba, motiválás a természetközeli gazdálkodás folytatására.

CCO.1.3 - Kutatók-termelők-feldolgozók közötti együttműködések erősítése

Kutatók-termelők-feldolgozók közötti együttműködések erősítése az innovációs potenciál növelése érdekében

CCO.1.6 - Tudásátadás a mezőgazdasági és erdőgazdasági generációváltás gyorsítása érdekében

A tudásátadás a mezőgazdasági és erdőgazdasági generációváltás esetében is alapvető fontosságú.

CCO.1.7 - Szaktanácsadók képzése

Szaktanácsadók képzése, szaktanácsadási rendszer átalakítása a KAP specifikus célkitűzéseire alkalmazkodva, különös tekintettel az alacsony környezetterhelésű mezőgazdasági gyakorlatok integrált szemléletű megközelítésére (növényvédő szerek kijuttatása, ÜHG, légköri szennyezők és szálló por kibocsátását csökkentő eljárások, helyes tápanyag-gazdálkodás és komposztálás), valamint az ágazat-specifikus szaktanácsadási szolgáltatások bővítésére.

CCO.1.9 - Agrárvállalkozók duális képzésben, fogadó félként való részvételének ösztönzése

A duális képzés során a leendő gazdálkodók a leghatékonyabban tudnak gyakorlati ismeretekhez jutni.

CCO.2.1 - Közép- és felsőfokú agrárokutató intézmények felkészültségének és eszközparkjának fejlesztése

Az oktatási intézmények hatékony fejlesztése az eszközpark bővítésével érhető el.

CCO.2.2 - Bemutató üzemek kialakítása

Bemutató üzemek kialakítása, szervezése, majd azok összekapcsolása, tudásátadási programok kidolgozása, többek között a korszerű és emisszió-csökkentésen alapuló technológiák bemutatására

CCO.3.1 - A munkaerő képzettségi szintjének növelése, az innovatív technológiák alkalmazása érdekében

A mezőgazdasági munkaerő képzettségi szintjét emelni kell a versenyképesség érdekében.

CCO.3.2 - Képzett kutatók helyben tartása, KFI szektor támogatása

A képzett kutatók helyben tartása a kutatások színvonalának fenntartása érdekében nélkülözhetetlen.

CCO.3.3 - Agrár- és élelmiszeripari vállalkozók innovativitásának növelése

Az agrár- és élelmiszeripari vállalkozók innovativitásának növelésére a változó piaci igényekre adott reagálás gyorsítása érdekében van szükség

CCO.4.1 - Szélessávú internet szolgáltatásokhoz személyes hozzáférés biztosítása

Szélessávú internet szolgáltatásokhoz személyes hozzáférés biztosítása és a digitális alapkészségek megerősítése.

CCO.4.2 - Digitális ágazati nyilvántartások kialakítása, integrációja

Az ágazati nyilvántartások digitalizációja az adminisztráció csökkentését eredményezi.

CCO.4.3 - Elektronikus ügyintézés, transzparencia

Az elektronikus ügyintézés kiépítése a bürokrácia csökkentését eredményezi.

CCO.4.4 - Agrár, -élelmiszeripari és erdőgazdálkodó vállalkozások digitális infrastruktúrájának fejlesztése

A digitális infrastruktúra és informatikai háttér nélkül a vállalkozások nem tudnak megfelelően fejlődni.

CCO.4.5 - Digitális megoldások fejlesztése a minőségbiztosítás, tanúsítás, nyomkövethetőség, jelölés terén

A digitális megoldások fejlesztése a minőségbiztosítás, a tanúsítás, a nyomkövethetőség, az árujelölés és az osztályozás céljából az adminisztrációs terheket csökkenti, a hatékonyságot növeli.

Az egyes földrajzi területek, például a legkülső régiók, a hegyvidéki területek és a szigeti régiók igényeinek felmérése

Ilyen területek nem szerepelnek a magyar KAP Stratégiai Tervben, így a kérdés nem releváns.

A rangsoroláshoz használt módszertan és feltételek

2019 őszétől kezdve az Agrárminisztérium szakértői munkacsoportokat szervezett a KAP terv főbb fejezeteinek megfelelően (KAP I, KAP II, kockázatkezelés, AKIS, monitoring, ágazati intézkedések, zöld architektúra). Az ágazati szereplők (szántóföldi növények, tej, szarvasmarha, sertés, baromfi, kiskérődzők, zöldség-gyümölcs stb.) számára a minisztérium az Agrárkamara bevonásával workshopokat szervezett a helyzetelemzés és szükségletek összegyűjtése céljából. 2020 első felében az Agrárközgazdasági Intézet (AKI) a munkacsoportok és a workshopok tevékenységét feldolgozva elkészítette a helyzetelemzéseket SO-nként és ágazatonként. Ezek zárása a SWOT tábla.

A SWOT megállapításokból szükségleteket gyűjtöttünk össze. A szükségleteket munkacsoporti üléseken és e-mailes visszajelzések alapján tovább finomítottuk, „osztályoztuk” (főszükségletek alá alszükségleteket rendeltünk), néhány esetben az alszükségleteket SO-nként átsoroltuk.

A szükségletek SO-nként excel táblában kerültek felsorolásra, főszükséglet-alszükséglet bontásban. A szükségletek egy utólagos újracsoportosítást követően kerültek, általános célkitűzésenként csoportosításra (Gazdasági-Környezeti-Társadalmi). Itt már bizonyos szükségletek összevonásra és további átcsoportosításra kerültek (pl. SO 2 -ben több szükséglet megjelenik a CCO-ban is, így azt, a duplikációt elkerülvén, csak egy helyen szerepeltetjük). A segédtablákban minden átvezetés (összevonás) feltüntetésre került. A szükségletek rangsorolására szolgáló kérdőívet az AKI állította össze és vezette fel egy on-line felületre. A kérdőívet minden munkacsoport minden tagja megkapta.

Összesen 71 kérdőív válasz érkezett vissza. Némely tag több munkacsoportban is megjelenik, illetve némely munkacsoportban egy szervezetet több tag is képvisel. Egy tag csak egy kérdőívet töltött ki, de minden munkacsoport tagját jelölhette.

A kérdőív válaszokban munkacsoport szinten jelentek meg az értékelések, amely két szempont érvényesülését jelentette: az egyik, hogy egy adott személy értékelése annyszor került be a számolásba, ahány munkacsoportnak tagja volt, ez főleg azok miatt volt fontos, akik egy személyben egy szervezetet több munkacsoportban képviseltek. A másik szempont volt, hogy amennyiben egy munkacsoportban egy szervezet több képviselővel volt jelen, úgy az adott munkacsoporton belül az egyazon szervezettől érkező tagok értékeléseinek az átlaga legyen figyelembe véve.

Az összesítő táblázatban munkacsoportonként a szervezetek átlagai szerepeltek (ha egy képviselő (tag) volt a szervezettől, akkor az átlag megegyezett az ő értékelésével). A kérdések oszlopainak alján kétféle átlag számítás volt olvasható, az egyik az összes válaszból számolt, a másik a munkacsoportokon belüli átlagokból kalkulált átlag. A Min-Max sorok azt mutatták, hogy az adott kérdésre mi volt az előforduló legalacsonyabb és legmagasabb adott prioritás az összes válaszon belül.

A 10 SO-ra átfogóan nincsenek a szükségletek rangsorolva, csak külön gazdasági-környezeti-társadalmi-AKIS szinten.

A rangsor pontszámokból terciliseket képeztünk, majd 3 prioritásba (fontos-közepes-kevésbé fontos) soroltuk, ezeket színekkel jelöltük (piros-sárga-zöld), illetve számokat rendeltünk hozzájuk (1., 2. 3.).

Annak indokolása, hogy az azonosított igények miért nem szerepelnek, vagy miért csak részben szerepelnek a KAP-stratégiai tervben

1.1.2 - A hitelhez jutás adminisztratív eszközökkel könnyíthető, illetve a pénzpiacok függvénye, nem a KAP ST kompetenciája

2.2.4 - A belföldi szállítási infrastruktúra fejlesztése az Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz) feladata

3.2.1 - Az adatbázisok és az informatikai háttér fejlesztése elsősorban állami feladat, kisebb részben a Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP Plusz) feladata, a KAP ST csak minimális mértékben járul hozzá

3.2.2 - A szerződéses fegyelmet támogatási intézkedéssel nem tudjuk erősíteni, a jogszabályi környezetet kell megfelelően kialakítani

4.6.1 - Az adatbázisok fejlesztése elsősorban állami feladat, kisebb részben a Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP Plusz) feladata, a KAP ST csak minimális mértékben járul hozzá

5.1.5 - A szennyvíziszap, élelmiszerhulladék és biomassza újrahasznosítása a tápanyag-utánpótlásban egyelőre még nem része a termesztési gyakorlatnak, így a KAP ST ezek alkalmazását nem támogatja

5.3.2 - A szárazságtűrő fajták termesztésbe állítása kutatási projektek része, a KAP ST célzott beavatkozást nem tartalmaz

6.4.1 - Az adatgyűjtés fejlesztése elsősorban állami feladat, kisebb részben a Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP Plusz) feladata, a KAP ST csak minimális mértékben járul hozzá

6.5.1 - Az érdekeltek együttműködése elsősorban nem a támogatások meglétén múlik.

7.1.3 - A földhöz jutás adminisztratív eszközökkel könnyíthető, illetve a földpiac függvénye, nem a KAP ST kompetenciája

7.1.4 - A hitelhez jutás adminisztratív eszközökkel könnyíthető, illetve a pénzpiacok függvénye, nem a KAP ST kompetenciája

7.1.5 - Az adminisztratív terhek csökkentése elsősorban az állami szervek feladata, a stratégiai terv ehhez csak hozzá tud járulni.

8.1.1 - A vidéki foglalkoztatás - így a nők foglalkoztatása is - sok tényező függvénye, támogatás oldalról a KAP-on kívül a legtöbb OP is ösztönzi a foglalkoztatás növelését.

8.1.2 - A vidéki foglalkoztatás sok tényező függvénye, támogatás oldalról a KAP-on kívül a legtöbb OP is ösztönzi a foglalkoztatás növelését.

8.1.6 - A körkörös gazdálkodás kialakítását a vidéki területen számos OP segíti a KAP-on kívül.

8.2.1 - Az emberi erőforrás fejlesztése számos OP feladata is.

8.2.2 - Helyi fejlesztéseket a KAP-on kívül a többi OP is támogat.

8.2.3 - Miután a helyi fejlesztési programokat nemcsak a KAP finanszírozza, összehangolásuk is közös felelősség.

8.3.1 - A közlekedési infrastruktúra fejlesztése elsősorban az IKOP plusz feladata.

8.3.2 - A helyi szolgáltatásokat elsősorban nem a KAP támogatja.

8.4.1 - Az aprófalvak alap infrastruktúrájának fejlesztését elsősorban nem a KAP támogatja.

8.4.2 - A szegregáció csökkentése elsősorban nem a KAP feladata.

8.5.1 - A vidéki megújuló energia hasznosítás több más OP (TOP, KEHOP+) feladata is.

9.1.3 - Az állategészségügyi előrejelző rendszerek fejlesztése állami feladat

9.2.2 - Az adatbázisok fejlesztése elsősorban állami feladat, kisebb részben a Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP Plusz) feladata, a KAP ST csak minimális mértékben járul hozzá

9.3.2 - A KAP ST kutatásokat csak az EIP-eken keresztül támogat, ugyanakkor a kutatások számos egyéb programból finanszírozhatók

9.5.1 - Az adatbázisok fejlesztése elsősorban állami feladat, kisebb részben a Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP Plusz) feladata

9.7.1 - Az információs rendszerek fejlesztése elsősorban állami feladat, kisebb részben a Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP Plusz) feladata

CCO.2.1 - A képzés és továbbképzés infrastruktúrájának fejlesztése állami feladat, illetve DIMOP Plusz és más OP-k feladata

CCO.4.1 - A szélessávú internet hálózat fejlesztése elsősorban a TOP feladata

CCO.4.2 - Az adatbázisok és az informatikai háttér fejlesztése elsősorban állami feladat, kisebb részben a Digitális Megújulás Operatív Program (DIMOP Plusz) feladata

CCO.4.3 - Az elektronikus ügyintézés kiterjesztése nem csak a KAP, hanem a többi OP és az állami költségvetés feladata is.

2.1.SO1 A gazdaságok fennmaradását biztosító jövedelemnek és a mezőgazdasági ágazat rezilienciájának a támogatása Unió-szerte a hosszú távú élelmezésbiztonság és a mezőgazdasági diverzitás fokozása, valamint az uniós mezőgazdasági termelés gazdasági fenntarthatóságának biztosítása céljából

2.1.SO1.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.SO1.1.1 Erősségek

- E.1. Az éves munkaerőegységre vetített nettó hozzáadott érték Magyarország esetében az uniós átlagon felül javult
- E.2. Közepes (90 ezer és 250 ezer euró STÉ) ökonómiai méretű üzemek összességében kiemelkedő hatékonysága
- E.3. Jól működő mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer és annak folyamatos fejlesztése
- E.4. Benchmark árakhoz igazított szállítási szerződések terjedése (tejtermelés, baromfi- és sertéstartás)
- E.5. Mikro-, kis- és középvállalkozások hitelhez jutását segítő AVHGA
- E.6. Élelmezésbiztonság szintje

2.1.SO1.1.2 Gyengeségek

- Gy.1. Mezőgazdasági jövedelmek nemzetgazdasági átlagnál alacsonyabb szintje [SO1/1.1.]
- Gy.2. Jövedelmek erős ingadozása több mezőgazdasági ágazatban (pl. egyes zöldség- és gyümölcsfélék, sertéshízalás, bikahízalás stb.) [SO1/1.1.] [SO1/1.2.] [SO1/2.3.]
- Gy.3. Mezőgazdasági vállalkozások, különösen a kisüzemek és egyes ágazatok jövedelmezőségének erős függősége a közvetlen támogatásoktól
- Gy.4. Uniós összevetésben magas termelési költségek és gyenge hatékonyság
- Gy.5. Közvetlen támogatások tökéstedése a földbérleti díjakban
- Gy.6. Időjárási kockázatokon kívüli egyéb kockázatok kezelésének hiánya, állatbiztosítások kis aránya, derivatív piaci kockázatkezelési eszközök kihasználatlansága [SO1/2.4.]
- Gy.7. Nem mezőgazdasági tevékenységet is folytató gazdaságok számának csökkenése
- Gy.8. Importfüggőség egyes inputok esetében (pl. fehérjetakarmányok, állattartás eszközei és anyagai, egyes szaporítóanyagok, műtrágya stb.) [SO1/3.2.]

2.1.SO1.1.3 Lehetőségek

- L.1. Közvetlen támogatások hozzájárulása a mezőgazdasági jövedelmekhez, valamint a banki finanszírozás megkönnyítéséhez
- L.2. Beruházási támogatások pozitív hatása a beruházási intenzitásra
- L.3. Jövedelemstabilizáló eszköz bevezetése
- L.4. Fejlesztési pályázatok gyorsabb és rugalmasabb lebonyolítása, kapcsolódó adminisztráció egyszerűsítése

2.1.SO1.1.4 Fenyegetések

- F.1. Klímaváltozás, időjárási szélsőségek fokozódó előfordulása, új kórokozók, kártevők megjelenése, zoonózisok terjedése, valamint ebből fakadóan a költségek növekedése és a jövedelmek csökkenése [SO1/2.1.] [SO1/2.2.] [SO1/3.1.]
- F.2. Uniós agrártámogatások csökkenése és a piaci intézkedések körének szűkülése miatt növekvő kitettség a piaci válsághelyzeteknek [SO1/2.3.]
- F.3. Kisüzemek számának további csökkenése, emiatt vidéki munkahelyek megszűnése [SO1/1.1.] [SO1/1.2.]

F.4. Élelmiszer-önellátottsági szint csökkenése az élelmiszerimport (pl. szabadkereskedelmi egyezmények) és a költségek növekedésének (nem termelő beruházások, importált inputok) hatására [SO1/1.2.] [SO1/3.1.]

2.1.SO1.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.SO1.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben
1.1.1	Kiszámítható alapjövdelem a gazdálkodóknak	2	Igen
1.1.2	Elérhető hitel finanszírozás biztosítása	2	Részből
1.1.3.	Kis- és közepes gazdaságok jövedelmezőségének javítása	2	Igen
1.2.1	A kedvezőtlen időjárási jelenségek és a klímaváltozás okozta károk kezelése a mezőgazdaságban	1	Igen
1.2.3	Piaci kockázatok ellensúlyozása, hatásának mérséklése	2	Igen
1.2.4	Mezőgazdasági biztosításkötés (öngondoskodás) ösztönzése	2	Igen
6.1.1	Natura 2000 mezőgazdasági élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása	1	Igen
6.3.1	Natura 2000, valamint védett erdei élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása	1	Igen

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.SO1.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
DPdecoupled	BISS(21) - A fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű jövedelemtámogatás	DP01_E01_BISS_16 - A fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű jövedelemtámogatás	O.4. Azon hektárok száma, amelyek után alapszintű jövedelemtámogatás jár
DPdecoupled	CRISS(29) - A fenntarthatóságot elősegítő, kiegészítő, átcsoportosítással nyújtható jövedelemtámogatás	DP02_E02_CRIS_16 - A fenntarthatóságot elősegítő, átcsoportosítással nyújtható kiegészítő jövedelemtámogatás	O.7. Az átcsoportosítással nyújtható kiegészítő jövedelemtámogatásban részesülő hektárok száma
DPdecoupled	CIS-YF(30) - A fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás	DP03_B01_YFS_16 - Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás	O.6. A fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatásban részesülő hektárok száma
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Az éghajlattal, a környezetvédelemmel és az állatjóléttel kapcsolatos rendszerek	DP17_G01_ECOS_16 - Agro-ökológiai program	O.8. Az ökoszisztémákból származó támogatásban részesülő hektárok vagy számosállategységek száma
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP04_E03_CISB_16 - Cukorrépa termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől

			függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP05_E04_CISR_16 - Rizstermesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP06_E05_CISV_16 - Zöldségnövény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP07_E06_CISI_16 - Ipari zöldségnövény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP08_E07_CISO_16 - Ipari olajnövény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP09_E08_CISE_16 - Gyümölcsstermesztés támogatása (Extenzív)	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP10_E09_CISF_16 - Gyümölcsstermesztés támogatása (Intenzív)	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP11_E10_CISS_16 - Anyajuhtartás támogatása	O.11. Azon jószágok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP12_E11_CISC_16 - Anyatehéntartás támogatása	O.11. Azon jószágok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP13_E12_CISM_16 - Hízott bika támogatás	O.11. Azon jószágok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP14_E13_CISD_16 - Tejhasznú tehéntartás támogatása	O.11. Azon jószágok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP15_E14_CISG_16 - Szemes fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP16_E15_CISP_16 - Szálas fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	SETUP(47(2)(a)) - A kölcsönös kockázatkezelési alapoknak az 1308/2013/EU rendelet, illetve az e rendelet 67. cikkének (7) bekezdése alapján elismert termelői szervezetek és termelői szervezetek társulásai általi létrehozása, feltöltése és újrafeltöltése	SC19_I01_FVF_47 - kölcsönös kockázatkezelési alapok - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVVO(47(2)(b)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, amelyek hatékonyabbá teszik a forgalomba	SC20_I02_FVV_47 - beruházások, amelyek hatékonyabbá teszik a forgalomba kerülő	O.35. A támogatott operatív programok száma

	kerülő mennyiségek kezelését, beleértve a közös tárolást is	mennyiségek kezelését, közös tárolását - zöldség-gyümölcs	
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	STORE(47(2)(c)) - Termelői szervezetek vagy ezek tagjai által előállított termékek közös tárolása, ezen belül szükség esetén a termékek kollektív feldolgozása a közös tárolás megkönnyítése érdekében	SC21_I03_FVS_47 - termékek közös tárolása, ezen belül szükség esetén a termékek kollektív feldolgozása - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ORCHA(47(2)(d)) - gyümölcsösök vagy olajfaültetvények újratelepítése, amennyiben erre a tagállami illetékes hatóság által egészségügyi vagy növényegészségügyi okokból elrendelt kötelező kivágást követően, vagy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében szükség van	SC22_I04_FVR_47 - gyümölcsösök újratelepítése - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	WITHD(47(2)(f)) - forgalomból történő kivonás ingyenes szétosztás céljára és más rendeltetésre, beleértve adott esetben a forgalomból történő ilyen kivonás megkönnyítése céljából történő feldolgozást is	SC23_I05_FVW_47 - forgalomból történő kivonás ingyenes szétosztás céljára vagy más rendeltetésre - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	GREEN(47(2)(g)) - zöldszüret, azaz az olyan, nem forgalmazható éretlen termékek egy adott területen végzett teljes betakarítása, amelyek sem éghajlati okokból, sem betegség miatt, sem egyéb okokból nem károsodtak a zöldszüret előtt	SC24_I06_FVG_47 - zöldszüret - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	NOHAR(47(2)(h)) - be nem takarítás, azaz a folyó termelési ciklus megszakítása az érintett területen, úgy, hogy a termék egészséges, ép és piacképes minőségű; nem értendő ide termékek időjárási jelenség vagy betegség miatti megsemmisítése	SC25_I07_FVN_47 - be nem takarítás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	HARIN(47(2)(i)) - Betakarítási és termelési biztosítás, amely hozzájárul a termelők jövedelmének védelméhez azokban az esetekben, amikor a termelők természeti katasztrófa, kedvezőtlen éghajlati jelenség, betegség vagy károsító általi fertőzés következtében veszteségeket szenvednek el, ugyanakkor biztosítja, hogy a kedvezményezettek megtegyék a szükséges kockázatmegelőzési intézkedéseket	SC26_I08_FVH_47 - betakarítási és termelési biztosítás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	COACH(47(2)(j)) - Személyre szabott tanácsadás az 1308/2013/EU rendelet, illetve az e rendelet 67. cikkének (7) bekezdése alapján elismert egyéb termelői szervezeteknek és termelői szervezetek társulásainak vagy egyéni termelőknek	SC29_I10_FVC_47 - személyre szabott tanácsadás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	COMM(47(2)(l)) - a figyelemfelhívást és a fogyasztók tájékoztatását célzó kommunikációs tevékenységek	SC27_I09_FVM_47 - figyelemfelhívást és a fogyasztók tájékoztatását célzó kommunikációs tevékenységek - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Bor	GREENWINE(58(1)(c)) - Zöldszüret, azaz a még éretlen állapotban lévő szőlőfürtök teljes megsemmisítése vagy eltávolítása és ezáltal az érintett terület terméshozamának nullára csökkentése; nem értendő ide a be nem takarítás, ami azt jelenti, hogy a szokásos termelési ciklus végén a kereskedelmi célú szőlőt a tőkéken hagyják	SC07_E06_WIG_58 - Zöldszüret támogatása a borágazatban	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban

RD	ASD(72) - Bizonyos kötelező követelményekből eredő területspecifikus hátrányok	RD23_G06_NAG_72 - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések	O.13. A Natura 2000 keretében vagy a 2000/60/EK irányelv alapján támogatásban részesülő hektárok száma
RD	ASD(72) - Bizonyos kötelező követelményekből eredő területspecifikus hátrányok	RD34_F01_NAF_72 - Erdő területeknek nyújtott Natura 2000 kompenzációs kifizetések	O.13. A Natura 2000 keretében vagy a 2000/60/EK irányelv alapján támogatásban részesülő hektárok száma
RD	RISK(76) - Kockázatkezelési eszközök	RD14_I03_DMMF_76 - Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer I.pillér: Agrárkár-enyhítési Kockázatkezelési Alap	O.9. Támogatott KAP kockázatkezelési eszközökkel rendelkező egységek száma
RD	RISK(76) - Kockázatkezelési eszközök	RD16_I01_INS_76 - Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer (MKR II. pillér): Díjtámogatott mezőgazdasági biztosítás	O.9. Támogatott KAP kockázatkezelési eszközökkel rendelkező egységek száma
RD	RISK(76) - Kockázatkezelési eszközök	RD17_I02_IST_76 - Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer (MKR IV. pillér): Mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszer	O.9. Támogatott KAP kockázatkezelési eszközökkel rendelkező egységek száma

Áttekintés

A helyzetfeltárás és a SWOT-elemzés fókuszterületei a mezőgazdasági jövedelmek, a jövedelempótló és egyéb támogatások, továbbá a kockázatkezelés, a reziliencia, valamint az élelmezésbiztonság. A specifikus célkitűzéssel kapcsolatban legfontosabb megállapítás, hogy Magyarországon a jövedelmek a mezőgazdaságban alacsonyabbak, mint a nemzetgazdaság többi ágazatában, továbbá a jövedelmek egyes ágazatokban (pl. gyümölcsstermesztés, állattenyésztés) erősen ingadoznak, ezért a legfőbb teendő/szükséglet a jövedelemstabilitás megteremtése a mezőgazdasággal foglalkozók számára. Ezt egyrészt kiszámítható alapjövedelem biztosításával, továbbá a kiegészítő finanszírozás (hitelfelvétel) megkönnyítésével, illetve a különböző kockázatcsökkentő intézkedésekkel (biztosítások megkötésének ösztönzése támogatásokkal) kívánjuk elérni. A kapcsolódó beavatkozások a mezőgazdasági alapjövedelem (BISS), továbbá az ezt kiegészítő közvetlen támogatási formák (fiatal gazda, termeléshez kötött stb.), a különféle szektorális (SC) támogatások, valamint a vidékfejlesztési eszköztárba tartozó kockázatkezelési eszközök (RD 16, 17). A hitelfelvétel megkönnyítése történhet garanciadíj-támogatással (szinte mindegyik DP, illetve RD intézkedés lehetőséget ad rá), a hitelfelvétel ügyintézésének könnyítésével, a biztosíték csökkentésével, a hiteldíjak csökkentésével stb. A hitelfelvétel szabályozása elsősorban KAP-on kívüli eszközökkel történik, nemzeti jogszabályokon, illetve a bankok saját üzleti szabályzatain keresztül.

Az elemzések alapján kimutatható, hogy az egyes ágazatokban tevékenykedő üzemek közvetlen támogatások nélkül nagy arányban veszteségesen működnek. A közvetlen támogatások célzott formái közül termeléshez kötött támogatást (CIS) ezért a következő ágazatoknak szükséges biztosítani, előmozdítva ezzel a jövedelmezőségük stabilizálását és az ellenálló képességük javulását, közép- és hosszú távon:

Növénytermesztés: cukorrépa termesztés, rizs termesztés, ipari zöldség és zöldség termesztés, gyümölcsstermesztés, ipari olajnövény termesztés, szemes- és szálas fehérjenövény termesztés.

Állattenyésztés: anyajuh tartás, hizott bika tartás, anyatehén tartás, tejhasznú tehén tartás.

A mezőgazdasági jövedelmek alacsony szintje és a jövedelemingadozás további, jelentős fenyegetéseket is magában rejt, mint a kisüzemek számának csökkenése, és ezzel munkahelyek megszűnése, illetve az élelmiszer-önellátottsági szint és ezzel párhuzamosan az élelmezésbiztonság csökkenése.

A mezőgazdasági termelést fenyegető tényezők közül külön is kiemelendő az időjárási szélsőségek mind gyakoribb előfordulása, illetve a kártevők és kórokozók gyors terjedése és kártételük növekedése, amely fenyegetéseket a kockázatkezelési eszközök támogatásával kívánunk enyhíteni.

A termelés biztonságát a közvetlen és szektorális támogatásokon, valamint a kockázatok csökkentésén túl a minőségi termelés alapjainak megteremtésén, így a szaporítóanyagok, gépek, épületek megvásárlásán, felújításán keresztül lehet megteremteni. Az SO1 céljaihoz így közvetve a KAP ST minden támogatás típusa hozzájárul.

2.1.SO1.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.SO1.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövén szedve jelennek meg.]	Célérték
R.4 - A jövedelemtámogatásnak az előírások betartásától és a bevált gyakorlatok alkalmazásától való függővé tétele Jövedelemtámogatás alá eső és feltételelenséghez kötött mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	94,17 %
R.5 - Kockázatkezelés Támogatott KAP kockázatkezelési eszközökkel rendelkező gazdaságok aránya	30,29 %
R.6^{PR} - Újraelosztás kisebb gazdaságok részére Az átlagos gazdaságméret alatti támogatható gazdaságok részére nyújtott további közvetlen kifizetések százaléka hektáronként (az átlaghoz viszonyítva)	112,25 %
R.7^{PR} - A sajátos igényű területeken működő gazdaságoknak nyújtott támogatás növelése További támogatás százaléka hektáronként magasabb igényű területeken (az átlaghoz viszonyítva)	111,57 %
R.8 - Adott ágazatokban működő gazdaságok részére biztosított támogatás A versenyképesség, a fenntarthatóság és a minőség javítását célzó, termeléstől függő jövedelemtámogatásban részesülő gazdaságok aránya	18,32 %
R.36^{CU PR} - Generációs megújulás KAP-támogatás segítségével vállalkozást indító fiatal mezőgazdasági termelők száma, nemek szerinti bontással együtt	6 800,00

A célok és a kapcsolódó mérföldkövek indoklása

SO1 – A gazdaságok fennmaradását biztosító jövedelemnek és a mezőgazdasági ágazat rezilienciájának a támogatása Uniós-szerte a hosszú távú élelmezésbiztonság és a mezőgazdasági diverzitás fokozása, valamint az uniós mezőgazdasági termelés gazdasági fenntarthatóságának biztosítása céljából

Az egyes R indikátorok mérföldkö értékét, illetve a kapcsolódó beavatkozások hozzájárulásának értékét (éves bontásban) a csatolt táblázat tartalmazza, így ezek minden részletre kiterjedő ismertetésétől a szövegben eltekintünk.

R.4 - A jövedelemtámogatásnak az előírások betartásától és a bevált gyakorlatok alkalmazásától való függővé tétele: Jövedelemtámogatás alá eső és feltételelenséghez kötött mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya

Az R.04 indikátor célértéke: 94,17%, amely évente 5 000 000 ha mezőgazdasági terület (UAA) jövedelemtámogatását jelenti az összes, 5 309 520 ha-hoz viszonyítva. Az indikátor célértékét 100%-ban a fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű jövedelemtámogatás (DP01_E01_BISS_16) által lefedett terület határozza meg, az indikátorérték számszerűsítésénél releváns többi beavatkozás által lefedett területek ennek részhalmazai, és így teljes átfedésben vannak. A duplikációk kiszűrése miatt az átfogó célértékhez nem adnak hozzá. Másképp fogalmazva: az R.04 indikátor értéke szempontjából releváns beavatkozások által támogatott területegységek egyben „a fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű jövedelemtámogatásban” (DP01_E01_BISS_16) is részesülnek.

Az R.04 szempontjából releváns beavatkozások (közvetlen kifizetések és egy - Natura 2000 mezőgazdasági területeket érintő – vidékfejlesztési beavatkozás) mindegyike reagál az SO1 specifikus célkitűzés következő öt szükségletéből legalább egyre:

·Magyarországon a mezőgazdaságban az éves átlagos munkajövedelem 9,4 ezer euró/TME volt, ami a nemzetgazdasági átlag (10,7 ezer euró/TME^[1]) 88 százaléka. A 2014–2019 közötti időszakban a mezőgazdasági munkajövedelem lemaradása a nemzetgazdasági átlagtól nem változott.^[2] A tapasztalatok azt mutatják, hogy Magyarországon az EU-csatlakozástól 2013-ig folyamatosan növekvő uniós közvetlen támogatások hozzájárultak a mezőgazdasági jövedelmek növekedéséhez, a banki finanszírozás megkönnyítéséhez, a likviditás javulásához, a fejlesztésekhez^[3]. Ezért a továbbiakban is szükség van a **kiszámítható alapjövedelem biztosítására** a gazdálkodóknak (1.1.1. szükséglet).

·A jövedelem stabilitás a gazdálkodók számára kezességvállalással, hitelgaranciával fokozható. Szükséges **elérhető hitel finanszírozás** biztosítása (1.1.2. szükséglet). A hitelhez jutás adminisztratív eszközökkel könnyíthető, illetve a pénzügyi piacok függvénye, nem közvetlenül a KAP ST kompetenciája, az alszükségletre az 1.1.1 alszükségletre is válaszoló beavatkozások közvetett módon és részben reagálnak.

·A közvetlen kifizetések méltányosságának, eredményességének és hatékonyságának javítása, valamint a támogatások célzottabbá tétele érdekében különös figyelmet kell fordítani a **kis- és közepes méretű gazdaságok jövedelmezőségének javítására** (1.1.3. szükséglet).

·A kedvezőtlen időjárási jelenségek és a klímaváltozás okozta **károk kezelése a mezőgazdaságban** (1.2.1 szükséglet)

·Az elmúlt években tapasztalt erőteljes termelői ár ingadozások (harmadik országok kereskedelemkorlátozó intézkedései, állategészségügyi járványok stb. miatt), valamint az időjárási szélsőségek (pl. tavaszi fagykár, jégeső) miatt szükséges a gazdálkodók jövedelmét veszélyeztető **piaci kockázatok (pl. nagymértékű árcsökkenés) hatásának mérséklése** (1.2.3. szükséglet)

R.5 - Kockázatkezelés: Támogatott KAP kockázatkezelési eszközökkel rendelkező gazdaságok aránya

Az R.5 indikátor célértéke: 30,29%, amely 73.000 kedvezményezett gazdaságot jelent, az összes, 241.000-hez viszonyítva.

Az indikátor célértékéhez nagymértékben járul hozzá az RD14_I03_DMMF_76 Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer (MKR I. pillér): Agrárkár-enyhítési kockázatkezelési alap beavatkozás. A „Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer (MKR II. pillér): Díjtámogatott mezőgazdasági biztosítás” (RD16_I01_INS_76) beavatkozás az SO1 specifikus célkitűzés 1.2. főszükségletére („Természeti (időjárás) és piaci kockázatokból fakadó jövedelemingadozások csökkentése”) reagál. Az előző programozási időszakban díjtámogatásban részesült termelők számát (2021-ben 20 790) és annak növekedését (2017-2021 között átlagosan 17%) alapul véve, kikérve a Magyar Biztosítók Szövetségének (MABISZ) véleményét is, megalapozottnak tekinthető a 73.000 termelőt számláló célérték.

A célértékhez hozzájárul még kisebb mértékben a „Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer (MKR IV. pillér): Mezőgazdasági krízisbiztosítási rendszer” (RD17_I02_IST_76) beavatkozás is, amely szintén az 1.2. főszükségletre reagál. A 2021. évben bevezetett krízis biztosítási rendszer egy úttörő jellegű támogatási program, amely a növénytermesztés mellett az állattenyésztési ágazatra is kiterjed, továbbá az általa kezelt kockázatok köre is túlmutat az időjárási és klimatikus jelenségek miatti károkon. Mindezek alapján elmondható, hogy a magyar kockázatkezelési rendszer a krízisbiztosítással lett teljes. A 2023-2027-es tervezési időszakban a csatlakozási kedv mérsékelt ütemű növekedésével lehet számolni, tekintve, hogy egy 2021-ben induló intézkedésről van szó. Objektíven mérlegelve a 2026-2027. évre (ST-

ből való finanszírozással érintett évekre) a csatlakozott termelők száma 1050 főre becsülhető, amelyek 20%-a díjtámogatott mezőgazdasági biztosításban is részesül.

Ezen túlmenően még további, SO1 specifikus szükségletekre reagáló beavatkozások is hozzájárulhatnak az indikátor értékéhez, ezek számára azonban nincs előre meghatározott célérték rögzítve. Ilyen beavatkozások pl.:

- Kölcsönös kockázatkezelési alapok - zöldség-gyümölcs (SC19_I01_FVF_47)
- Betakarítási és termelési biztosítás - zöldség-gyümölcs (SC26_I08_FVH_47)
- Zöldszüret - zöldség-gyümölcs (SC24_I06_FVG_47)
- Zöldszüret támogatása a borászatban (SC07_E06_WIG_58)

R.6^{PR} - Újraelosztás kisebb gazdaságok részére: Az átlagos gazdaságméret alatti támogatható gazdaságok részére nyújtott további közvetlen kifizetések százaléka hektáronként (az átlaghoz viszonyítva)

Az R.6 indikátor célértéke 112,25%, amely azt mutatja, hogy az átlagos gazdaságméret alatti kedvezményezettek részére a hektáronkénti átlagos kifizetés összege (299,15 EUR/ha) hogyan viszonyul az összes kedvezményezett felé teljesített hektáronkénti átlagos kifizetés összegéhez (266,51 EUR/ha).

Az indikátor célérték az alábbi tényezők figyelembe vételével került meghatározásra:

- A KAP kedvezményezettek átlagos terület mérete 30,40 ha,
- Közvetlen kifizetések (DP) összege az átlag alatti mérettel rendelkező kedvezményezettek részére: 287 872 956,99 EUR,
- Az átlag alatti mérettel rendelkező kedvezményezettek támogatással érintett hektárszáma összesen: 962 296,25 ha,
- Közvetlen kifizetések összege (DP) az összes KAP kedvezményezettek részére: 1 323 088 879,01 EUR
- Az összes KAP kedvezményezett támogatással érintett hektárszáma összesen (melyet a pontosabb becslés érdekében a legutolsó lezárt év (2020) adataival számoltunk): 4 964 458,61 ha.

Az indikátor célérték kalkulációja során az összes közvetlen kifizetésekkel kapcsolatos beavatkozás figyelembevételre került, amelyek az R.4 indikátor esetében már felsorolt 5 szükséglet mindegyikére reagálnak.

R.7^{PR} - A sajátos igényű területeken működő gazdaságoknak nyújtott támogatás növelése: További támogatás százaléka hektáronként magasabb igényű területeken (az átlaghoz viszonyítva)

Az indikátor átfogó célértéke 111,57%, amely azt mutatja, hogy a sajátos igényű területeken élő kedvezményezettek számára nyújtott hektáronkénti jövedelemtámogatás összege (303,67 EUR/ha) hogyan viszonyul az összes kedvezményezett részére kifizetett hektáronkénti jövedelemtámogatás összegéhez (272,18 EUR/ha).

Az indikátor célérték kalkulációja során az összes közvetlen kifizetésekkel kapcsolatos beavatkozás mellett a Natura 2000 (mezőgazdasági és erdő) területek részére nyújtott kompenzációs kifizetések is figyelembevételre kerültek, amelyek az R.4 indikátor esetében már felsorolt 5 szükségletre reagálnak.

R.8 - Adott ágazatokban működő gazdaságok részére biztosított támogatás: A versenyképesség, a fenntarthatóság és a minőség javítását célzó, termeléstől függő jövedelemtámogatásban részesülő gazdaságok aránya

Az indikátor célértéke: 18,32%, mely a CIS támogatásban részesülő kedvezményezettek (44 148) és az összes gazdaság (241 000 gazdaság) arányát mutatja.

Az indikátor célérték kalkulációja során az összes termeléstől függő közvetlen kifizetésekkel kapcsolatos beavatkozás figyelembevételre került, amelyek az R.4 indikátor esetében már felsorolt 5 szükséglet mindegyikére reagálnak.

A célértékek meghatározását segítették a 2015-2022 közötti időszakban szerzett tapasztalatok, és a viszonylagos stabilitás a támogatott ágazatok körében. Ez ugyanis megfelelő alapadatokkal szolgált arról, hogy a támogatott ágazatok bevételei között a termeléshez kötött támogatások milyen szerepet játszanak,

és mit okozna annak hiánya az üzemi eredményességben. A SWOT elemzés megállapításai megmutatták, hogy a támogatott ágazatok esetében kulcsfontosságú elem a termeléshez kötött támogatás.

Az ágazati helyzetelemzésekben szereplő többéves statisztikai adatsorok alapján került meghatározásra az érintett gazdaságok száma és az az összeg, amely jellemzően elegendő arra, hogy az adott tevékenység során keletkező veszteséget minimalizálja vagy adott esetben a jövedelmezőségét egy elvárt szintre emelje, és így megelőzhető legyen az adott tevékenység beszüntetése vagy más növénykultúrákra történő áttérés.

R.36^{CU PR} - Generációs megújulás: KAP-támogatás segítségével vállalkozást indító fiatal mezőgazdasági termelők száma, nemek szerinti bontással együtt

Az indikátor átfogó célértéke 6 800 vállalkozást indító fiatal mezőgazdasági termelő. Az indikátor célértéknek döntő többségét, 5 500 vállalkozást, a „Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás” (DP03_B01_YFS_16) beavatkozás adja, amely az SO1 specifikus célkitűzést megalapozó, az R.4 indikátor esetében már felsorolt 5 szükséglet mindegyikére reagál.

A 2015-től induló időszak elején kihasznált lehetőséggel élő termelők után várhatóan mérsékelten lehet dinamizálni a lehetséges új belépőket. Ennek eredményeként az öt éves támogathatósági korlátra figyelemmel a „demográfiai tartalék” kimerülni látszik. A 2020-ban tapasztalt érdemi visszaesést követően a későbbi években is ilyen irányú folyamatra lehet számítani. Ennek tompítására szolgál a fajlagos támogatási összeg és a maximális támogatható hektárszám felemelése. A tervezést tehát mind a várható kimenetek, mind pedig az új belépők száma szempontjából bizonytalanság övezi. Ezért a realitásokat követő, óvatos tervezés vált indokolttá.

Az indikátor értéket megalapozó részletes háttérelmzéseket a DP03_B01_YFS_16 beavatkozás tervezett egységösszegeinek indoklását bemutató fejezet tartalmazza.

[1] Teljes munkaidő egyenérték

[2] *1. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 1. fejezet*

[3] *1. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 2. fejezet*

2.1.SO1.9 A pénzügyi támogatás indokolása

A mezőgazdasági üzemek fennmaradását biztosító jövedelem és reziliencia támogatása és az élelmezésbiztonság fenntartása érdekében az SO céljaira jelentős forrásokat biztosítunk. A közvetlen támogatások (területalapú, valamint a termeléshez kapcsolt támogatások, a fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás, valamint az átlagos gazdaságméret alatti támogatható gazdaságok részére nyújtott további közvetlen kifizetések) teljes mértékben ezen célkitűzést szolgálják. Mindezen felül a szektorális beavatkozások valamint a II. pillér forrásai, mint például a kockázatkezeléssel kapcsolatos beavatkozások is az SO céljaihoz járulnak hozzá.

A vonatkozó bizottsági ajánlás "A gazdaságok életképességének javítása a különböző üzemméretű, ágazatot képviselő és területen elhelyezkedő (hivatásos) gazdaságok közötti jövedelemkülönbségek hatékonyabb kezelése révén". Az allokált források révén a cél elérhető.

2.1.SO2 A piacorientáltság fokozása és a gazdaságok versenyképességének növelése rövid és hosszú távon egyaránt, többek között oly módon, hogy nagyobb hangsúlyt kap a kutatás, a technológia és a digitalizáció

2.1.SO2.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.SO2.1.1 Erősségek

- E.1. A teljes tényezőtermelékenység Magyarországon az EU28 átlagánál jobban növekedett. (2.)
- E.2. A hazai ellátást többségében kielégítő hazai mezőgazdasági termék- és élelmiszer-előállítás (1.)
- E.3. Termelési potenciál megléte mind mennyiség, mind minőség tekintetében (1.)
- E.4. Pozitív agrár- és élelmiszer-gazdasági külkereskedelmi mérleg (8.)
- E.5. Bizonyos termékek esetében jelentős piaci pozíciók az európai piacon (8.)

2.1.SO2.1.2 Gyengeségek

- Gy.1. A hazai mezőgazdasági genetikai erőforrások fejlesztésének hiánya, elmaradott infrastruktúra (3. és 11.), [SO2/1.2.] [SO2/1.8.]
- Gy.2. Alacsony munkatermelékenység (EU átlagának kevesebb mint fele) (2.), [SO2/1.1.] [SO2/1.2.] [SO2/1.8.]
- Gy.3. Feldolgozott élelmiszertermékek alacsony aránya az exportban (EU átlaga alatt) (8.), [SO2/1.3] [SO2/ 4.2.]
- Gy.4. Szűk exportrádiusz (szállítási távolság) (8.), [SO2/4.2.]
- Gy.5. Az uniós átlagtól elmaradó hazai élelmiszer-fogyasztás (7.), [SO2/4.3.]
- Gy.6. Mezőgazdasági jövedelmek erős függése a közvetlen támogatásoktól (4.)
- Gy.7. Szétaprózódott termelési szerkezet és ebből adódóan heterogén termelési színvonal (1), [SO2/1.8.]
- Gy.8. Elavult infrastruktúra, alacsony a post harvest technológiai színvonala (9.), [SO2/2.1.] [SO2/2.2.] [SO2/2.3.]
- Gy.9. Digitalizáció terjedését gátló demográfiai folyamatok, magas beruházási igény és tudáshiány (10. és SO7, 5.), [SO2/5.1.]
- Gy.10. A munkaerő képzettségi szintje nem alkalmas az innovatív technológiák megfelelő használatára (10., SO7, 4. és SO10., 3.) [SO2/ 5.1.] [SO2/5.4.]
- Gy.11. Stratégiai tervezés, kereskedelmi és marketingismeretek hiányosságai (SO7., 3. 4., és ÉLIP ágazati helyzetelemzés), [SO2/3.5.] [SO2/4.1.] [SO2/5.1.]
- Gy.12. A vállalkozások alacsony fokú innovativitása, lassú reakció a fogyasztói igények változására (SO10, 2. és ÉLIP ágazati helyzetelemzés),[SO2/3.1.]
- Gy.13. Képzés és továbbképzés hiányos, elavult infrastruktúrája (SO10, 3.), [SO2/3.1.] [SO2/5.5.]
- Gy.14. Kutatók és termelők és feldolgozók közötti gyenge együttműködés, gyenge innovációs potenciál (SO10., 1), [SO2/3.1] [SO2/ 3.6.]
- Gy.15. Az új, korszerűbb, magasabb értéket képviselő, piacképesse váló termékek, eljárások és technológiák létrehozására irányuló alkalmazott kutatások elmaradottsága (SO10., 2), [SO2/3.1] [SO2/3.6] [SO2/5.2.]
- Gy.16. Technológiai lemaradás az élelmiszeriparban (ÉLIP ágazati helyzetelemzés),[SO2/ 3.1]
- Gy. 17. Öntözött területek alacsony aránya (1), [SO2/1.4.]
- Gy. 18. A főbb gyümölcsök termőterülete csökken vagy stagnál, az ültetvények nagy része elöregedett, felújításra szorul (1, Zöldség és gyümölcs ágazati elemzés), [SO2/1.11.]

2.1.SO2.1.3 Lehetőségek

- L.1. Digitális technológiák megléte, Digitális Agrárstratégia, Digitális Élelmiszeripari Stratégia (10.)
- L.2. Magasabb hozzáadott értékű, illetve egyedi termékek iránti európai kereslet növekedése (SO9, 4), [SO2/3.3] [SO2/4.1] [SO2/5.3.]

- L.3. Diverzifikált, új fogyasztói igények megjelenése (SO9, 4), [SO2/3.2] [SO2/3.3] [SO2/4.1].
 L.4. Agrár (benne élelmiszeripar) K+F+I-re fordított hazai források növelése (11.)
 L.5. Erősödő tudatosság a fogyasztói oldalról (SO9, 4), [SO2/4.3]
 L.6. Piactisztulás és a munkaerőhiány miatt kikényszerített technológiai fejlesztések javíthatják az élelmiszeripari vállalatok hatékonyságát és jövedelmezőségét (ÉLIP ágazati helyzetelemzés)
 L.7. Közigazgatási folyamatok gyorsítása és egyszerűsítése digitalizáció segítségével

2.1.SO2.1.4 Fenyvegetések

- F.1. Szabadkereskedelmi egyezmények és más országok agrár- és élelmiszer-gazdaságának fejlődése miatt erősödő verseny (8.)
 F.2. Mezőgazdasági beruházások erős függősége a támogatásoktól (5.)
 F.3. Magyarország méreténél fogva nem ármeghatározó. (6.)
 F.4. A földtulajdon és a földhasználat elválik egymástól, ezért érdekellentétek alakulhatnak ki, melyek hátráltatják és bizonytalanná teszik a beruházásokat és fejlesztéseket
 F.5. A képzett kutatók elvándorlása, további forráskivonás KFI szektorból (11.), [SO2/5.6.]
 F.6. A képzett- és idénymunkaerő hiánya, felhajthatja a munkaerő költségét (SO7, 3.)
 F.7. A vasúti és folyami hajózás hiányosságai és korlátai jelentős versenyhátrányt okozhatnak (9.), [SO2/2.4]
 F.8. Az ország tengeri kikötőktől való elszigeteltségéből eredő logisztika hátrányát a vasúti áruszállítás csökkenő részaránya tovább erősíti (9.), [SO2/2.4]
 F.9. A Duna alsó szakaszának korlátozott hajózhatósága (9.), [SO2/2.4]

2.1.SO2.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.SO2.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben
2.1.1	Termelés üzemi és üzleti hatékonyságának növelése	1	Igen
2.1.11	Új ültetvények létrehozása, ültetvények felújítása és korszerűsítése	2	Igen
2.1.2	Modern termelői kapacitások létrehozása	2	Igen
2.1.3	A mezőgazdasági alapanyagok feldolgozottsági szintjének növelése	1	Igen
2.1.4	Vízhiány kezelése a szántóföldi növénytermesztésben	1	Igen
2.1.7	Technológiai átállás a szigorodó növényegészségügyi előírások figyelembe vételével	1	Igen
2.1.8	Termesztéstechnológia javítása	1	Igen
2.1.9	Tartástechnológia átalakítása, fejlesztése	1	Igen
2.2.1	Post harvest technológia fejlesztése, válogatás, csomagolástechnológia	2	Igen
2.2.2	Terménytárolók, hűtőházak építése/felújítása	2	Igen
2.2.4	Belvízi áruszállítási infrastruktúra, vasúti terményrakodási kapacitások fejlesztése	3	Nem
2.3.1	Innovatív technológiák és fenntartható megközelítések elterjesztése a mezőgazdaságban	2	Igen

2.3.2	Üzemi tevékenység diverzifikációja	2	Igen
2.3.3	Magas hozzáadott értékű termékek piaci részesedésének növelése	1	Igen
2.3.5	Vállalatok innovativitásának növelése, gyors reakcióképesség a változó piaci igényekre	2	Igen
2.4.1	Piackutatás	3	Igen
2.4.2	Agrár-élelmiszeripari termékek promóciója	2	Igen
2.4.3	Szemléletformálás az egészséges táplálkozás terén	1	Igen

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.SO2.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP04_E03_CISB_16 - Cukorrépa termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP05_E04_CISR_16 - Rizstermesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP06_E05_CISV_16 - Zöldségnövény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP07_E06_CISI_16 - Ipari zöldségnövény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP08_E07_CISO_16 - Ipari olajnövény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP09_E08_CISE_16 - Gyümölcsstermesztés támogatása (Extenzív)	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP10_E09_CISF_16 - Gyümölcsstermesztés támogatása (Intenzív)	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP11_E10_CISS_16 - Anyajuhtartás támogatása	O.11. Azon jászágok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP12_E11_CISC_16 - Anyatehéntartás támogatása	O.11. Azon jászágok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár

DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP13_E12_CISM_16 - Hízott bika támogatás	O.11. Azon jószágok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP14_E13_CISD_16 - Tejhasznú tehéntartás támogatása	O.11. Azon jószágok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP15_E14_CISG_16 - Szemes fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
DPcoupled	CIS(32) - Termeléstől függő jövedelemtámogatás	DP16_E15_CISP_16 - Szálas fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása	O.10. Azon hektárok száma, amelyek után termeléstől függő jövedelemtámogatás jár
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVRE(47(1)(a)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, kutatás, valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek	SC28_E01_FVI_47 - Beruházások, kutatás valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ADVII(47(1)(b)) - Tanácsadási szolgáltatások és technikai segítségnyújtás, különösen a következők terén: a károsítók és betegségek elleni fenntartható védekezés technikái, a növényvédő szerek és az állategészségügyi készítmények fenntartható használata, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, az éghajlatváltozás mérséklése, a foglalkoztatási feltételek és a munkáltatói kötelezettségek, valamint a munkahelyi egészségvédelem és biztonság	SC11_A03_FVA_47 - tanácsadási szolgáltatások és technikai segítségnyújtás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	TRAINCO(47(1)(c)) - Képzés, ideértve a személyre szabott tanácsadást és a legjobb gyakorlatok cseréjét is, mindenekelőtt a következők tekintetében: a károsítók és betegségek elleni fenntartható védekezés technikái, a növényvédő szerek és az állategészségügyi készítmények fenntartható használata, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és az éghajlatváltozás mérséklése, továbbá a szervezett kereskedelmi platformok és árutőzsdék használata az azonnali és határidős piacokon	SC12_A04_FVT_47 - képzés, ideértve a személyre szabott tanácsadást és a legjobb gyakorlatok cseréjét is - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	TRANS(47(1)(e)) - a termékek szállításának és tárolásának fenntarthatóságát és hatékonyságát növelő fellépések	SC14_B01_FVE_47 - a termékek szállítása és tárolása fenntarthatóságának és hatékonyságának növelése - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	PROMO(47(1)(f)) - Promóció, kommunikáció és marketing, ideértve különösen az uniós minőségrendszerekkel és az egészséges táplálkozás fontosságával kapcsolatos fogyasztói ismeretek gyarapítására, valamint a piacok diverzifikációjára és konszolidációjára irányuló intézkedéseket és tevékenységeket	SC15_E10_FVP_47 - promóció, kommunikáció és marketing - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	QUAL(47(1)(g)) - uniós és nemzeti minőségrendszerek alkalmazása	SC16_E11_FVQ_47 - uniós és nemzeti minőségrendszerek alkalmazása	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	TRACE(47(1)(h)) - nyomonkövethetőségi és tanúsítási rendszerek alkalmazása, különösen a	SC17_E12_FVC_47 - nyomonkövethetőségi és tanúsítási rendszerek	O.35. A támogatott operatív programok száma

	végző fogyasztóknak értékesített termékek minőségének monitorozása	alkalmazása - zöldség-gyümölcs	
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	CLIMA(47(1)(i)) - Az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések	SC18_G02_FVL_47 - az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVVO(47(2)(b)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, amelyek hatékonyabbá teszik a forgalomba kerülő mennyiségek kezelését, beleértve a közös tárolást is	SC20_I02_FVV_47 - beruházások, amelyek hatékonyabbá teszik a forgalomba kerülő mennyiségek kezelését, közös tárolását - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	STORE(47(2)(c)) - Termelői szervezetek vagy ezek tagjai által előállított termékek közös tárolása, ezen belül szükség esetén a termékek kollektív feldolgozása a közös tárolás megkönnyítése érdekében	SC21_I03_FVS_47 - termékek közös tárolása, ezen belül szükség esetén a termékek kollektív feldolgozása - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ORCHA(47(2)(d)) - gyümölcsösök vagy olajfaültetvények újratelepítése, amennyiben erre a tagállami illetékes hatóság által egészségügyi vagy növényegészségügyi okokból elrendelt kötelező kivágást követően, vagy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében szükség van	SC22_I04_FVR_47 - gyümölcsösök újratelepítése - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	COACH(47(2)(j)) - Személyre szabott tanácsadás az 1308/2013/EU rendelet, illetve az e rendelet 67. cikkének (7) bekezdése alapján elismert egyéb termelői szervezeteknek és termelői szervezetek társulásainak vagy egyéni termelőknek	SC29_I10_FVC_47 - személyre szabott tanácsadás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	COMM(47(2)(l)) - a figyelemfelhívást és a fogyasztók tájékoztatását célzó kommunikációs tevékenységek	SC27_I09_FVM_47 - figyelemfelhívást és a fogyasztók tájékoztatását célzó kommunikációs tevékenységek - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Méhészeti termékek	INVAPI(55(1)(b)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, valamint egyéb fellépések	SC03_E02_BEI_55 - Méhészeti ágazat versenyképességének fejlesztése	O.37. A méhészeti ágazat védelmére vagy javítására irányuló intézkedések vagy az azzal foglalkozó egységek száma
Sectoral - Méhészeti termékek	PROMOBEES(55(1)(f)) - Promóció, kommunikáció és marketing, ideértve a piacmonitoringhoz kötődő fellépéseket és a különösen a méhészeti termékek minőségével kapcsolatos fogyasztói tudatosság növelésére irányuló tevékenységeket	SC01_A02_BEM_55 - Méhészeti marketing	O.37. A méhészeti ágazat védelmére vagy javítására irányuló intézkedések vagy az azzal foglalkozó egységek száma
Sectoral - Bor	RESTRVINEY(58(1)(a)) - szőlőültetvények szerkezetátalakítása és átállítása	SC05_E04_WIR_58 - Szőlőültetvények szerkezetátalakítási és átállítási támogatása	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban
Sectoral - Bor	INWINE(58(1)(b)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások a bortermesztési rendszerekben, az a) pontban foglalt beavatkozástípushoz kapcsolódó műveletek, valamint a feldolgozólétesítményekre, a borászati infrastruktúrára és a marketingstruktúrára és -eszközökre irányuló beruházások kivételével	SC06_E05_WII_58 - Beruházások tárgyi és immateriális javakba a borágazatban	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban

Sectoral - Bor	INFOR(58(1)(h)) - az uniós borokra vonatkozó, a tagállamokban végrehajtott tájékoztatói tevékenységek, amelyek célja a bor felelősségteljes módon történő fogyasztására való ösztönzés, illetve az eredetmegjelölésekre és a földrajzi jelzésekre vonatkozó uniós minőségrendszerek előmozdítása	SC09_E08_WIN_58 - Borágazati belpiaci promóció	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban
Sectoral - Bor	PROMOWINE(58(1)(k)) - harmadik országokban folytatott promóció	SC10_E09_WIP_58 - Borágazatban alkalmazott, harmadik országokban folytatott promóció	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD01a_E01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek fejlesztése	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD01b_E01_FRM_73 - Fiatal mezőgazdasági termelők beruházásainak támogatása	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD01e_E01_FRM_73 - Állattartó telepek járványvédelmi beruházásainak támogatása, sertéságazat esetén a farokkurtítás visszaszorításával	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD02_D01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek digitális átállásának támogatása	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD04a_E02_FON_73 - Mezőgazdasági termékek értéknövelése	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD09a_B05_SML_73 - Mezőgazdasági kisüzemek fenntartható fejlesztése	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD12_W01_WTO_73 - Öntözésfejlesztési és vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemen belüli beruházás	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD48_R07_QSP_77 - Minőségrendszerek tájékoztatói és promóciós tevékenységének támogatása	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)

Áttekintés

2.1.Főszükséglet: Termelés hatékonyságának javítása az üzemek korszerűsítésével

A második specifikus célkitűzést megalapozó helyzetelemzés rámutat, hogy a magyarországi mezőgazdasági vállalkozások termelési hatékonysága alacsony, ami nagymértékben csökkenti versenyképességüket a mezőgazdasági termékek piacán. Az üzemek korszerűsítésével jelentős mértékben javíthatnának versenyhelyzetükön, ezt azonban több tényező is akadályozza. Jellemző rájuk a gyenge innovációs potenciál, a technológiai lemaradás, az elavult termelési infrastruktúra, továbbá hátráltató tényező az új termékek, technológiák és eljárások létrehozására irányuló alkalmazott kutatások elmaradása is. A főszükséglet teljesítésének elengedhetetlen feltétele a humán tőke fejlesztése, mert a munkaerő alacsony képzettségi szintje és a modern termelőeszközök használatához szükséges tudás hiánya szintén gátolja a magyarországi mezőgazdasági vállalkozásokat az üzemfejlesztések megvalósításában.

2.1.1.Szükséglet: Termelés üzemi és üzleti hatékonyságának növelése

A munkatermelékenység növelését a termelés üzemi és üzleti hatékonyságának javításával igyekszünk elősegíteni, amit az értékteremtés folyamatának minden pontján támogatunk. Miután az elmúlt évtizedekben mind az éghajlati körülmények, mind a piaci igények jelentős mértékben változtak, az intézkedéseknek fontos részét képezi az ültetvények szerkezetátalakítása (SC05, SC22). A megváltozott természeti körülményekhez történő sikeres alkalmazkodást segíti a hatékonyabb vízfelhasználást célzó intézkedés (RD12). Emellett az üzemi termelés korszerűsítése is fontos eleme a fejlesztési terveknek, a műszaki beruházások és az üzleti modellek modernizálása révén (SC06, SC17, SC18, SC20, SC28). A fejlett technológiák kezeléséhez és a modern üzleti stratégiák elsajátításához szükséges tudás megszerzését a munkaerő képzettségével, valamint különféle tanácsadási szolgáltatásokkal támogatnánk (SC11, SC12).

2.1.2.Szükséglet: Modern termelői kapacitások létrehozása

A modern termelői kapacitások megteremtése a magyarországi vállalkozások versenyképességét alapvetően meghatározó szükséglet. Egyrészt a vállalkozások profittermelő képessége nagy mértékben függ az előállított termék hozzáadott értékének nagyságától, másrészt a megválasztott termékek előállításának módja is meghatározó jelentőségű ebben, ezért a vállalkozásokat a termelési folyamatokba történő beruházások támogatásával is ösztönöznénk az SC03, SC06, RD01a, RD01b, RD01e beavatkozásokkal. A gyártási kapacitás mellett a készletezési kapacitás növelése is meghatározó jelentőségű, ezért támogatjuk a logisztikai és raktározási tevékenységeket (SC14, SC28). A kedvezményezett vállalkozásokat az üzleti modellek és stratégiák megtervezéséhez, valamint az új technológiához szükséges tudás elsajátításában is segítjük, szakmai képzések és tanácsadási szolgáltatások igénybevételének támogatásával (SC11, SC12).

2.1.3.Szükséglet: Mezőgazdasági alapanyagok feldolgozottsági szintjének növelése, technológia fejlesztése, feldolgozott termékek arányának növelése, hozzáadott érték növelése

A Magyarországról származó mezőgazdasági alapanyagok és élelmiszertermékek exportjában a feldolgozott termékek aránya nem éri el az Európai Unió átlagát, ezért szükséges beavatkozás a termékek hozzáadott értékének a növelése, amit az infrastrukturális beruházások támogatásával is javítani kívánunk a termelési folyamat minden pontjára kiterjedően. A magas feldolgozottsági szint elérésének támogatása (RD04a) leginkább azokban az ágazatokban célszerű, ahol az ország éghajlati adottságaiból és az ágazati jellemzőkből következően a vállalkozások a legnagyobb profitnövekedésre számíthatnak. Magyarország esetében kiemelt jelentőségűek a bor (SC06) és a méhészeti (SC03) ágazatba történő beruházások. A termékek magas minősége és kedvező piaci megítélése a minőségbiztosítási rendszerek, valamint a termelési folyamatokat végző humán erőforrás folyamatos képzésével biztosítható (SC12, SC16).

2.1.4.Szükséglet: Vízihiány kezelése a szántóföldi növénytermesztésben

A magyarországi vállalkozások termelési hatékonyságának növelése az öntözött területek arányának növelésével, illetve a már kiépített öntözési infrastruktúra korszerűsítésével nagymértékben javítható. Magyarországon az éves csapadékmennyiség csökkenése várható az elkövetkező évtizedek során az éghajlatváltozás miatt, ezért a hatékony vízfelhasználás jelentősége felértékelődik (RD12).

2.1.7.Szükséglet: Technológiai átállás a szigorodó növény-egészségügyi előírások figyelembevételével

A termelési költségek emelkedése és a versenyképességük megőrzéséhez szükséges beruházások ráfordítási igénye egyre nagyobb kihívást jelent a magyarországi mezőgazdasági vállalkozások számára. Ennek okai több tényezőre vezethetők vissza, mindegyikre szükséges reagálni az üzleti tervekben. Többek

között meghatározónak tekinthető a tartósan kedvezőtlen nemzetközi gazdasági és politikai makrokörnyezet, a szigorodó környezetvédelmi, növény- és állategészségügyi követelmények, valamint a fogyasztók növekvő minőségi elvárásai. A változó körülményekhez igazodó technológiai átállás az üzemi termelés minden szakaszát érinti, ezért a beavatkozások is több területet ölelnek fel (SC17, SC28, RD01a, RD01b). A termelési folyamatok digitalizációjára kiemelt figyelmet fordítunk, ezért önálló beavatkozási intézkedéssel támogatjuk azokat (RD02). Az átálláshoz szükséges szakmai tudás megszerzését a képzések és tanácsadói szolgáltatások igénybevételenek támogatásával ösztönözzük (SC11, SC12).

2.1.8.Szükséglet: Termesztéstechnológia javítása

A magyarországi mezőgazdasági üzemek szétaprózódott birtokszerkezettel, elmaradott infrastruktúrával, valamint a genetikai erőforrások fejlesztésének hiányával jellemezhetők. Mindezek a tényezők alacsony munkatermelékenységet és gyenge versenyképességet eredményeznek. A termesztéstechnológia javítása erősítheti a magyarországi vállalkozások piaci pozícióját. Egyrészt a hatékonysági mutatók javíthatók az éghajlatváltozás mérséklését célzó intézkedésekkel (SC18). Másrészt a fenntarthatósági fejlesztések (RD01a, RD01b) és a termelői szervezetek célzott támogatása (SC28) hozzájárul a termékelőállítási folyamat egészének optimalizálásához. Továbbá a modern minőségbiztosítási és tanúsítási rendszerek alkalmazása növeli az átláthatóságot, a termelési kapacitások minőségi és mennyiségi stabilitását, ami megfelelő garanciát nyújt a partnerek számára a termékekkel kapcsolatban (SC16, SC17). A fejlesztések kivitelezéséhez szükséges tudás a legtöbb magyarországi mezőgazdasági vállalkozás számára nem áll rendelkezésre, ezért a képzések és szakmai tanácsadói szolgáltatások támogatása elengedhetetlen a sikeres termesztéstechnológiai fejlesztések érdekében (SC11, SC12).

2.1.9.Szükséglet: Tartástechnológia átalakítása, fejlesztése

A tartástechnológia átalakítása és fejlesztése több szempontból is meghatározó szükségletnek számít. Miközben a hazai állattenyésztő telepek egy részében az állattartás infrastruktúrája elmaradott, az állattartási követelmények szigorítása és a fenntarthatósági szempontok felértékelődése egyre magasabb követelményeket támasztanak a nagyüzemi állattartással szemben. Szükség van a mezőgazdasági üzemek korszerűsítésére, hogy a vállalkozások meg tudjanak felelni az elvárásoknak (RD01a, RD01b, RD01e). Ezt önértékéből nem tudják megvalósítani.

2.1.11.Szükséglet: Új ültetvények létrehozása, ültetvények felújítása és korszerűsítése

Magyarországon a gyümölcsös ültetvények termőterülete folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, a meglévő állomány pedig jellemzően elöregedett, jelentős felújításra szorul. Ez gátolja a termelési hatékonyság növelését a gazdaságokban, ezért szükséges a szőlőültetvények és a gyümölcsösök szerkezetváltoztatásának a támogatása (SC05, SC22). A magyarországi ültetvényeken több növényfaj is rendkívül érzékenyen reagál a klímaváltozásra, ezért a megváltozott természeti körülményekhez történő alkalmazkodás kiemelten fontos támogatási célterület (SC18). A gyenge alkuerővel rendelkező termelők koordinálását, piacépes, homogén árualap előállítását termelői szervezetek segítségével lehet megvalósítani (SC28). A mezőgazdasági üzemek fenntartható fejlesztése (RD01a, RD01b) az ültetvények korszerűsítése hozzájárul az agrárvállalkozások stabil és rugalmas működéséhez. A megvalósításhoz szükséges szakmai tudás elsajátításában a képzések és tanácsadói szolgáltatások igénybevételenek ösztönzése segíti a kedvezményezett vállalkozásokat (SC11, SC12).

2.2.Főszükséglet: Infrastruktúra és technológia fejlesztése

A Magyar Zöldség-gyümölcs Ágazati Stratégiában – a Nemzeti Vidékstratégia (2012-2020) részeként – szerepel az ágazat technológiai színvonalával összefüggésben, hogy az ágazatban tevékenykedő mezőgazdasági üzemek gyengeségei közé tartozik többek között a heterogén, helyenként alacsony technikai és technológiai színvonal okozta ingadozó termésátlagok; a post harvest technológia fejletlensége és a kevés öntözött termőterület. Megállapítja azt is, hogy a zöldség- gyümölcsstermesztésben működő kisebb gazdaságok ráfordítása a korszerű technológiák bevezetésére, a tárgyi eszközök pótlására, fejlesztésére jelenleg nem elégséges. Mindezek mellett a magyar zöldség- és gyümölcságazat versenyképességének alapvető feltétele a termésbiztonság elérése, a stabil és kiszámítható árualap megléte, a korszerű, versenyképes zöldségtermesztés egyik pillére pedig a megfelelő termesztéstechnológia alkalmazása.

Ahogy azt a zöldség- és gyümölcságazati helyzetértékelés is megállapítja, a hazai kertészeti termelésben a termésátlagok jellemzően elmaradnak külföldi versenytársakhoz képest. A nagy arányban jelenlévő, széttagolt gazdasági egységek nem alkalmasak magas szintű technológiák bevezetésére, amit a kevés jól

képzett szakember és a szaktanácsadás igénybevételének alacsony mértéke tovább nehezíti. Az elmaradott infrastruktúra, valamint az alacsony színvonalú post harvest technológia fejlesztését komplex módon, az alábbiak szerint tervezzük megvalósítani:

2.2.1. Szükséglet: Post harvest technológia fejlesztése, ide értve a takarmány, fehérjetakarmány és vetőmag szükséglet kielégítését megfelelő válogatás és csomagolóstechnológia alkalmazásával

A magyar mezőgazdaságban, különösen a zöldség- és gyümölcságazatban, jellemző az elavult infrastruktúra és az alacsony színvonalú post harvest technológia. A kiskereskedelmi forgalomba szánt, magasabb hozzáadott értékű termékek előállításának alapfeltétele a hatékonyság növelése és a technológiai színvonal emelése. A hatékonyság és a korszerűség tekintetében (pl. egy vállalkozásra jutó hozzáadott érték előállítása, munkatermelékenység) azonban lemaradásban van a magyar gyümölcs- és zöldségfeldolgozó szektor a meghatározó gyümölcs- és zöldségfeldolgozással rendelkező európai országokhoz képest. Ennek fejlesztése csak komplex módon, a teljes termelési folyamat minden fázisát figyelembe véve és a beavatkozásokat egymáshoz illesztve lehetséges. A gazdaságvezetőknek és a termelői szerveződéseknek nyújtott információk, képzés és tanácsadás (SC11, SC12, SC28) adják az infrastrukturális beavatkozások alapját, azok tervezését és optimalizálását segítve. Tekintettel kell lenni többek között a szektorra jellemző szezonálisra is, ami megjelenik a betakarításban, a feldolgozásban, a foglalkoztatásban és a fogyasztásban is. A hatékonyság növelése és a kapacitások bővítése (SC14, SC20) nélkül a stabil árualap kialakítása és a termelékenység fokozása nem képzelhető el. Emellett a termelőknek az egyre emelkedő fogyasztói elvárásoknak is meg kell felelnünk, amit többek között a nyomonkövethetőségi és tanúsítási rendszerek alkalmazásának támogatásával (SC17) lehet biztosítani.

2.2.2. Szükséglet: Terménytárolók, hűtőházak építése/felújítása

Az Európai Bizottság 2017. évi tanulmánya szerint Magyarországon kb. 20 millió tonna gabonaféle, olajmag és fehérjenövény tárolására van kapacitás. Ezek jelentős része csarnoktároló, ami multifunkcionális, vagyis szemes termény mellett más tömegáru tárolására is alkalmas. A szemes termények tárolása szempontjából előnyösebb silók (fém-siló és vasbeton siló) a tárolókapacitás mindössze 20 százalékát fedik le.

A friss fogyasztásra kerülő kertészeti termékek versenyképességét, piacra jutását nagymértékben befolyásolják a meglévő tároló- és hűtőkapacitások. A korábbi agrárfejlesztési programok elsősorban termelésközpontúak voltak, az agrártermelés logisztikai rendszereinek célirányú fejlesztését nem vették be a prioritások közé, e nélkül pedig súlyos versenyhátrányba került a zöldség- és gyümölcstermelő ágazat. A hazai gyümölcs- és zöldségpiac egyik legnagyobb problémája, hogy kevés és zömében korszerűtlen a meglévő hűtőtároló kapacitás. A termékek szakszerű szállítása és tárolása megnöveli azok élettartamát és piacon tarthatóságát, így ezek a fejlesztések (SC14, SC20, SC21) meghatározóak az ágazat versenyképességének növelésében is. A közös kapacitások kialakítása és menedzselése a termelők együttműködését és a termelés koordinációját teszi szükségessé, amit az SC20, SC21, és SC28 beavatkozásokkal tervezünk támogatni.

2.2.4. Szükséglet: Belvízi áruszállítási infrastruktúra, vasúti terményrakodási kapacitások fejlesztése

A hazai gabona- és olajmagágazat exportorientált, a vasúti, a vízi és a közúti szállítás egyaránt jellemző a kivitelben. A vasúti fuvarozás a Magyarországhoz hasonló tranzitországokban, így Németországban, Ausztriában, Lengyelországban, Csehországban és Szlovákiában is szűk keresztmetszet. Magyarországról jellemzően Olaszországba szállítunk vasúton szemes terményt. A vízi szállítványozást nehezíti a Rajna–Majna–Duna-csatorna, valamint a Duna alsó szakaszának korlátozott hajózhatóságából eredően viszonylag rövid, 150–200 nap hajózhatósági idő, 250–300 nap helyett. Az ország tengeri kikötőktől való elszigeteltségéből eredő logisztika hátrányát a vasúti áruszállítás csökkenő részaránya tovább erősíti.

Tervezett intézkedések:

Megoldása nem tartozik a KAP hatálya alá.

2.3.Főszükséglet: Innováció előmozdítása, innovatív módszerek alkalmazásának ösztönzése

A KAP átfogó célkitűzése az ágazat korszerűsítése, a tudás gyarapításának és megosztásának elősegítésén, valamint az innováció és a digitalizáció előmozdításán, elterjedésének ösztönzésén keresztül a mezőgazdaságban és a vidéki térségekben. A hazai hatástanulmányok és elemzések alapján elmondható, hogy az innováció támogatásának több okból is kiemelt szerepe lesz az elkövetkező időszakban a magyar

mezőgazdaság fejlesztésében. Egyrészt megállapítható, hogy az elmaradott infrastruktúra és a munkaerő képzettségi szintje jelenleg nem alkalmas az innovatív technológiák megfelelő használatára. Másrészt alacsony a vállalkozások innovativitása, lassan reagálnak a fogyasztói igények változására, emellett gyenge a kutatók, termelők és feldolgozók közötti együttműködés, így az innovációs potenciál is. A gyorsan változó új fogyasztói trendeknek való megfelelés a teljes élelmiszer-ellátási láncban innovatív élelmiszeripari megoldásokat igényel. A tömegtermékek mellett a magyarországi feldolgozóknak a magasabb feldolgozású cikkek kivitelét is növelniük kellene, ám ezt hátráltatja a magyarországi cégek gyenge innovációs készsége. Tudásátadási szempontból a képzés és továbbképzés hiányos, elavult az infrastruktúrája, a digitalizációs aspektus mentén pedig a digitalizáció terjedését gátló demográfiai folyamatok, magas beruházási igény és tudáshiány jelenik meg gátló tényezőként. Mindezek együtt elkerülhetetlenné teszik a technológiai fejlesztéseket, és az új, innovatív megoldások támogatását.

2.3.1. Szükséglet: Innovatív technológiák és fenntartható megközelítések elterjesztése a mezőgazdaságban: precíziós gazdálkodás, körforgásos gazdálkodási szemlélet

Fentiek alapján a hazai fejlesztések egyik kiemelt célja, hogy elterjedjenek és tovább fejlődjenek az innovatív technológiák és fenntartható megközelítések (pl. precíziós gazdálkodás, körforgásos gazdálkodási szemlélet) a mező- és erdőgazdaságban, illetve az élelmiszeriparban. Ezek elterjedését jelenleg részben a vállalkozások forráshiánya, részben szemlélet- és ismeretbeli hiányosságok gátolják. Ennek következménye az is, hogy a mezőgazdasági termelők többsége tudáshiány és technológiai hiányosságok miatt nem képes alkalmazkodni az éghajlatváltozás miatt módosuló termelési feltételekhez. Emellett a zöldség- és gyümölcságazatban a kiszámítható értékesítési lehetőségek hiányában a termelők nem hajtanak végre technológiai fejlesztéseket (pl. ültetvény-korszerűsítés, öntözésfejlesztés) és nem kezdenek újabb fajok termelésbe való bevonásába sem, aminek következtében a feldolgozóipar nem jut megfelelő mennyiségű, minőségű, homogén árualaphoz, ami nélkül nem képes új, innovatív – nem az alapvető ipari zöldség- és gyümölcsfélékre alapozott – termékeket létrehozni. A termelők és feldolgozók szakmai felkészültségét és együttműködését az SC11, SC12, SC28, a technológiai fejlesztéseket az SC17, RD02 beavatkozásokkal kívánjuk erősíteni.

2.3.2. Szükséglet: Üzemi tevékenység diverzifikációja

Az EIT 2020-as országjelentése szerint Magyarországon az EU-hoz viszonyítva is jóval magasabb az allergiával rendelkezők aránya a lakosság körében, a lakosság 7 százaléka gluténérzékeny. Az egészséges, ún. „mentes” termékek forgalma 2017 és 2020 között évente több mint 20 százalékkal növekedett, így az egészséges élelmiszerek gyártása a magyar élelmiszerpiac egyik dinamikusan fejlődő ágazata. A fogyasztók egyre inkább a friss, kevésbé feldolgozott és fenntartható forrásból származó teljes értékű, természetes és tápanyagban gazdag összetevőket tartalmazó élelmiszert szeretnének választani, ami által növekszik az organikus termékek iránti kereslet. Ugyanakkor a trendkutatók szerint a jövővel és a jövőbeli fogyasztási trendekkel kapcsolatban a legfontosabb tényező a kiszámíthatatlanság, vagyis lehetetlen pontosan előrejelezni, milyen új fogyasztói ízlések terjednek el széleskörűen, melyek maradnak rétegtrendek. A legfontosabb tehát, hogy az élelmiszer-előállítóknak rugalmasnak kell maradniuk és mindig felkészültnek kell lenniük a változásokra. Ebben a változó gazdasági és piaci környezetben az üzemi tevékenységek diverzifikálása (pl. a megtermelt növényfajok körének vagy állatfajok számának bővítése, termékfejlesztések) segíthet megteremteni a stabil vállalati működést. Ennek személyi, tudásbeli feltételeit az SC11 és SC12 beavatkozással tervezzük támogatni.

2.3.3. Szükséglet: Magas hozzáadott értékű termékek piaci részesedésének növelése (alapvető élelmiszerek, különleges és niche piacok)

A koronavírus-pandémia rámutatott, hogy a fogyasztói preferenciák gyorsan változhatnak. Kutatások igazolják, hogy a világvárvány hatására számos fogyasztó előnyösen változtatott életvitelén, amelyet a továbbra is fenn kíván tartani. Emellett a magasabb hozzáadott értékű, illetve egyedi termékek iránt is növekszik az európai kereslet. Magyarországon komoly problémát jelent a minőségi termékek másolása, utánzása által okozott fogyasztói bizalomvesztés veszélye, ami hátráltatja az innovatív, magas hozzáadott értékű termékek előállításába történő befektetések megtérülését. A fogyasztói bizalom megnyerését elősegítheti a termékek minőségét tanúsító védjegyhasználat, amit az SC16, míg a feldolgozott termékek piaci részesedésének növeléséhez szükséges technológiai feltételrendszer megteremtését és fejlesztését az SC20 beavatkozással támogatjuk.

2.3.5. Szükséglet: Vállalatok innovativitásának növelése, gyors reakcióképesség a változó piaci igényekre

A fogyasztók megnyerésének egyik eszköze a folyamatos – leginkább termékhez kapcsolódó – innováció. A hazai élelmiszertermelő és feldolgozó ágazatokban meglévő tudás- és ismerethiány (stratégiai tervezés, kereskedelmi és marketingismeretek hiányosságai, innovációs kérdéseket érintő ismeretek hiánya, nem megfelelő piacismeret) miatt a magyarországi élelmiszertermelők és feldolgozók körében ritkán és kis mértékben találkozhatunk innovációval, amit részben indokol az alacsony jövedelmezőség, emellett gátló tényezőként jelenik meg a belső piac korlátozott mérete is. A mezőgazdasági üzemek digitális átállásának támogatása (RD02) a vállalati fejlesztések és reakcióképesség technikai feltételeinek kialakításában nyújtanak segítséget az érintett szervezeteknek.

2.4.Főszükséglet: Értékesítési csatornák fejlesztése

Ma már nagyon kevés vállalkozás engedheti meg magának, hogy a bevételei megszerzése érdekében csak kis számú értékesítési csatorna használatára támaszkodjon. A legtöbb cég piacán alapvető változások mentek végbe az elmúlt években. Folyamatosan változnak a fogyasztói szokások és maguk az értékesítési csatornák is átalakultak. A mezőgazdasági és élelmiszeripari szektorban, FMCG (*Fast-Moving Consumer Goods*) termékekről lévén szó, különösen gyorsan lecsapódnak ezek a változások, ám nem minden piaci szereplő képes azokhoz megfelelő gyorsasággal alkalmazkodni. A szektor számára egy átfogó támogatási csomagot állítottunk össze, amely piackutatás, marketing és szemléletformálás elemekből épül fel, az alábbiak szerint.

2.4.1. Szükséglet: Piackutatás

A globális trendek szerint a fogyasztók élelmiszerekkel szemben támasztott tradicionális elvárásai (íz, ár, kényelem) mellett egyre inkább nő az igény az egészség, az élelmiszer-biztonság, a társadalmi és környezeti hatások mértékének ismerete iránt. Az élelmiszer termelőknek, feldolgozóknak és kereskedőknek egyaránt fontos, hogy saját termékeiket jól pozícionálják a gyorsan változó élelmiszerpiacon. Ebben a méhészeti és a zöldség- és gyümölcságazat szereplőit kiemelten támogatjuk az SC01, SC11 és SC28 beavatkozások révén.

2.4.2. Szükséglet: Agrár-élelmiszeripari termékek promóciója

A feldolgozott élelmiszertermékek aránya alacsony (EU átlaga alatti) a magyarországi exportban. Ugyanakkor a magasabb hozzáadott értékű, illetve egyedülálló termékek iránt folyamatosan növekszik az európai kereslet. Mindezek mellett a speciális fogyasztói igények is szükségessé teszik az agrár-élelmiszeripari termékek promócióját mind a belföldi mind az export piacokon. Ebben a méhészeti, a bor-, valamint a zöldség- és gyümölcságazat szereplőit kiemelten támogatjuk az SC01, SC09, SC10, SC15 és SC27 beavatkozások révén. Az Eurobarométer felmérése szerint az EU fogyasztói élelmiszer-vásárláskor leginkább az áru származási helyét, az árát, a biztonságosságát és az ízt tartják a legfontosabb tényezőknek. A bel- és külpiacokon történő megjelenést és a piaci pozíciók erősítését célozza az Unió és nemzeti minőségrendszerek alkalmazásának támogatása (SC16).

2.4.3. Szükséglet: Szemléletformálás az egészséges táplálkozás terén a lakosság körében

Az élelmiszerekre és nem alkoholos italokra fordított, egy főre vetített éves kiadásokról szóló adatok összevetése azt mutatja, hogy Magyarországon elmarad a fogyasztás nagysága az EU átlagától. 2017-ben a magyarországi lakosság mindössze 1161 eurót költött fejenként éves szinten ezekre a termékekre, szemben az uniós átlaggal, ami csaknem 2000 euró/fő/év. Az egészséges táplálkozás része többek között a friss zöldségek és gyümölcsök fogyasztása. Az élelmiszertermék alapján ez Magyarországon 100 kg/fő/év körül alakul. Ez alapján a magyar fogyasztó naponta 270 gramm körüli friss zöldséget és gyümölcsöt fogyaszt, ami lényegesen elmarad a WHO fogyasztási ajánlásától, ami az egészséges táplálkozáshoz napi 400 grammot, azaz évi 146 kilogramm friss zöldség- és gyümölcsfogyasztást javasol.

A magyarországi fogyasztók élelmiszerbiztonsági és táplálkozási kérdésekben az EU átlagánál valamivel nagyobb mértékben hisznek a kutatóknak, de kevésbé a fogyasztói szervezeteknek és gazdálkodóknak. Jóval magasabb viszont a bizalom a nemzeti hatóság (Nébih – Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal), az EU-s intézmények, az élelmiszeripar és a szupermarketek felé az uniós átlagnál, viszont jelentősen kisebb a sajtóba vetett hitt. Mivel hazánkban a fogyasztók nagymértékben bíznak a hatóságban, fontosnak tartjuk a bizalom fenntartását, és azt, hogy elsődleges információs forrásnak tekintsék a vásárlók. Ennek a kedvező helyzetnek a kihasználásával jogszabályokon és tudományos alapokon nyugvó kommunikációt

lehet folytatni közérthető nyelven, csökkentve annak a veszélyét, hogy a fogyasztó nem megfelelő információkra hagyatkozva hozza meg döntéseit. A lakosság szemléletformálását az SC15 beavatkozás révén tervezzük támogatni.

2.1.SO2.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.SO2.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövéren szedve jelennek meg.]	Céltérték
R.3^{CU} - A mezőgazdaság digitalizálása A KAP keretében a digitális gazdálkodási technológiához nyújtott támogatásban részesülő gazdaságok aránya	7,69 %
R.8 - Adott ágazatokban működő gazdaságok részére biztosított támogatás A versenyképesség, a fenntarthatóság és a minőség javítását célzó, termeléstől függő jövedelemtámogatásban részesülő gazdaságok aránya	18,32 %
R.9^{CU PR} - Gazdaságok korszerűsítése A szerkezetátalakításra és korszerűsítésre – többek között az erőforrás-hatékonyság javítása érdekében – nyújtott beruházástámogatásban részesülő mezőgazdasági termelők aránya	3,20 %
R.10^{CU PR} - Az ellátási lánc szervezettségének javítása A KAP keretében támogatott termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok aránya	2,55 %
R.39^{CU} - A vidéki gazdaság fejlesztése A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biogazdaságok száma	4 600,00

A célok és a kapcsolódó mérföldkövek indoklása

SO2 – A piacorientáltság fokozása és a gazdaságok versenyképességének növelése rövid és hosszú távon egyaránt, többek között oly módon, hogy nagyobb hangsúlyt kap a kutatás, a technológia és a digitalizáció

Az egyes R indikátorok mérföldkő értékét, illetve a kapcsolódó beavatkozások hozzájárulásának értékét (éves bontásban) a csatolt táblázat tartalmazza, így ezek minden részletre kiterjedő ismertetésétől a szövegben eltekintünk.

R.03^{CU} - A mezőgazdaság digitalizálása: A KAP keretében a digitális gazdálkodási technológiához nyújtott támogatásban részesülő gazdaságok aránya

Az indikátor teljes értékének alátámasztása lásd XCO.

R.8 - Adott ágazatokban működő gazdaságok részére biztosított támogatás: A versenyképesség, a fenntarthatóság és a minőség javítását célzó, termeléstől függő jövedelemtámogatásban részesülő gazdaságok aránya

Az indikátor teljes értékének alátámasztása lásd SO1.

R.09^{CU PR} - Gazdaságok korszerűsítése: A szerkezetátalakításra és korszerűsítésre – többek között az erőforrás-hatékonyság javítása érdekében – nyújtott beruházástámogatásban részesülő mezőgazdasági termelők aránya

Az R.09 indikátor átfogó, kumulált céltértéke: 3,2%, amely 7 700 – duplikációtól mentes – kedvezményezett mezőgazdasági termelőt jelent, az összes, 241.000-hez viszonyítva. Az indikátor

célértékéhez hozzájáruló beavatkozások kedvezményezettjei között átfedések várhatók, ezért az egyes években támogatást elnyerő kedvezményezettek egyre kisebb hányadban kerülnek figyelembevételre az átfogó célérték tekintetében (2029-ben már csak a kedvezményezettek 80%-a járul hozzá a célérékhez, mint első alkalommal támogatott mezőgazdasági termelő). Az indikátor célérték minden beavatkozása kapcsolódik az SO2 specifikus célkitűzés eléréséhez.

Az indikátor célérték közel harmadát a mezőgazdasági üzemek fejlesztése (RD01a_E01_FRM_73) beavatkozás adja, amelynek révén – kiemelten az időszak utolsó 3 évében – közel 2 500 gazdaságban fog javulni a termelés üzemi és üzleti hatékonysága, modern termelő kapacitások épülnek ki, áttérnek a fenntartható gyepgazdálkodásra, javul a termesztés- és tartástechnológia (2.1. főszükséglet). Ugyanezeket a szükségleteket igyekszik kezelni a F fiatal gazdák mezőgazdasági beruházásainak támogatása (RD01b_E01_FRM_73) beavatkozás, amely az időszak alatt több mint 700 gazdálkodóhoz jut el, illetve a szükségletek többségéhez hozzájárul az Állattartó telepek járványvédelmi beruházásainak támogatása (RD01e_E01_FRM_73) beavatkozás is, 500 gazdálkodó bevonásával.

A célértékhez szintén lényeges hozzájárulást biztosít a Mezőgazdasági kisüzemek fenntarthatósági fejlesztése (RD09a_B05_SML_73) beavatkozás, hiszen közel 1 800 gazdaságot ér el, kifejezetten növelve a termelés üzemi és üzleti hatékonyságát (2.1.1. szükséglet).

A mezőgazdasági üzemek digitális átállásának támogatása (RD02_D01_FRM_73) révén 2025-2027 közötti három évben, évente 530-540 gazdaság kap valós segítséget a változó körülményekhez igazodó technológiai átállás megvalósításában (2.1.7. szükséglet), az – eddig forráshiány miatt nem megvalósult – innovatív technológiák és fenntartható megközelítések bevezetésében (2.3.1. szükséglet), valamint a – magyarországi élelmiszertermelők és feldolgozók körében ritkán és kis mértékben alkalmazott – vállalati innovációk és gyors reakcióképesség technikai feltételeinek kialakításában, amely fogyasztók megnyerésének egyik fontos eszköze (2.3.5. szükséglet).

A vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemeken belüli beruházások (RD12_W01_WTO_74) támogatása révén – kiemelten 2026 és 2027-ben – összesen több mint 500 gazdaság válik képessé a megváltozott természeti körülményekhez – kiemelten a hazai éves csapadékmennyiség elkövetkező évtizedek során várható csökkenéséhez – történő sikeres alkalmazkodásra (2.1.1. és 2.1.4. szükséglet).

A szőlőültetvények szerkezetátalakítási és átállítási támogatása (SC05_E04_WIR_58) révén, az időszak első felében, 1500 gazdaság lesz képes alkalmazkodni az elmúlt évtizedekben jelentős mértékben megváltozott éghajlati körülményekhez és piaci igényekhez (2.1.1. szükséglet), ill. megújítani az eloregedett ültetvényt (2.1.11. szükséglet).

A borágazatban a tárgyi és immateriális javakba történő beruházások (SC06_E05_WII_58) révén 400 gazdaságban az üzemi termelés korszerűsítése (2.1.1. szükséglet) révén modern termelői kapacitások épülnek ki (2.1.2. szükséglet) és növekedni fog a mezőgazdasági alapanyagok feldolgozottsági szintje (2.1.3. szükséglet).

Az SO2 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletek zömére hatást gyakorló zöldség-gyümölcs termelői szervezetek támogatásán (SC28_E01_FVI_47) keresztül a gazdaságok további forrásokhoz juthatnak a szerkezetátalakításhoz és korszerűsítéshez, azonban e tekintetben nincs tervérték meghatározva.

Az egyes szükségletek részletes indoklását és kapcsolatát az R indikátor értékét biztosító beavatkozásokkal a 2.1.SO2.4. fejezet tartalmazza.

R.10^{CU PR} - Az ellátási lánc szervezethez javítása: A KAP keretében támogatott termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok aránya

Az R.10 indikátor átfogó célértéke 2,55%, amely 6 145 kedvezményezett gazdaságot jelent, az összes, 241.000-hez viszonyítva. Az R.10 indikátor teljes tervértékét biztosító beavatkozások közül a Működési Alapok támogatásán (SC11-28_1-18_FV_47) keresztül megvalósuló szakmai programok reagálnak az SO2 specifikus célkitűzést megalapozó egy vagy több szükségletre.

A Működési Alapok támogatásán keresztül **összesen 3 300, zöldség-gyümölcs ágazatban tevékenykedő gazdaság kaphat segítséget** a következő tevékenységek megvalósításához:

A termelés hatékonyságának javításához (2.1. főszükséglet), az infrastruktúra és technológia fejlesztéséhez (2.2. főszükséglet), az innovatív módszerek alkalmazásához (2.3. főszükséglet), valamint az értékesítési csatornák fejlesztéséhez (2.4. főszükséglet) szükséges tudás megszerzése a munkaerő **képzésével**, valamint **különböző tanácsadási szolgáltatásokkal** (SC11_A03_FVA_47; SC12_A04_FVT_47);

A gyártási kapacitás mellett a készletezési kapacitás növelése (2.1.2. szükséglet), post harvest technológia fejlesztése (2.2.1. szükséglet), valamint a terménytárolók, hűtőházak építése/felújítása (2.2.2. szükséglet) révén növekszik a **termékek szállításának és tárolásának fenntarthatósága és hatékonysága** (SC14_B01_FVE_47).

A speciális fogyasztói igények szükségessé teszik az **agrár-élelmiszeripari termékek promócióját** (SC15_E10_FVP_47) mind a belföldi mind az export piacokon (2.4.2. szükséglet), amely hozzájárul a lakosságnak az egészséges táplálkozással kapcsolatos – WHO fogyasztási ajánlásától elmaradó – tudatosságához is (2.4.3. szükséglet). Ehhez szorosan kapcsolódik a minőségrendszerek tájékoztatási és promóciós tevékenységének támogatása (RD48_R07_QSP_77), amely biztosítja az agrár-élelmiszeripari termékek promócióját (2.4.2. szükséglet).

· Uniós és nemzeti **minőségrendszerek alkalmazása** (SC16_E11_FVQ_47) révén biztosítható a feldolgozott termékek magas minősége és kedvező piaci megítélése (2.1.3. szükséglet), növekszik az átláthatóság, a termelési kapacitások minőségi és mennyiségi stabilitása, ami megfelelő garanciát nyújt a partnerek számára a termékekkel kapcsolatban (2.1.8. szükséglet), továbbá elősegítheti a magas hozzáadott értékű termékek piaci részesedésének növelését (2.3.3. szükséglet), erősítheti a bel- és külföldön történő megjelenést és a piaci pozíciókat;

A technológia fejlesztések során (2.1.1., 2.1.7., 2.1.8., 2.2.1., 2.3.1. szükségletek) a termelőknek az egyre emelkedő fogyasztói elvárásoknak is meg kell felelniük, amelyet a **nyomonkövethetőségi és tanúsítási rendszerek alkalmazásával** (SC17_E12_FVC_47) lehet biztosítani;

Az **éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás** (SC18_G02_FVL_47) keretében új ültetvények jönnek létre, ill. a már meglévő ültetvényeket felújítják és korszerűsítik (2.1.11. szükséglet), a természetstechnológia javítása erősíti a magyarországi vállalkozások piaci pozícióját (2.1.8. szükséglet).

Az R.10 indikátor célértékéhez – az SO₂ specifikus célkitűzés szükségleteire reagáló – további beavatkozások (SC20_I02_FVV_47, SC21_I03_FVS_47, SC22_I04_FVR_47, SC27_I09_FVM_47, SC28_E01_FVI_47) is hozzájárulhatnak, tervérték azonban nincs előírva a számukra.

Az egyes szükségletek részletes indoklását és kapcsolatát az R indikátor értékét biztosító beavatkozásokkal a 2.1.SO₂.4. fejezet tartalmazza.

Az R.39 indikátor célértékéhez az RD04a_E02_FON_73 Mezőgazdasági termékek értéknövelése beavatkozás is hozzájárul, amely a 2.1.3 A mezőgazdasági alapanyagok feldolgozottsági szintjének növelése szükséglettel kapcsolódik az SO₂ célkitűzéshez a piacorientáltság fokozása és a gazdaságok versenyképességének növelése érdekében.

2.1.SO₂.9 A pénzügyi támogatás indoklása

A piacorientáltság fokozása és a versenyképesség növelése, a kutatás, a technológia és a digitalizáció fejlesztésének előtérbe helyezése kiemelt stratégiai célunk. A tervezett beavatkozások a termelékenység, a mezőgazdasági termelés hatékonyságának növelésére, az agrártermékek piaci helyzetének javítására, a post-harvest és logisztika fejlesztésére, valamint a digitalizációs technológiák elterjesztésére fókuszálnak. Kiemelt célunk a gazdaságok, ezen belül is a vidéki gazdaságok fejlesztése. A célokhoz elsősorban a II. pillér beavatkozásai, különösen a beruházások (mezőgazdasági üzemek fejlesztése, vízgazdálkodás hatékonyságának fejlesztése), és az AKIS-hez (digitalizáció fejlesztése, tudásátadás) kapcsolódó egyéb beavatkozások járulnak hozzá. Mindezen túl az I. pillér beavatkozásai, mint pl. a szemes és szálás fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása, valamint a szektorális beavatkozások is a fenti célokat szolgálják. A specifikus célraallokált források elegendőek.

A kapcsolódó bizottsági ajánlás "A mezőgazdasági és agrár-élelmiszeripari ágazat piacorientáltságának és versenyképességének előmozdítása a logisztika és feldolgozás területére irányuló beruházások további

támogatása révén." A mezőgazdasági termék feldolgozás/hozzáadott érték növelés beruházásai a korábbi időszakoknál jóval nagyobb forrásokban részesülnek, így az ajánlásnak meg tudunk felelni.

2.1.SO3 A mezőgazdasági termelők helyzetének javítása az értékláncban

2.1.SO3.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.SO3.1.1 Erősségek

E.1. Jelentős árualapok bizonyos termékek esetében (pl. gabonafélék, olajnövények, baromfihús) és feldolgozói kapacitások (pl. gabonafélék, olajnövények, baromfihús, sertéshús, tej) (SO2)
E.2. Jól működő integrációk egyes termékpályákon (baromfihús, konzervipar) (5)
E.3. Termelői piacok könnyített feltételek melletti működése (6)
E.4. Erős, a fogyasztók részéről hitelesnek elfogadott hatóság az élelmiszerlánc területén (S9)
E.5. Hazai és nemzetközi jó gyakorlatok bemutatása és adaptációja a vertikális és horizontális koordináció területén

2.1.SO3.1.2 Gyengeségek

Gy.1. Kritikusan alacsony árualap méretek egyes ágazatokban (pl. hagyma, uborka) (5)
Gy.2. Alapvetően szétaprózódott termelési szerkezet, elaprózódott üzemméretek és nagy méretkülönbségek (erdő- és mezőgazdaság) (3 és SO1)
Gy.3. Termelői együttműködési hajlandóság hiánya, (a mezőgazdaság, a feldolgozás, az erdőgazdálkodás területén) (4. és Erdészeti szakmai állásfoglalás), [SO3/1.1]
Gy.4. A mezőgazdasági termelők gyenge alkupozíciója az értékláncban, főként a jelentős információs aszimmetria és a bizalomhiány miatt (3), [SO3/1.1], [SO3/2.1]
Gy.5. Horizontális és vertikális koordináció alacsony foka a legtöbb termékpályán, ami nem kedvez a hatékony együttműködéseknek (4, 5), [SO3/1.2]
Gy.6. Gyenge szerződéses fegyelem (5), [SO3/2.2]
Gy.7. Hosszú távú szerződéses kapcsolatok és ágazati keretmegállapodások hiánya miatt gyakran összehangolatlan az alapanyag-termelés és a feldolgozói igény (5)
Gy.8. A letisztulatlan termékpálya és az ellentétes érdekviszonyok miatt a termékpálya egyes részein sérülhet a transzparencia (különösen a zöldség- és gyümölcsstermesztésben) (4, 5), [SO3/2.1]
Gy.9. Egyéni döntések előtérbe kerülése a közösségi döntésekkel szemben (4)
Gy.10. Eszköz, infrastruktúra és kompetencia hiánya a REL fejlesztéséhez (6), [SO3/1.4] [SO3/1.5]
Gy.11. Feldolgozott termékeket előállító és forgalmazó szektorok hozzáadott értéke kisebb a mezőgazdaságénál és elmarad az EU átlagától (1)
Gy.12. Termelői tulajdon/érdekeltség alacsony hányada a feldolgozóiparban (3, 5)
Gy.13. A beruházások erőteljes függése a támogatásoktól (SO1)

2.1.SO3.1.3 Lehetőségek

Digitalizáció hozzájárulhat a koordináció, transzparencia és nyomonkövethetőség javításának lehetőségéhez (SO10)
L.2. Jogszabályi keretek megléte és további erősítése a kistermelői piacra jutás területén javíthatja a termelők pozícióját (REL) (6)
L.3. AZ ICT eszközök fejlődése lehetővé teszi innovatív élelmiszer-ellátási láncok fejlődését (6, SO10)
L.4. Fokozódó fogyasztói figyelem a Covid-19 kapcsán a helyi termékek, biztos forrásból származó termékek iránt (Smartchain H2020 kutatási eredmény, 6)

2.1.SO3.1.4 Fenyegetések

F.1. A termelői összefogás hiányában az alkupozíció gyenge marad az ellátási láncban (3)
F.2. Belpiaci keresleti korlát, importnyomás növekedése (SO2)

F.3. Lassú generációváltás, termelői kompetenciák és érdekek lassú változása akadályozhatja az összefogást (SO7)

F.4. A kiskereskedelmi láncok kihasználják a piaci erőviszonyokban fennálló különbséget (3)

F5. Szélsőséges áringadozás (5)

2.1.SO3.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.SO3.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben
3.1.1	Horizontális és vertikális integráció, koordináció, kooperáció ösztönzése	1	Igen
3.1.2	Az ágazati együttműködések (közte TSZ, TCS) számának és piaci hatékonyságának növelése	1	Igen
3.1.3	Rövid ellátási láncok fejlesztése (adatbázis, eszköz, infrastruktúra és kompetencia fejlesztés)	1	Igen
3.1.4	Helyi együttműködések fejlesztése a termékelőállítás, forgalmazás és értékesítés területén	1	Igen
3.2.1	Információs aszimmetria megszüntetése termelők és kereskedők között	3	Nem
3.2.2	Szerződéses fegyelem erősítése, hosszútávú szerződéses kapcsolatok erősítése	2	Nem

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.SO3.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVRE(47(1)(a)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, kutatás, valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek	SC28_E01_FVI_47 - Beruházások, kutatás valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek – zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ADVII(47(1)(b)) - Tanácsadási szolgáltatások és technikai segítségnyújtás, különösen a következők terén: a károsítók és betegségek elleni fenntartható védekezés technikai, a növényvédő szerek és az állategészségügyi készítmények fenntartható használata, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, az éghajlatváltozás mérséklése, a foglalkoztatási feltételek és a munkáltatói kötelezettségek, valamint a munkahelyi egészségvédelem és biztonság	SC11_A03_FVA_47 - tanácsadási szolgáltatások és technikai segítségnyújtás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	TRAINCO(47(1)(c)) - Képzés, ideértve a személyre szabott tanácsadást és a legjobb gyakorlatok cseréjét is, mindenekelőtt a következők tekintetében: a károsítók és betegségek elleni fenntartható védekezés technikai, a növényvédő szerek és az	SC12_A04_FVT_47 - képzés, ideértve a személyre szabott tanácsadást és a legjobb gyakorlatok cseréjét is - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma

	állategészségügyi készítmények fenntartható használata, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és az éghajlatváltozás mérséklése, továbbá a szervezett kereskedelmi platformok és árutőzsdék használata az azonnali és határidős piacokon		
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ORGAN(47(1)(d)) - ökológiai vagy integrált termelés	SC13_G01_FVO_47 - ökológiai vagy integrált termelés - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	TRANS(47(1)(e)) - a termékek szállításának és tárolásának fenntarthatóságát és hatékonyságát növelő fellépések	SC14_B01_FVE_47 - a termékek szállításának és tárolásának fenntarthatóságának és hatékonyságának növelése - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	PROMO(47(1)(f)) - Promóció, kommunikáció és marketing, ideértve különösen az uniós minőségrendszerekkel és az egészséges táplálkozás fontosságával kapcsolatos fogyasztói ismeretek gyarapítására, valamint a piacok diverzifikációjára és konszolidációjára irányuló intézkedéseket és tevékenységeket	SC15_E10_FVP_47 - promóció, kommunikáció és marketing - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	QUAL(47(1)(g)) - uniós és nemzeti minőségrendszerek alkalmazása	SC16_E11_FVQ_47 - uniós és nemzeti minőségrendszerek alkalmazása	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	TRACE(47(1)(h)) - nyomkövethetőségi és tanúsítási rendszerek alkalmazása, különösen a végső fogyasztóknak értékesített termékek minőségének monitorozása	SC17_E12_FVC_47 - nyomkövethetőségi és tanúsítási rendszerek alkalmazása - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	CLIMA(47(1)(i)) - Az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések	SC18_G02_FVL_47 - az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	SETUP(47(2)(a)) - A kölcsönös kockázatkezelési alapoknak az 1308/2013/EU rendelet, illetve az e rendelet 67. cikkének (7) bekezdése alapján elismert termelői szervezetek és termelői szervezetek társulásai általi létrehozása, feltöltése és újrafeltöltése	SC19_I01_FVF_47 - kölcsönös kockázatkezelési alapok - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVVO(47(2)(b)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, amelyek hatékonyabbá teszik a forgalomba kerülő mennyiségek kezelését, beleértve a közös tárolást is	SC20_I02_FVV_47 - beruházások, amelyek hatékonyabbá teszik a forgalomba kerülő mennyiségek kezelését, közös tárolását - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	STORE(47(2)(c)) - Termelői szervezetek vagy ezek tagjai által előállított termékek közös tárolása, ezen belül szükség esetén a termékek kollektív feldolgozása a közös tárolás megkönnyítése érdekében	SC21_I03_FVS_47 - termékek közös tárolása, ezen belül szükség esetén a termékek kollektív feldolgozása - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ORCHA(47(2)(d)) - gyümölcsösök vagy olajfaültetvények újratelepítése, amennyiben erre a tagállami illetékes hatóság által egészségügyi vagy növényegészségügyi okokból elrendelt kötelező kivágást követően, vagy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében szükség van	SC22_I04_FVR_47 - gyümölcsösök újratelepítése - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	WITHD(47(2)(f)) - forgalomból történő kivonás ingyenes szétosztás céljára és más rendeltetésre, beleértve adott esetben a	SC23_I05_FVW_47 - forgalomból történő kivonás ingyenes szétosztás céljára vagy	O.35. A támogatott operatív programok száma

	forgalomból történő ilyen kivonás megkönnyítése céljából történő feldolgozást is	más rendeltetésre - zöldség-gyümölcs	
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	GREEN(47(2)(g)) - zöldsüret, azaz az olyan, nem forgalmazható éretlen termékek egy adott területen végzett teljes betakarítása, amelyek sem éghajlati okokból, sem betegség miatt, sem egyéb okokból nem károsodtak a zöldsüret előtt	SC24_I06_FVG_47 - zöldsüret - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	NOHAR(47(2)(h)) - be nem takarítás, azaz a folyó termelési ciklus megszakítása az érintett területen, úgy, hogy a termék egészséges, ép és piacképes minőségű; nem értendő ide termékek időjárás-jelenség vagy betegség miatti megsemmisítése	SC25_I07_FVN_47 - be nem takarítás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	HARIN(47(2)(i)) - Betakarítási és termelési biztosítás, amely hozzájárul a termelők jövedelmének védelméhez azokban az esetekben, amikor a termelők természeti katasztrófa, kedvezőtlen éghajlati jelenség, betegség vagy károsító általi fertőzés következtében veszteségeket szenvednek el, ugyanakkor biztosítja, hogy a kedvezményezettek megtegyék a szükséges kockázatmegelőzési intézkedéseket	SC26_I08_FVH_47 - betakarítási és termelési biztosítás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	COACH(47(2)(j)) - Személyre szabott tanácsadás az 1308/2013/EU rendelet, illetve az e rendelet 67. cikkének (7) bekezdése alapján elismert egyéb termelői szervezeteknek és termelői szervezetek társulásainak vagy egyéni termelőknek	SC29_I10_FVC_47 - személyre szabott tanácsadás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	COMM(47(2)(l)) - a figyelemfelhívást és a fogyasztók tájékoztatását célzó kommunikációs tevékenységek	SC27_I09_FVM_47 - figyelemfelhívást és a fogyasztók tájékoztatását célzó kommunikációs tevékenységek - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD44_R03_POG_77 - Termelői csoportok, termelői szervezetek támogatása	O.28. Támogatott termelői csoportok és szervezetek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD45_R04_GIS_77 - Együttműködések támogatása új OEM/OFJ/FJ/HKT létrehozására, valamint a minőségrendszer működtetéséhez kapcsolódó új tevékenység ellátására az EU-s minőségrendszerek keretében	O.29. A hivatalos minőségrendszerekben való részvételhez nyújtott támogatásban részesülő kedvezményezettek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD46_R05_GIJ_77 - Együttműködések már létező nemzeti minőségrendszer vagy uniós minőségrendszerben bejegyzett OEM/OFJ/FJ/HKT, illetve ökológiai termék esetén	O.29. A hivatalos minőségrendszerekben való részvételhez nyújtott támogatásban részesülő kedvezményezettek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD48_R07_QSP_77 - Minőségrendszerek tájékoztatási és promóciós tevékenységének támogatása	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD49_R09_SCC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a Rövid Ellátási Láncok fejlesztéséért	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)

RD	COOP(77) - Együttműködés	RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása	O.31. A támogatott helyi fejlesztési stratégiák (LEADER) vagy előkészítő intézkedések száma
----	--------------------------	---	---

Áttekintés

3.1.Főszükséglet: Szervezettség növelése, együttműködések hatékonyságának fokozása, kínálatkoncentráció ösztönzése

A helyzetértékelés rámutat arra, hogy Magyarországon a mezőgazdasági termelők együttműködési hajlandósága gyenge, miközben elaprózódott termelési szerkezet, üzemméretek jellemzőek, különösen egyes ágazatokon. A kínálat elégtelen koncentrációja indokoltá teszi mind a horizontális, mind a vertikális együttműködések erősítését, mert ez javíthatja a termékpályák, értékláncok hatékonyságát, valamint a termelők alkupozícióját.

3.1.1.Szükséglet: Horizontális és vertikális integráció, koordináció, kooperáció ösztönzése

3.1.2.Szükséglet: Az ágazati együttműködések (közte TSZ, TCS) számának és piaci hatékonyságának növelése

A termelők horizontális és vertikális együttműködésének ösztönzése hozzájárulhat a kínálat koncentrálásához, a termékpályák, értékláncok hatékonyságának javításhoz. A cél elérése érdekében az együttműködésekhez hozzásegítjük a megfelelő, korszerű ismeretek megszerzéséhez (SC11, SC12 intézkedések), javítjuk piacra jutási esélyeiket a fogyasztók és a kiskereskedelem elvárásainak, követelményeknek való jobb megfelelés elősegítésével (SC14, SC15, SC16, SC17, SC27 intézkedések). A piacépes árualapok, termékvolumen elérése érdekében segítjük a termelők együttműködésében megvalósuló, közös terméktárolást és feldolgozást (SC20, SC21 intézkedések), és végül, de nem utolsósorban ösztönözzük és segítjük a termelői összefogások megvalósulását és működését (SC28, RD44 intézkedések).

3.1.3.Szükséglet: Rövid ellátási láncok fejlesztése (adatbázis, eszköz, infrastruktúra és kompetencia fejlesztés)

A rövid ellátási láncok (REL) alternatív értékesítési lehetőséget kínálnak a termelőknek, illetve új típusú, személyes bizalmon alapuló beszerzési lehetőséget jelentenek a fogyasztók számára (RD49 intézkedés). A REL hozzájárulhat a társadalmi és környezeti fenntarthatósághoz is, de gazdaságilag csak akkor életképes, ha több termelő összefogásával valósul meg, ezért támogatjuk a termelői összefogásokat (SC28 és RD44 intézkedések).

3.1.4.Szükséglet: Helyi együttműködések (összefogás) fejlesztése a termékellátás, forgalmazás és értékesítés területén

A termelők szoros együttműködése javíthatja a piacra jutásukat, ha közös, az adott földrajzi térséghez kapcsolódó minőségrendszereket, védjegyeket dolgoznak ki, vezetnek be, illetve közös, összefogással megvalósuló termelői, értékesítési, turisztikai célú társulásokat hoznak létre.

3.2.Főszükséglet: Átláthatóság, transzparencia növelése

Az együttműködések alacsony fokának egyik negatív következménye a termelők gyenge alkupozíciója a termékpályákon, értékláncokon belül, emellett hozzájárul a letisztultatlan, ellentétes érdekviszonyok kialakulásához, a transzparens működés ellen hat.

3.2.1.Információs aszimmetria megszüntetése termelők és kereskedők között

Az élelmiszerlánc mentén kialakult egyenlőtlen erőviszonyokat az információhoz való hozzájutásban tetten érhető különbségek is súlyosbítják, ezért fontos, hogy a termelők számára releváns adatok, információk összegyűjtésre, feldolgozásra és megfelelő, érthető formában átadásra kerüljenek. A szükségletet nem a KAP keretében kezeljük.

3.2.2.Szerződéses fegyelem erősítése, hosszútávú szerződéses kapcsolatok erősítése

Az ellátási láncokban a mai napig gondot okoz, hogy a szerződések nem kerülnek betartásra, ami növeli a kockázatokat, nehezíti a hosszú távú tervezést, a helyes piaci döntések meghozatalát. A hosszú távú szerződéses kapcsolatok kialakítása mind a beszállítók, mind az átvevők számára kiszámíthatóbb piaci

környezetet eredményez. A szerződéses fegyelmet támogatási intézkedéssel nem tudjuk erősíteni, a jogszabályi környezetet kell megfelelően kialakítani.

2.1.SO3.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.SO3.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövén szedve jelennek meg.]	Céltérték
R.10^{CU PR} - Az ellátási lánc szervezettségének javítása A KAP keretében támogatott termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok aránya	2,55 %
R.11/Gyümölcs- és zöldségfélék - A kínálati oldal koncentrációja Bizonyos ágazatokban operatív programokkal rendelkező termelői szervezetek vagy termelői csoportok által forgalmazott termékek értékének aránya	20,92 %
R.39^{CU} - A vidéki gazdaság fejlesztése A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biogazdaságok száma	4 600,00

A célok és a kapcsolódó mérföldkövek indoklása

SO3 – A mezőgazdasági termelők helyzetének javítása az értékláncban

Az egyes R indikátorok mérföldkö értékét, illetve a kapcsolódó beavatkozások hozzájárulásának értékét (éves bontásban) a csatolt táblázat tartalmazza, így ezek minden részletre kiterjedő ismertetésétől a szövegben eltekintünk.

R.10^{CU PR} - Az ellátási lánc szervezettségének javítása: A KAP keretében támogatott termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok aránya

Az R.10 indikátor átfogó célértéke 2,55 %, amely 6 145 kedvezményezett gazdaságot jelent, az összes, 241.000-hez viszonyítva. Az R.10 indikátor teljes tervértékét biztosító beavatkozások mindegyike reagál az SO3 specifikus célkitűzést megalapozó egy vagy több szükségletre.

A célérték közel kétharmadáért felelős, így kiemelten fontos beavatkozás a Működési Alapok támogatása (SC11-28_1-18_FV_47), melyen keresztül már 2023-tól 3 300 gazdaság kap valós segítséget a megfelelő, korszerű ismeretek megszerzéséhez, piacrajutási esélyeik javításához a fogyasztók és a kiskereskedelem elvárásainak, követelményeknek való jobb megfelelés elősegítésével. Az indikátor érték további nagyságrendi növekedése 2025-től várható, amikor további 1905 gazdaság részesülhet az együttműködések előnyeiből a termelői összefogások megvalósulásának és működésének támogatása (RD44_R03_POG_77) révén. Az együttműködések támogatása új (RD45_R04_GIS_77) vagy már létező (RD46_R05_GIJ_77) minőségrendszerek keretében további 730 gazdaságot von be az ellátási lánc szervezettségének javításába, és a kifejezetten rövid ellátási láncok fejlesztését célzó beavatkozás (RD49_R09_SCC_77) további 210 gazdaságot támogat – ezek a beavatkozások 2024-től kezdődően négy év alatt, folyamatosan vonják be a gazdaságokat, így a célérték 2027-re teljesül.

Az R.10 célértékét biztosító beavatkozások eredményessége az SO3 célkitűzést megalapozó szükségletek áttekintésén keresztül válik kézzelfoghatóvá.

Az EU-ban a zöldség és gyümölcsstermelők közötti kooperációt és így azokon keresztül a termelők érdekképviseletét, jobb alkupozíciójuk kialakítását a TЭСZ-ek és egyéb termelői csoportok hivatottak biztosítani. Az Európai Bizottság 2007-ben célul tűzte ki, hogy 2013-ra 60 százalékra növekedjen a TЭСZ-eken keresztül forgalmazott zöldség- és gyümölcsfélék aránya, de a szervezet 2014-ben publikált –

2010-re vonatkozó — adatai szerint ez a cél nem teljesült. Magyarország közel 20 százalékos piaci részesedést tudott csak felmutatni[1]. A hazai környezetben a TCS-k a termeléskoordináció, a szaktanácsadás, az alapanyag-termeléssel összefüggő innovációközvetítés révén meghatározó szerepet töltenek be a kisebb ökonómiai méretű gazdaságok megerősítésében. Ugyanakkor a hazai környezetben működő TCS-k túlnyomó része egyelőre részleges integrációt valósít meg, tevékenysége az inputanyagok együttes beszerzésére és a tagság által megtermelt árualap közös értékesítésére korlátozódik. A termékpálya több szakaszát lefedő, hozzáadottérték-növekedéssel együtt járó együttműködések a hazai élelmiszer-gazdaságban még jelentős fejlődési potenciált rejtenek magukban[2]. Magyarországon 2018 áprilisában 61 TЭСZ és 6 zöldség-gyümölcs TCS rendelkezett elismeréssel. A szervezetek számát tekintve 2014 óta csökkenő tendencia figyelhető meg.[3] Ezért szükséges az **ágazati együttműködések (közte TSZ, TCS) számának és piaci hatékonyságának növelése.** (3.1.2.) A termelés alacsony koordináltsága miatt a feldolgozóipar számára folyamatos kihívást jelent a megfelelő mennyiségű, egyöntetű minőségű alapanyagok beszerzése[4]. A magyarországi gyümölcs- és zöldségfeldolgozás viszonylag szűk termékkínálattal rendelkezik, a termékkör bővítése a termelők és a feldolgozók közötti együttműködés erősítése nélkül nem lehetséges.[5] A **horizontális és vertikális koordináció** alacsony foka a legtöbb termékpályára igaz, amelynek erősítése szükséges a hatékony együttműködések érdekében (3.1.1.). E két szükséglet kezelésében aktív a Működési Alapok támogatása (SC11-28_1-18_FV_47) és a Termelői csoportok, termelői szervezetek támogatása (RD44_R03_POG_77) beavatkozás.

Az elmúlt 10-15 évben az Európai Unió országaiban növekvő fogyasztói igény mutatkozott a közvetlenül a termelők vagy kizárólag egy közvetítő által értékesített élelmiszerek iránt. A rövid ellátási láncban (REL) való termelői és fogyasztói részvétel mellett, hogy a termelők számára a globális ellátórendszerekhez képest kedvezőbb alkupozíciót biztosíthat, társadalmi és környezeti előnyöket is generál[6]. Az együttműködések kialakítása és további társadalmi és gazdasági fejlesztések nélkül mind a modern REL-típusok terjedése, mind pedig a hagyományos formák fenntartható működése meglehetősen bizonytalan. A gazdaság COVID járványt követő újbóli megnyitása után sok újonnan létrehozott közvetlen értékesítési csatorna küzd a túlélésért. Azok fennmaradása érdekében a **rövid ellátási láncok fejlesztése** (3.1.3. szükséglet) ki kell terjedjen többek között az innovatív élelmiszer-ellátási láncok fejlesztésére, a termelők információs és kommunikációs (IKT) eszközei fejlesztésének támogatására, alkalmazott szoftverfejlesztésre, IKT-eszközök használatának oktatására. Továbbá magában kell foglalja a logisztikai kapacitásfejlesztések támogatását, kiszállításhoz (hűtendő vagy törekeny áruk) kapcsolódó innovatív megoldások ösztönzését, valamint segítség lenne a termelők saját házhoz szállítási rendszere jogi feltételeinek megteremtése, átmenetileg az adminisztrációs terhek könnyítése[7]. E szükséglet kezelésére vonatkozóan összesen 2 115 gazdaság kap támogatást az RD44_R03_POG_77 és az RD49_R09_SCC_77 beavatkozásokon keresztül.

A REL-ben jelenleg részt vevő termelők jellemzően a legkisebbek (östermelők, egyéni vagy mikrovállalkozások), a gazdálkodók nem rendelkeznek megfelelő mennyiségű és minőségű szállítási, raktározási, kereskedelmi infrastruktúrával és eszközökkel, az ellátottság különösen az erőforrás-hatékonyságot tekintve nem kielégítő.[8] Ezért szükséges a **helyi együttműködések (összefogás) további fejlesztése a termékelőállítás, forgalmazás és értékesítés területén.** (3.1.4.) Az RD44_R03_POG_77 - Termelői csoportok, termelői szervezetek támogatása által érintett 1 905 gazdaság mellett további 940 gazdaságnak javulhatnak a piacra jutási esélyei a közös, az adott földrajzi térséghez kapcsolódó minőségrendszerek, védjegyek kidolgozásával az RD45_R04_GIS_77, RD46_R05_GIJ_77, RD49_R09_SCC_77 beavatkozások révén; továbbá tervérték nélkül, de tényértéken hozzájárul még majd a RD48_R07_QSP_77 beavatkozás is.

A nagyméretű feldolgozókra jellemző, hogy integráció útján biztosítják maguknak a megfelelő mennyiségű, minőségű alapanyagot (például: csemegekukorica, zöldborsó). A kisebb termelők, beszállítók nehezen kötelezik el magukat egy-egy értékesítési csatorna mellett, ezért nehéz velük hosszú távú együttműködést kialakítani. Biztos, kiszámítható, számonkérhető értékesítési lehetőségek hiányában a termelők nem hajtanak végre technológiai fejlesztéseket (pl.: ültetvény-korszerűsítés, öntözésfejlesztés) és nem kezdenek bele – jelentősebb méretben – újabb fajok termelésbe való bevonásába sem, aminek következtében a feldolgozóipar nem jut megfelelő mennyiségű, minőségű, homogén árualaphoz, ami

nélkül nem képes új, innovatív – nem az alapvető ipari gyümölcs- és zöldségfélékre alapozott – termékeket létrehozni.^[9] Ezért szükséges a **szerződéses fegyelem erősítése, hosszútávú szerződéses kapcsolatok erősítése.** (3.2.2. szükséglet). A zöldség-gyümölcs szektorra vonatkozó zöldszüretet és be nem takarítást kezelő beavatkozások (SC24_I06_FVG_47, SC25_I07_FVN_47) támogatása révén javulhat a hosszú távú szerződéses kapcsolatok kialakításának lehetősége.

R.11 - A kínálati oldal koncentrációja: Bizonyos ágazatokban operatív programokkal rendelkező termelői szervezetek vagy termelői csoportok által forgalmazott termékek értékének aránya

Az R.11 indikátor átfogó célértéke 19,52%. A kalkuláció módszere: Az operatív programokban részt vevő termelői szervezetek által forgalmazott termékek tervezett összértéke: 243 434 744 EUR. Az érintett ágazatok termelésének összértéke (elérhető utolsó évi tényadat): 1 247 231 821 EUR. Az R.11 indikátor teljes célértékéért felelős beavatkozás a Működési Alapok támogatása (SC11-28_1-18_FV_47), amely a következő – R.10 indikátornál már részletesen körül járt – szükségletek kezelését biztosítja, ugyancsak az R.10-nél már bemutatott módon:

- A horizontális és vertikális integráció, koordináció, kooperáció ösztönzése (3.1.1.);
- Az ágazati együttműködések (közte TSZ, TCS) számának és piaci hatékonyságának növelése (3.1.2.);
- A rövid ellátási láncok fejlesztése (adatbázis, eszköz, infrastruktúra és kompetencia fejlesztés) (3.1.3.).

R.39^{CU} - A vidéki gazdaság fejlesztése: A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biogazdaságok száma

Az R.39 indikátor átfogó, kumulált célértéke 4 600 vidéki gazdaság. A célérték elérése mögött komplex beavatkozás csomag található: 11 db beavatkozásból várunk hozzáadott értéket. Az indikátor célértékében 2027-ben várunk erőteljes előrehaladást, ez előtt és ezt követően folyamatos az érték növekedése.

Az SO3 specifikus célkitűzéssel az R.39 indikátor egy beavatkozáson keresztül áll kapcsolatban, melynek (SC28_E01_FVI_47) tervértéke nincs.

Az R.39 indikátor célértékéhez az SO3 specifikus célkitűzés elérését támogató beavatkozások a következő – R.10 indikátornál már részletesen körül járt – szükségletek kezelésén keresztül járulnak hozzá: A horizontális és vertikális integráció erősítése (3.1.1.) és az ágazati együttműködések (közte TSZ, TCS) számának és piaci hatékonyságának növelése (3.1.2.), valamint a rövid ellátási láncok fejlesztése (3.1.3.) érdekében a zöldség-gyümölcs termelői szervezetek támogatásán (SC28_E01_FVI_47) keresztül juthatnak a vidéki gazdaságok forrásokhoz; az érintett gazdaságok számára tervérték nincs.

[1] Dudás, Gy. (2016): Gyümölcs- és zöldségfeldolgozás, -tartósítás. In Kürthy, Gy. (szerk.), Dudás, Gy. (szerk.), Felkai, B. O. (szerk.) (2016): A magyarországi élelmiszeripar helyzete és jövőképe. Agrár-gazdasági Tanulmányok, Agrárgazdasági Kutató Intézet, Budapest

[2] Rácz, K. (2017): Termelői csoportok Magyarországon. 173–192. p. In Szabó, G. G. és Baranyai, Zs. (2017): A szövetkezés-együttműködés akadályai, feltételei és fejlesztési lehetőségei a magyar élelmiszer-gazdaságban. Agroinform Kiadó, Budapest

[3] 3. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 4.1. fejezet

[4] 3. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 5.3. fejezet

[5] 3. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 5.3. fejezet

[6] Augère-Granier, M-L. (2016): Short food supply chains and local food systems in the EU. European Parliament, European Parliamentary Research Service, Briefing September 2016

[7] 3. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 6. fejezet

[8] Szabó, D. (2015): Termelői piacok piacszervezői, termelői és fogyasztói szempontú vizsgálata. PhD-értekezés.

[9] Dudás, Gy. (2016): Gyümölcs- és zöldségfeldolgozás, -tartósítás. In Kürthy, Gy. (szerk.), Dudás, Gy. (szerk.), Felkai, B. O. (szerk.) (2016): A magyarországi élelmiszeripar helyzete és jövőképe. Agrár-gazdasági Tanulmányok, Agrárgazdasági Kutató Intézet, Budapest

2.1.SO3.9 A pénzügyi támogatás indokolása

A mezőgazdasági termelők helyzetének javítása az értékláncban a horizontális és vertikális integráció, koordináció, kooperáció ösztönzésén keresztül valósulhat meg. Célunk az ágazati együttműködések (pl. TSZ, TCS) számának és piaci hatékonyságának növelése, a rövid ellátási láncok és helyi együttműködések fejlesztése a termékelőállítás, forgalmazás és értékesítés területén. Céljaink eléréséhez a szektorális intézkedések, valamint a II. pillér együttműködések alapuló intézkedései járulnak hozzá. Az allokált források megítélésünk szerint elegendőek a célkitűzések eléréséhez.

Az SO-hoz tartozó bizottsági ajánlások

- A mezőgazdasági termelők helyzetének megerősítése az alábbiak támogatása által: mezőgazdasági termelők közötti együttműködés – különösen azokon a termelői szervezeteken keresztül, amelyek egyesítik az általuk végzett gazdasági tevékenységeket; a mezőgazdasági termelők részvétele a downstream jellegűbb tevékenységekben; innováció; valamint az új piacok kialakítása.
- A mezőgazdasági ágazat rezilienciájának fejlesztése a szektor abban való támogatása révén, hogy a termékeket hozzáadott értékkel ruházza fel – pl. az uniós minőségrendszereken (ideértve az ökológiai gazdálkodást), a feldolgozáson vagy az azokra a termékekre való specializálódáson keresztül, amelyeknek tekintetében Magyarország versenyelőnyrel rendelkezik.

A mezőgazdasági termék feldolgozás/hozzáadott érték növelés jelentősen megnövekvő forrásai ezen SO céljai, illetve az ajánlások teljesítését jelentősen megkönnyítik, éppen úgy, ahogy az SO2 esetében is.

2.1.SO4 Többek között az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése és a szénmegkötés fokozása révén hozzájárulás az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz, valamint a fenntartható energia előmozdításához

2.1.SO4.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.SO4.1.1 Erősségek

- E.1. Mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer. A hazai mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer részét képező országos jégkarmérséklő rendszer hozzájárulása a mezőgazdasági területeken okozott jégkárok csökkentéséhez. Az agrárkarenyhítési rendszer hozzájárul a mezőgazdasági termelést érintő időjárási és más természeti események miatti kockázatok kezeléséhez [SO4/4.1]
- E.2. Az energiafelhasználás hatékonyságát javító technológiák alkalmazásra kerülnek a mező- és erdőgazdaságban, illetve az élelmiszeriparban [SO4/3.3]
- E.3. A talajok szervesanyag-megkötésének és vízgazdálkodásának javítását elősegítő agrotechnikák (takarónövények alkalmazása, talajlazítás stb.) alkalmazásának széles körű elterjedése [SO4/4.3]
- E.4. A nem mezőgazdasági területek erdőtelepítési lehetőségeinek feltárása és ösztönzése [SO4/2.2]

2.1.SO4.1.2 Gyengeségek

- Gy.1. A mezőgazdaság ÜHG-kibocsátása 2013-tól nő [SO4/1.2]
- Gy.2. Megújuló energia viszonylag alacsony részesedése az agrárgazdaság energiafelhasználásában [SO4/3.1]
- Gy.3. Mezőgazdasági termelők többsége tudáshiány, mérethatékonyság és technológiai hiányosságok miatt nem képes alkalmazkodni az éghajlatváltozás miatt módosuló termelési feltételekhez [SO4/5.1]
- Gy.4. A vízmegtartó talajművelési technikák alkalmazása nem jellemző, az ehhez szükséges gépekkel és tudással a legtöbb gazda nem rendelkezik. Ezek oktatása sem jellemző [SO4/4.3]
- Gy.5. Kevés adat áll rendelkezésre klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelésére, a különböző helyeken rendelkezésre álló adatbázisokhoz nehezen lehet hozzáférni és a monitoringrendszer nincs felkészítve a klíma- és energiacélok teljesítésének vizsgálatára [SO4/6.1]
- Gy.6. Az alkalmazkodást segítő mozaikos táji struktúra hiánya, a meglévő elemek nem megfelelő kihasználása. A táji adottságokhoz való alkalmazkodás szempontjainak figyelmen kívül hagyása
- Gy.7. A hazai erdőállomány több fafaj-csoportjának egészségi állapota romlik, kor- és fajösszetétele kedvezőtlen; az erdőfelújítások elhúzódnak, a szénmegkötő képessége csökken [SO4/2.1]
- Gy.8. Az erdőborítottság elmarad a lehetőségektől, és ennek javítását akadályozza az erdőtelepítésben közreműködő állami intézményrendszeri kapacitások elégtelensége. [SO4/2.2]
- Gy.9. A termelői együttműködések alacsony szintje gátolja a nagyobb léptékű klímavédelmi mezőgazdasági beruházásokat

2.1.SO4.1.3 Lehetőségek

- L.1. Elterjednek és tovább fejlődnek az innovatív technológiák és fenntartható megközelítések a mező- és erdőgazdaságban, illetve az élelmiszeriparban (pl. precíziós gazdálkodás, körforgásos gazdálkodási szemlélet)
- L.2. Növekszik a megújuló energiatermelés és felhasználása mező- és erdőgazdaságban [SO4/3.1], [SO4/3.2]
- L.3. A rendelkezésre álló kutatási infrastruktúrából kiindulva K+F+I, ITC új technológiák, folyamatok, termékek kerülnek létrehozására, az új technológiák az oktatásban is elterjednek [SO4/5.1]
- L.4. A gazdálkodók horizontális és vertikális együttműködése eredményesebb felkészülést és alkalmazkodást tesz lehetővé az éghajlatváltozásra
- L.5. A táj klímaszabályozó szerep kihasználásra kerül, nő az erdő- és gyepterületek, a vizes élőhelyek, a szegélyélőhelyek kiterjedése [SO4/2.1] [SO4/4.2]

- L.6.A helyben történő vízmegtartásnak a klímaszabályozásban is pozitív hatása van [SO4/4.3]
- L.7.A talajok szén-dioxid és egyéb ÜHG megkötésének javítását elősegítő agrotechnika (bolygatás nélküli művelés) alkalmazása széleskörűen elterjed [SO4/1.1]
- L.8.A kutatások eredményeképpen egyre szélesebb körű adaptációs lehetőségek az erdők egészségi állapotának és potenciáljának megőrzése érdekében
- L.9.A rövid ellátási láncok fogyasztói igényeinek nyomására javulhat a termelők klímatudatossága, ezáltal rezilienciája is
- L.10.Számos hazai alternatív klímavédelmi eszköz-, termékfejlesztés létezik, amelyek hatásmechanizmusához kutatások szükségesek
- L.11.Az erdőtűz-kezelés javítása
- L.12.A jégeső és fagy elleni fizikai védelem (nejlonok, hálók) alkalmazása
- L.13.A talaj minőségének javítása, ami hozzájárul a víztartó és tápanyagmegtartó képességének növeléséhez
- L.14.A növénytermesztés, gyepgazdálkodás és erdőgazdálkodás fontos szerepet tölt be a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásban és képes enyhíteni az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásait
- L.15.Aszály és belvíztérképezés elősegíti az alkalmazkodóképesség növelését [SO4/4.1]
- L.16. A hazai klimatikus viszonyokhoz alkalmazkodó fajtaelőállításban nagy tapasztalattal rendelkeznek a kutatóintézetek [SO4/7.1]

2.1.SO4.1.4 Fenyvegetések

- F.1.Éghajlatváltozás hatására növényi és állati betegségek természetének megváltozása, illetve a megváltozó termesztési feltételek miatt növekvő mezőgazdasági károk [SO4/7.1]
- F.2.Klímaváltozás mérsékléséhez és az alkalmazkodáshoz kapcsolódó kötelezettségek miatt bekövetkező élelmiszerár-növekedés szén-dioxid-kibocsátás áthelyezéshez vezethet kevésbé szigorú környezetvédelmi követelményeket támaztó országokba
- F.3.Klímaváltozásból eredő pénzügyi kockázatok növekedése
- F.4.A zöldmezős beruházások (vonalas létesítmények, ipari beruházások) térnyerése miatt csökken az éghajlatváltozás hatásait mérséklő természetes és félig természetes élőhelyek aránya
- F.5.Az alacsony jövedelmezőségből adódó hosszú távú megtérülés hiánya miatt az éghajlatváltozás mérsékléséhez hozzájáruló földhasználatok (pl. extenzív mezőgazdasági termelés, fásítás) felhagyása
- F.6.A gyepterületek kiterjedése csökken
- F.7.Gyorsuló ütemű klímaváltozás következtében a növénytermesztésre alkalmas mezőgazdasági terület, illetve az erdős vagy fás borítottság csökkenése
- F.8.A piac rugalmatlanul kezeli az időjárási anomáliákat, ezáltal a termelői termékek ára nem alkalmazkodik a kereslet kínálathoz
- F.9.A klímaváltozás holisztikus modellezése jelenleg túl sok bizonytalansági tényezőt tartalmaz (pl.: állattenyésztési rendszerek előrejelzésének és modellezésének EU-szintű hiánya)
- F.10.A mezőgazdaságból származó kibocsátás a „meglévő intézkedésekkel” (WEM) forgatókönyv szerint növekedni fog, a „kiegészítő intézkedésekkel” (WAM) forgatókönyv szerint pedig stagnál
- F.11.A LULUCF-ből származó szénelnyelés csökkenni fog mind a WEM, mind a WAM forgatókönyv szerint
- F.12. A hazai klímaváltozás monitoringozásához nem rendelkezünk országos adatbázissal és monitoringrendszerrel (a széttagolt intézményi szerkezet miatt) [SO4/6.1]

2.1.SO4.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.SO4.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a
-----	-----	---	---------------------

			KAP stratégiai tervben
4.1.1	A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása	1	Igen
4.1.2	ÜHG és ammónia kibocsátás csökkentése az állattartás technológiai fejlesztésével	2	Igen
4.2.1	Az erdőállományok szénegyensúlyának megőrzése, klímaadaptív megújulásának elősegítése	2	Igen
4.2.2	ÜHG, illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel	2	Igen
4.3.1	Megújuló energia alkalmazásának növelése a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembe vételével	3	Igen
4.3.3	Energia felhasználás hatékonyságának növelése üzemi és technológiai szinten	1	Igen
4.4.1	A negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő megoldások és eszközök fejlesztése	1	Igen
4.4.2	A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata	2	Igen
4.4.3	A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás ösztönzésével	1	Igen
4.5.1	Tudásátadás és annak fejlesztése az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről	1	Igen
4.6.1	Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segítő regionális adatbázisok fejlesztése.	1	Részben
4.7.1	Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása	1	Igen
5.4.2	Mezőgazdasági eredetű ammónia-kibocsátás csökkentése	2	Igen
6.1.2	Magas természeti értékű területek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása	1	Igen
8.1.6	Biomassza alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozása, megújuló energia hasznosítás	1	Részben
8.1.7	Fosszilis eredetű ipari alapanyagok kiváltása zöld forrásból származó helyettesítőkkal	1	Igen

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.SO4.3. Azon, a KAP-rendelet XI. mellékletében említett jogi eszközökön alapuló releváns nemzeti tervek (vagy elemeik) azonosítása, amelyeket a KAP-tervekben az ezen egyedi célkitűzésre vonatkozó igényfelmérés elkészítéséhez figyelembe vettek.

Szükségletek

4.1.ÜHG, illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése mezőgazdasági eszközökkel

4.1.1.A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása: gyepterületek, nem termő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakítása, fenntartása, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztése, trágyakijuttatás megváltoztatása

4.1.2. Az állattartás, különösen a takarmányozás és a tartástechnológia, valamint a trágyatárolás gyakorlatának ÜHG kibocsátást csökkentő irányba történő fejlesztése

4.2. ÜHG, illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel

4.2.1. Az erdőállományok szénegyensúlyának megőrzése, klímaadaptív megújulásának elősegítése

4.2.2. ÜHG illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/841 rendelete (2018. május 30.) a földhasználat, a földhasználat-változtatáshoz és az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó üvegházhatású gáz-kibocsátásnak és -elnyelésnek a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keretbe történő beillesztéséről, valamint az 525/2013/EU rendelet és az 529/2013/EU határozat módosításáról

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/842 rendelete (2018. május 30.) a Párizsi Megállapodásban vállalt kötelezettségek teljesítése érdekében a tagállamok által 2021-től 2030-ig kötelezően teljesítendő, az éghajlat-politikai fellépéshez hozzájáruló éves üvegházhatású gázkibocsátás-csökkentések meghatározásáról, valamint az 525/2013/EU rendelet módosításáról

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1.

- *A hazai dekarbonizáció eszközrendszere: az üvegházhatású gázok hazai kibocsátásának csökkentésével kapcsolatos kiemelt ágazati cselekvési irányok és feladatok*
- *Mezőgazdaság; Éghajlati eredetű károk mérséklésének lehetőségei a mezőgazdaságban*

Nemzeti Energia- és Klímaterv

1.

- *Az üvegházhatású gázok kibocsátását legalább 40%-kal kell csökkenteni 2030-ig 1990-hez képest, azaz a bruttó kibocsátások 2030-ban nem haladhatják meg a bruttó 56,19 millió tCO₂e-et, azaz a 2017-es érték 7,6 millió tCO₂e-vel való csökkentése szükséges.*
- *A mezőgazdasági kibocsátások csökkentését elsősorban a helyes mezőgazdasági gyakorlatok előírása és különféle támogatási eszközök szolgálják.*
- *A CO₂-elnyelő kapacitások fokozása érdekében – összhangban a Nemzeti Erdőstratégiával – jelentősen növeljük az erdővel és egyéb faállománnyal borított területek arányát.*

Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia 2021 (tervezet)

1.

- *Magyarország nettó zéró ÜHG kibocsátásra, azaz klímasemlegességre törekszik 2050-re*
- *2050-ig a dekarbonizációs követelmények és a ténylegesen bekövetkező klímamódosulások figyelembevételével az éghajlatváltozás, mint peremfeltétel teljes körű integrálása a mezőgazdasági politikákba és mezőgazdasági gyakorlatba*
- *A mezőgazdaság ÜHG kibocsátásának csökkentése hozamnövekedést is elősegítő eszközökkel;*
- *A mezőgazdasági eredetű ammónia kibocsátásának csökkentése 32%-kal 2030-ig;*
- *A szénmegkötés fokozása (szén-dioxid-tárolás talajban talajok szerves szénkészletének növelésével és biomasszában);*
- *A mezőgazdasági terület bruttó tápanyagmérlegének javítása, a talajszarolás csökkentésével, valamint a szerves anyag visszapótlásával;*
- *Növényi eredetű melléktermékek körforgásos felhasználása a talaj-erőgazdálkodásban és biomassza-alapú mezőgazdaságban;*

- *Pilot üzemek beindítása a biomassza-alapú gazdaság innovációinak bemutatására;*
- *Agrár-környezetvédelmi programokban szereplő területek nagyságának és arányának növelése az összes mezőgazdasági területből;*
- *A mezőgazdasági eredetű megújuló energia termelése a melléktermékek okszerű felhasználásával;*
- *Termelői együttműködések keresztül a klímavédelmi beruházások és agrotechnikai megoldások ösztönzése.*
- *A dekarbonizációs követelmények és a ténylegesen bekövetkező klímamódosulások figyelembevételével az éghajlatváltozás, mint peremfeltétel teljes körű integrálása az erdészeti politikákba.*
- *Az erdők fokozott védelme, az erdőpusztulások, erdőtüzek megelőzése, a kedvezőtlen hatások, az okozott széndioxid-kibocsátás mérséklése.*
- *A szakszerű, minőségi faalapanyagot szolgáltatató erdőgazdálkodás és a faanyag minél nagyobb arányú feldolgozására képes faipar fejlesztése, a fa, mint megújítható alapanyag nagyobb arányú alkalmazása, a nagyobb energia befektetéssel, sok ÜHG kibocsátással előállított alapanyagok, termékek fával történő helyettesítése.*

Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030

1.

- *Az erdők szerepe a szénmegkötésben, az erdők klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásának elősegítése*

4.3.A megújuló energia felhasználás és alkalmazás részarányának növelése az agrárágazatban, az energiahatékonyság növelése

4.3.1.Megújuló energia alkalmazásának növelése az ökológiai szempontok, valamint a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembe vételével (pl. energia ültetvények, invazív fajok, termásvíz-felhasználás stb.)

4.3.2.Biomassza alapú megújuló energiaforrások előállításának növelése az ökológiai szempontok, valamint a lehetséges környezeti és élelmiszertermelési konfliktusok (pl. energia ültetvények, invazív fajok, szalmahasznosítás stb.) figyelembe vételével.

4.3.3.Energia felhasználás hatékonyságának növelése üzemi és technológiai szinten

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

A 2009/28/EK irányelv a megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról;

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2018/1999 RENDELETE (2018. december 11.) az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról, valamint a 663/2009/EK és a 715/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 94/22/EK, a 98/70/EK, a 2009/31/EK a 2009/73/EK, a 2010/31/EU, a 2012/27/EU és a 2013/30/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2009/119/EK és az (EU) 2015/652 tanácsi irányelv módosításáról, továbbá az 525/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2018/2002 IRÁNYELVE (2018. december 11.) az energiahatékonyságról szóló 2012/27/EU irányelv módosításáról

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Nemzeti Energiastratégia 2030

1.

- *A megújulóenergia-felhasználás bővítése és az energiahatékonyság javítása*

Nemzeti Energia- és Klímaterv

1.

- *A megújulóenergia-felhasználás bővítése és az energiahatékonyság javítása*

4.4. Az éghajlatváltozás negatív hatásainak mérséklése és az azokhoz való alkalmazkodás elősegítése a technológiák és földhasználatok felülvizsgálatával

4.4.1.A negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő technológiák és eszközök fejlesztése a kármegelőzés érdekében (pl, aszály, jégesőkár, tűzkár, biotikus károk, fagykár)

4.4.2.A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása

4.4.3.A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás (erdő, gyep, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával beleértve a művelés alá vonható vonalas vízviszatarató létesítmények kialakítását is

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/841 rendelete (2018. május 30.) a földhasználat, a földhasználat-változtatáshoz és az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó üvegházhatású gáz-kibocsátásnak és -elnyelésnek a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keretbe történő beillesztéséről, valamint az 525/2013/EU rendelet és az 529/2013/EU határozat módosításáról

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitékintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1.

- *A hazai dekarbonizáció eszközrendszere: az üvegházhatású gázok hazai kibocsátásának csökkentésével kapcsolatos kiemelt ágazati cselekvési irányok és feladatok*
- *Mezőgazdaság; Éghajlati eredetű károk mérséklésének lehetőségei a mezőgazdaságban*

Nemzeti Energia- és Klímaterv

1.

- *Az üvegházhatású gázok kibocsátását legalább 40%-kal kell csökkenteni 2030-ig 1990-hez képest, azaz a bruttó kibocsátások 2030-ban nem haladhatják meg a bruttó 56,19 millió tCO_{2e}-et, azaz a 2017-es érték 7,6 millió tCO_{2e}-kel való csökkentése szükséges.*
- *A mezőgazdasági kibocsátások csökkentését elsősorban a helyes mezőgazdasági gyakorlatok előírása és különféle támogatási eszközök szolgálják.*
- *A CO₂-elnyelő kapacitások fokozása érdekében – összhangban a Nemzeti Erdőstratégiával – jelentősen növeljük az erdővel és egyéb faállománnyal borított területek arányát.*

Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia 2021 (tervezet)

1.

- *Magyarország nettó zéró ÜHG kibocsátásra, azaz klímasemlegességre törekszik 2050-re*
- *2050-ig a dekarbonizációs követelmények és a ténylegesen bekövetkező klímamódosulások figyelembevételével az éghajlatváltozás, mint peremfeltétel teljes körű integrálása a mezőgazdasági politikákba és mezőgazdasági gyakorlatba*
- *A mezőgazdaság ÜHG kibocsátásának csökkentése hozamnövekedést is elősegítő eszközökkel;*
- *A mezőgazdasági eredetű ammónia kibocsátásának csökkentése 32%-kal 2030-ig;*
- *A szénmegkötés fokozása (szén-dioxid-tárolás talajban talajok szerves szénkészletének növelésével és biomasszában);*

- *A mezőgazdasági terület bruttó tápanyagmérlegének javítása, a talajzsarolás csökkentésével, valamint a szerves anyag visszapótlásával;*
- *Növényi eredetű melléktermékek körforgásos felhasználása a talaj-erőgazdálkodásban és biomassza-alapú mezőgazdaságban;*
- *Pilot üzemek beindítása a biomassza-alapú gazdaság innovációinak bemutatására;*
- *Agrár-környezetvédelmi programokban szereplő területek nagyságának és arányának növelése az összes mezőgazdasági területből;*
- *A mezőgazdasági eredetű megújuló energia termelése a melléktermékek okszerű felhasználásával;*
- *Termelői együttműködések keresztül a klímavédelmi beruházások és agrotechnikai megoldások ösztönzése.*
- *A dekarbonizációs követelmények és a ténylegesen bekövetkező klímamódosulások figyelembevételével az éghajlatváltozás, mint peremfeltétel teljes körű integrálása az erdészeti politikákba.*
- *Az erdők fokozott védelme, az erdőpusztulások, erdőtüzek megelőzése, a kedvezőtlen hatások, az okozott széndioxid-kibocsátás mérséklése.*
- *A szakszerű, minőségi faalapanyagot szolgáltató erdőgazdálkodás és a faanyag minél nagyobb arányú feldolgozására képes faipar fejlesztése, a fa, mint megújítható alapanyag nagyobb arányú alkalmazása, a nagyobb energia befektetéssel, sok ÜHG kibocsátással előállított alapanyagok, termékek fával történő helyettesítése.*

Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030

1.

- *Az erdők szerepe a szénmegkötésben, az erdők klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásának elősegítése*

4.5.1. Tudásátadás és annak fejlesztése az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről és az alkalmazkodási lehetőségekről

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Nincs közvetlen kapcsolódó uniós joganyag

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1.

- *Éghajlati eredetű károk mérséklésének lehetőségei a mezőgazdaságban*

4.6.1. Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segítő regionális adatbázisok, monitoring - és előrejelző rendszer fejlesztése

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/841 rendelete (2018. május 30.) a földhasználathoz, a földhasználat-változtatáshoz és az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó üvegházhatású gáz-kibocsátásnak és -elnyelésnek a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó éghajlat- és energiapolitikai keretbe történő beillesztéséről, valamint az 525/2013/EU rendelet és az 529/2013/EU határozat módosításáról

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1.

- *Az éghajlati sérülékenység területi vizsgálatának térinformatikai megalapozása, komplex monitoringrendszer szükségessége*

4.7.1. Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Nincs közvetlen kapcsolódó uniós joganyag

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1.

- *Éghajlati eredetű károk mérséklésének lehetőségei a mezőgazdaságban*

2.1.SO4.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Az éghajlattal, a környezetvédelemmel és az állatjóléttel kapcsolatos rendszerek	DP17_G01_ECOS_16 - Agro-ökológiai program	O.8. Az ökoszisztémákból származó támogatásban részesülő hektárok vagy számosállategységek száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVRE(47(1)(a)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, kutatás, valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek	SC28_E01_FVI_47 - Beruházások, kutatás valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek – zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ORGAN(47(1)(d)) - ökológiai vagy integrált termelés	SC13_G01_FVO_47 - ökológiai vagy integrált termelés - zöldség gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	CLIMA(47(1)(i)) - Az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések	SC18_G02_FVL_47 - az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Méhészeti termékek	INVAPI(55(1)(b)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, valamint egyéb fellépések	SC03_E02_BEI_55 - Méhészeti ágazat versenyképességének fejlesztése	O.37. A méhészeti ágazat védelmére vagy javítására irányuló intézkedések vagy az azzal foglalkozó egységek száma
Sectoral - Bor	INWINE(58(1)(b)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások a bortermelési rendszerekben, az a) pontban foglalt beavatkozástípushoz kapcsolódó műveletek, valamint a feldolgozólétesítményekre, a borászati infrastruktúrára és a marketingstruktúrára és -eszközökre irányuló beruházások kivételével	SC06_E05_WII_58 - Beruházások tárgyi és immateriális javakba a borágazatban	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG)	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma

RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD19a_G01_AEC_70 - Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG)	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD20_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása	O.17. Ökológiai gazdálkodáshoz nyújtott támogatásban részesülő hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD20a_G01_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása	O.17. Ökológiai gazdálkodáshoz nyújtott támogatásban részesülő hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD22_G05_LCP_70 - Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD27_G10_GPX_70 - Növényi genetikai erőforrások és mikroorganizmusok ex situ megőrzése	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD28_G11_GPI_70 - Növényi genetikai erőforrások in situ megőrzése	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD30_G13_AWC_70 - Állatjóléti támogatások a szarvasmarha ágazatban	O.18. Az állatjóléthez, az állatok egészségéhez, valamint a biológiai védelmi intézkedések megerősítéséhez nyújtott támogatás által érintett számosállategységek (száe) száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD31_G14_AWC_70 - Állatjóléti támogatások a húshasznú szarvasmarha ágazatban	O.18. Az állatjóléthez, az állatok egészségéhez, valamint a biológiai védelmi intézkedések megerősítéséhez nyújtott támogatás által érintett számosállategységek (száe) száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD39_F06_AFM_70 - Erdőtelepítési beruházások ápolása és jövedelempótló támogatása	O.16. Az erdőtelepítésre és agrárerdészetre vonatkozó fenntartási kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD01c_E01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek zöld beruházásainak támogatása	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD01d_E01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek fejlesztése az ammónia-kibocsátás csökkentés érdekében	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD04b_E03_FOF_73 - Mezőgazdasági termékek értéknöveléséhez kapcsolódó zöld beruházások támogatása	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma

RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD18_I03_JGR_73 - Mezőgazdasági Kockázatkezelési Rendszer (MKR III pillér) Országos mezőgazdasági jégkarmérséklő rendszer digitális átállása	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD21_G04_LCI_73 - Agro-ökológiai nem termelő beruházások	O.21. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli nem termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD38_F05_AFI_73 - Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD40_F07_INP_73 - Versenyképes erdőgazdálkodást szolgáló beruházások (for-profit)	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD41_F08_INN_73 - Az erdőgazdálkodás környezeti fenntarthatóságát szolgáló beruházások (non-profit)	O.23. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli nem termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD42_R01_RAN_73 - Vidéki infrastruktúra fejlesztés tanyákon	O.22. A támogatásban részesülő, infrastrukturális beruházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD43_R02_LOC_73 - Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken	O.22. A támogatásban részesülő, infrastrukturális beruházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD37_F04_FRC_77 - Erdőtüzek megelőzésének és kockázatcsökkentésének együttműködés alapú támogatása	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD52_R12_BIC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása	O.31. A támogatott helyi fejlesztési stratégiák (LEADER) vagy előkészítő intézkedések száma

Áttekintés

4.1. Főszükséglet: ÜHG, illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése mezőgazdasági eszközökkel

A helyzetfeltárás rámutat arra, hogy a globális klíma változását az üvegház hatású gázok és a szennyezőanyagok légköri jelenléte befolyásolja legnagyobb mértékben. A mezőgazdaság a klímaváltozásnak leginkább kiszolgáltatott ágazat, a hatások időben és térben differenciáltan jelentkeznek és eltérő károkat okoznak. Magyarországon a legtöbb gazdasági szektor hozzájárul a ÜHG kibocsátás magas szintjéhez, arányaiban az energia termelése és felhasználása 72 százalékban, az ipar és a mezőgazdaság 11-11 százalékban, a hulladékkezelés pedig 5 százalékban. Az agrárgazdaság az ÜHG kibocsátás mellett ugyanakkor a termőterületeken folyó gazdálkodás eredményeképpen jelentős szénmegkötési potenciállal is rendelkezik, ami befolyásolható pozitív és negatív irányba egyaránt, az alkalmazott gazdálkodási gyakorlat függvényében. Az ÜHG kibocsátás csökkentésére összpontosító

állattenyésztési és növénytermesztési gazdálkodási gyakorlatok előnyben részesítésével csökkenthető a mezőgazdaság nettó emissziós lábnyoma.

4.1.1. szükséglet: A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása: gyepterületek, nem termő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakítása, fenntartása, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztése, trágyakijuttatás megváltoztatása

A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képessége a gyepterületek, nem termő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakításával, fenntartásával, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztésével, trágyakijuttatás megváltoztatásával javítható. Az agro-ökológiai alapprogram (DP17) választható előírásai közül a téli talajtakarás, a forgatás nélküli talajművelés, az ültetvények sorközének takarása, valamint a magasabb arányú nem termelő terület fenntartása egyrészt hozzájárul a mezőgazdasági területek szénmegkötéséhez, másrészt pedig a talajkondicionálók, mikrobiológiai készítmények alkalmazása hozzájárul ahhoz, hogy csökkenjen a műtrágya-kijuttatás, csökkentve az ammónia-emissziót. Az agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG, RD19) általános előírásai közül több is kiterjed a fenntartható tápanyag-gazdálkodásra, hozzájárulva a műtrágya-kijuttatás csökkentéséhez, ezáltal az ammónia-emisszió mérsékléséhez. Az ökológiai termelésre (RD20, SC13) vonatkozó uniós jogszabályokban megfogalmazott elvek és szabályok következtében közvetlenül hozzájárul a mezőgazdasági eredetű ammónia-kibocsátás csökkentéséhez. A gyepterületek és a vizes élőhelyek jelenlegi kiterjedésének csökkenését igyekeznek fékezni, illetve a növekedését elősegíteni az agro-ökológiai nem termelő (RD21) és földhasználat-váltást ösztönző (RD22) beavatkozások.

4.1.2. szükséglet: Az állattartás, különösen a takarmányozás és a tartástechnológia, valamint a trágyatárolás gyakorlatának ÜHG kibocsátást csökkentő irányba történő fejlesztése

A KAP-ban tervezett állattartási intézkedések jelentős kiterjesztése mind az állatfajok, mind az elvárások tekintetében az állattartás fenntartható fejlesztését célozza meg, elősegítve, hogy az állattartók a kötelező elvárásoknál szigorúbb állattartási, higiéniai, tartási és takarmányozási előírásokat alkalmazzanak. A mezőgazdasági üzemek versenyképességének, hozzáadottérték termelésének fokozása új, innovatív és környezetbarát termesztési, tenyésztési és termelési technológiák elterjesztésének és fejlesztésének támogatása (RD30, RD31, RD01d) révén hozzájárul a mezőgazdasági üzemekben a szén-dioxid kibocsátás, valamint az energiafelhasználás csökkenéséhez.

4.2. Főszükséglet: A gazdálkodói tevékenység elkezdéséhez szükséges ismeretek hatékony átadása

A becslések azt mutatják, hogy a magyarországi földhasználati, földhasználat-változási és erdészeti szektor (LULUCF) nettó szénelnyelő volt az elmúlt évtizedben. Általánosságban az erdőterület (FL) járul hozzá a legnagyobb mértékben ehhez a nettó szén-dioxid-elnyeléshez, a vizenyős területek (WL) és a beépített területek (SE) nettó kibocsátási forrást jelentenek, míg a füves területek (GL) és a szántóföldi növénytermesztés (CL) egyes években nettó kibocsátók, míg máskor nettó elnyelők. Az erdőterületek növelése, illetve a mezőgazdasági kárkockázat csökkentésében is ökológiai megoldásként alkalmazható fásszárú borítás növelése egyaránt kívánatos irányok.

4.2.1. szükséglet: Az erdőállományok szénegyensúlyának megőrzése, klímaadaptív megújulásának elősegítése

Az erdőterületek növekedésének fontos szerepe van a hazai klímaszabályozásban, amit az erdőtelepítési aktivitás biztosít a jelenlegi mezőgazdasági támogatások mellett is. A hazai erdőállomány több faj-csoportjának egészségi állapota romlik, kor- és fajösszetétele kedvezőtlen; az erdőfelújítások elhúzódnak, a szénmegkötő képessége csökken, ezért kiemelten fontos a versenyképes erdőgazdálkodást szolgáló beruházások és az erdőgazdálkodás környezeti fenntarthatóságát szolgáló beruházások (RD40, RD41) növelése.

4.2.2. szükséglet: ÜHG illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel

Az erdőtelepítések és fásítások kialakítását és fenntartását segítő beavatkozás egyik kiemelt célja a földhasználat megváltoztatásával a klímaváltozás hatásainak csökkentése és a szén-dioxid jelentős mértékű megkötése. A helyzetfeltárás rámutatott arra, hogy Magyarországon az erdőborítottság elmarad a lehetőségektől, és ennek javítását akadályozza az erdőtelepítésben közreműködő állami intézményrendszeri kapacitások elégtelensége. A nem mezőgazdasági területek erdőtelepítési

lehetőségeinek feltárására és ösztönzésére (RD38), valamint fenntartására (RD35, RD41) szolgálnak a tervezett intézkedések.

4.3. Főszükséglet: A megújuló energiafelhasználás és alkalmazás részarányának növelése az agrárágazatban, az energiahatékonyság növelése

A vidékfejlesztési politika azon intézkedései, amelyek az energiahatékonyság növelését, valamint a megtermelt megújuló energiák felhasználásának növelését eredményezik, makrogazdasági szinten a fosszilis függőség csökkenésével, energiabiztonság növelésével, a külső energiabehozattól való kiszolgáltatottság mérséklődésével, a külkereskedelmi mérleg és az ország versenyképességének javulásával járnak.

4.3.1. szükséglet: Megújuló energia alkalmazásának növelése az ökológiai szempontok, valamint a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembevételével (pl. energia ültetvények, invazív fajok, termálfelhasználás stb.)

A megújuló energia alkalmazásának növelése a klímaadaptáció fontos eszköze, amit azonban csak az ökológiai szempontok, valamint a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembevételével (pl. energia ültetvények, invazív fajok, termálfelhasználás stb.) szabad végezni. A mezőgazdasági üzemek fejlesztését szolgáló beruházások, illetve a mezőgazdasági termékek értéknövelése beavatkozások keretében szükséges támogatni azokat a fejlesztéseket, melyek célja többek közt az energetikai hatékonyság javítása, illetve a megújuló energia felhasználása, ezáltal az üzemek fenntarthatóságának fejlesztése (RD01c, RD04b, SC06, SC18). A vidéki infrastruktúra fejlesztésnek is része a megújuló energia alkalmazásának növelése (RD42, RD43, RD52).

4.3.3. szükséglet: Energia felhasználás hatékonyságának növelése üzemi és technológiai szinten

A hatékony energiafelhasználás többek között az ÜHG kibocsátást is csökkenti, így a klímaváltozás ellen is hat, ezt leghatékonyabban üzemi szinten és technológiai célú beavatkozásokkal lehet elérni (RD01c, RD04b).

4.4. Főszükséglet: Az éghajlatváltozás negatív hatásainak mérséklése és az azokhoz való alkalmazkodás elősegítése a technológiák és földhasználatok felülvizsgálatával

Az éghajlatváltozás okozta felmelegedés és az aszály elleni védekezési, klímaalkalmazkodási lehetőség a környezettudatos vízviszatarlás és az öntözésfejlesztés, amihez még nem használjuk ki a fenntartható módon rendelkezésre álló vízhasznosítási lehetőségeket (vízszabályozás, szennyvíztisztítás), illetve a mezőgazdasági területek döntő hányadára jellemző szárazgazdálkodás esetében a földhasználat racionalizálását és a termőhely-specifikus technológiák alkalmazását is előtérbe kell helyezni.

4.4.1. szükséglet: A negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő technológiák és eszközök fejlesztése a kármegelőzés érdekében (pl. aszály, jégesőkárosítás, tűzkár, biotikus károk, fagykár)

A kármegelőzés, így a klímaváltozás hatásainak enyhítése érdekében a negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő technológiák és eszközök fejlesztése (pl. aszály, jégesőkárosítás, tűzkár, biotikus károk, fagykár) fontos eszköz és ezek alkalmazására, fejlesztésére vonatkozó beruházások (SC18, SC28, RD18, RD37, RD41).

4.4.2. szükséglet: A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása

A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, az alternatív hasznosítás optimalizálása lehetővé teszi, hogy az extenzív gazdálkodás klímavédő hatását kihasználjuk (DP17, RD21, RD22, RD38, RD39).

4.4.3. szükséglet: A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás (erdő, gyepek, vizes élőhelyek) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával beleértve a művelés alá vonható vonal vízviszatarlás létesítmények kialakítását is

A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítását a földhasználatváltás (erdő, gyepek, vizes élőhelyek) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával lehet a tervezett intézkedésekkel elérni (DP17, RD19, RD21, RD22, RD38, RD39).

4.5. Főszükséglet: Tudásátadás és annak fejlesztése az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről és az alkalmazkodási lehetőségekről

Az agrárgazdaság klímaterhelésének enyhítését és alkalmazkodóképességét a klímaváltozáshoz döntően befolyásolja az új ismeretek és innovációk alkalmazása a termelésben, amelynek sikerét a jól képzett, legmodernebb tudással rendelkező szakemberek és precíziós gazdálkodás jelenléte biztosítja a termelésben. A klímaváltozáshoz való alkalmazkodás elősegítését és a mezőgazdasági termelés technikai hatékonyságának növelését eredményező precíziós technológia alkalmazása és szélesebb körű elterjedése reális piaci versenyképességi tartalékot rejt magában.

4.5.1. szükséglet: Tudásátadás és annak fejlesztése az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről és az alkalmazkodási lehetőségekről

A gazdasági szereplők tájékoztatása az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről és az alkalmazkodási lehetőségekről alapvető a klímaadaptáció szempontjából (SC11, SC12, RD58, RD60).

4.6. Főszükséglet: Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segítő adatbázisok, monitoring rendszer fejlesztése

4.6.1. szükséglet: Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segítő regionális adatbázisok, monitoring - és előrejelző rendszer fejlesztése

Az adatbázisok, a monitoring - és előrejelző rendszer fejlesztése a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segíti, ezáltal a hatásainak enyhítéséhez is hozzájárul. Ezeket támogatják a tervezett beavatkozások (SC18). KAP-on kívüli tevékenység.

4.7. Főszükséglet: Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása

4.7.1. szükséglet: Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása

4.7.1. szükséglet: Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása

Az állat- és növényfajták ellenálló képességének növelése a klímaadaptáció fontos eszköze. Ezeket támogatják a tervezett beavatkozások (SC03, SC18, RD27, RD28).

2.1.SO4.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.SO4.7 Terveznek-e KAP-hozzájárulást nyújtani a LIFE programhoz? (csak a 4., 5. és 6. egyedi célkitűzés esetében)

: Nem

2.1.SO4.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövén szedve jelennek meg.]	Célérték
R.12 - Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás javítására tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya	21,51 %
R.13^{PR} - Az állattenyésztési ágazat kibocsátásainak csökkentése Az üvegházhatásúgáz (ÜHG)- és/vagy ammóniakibocsátás csökkentésére irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett számosállategységek (száe) aránya, ideértve a trágyagazdálkodást	20,74 %
R.14^{PR} - Szén-dioxid-tárolás talajban és biomasszában A kibocsátás csökkentésére és a szén-dioxid-tárolás fenntartására vagy növelésére irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	21,14 %

(beleértve a következőket: állandó gyepterület, állandó kultúrák állandó növénytakaróval, vizes élőhelyeken és tőzeglápokon található mezőgazdasági földterület)	
R.15^{CU} - A mezőgazdaságból, erdészetből, valamint egyéb megújuló forrásokból származó megújuló energia Támogatott beruházások a megújulóenergia-termelés kapacitásbővítésébe, a bioalapú energiák termelését is beleértve (megawatt)	131,29 MW
R.16^{CU} - Az éghajlattal kapcsolatos beruházások A KAP keretében az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz, valamint megújuló energia vagy biológiai anyagok előállításához hozzájáruló beruházástámogatásban részesülő gazdaságok aránya	2,98 %
R.17^{CU PR} - Erdősített terület Erdőtelepítés, agrárerdészet és erdő-helyreállítás céljából támogatott terület, továbbá ezek bontása	16 174,00 ha
R.18^{CU} - Az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás Az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás	399 567 252,00 EUR
R.22^{PR} - Fenntartható tápanyag-gazdálkodás A tápanyag-gazdálkodás javítására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya	21,89 %
R.26^{CU} - Természeti erőforrásokhoz kapcsolódó beruházások A KAP keretében a természeti erőforrások védelméhez kapcsolódó, termelő- és nem termelőberuházásokra vonatkozó támogatásban részesülő gazdaságok aránya	1,20 %
R.27^{CU} - Környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai teljesítmény a vidéki térségekbe irányuló beruházások révén A környezeti fenntarthatósághoz, az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó célok eléréséhez hozzájáruló műveletek száma a vidéki térségekben	1 650,00
R.29^{PR} - Az ökológiai gazdálkodás fejlesztése A KAP által az ökológiai gazdálkodás céljából támogatott, mezőgazdasági hasznosítású területek aránya, az ilyen gazdálkodás fenntartása és az arra való áttérés között megosztva	5,26 %
R.30^{PR} - A fenntartható erdőgazdálkodás támogatása Az erdővédelemnek és az ökoszisztéma-szolgáltatások irányításának támogatására tett kötelezettségvállalásokkal érintett erdőterületek aránya	6,54 %

A célok és a kapcsolódó mérföldkövek indoklása

SO4 – Hozzájárulás az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz, valamint a fenntartható energia hasznosításának terjesztéséhez

Az SO4 specifikus célkitűzéshez kapcsolódó R indikátorok értékére nagy befolyást gyakorolnak az AKG, ÖKO és AÖP beavatkozások. E támogatások esetében a gazdálkodók olyan vállalatok közül választanak, amelyek környezetkímélő irányba módosítják a gazdálkodási gyakorlatukat. Az egyes vállalatok több R indikátorhoz is hozzájárulnak, mivel olyan mértékben módosítják a gazdálkodási gyakorlatot, hogy az több természeti tényezőre (pl.: víz, talaj, biodiverzitás) is kihat. Példaként említhető az ökológiai gyepgazdálkodás (ÖKO) vagy a kaszátlan terület megtartása (AKG). Ezek a vállalatok egyszerre kímélik a természetet a vegyszerhasználatától, a földmunkáktól és biztosítanak élőhelyet az élővilágnak. Az ÖKO támogatás önmagában egy komplex vállalatcsomag, de az AKG és AÖP esetében is több vállalatot kell a gazdálkodóknak választani, így jellemző, hogy egy adott terület a legtöbb környezeti R indikátor értékéhez hozzájárul. Az előírások egy adott R indikátorhoz való hozzájárulása esetenként eltérő területtel lett figyelembe véve, mert az egyes természeti tényezőkre (így R indikátorokra) is eltérő területi léptékben hatnak. A biodiverzitás esetében a gyakorolt hatás jelentősen túlléphet az érintett területen (pl.: 10%-os kaszátlan terület meghagyása).

R.12 – Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz: Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás javítására tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya

Az R.12 indikátor átfogó célértéke: 21,51%, amely az 5 309 520 ha teljes területhez viszonyítva a 2027. évben támogatott 1 141 836 ha aránya. Az indikátor kizárólag az SO4 céljainak teljesülését méri, a jelenleg megjelölt célérték megvalósulását 6-ból 4 beavatkozás szolgálja a tervezési szakaszban.

Az indikátor célértékét önmagában kitevő egyik legjelentősebb beavatkozás az *Agro-ökológiai alapprogram* (DP17_G01_ECOS_16), amely 2024 és 2028 közötti pénzügyi években, évi azonos mértékben (860 521 ha) járul hozzá a célértékhez. A választható előírásai közül a téli talajtakarás, a forgatás nélküli talajművelés, az ültetvények sorközének takarása, valamint a magasabb arányú nem termelő terület fenntartása egyrészt hozzájárul a mezőgazdasági területek szénmegkötéséhez, másrészt pedig a talajkondicionálók, mikrobiológiai készítmények alkalmazása hozzájárul, hogy csökkenjen a műtrágya-kijuttatás, ezáltal csökkentve az ammónia-emissziót. A beavatkozás az SO4 következő három szükségletének kezelését szolgálja:

4.1.1. A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása: gyepterületek, nem termelő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakítása, fenntartása, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztése, trágyakijuttatás megváltoztatása,

·4.4.2. A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása,

·4.4.3. A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás (erdő, gyepp, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával beleértve a művelés alá vonható vonalas vízvisszatartó létesítmények kialakítását is.

Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések (AKG) (RD19_G01_AEC_70) által támogatott hektárszám csak kevésel marad el az Agro-ökológiai alapprogram által támogatott terület méretétől, és jelentős átfedésben van azzal. Az AKG általános előírásai közül több is kiterjed a fenntartható tápanyag-gazdálkodásra (talajvizsgálaton és levélanalízisen alapuló tápanyag-gazdálkodási terv készítése, nitrogén hatóanyag kijuttatás korlátozása, szerves trágya alkalmazása) hozzájárulva így a műtrágya-kijuttatás csökkentéséhez, ezáltal az ammónia-emisszió mérsékléséhez. A beavatkozás az SO4 következő két szükségletére reagál:

4.1.1. A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása: gyepterületek, nem termelő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakítása, fenntartása, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztése, trágyakijuttatás megváltoztatása.

Az *agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés* (RD22_G05_LCP_70) csak szerény mértékben járul hozzá az R.12 indikátor célértékéhez: évi 1-2 ezer ha terület részesülhet támogatásból. A beavatkozás a jelenleg a gazdaságosság határán művelt szántóterületek földhasználat váltását hivatott előmozdítani többek között gyeptelepitéssel, illetve vizes élőhelyek kialakításával, elősegítve így a földhasználat szénmegkötés szempontjából kedvező irányba történő változását, a szén-dioxid talajban és biomasszában történő tárolását, a talajok szerves szénkészletének növelését. A beavatkozás az SO4 következő három szükségletének kezelését szolgálja:

·4.1.1. A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása: gyepterületek, nem termelő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakítása, fenntartása, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztése, trágyakijuttatás megváltoztatása,

·4.4.2. A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása,

·4.4.3. A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás (erdő, gyepp, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával, beleértve a művelés alá vonható vonalas vízvisszatartó létesítmények kialakítását is.

Növényi genetikai erőforrások in situ megőrzése (RD28_G11_GPI_70) révén évi 30 260 hektár támogatott területtel lehet számolni a 2024 és 2027-es pénzügyi évek között, így a beavatkozás R.12 indikátor célértékéhez való hozzájárulása a többi beavatkozáshoz képest jóval szerényebb. Ugyanakkor ez nem azt jelenti, hogy a beavatkozásnak önmagában nincs létjogosultsága. Az élőhelyi és faji diverzitáson

kívül a biológiai sokféleség kulcsfontosságú eleme a genetikai diverzitás megőrzése, melynek mind mező-, mind erdőgazdálkodási szempontból kiemelt jelentősége van, különösen a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás fényében. A génmegőrzés, a tájfajták, a rég honosult állatfajták és a tájgazdálkodás jó kiinduló pontja lehet klímaadaptív fajták kifejlesztésének. A beavatkozás az SO4 specifikus célkitűzés 4.7.1. „Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása” szükséglet kezelését szolgálja.

Az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések – zöldség-gyümölcs (SC18_G02_FVL_47) és az Ágazati beavatkozások zöldség-gyümölcs: Termelői szervezetek támogatása (SC28_E01_FVI_47) beavatkozások tervértékkel nem bírnak, tényértéken azonban a későbbiekben hozzájárulnak majd az R.12 indikátorhoz.

R.13^{PR} – Az állattenyésztési ágazat kibocsátásainak csökkentése: Az üvegházhatásúgáz- és/vagy ammónia-kibocsátás csökkentésére tett, támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett számosállategységek (száe) aránya, ideértve a trágyagazdálkodást

Az R.13 indikátor célértékéhez két beavatkozás járul hozzá. Ezek közül az indikátor értékére nézve jelentősebb az *Állattóléti támogatások a szarvasmarha ágazatban* (RD30_G13_AWC_70), amelynek keretében 327 ezer számosállategység kerül támogatásra, a 2026-os és a 2027-es pénzügyi évben. Az RD31_G14_AWC_70 – *Állattóléti támogatások a húshasznú szarvasmarha ágazatban* beavatkozás ennek közel felével, 180 000 SZÁE értékben járul hozzá (azonos években) az indikátorhoz. A célérték meghatározása mindkét beavatkozás esetében független szakértők által készített háttérszámításon alapszik.

A hazai tejelő, illetve húshasznú szarvasmarha állományok általános jólétét, élhetőbb körülményeit a tartástechnológia és a takarmányozás határozzák meg, ezért ezen a két területen különösen indokolt olyan állattóléti kötelezettségeket, vállalásokat alkalmazni, amelyek az állatok tartási és takarmányozási, összességében pedig az életkörülményeit érdemben javítják. Az ilyen irányú kötelezettségvállalás megvalósítása azonban jelentős jövedelem kieséssel jár, amelyet kompenzálni szükséges.

A beavatkozások az SO4 specifikus célkitűzés 4.1.2. „ÜHG és ammónia kibocsátás csökkentése az állattartás technológiai fejlesztésével” szükséglet kezelését szolgálják.

R.14^{PR} – Szén-dioxid-tárolás talajban és biomasszában: A kibocsátás csökkentésére, vagy a szén-dioxid-tárolás fenntartására vagy növelésére tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya (beleértve a következőket: állandó gyepterület, állandó kultúrák állandó növénytakaróval, vizes élőhelyeken és tőzeglápokon található mezőgazdasági földterület)

Az R.14 indikátor átfogó célértéke: 21,14%, amely az 5 309 520 ha teljes területhez viszonyítva 2024-ben még 894 285 ha, majd 2027-ben már 1 122 174 ha támogatását jelenti. Az indikátor kizárólag az SO4 céljainak teljesülését méri, amelynek megvalósulását 4 beavatkozás szolgálja a tervértékek tekintetében.

Az R.14 indikátor célérték megvalósulását elsősorban *Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések* (AKG - RD19_G01_AEC_70) szolgálja, amelynek keretében 2023-2027 között egységesen évi közel 786 ezer ha terület kap támogatást. Kiemelendő még a *Agro-Ökológiai Alapprogram* (DP17_G01_ECOS_16) beavatkozás által érintett területek nagysága is, amelynek révén 2024-2028 között évente egységesen közel 645 ezer ha részesül támogatásban. Az AÖP által érintett terület azonban jelentős átfedésben van az AKG által lefedett területtel, így az indikátor célértékét nem növeli meg nagy mértékben, csakúgy mint a szerény hozzájárulást (pár ezer ha 2026-tól) felmutató *Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés* (RD22_G05_LCP_70) sem. A felsorolt 3 beavatkozás részletesen bemutatásra került már az R.12 indikátor esetében (lásd ott).

Számottevő részt vállal a célértékből még az *Ökológiai gazdálkodás támogatása* (RD20_G02_ORT_70) is, amelynek révén évente egységesen több mint 108 ezer ha terület jut támogatáshoz 2024-2027 között.

A célérték meghatározása független szakértők által készített háttérszámításon alapszik. A hazai ökológiai akciótervben meghatározott területnövekedés elérésének érdekében cél a beavatkozásban pályázó minden kedvezményezett bevonása a programba. Az Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések, valamint az Ökológiai gazdálkodás támogatása az Agrár-ökológiai alapprogrammal együtt és azzal összhangban került kialakításra. Az egyes előírások során különös gondot

fordított arra Magyarország, hogy az egyes támogatási programok egymás hatását környezeti szempontból felerősítsék. Az egyes vállalások úgy kerültek meghatározásra, hogy azok teljes mértékben lefedjék a művelt területeket és ahol az egyik támogatás már nem tud megjelenni, ott a másik be tudjon kapcsolódni, és a gazdálkodók annak megfelelően tudjanak gazdálkodni. A beavatkozás célja a konvencionális területek ökológiai művelés alá vonásának ösztönzése és az ökológiai művelésbe vont területeken a gazdálkodási mód fenntartása. Az ökológiai gazdálkodás többek között védi és javítja a talaj biológiai állapotát. A beavatkozás az SO4-hez kapcsolódóan az 4.1.1. A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása: gyepterületek, nem termő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakítása, fenntartása, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztése, trágyakijuttatás megváltoztatása szükséglet kezelését szolgálja.

R.15 – A mezőgazdaságból, erdészetből, valamint egyéb megújuló forrásokból származó megújuló energia: Támogatott beruházások a megújulóenergia-termelés kapacitásbővítésébe, a biomassza-alapú energiák termelését is beleértve (MW)

Az R.15 indikátor kumulált célértéke 131,29 MW, amelynek elérése 2029-re tervezett, az időszak második felében erőteljesebb felfutással számolva. A célérték közel 50%-nak teljesülése 2027-re várható. Az indikátor célértékhez hozzájáruló 5 beavatkozás közül a *Mezőgazdasági üzemek zöld beruházásainak támogatása* (RD01c_E01_FRM_73) és a *Vidéki infrastruktúra fejlesztés tanyákon* (RD42_R01_RAN_73) adja az indikátorérték döntő hányadát. Ezen kívül a célértékhez hozzájárul még szerényebb mértékben (összességében a célérték kevesebb, mint 10%-át kitevő) következő három beavatkozás is: a *Mezőgazdasági termékek értéknöveléséhez kapcsoló zöld beruházások támogatása* (RD04b_E03_FOF_73), a *Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért* (RD52_R12_BIC_77) és a *Beruházások tárgyi és immateriális javakba a borágazatban* (SC06_E05_WII_58). Az indikátorhoz – rögzített célérték nélkül, majd tényértéken – járul hozzá a *Termelői szervezetek támogatása a zöldség-gyümölcs ágazatban* (SC28_E01_FVI_47), ill. a *LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása* (RD57_R15_LDR_77) beavatkozások. Az R.15 indikátor beavatkozásai a következő, SO4 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekre reagálnak:

·4.3.1. Megújuló energia alkalmazásának növelése az ökológiai szempontok, valamint a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembevételével (pl. energia ültetvények, invazív fajok, termásvíz-felhasználás stb.),

·4.3.3. Energia felhasználás hatékonyságának növelése üzemi és technológiai szinten,

·4.4.1. A negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő technológiák és eszközök fejlesztése a kármegelőzés érdekében (pl., aszály, jégesőkár, tűzkár, biotikus károk, fagykár).

R.16 – Az éghajlattal kapcsolatos beruházások: A KAP keretében az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz, valamint megújuló energia vagy biológiai anyagok előállításához hozzájáruló beruházástámogatásban részesülő gazdaságok aránya

Az R.16 indikátor kumulált célértéke 29,1%, amely 7.540 – duplikációtól mentes – kedvezményezett gazdaságot jelent, az összes, 241.000-hez viszonyítva. . Az indikátor célértékéhez hozzájáruló beavatkozások kedvezményezettjei között minimális átfedések várhatók (összességében 10%). Az indikátor felfutása az időszak végére várható: 2027-2029-ben éves szinten közel háromszor annyi kedvezményezettre lehet majd számítani, mint 2025-2026-ban.

Az indikátor célértékhez hozzájáruló 9 beavatkozás közül a célérték több mint felét adó *Mezőgazdasági üzemek zöld beruházásainak támogatása* (RD01c_E01_FRM_73) mellett a *Vidéki infrastruktúra fejlesztés tanyákon* (RD42_R01_RAN_73) és az *Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása* (RD38_F05_AFI_73) beavatkozások emelhetőek még ki a megközelítőleg 20%-os hozzájárulásukkal. Ezen kívül a célértékhez hozzájárul még szerényebb mértékben (összességében a célérték ~11%-át kitevő) következő három beavatkozás is: *Mezőgazdasági termékek értéknöveléséhez kapcsoló zöld beruházások támogatása* (RD04b_E03_FOF_73), *Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken* (RD43_R02_LOC_73). Az indikátorhoz – rögzített célérték nélkül, majd tervértéken – járulnak hozzá *Az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések a zöldség-gyümölcs ágazatban* (SC18_G02_FVL_47), *Termelői szervezetek támogatása a zöldség-*

gyümölcs ágazatban (SC28_E01_FVI_47)). Az indikátor beavatkozásai a következő, SO4 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekre reagálnak:

- 4.2.2. ÜHG illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel
- 4.3.1. Megújuló energia alkalmazásának növelése az ökológiai szempontok, valamint a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembevételével (pl. energia ültetvények, invazív fajok, termásvíz-felhasználás stb.),
- 4.3.3. Energia felhasználás hatékonyságának növelése üzemi és technológiai szinten,
- 4.4.1. A negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő technológiák és eszközök fejlesztése a kármegelőzés érdekében (pl., aszály, jégesőkár, tűzkár, biotikus károk, fagykár).
- 4.4.2. A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása
- 4.4.3. A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás ösztönzésével
- 4.6.1. Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segítő regionális adatbázisok, monitoring - és előrejelző rendszer fejlesztése
- 4.7.1. Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása

R.17^{PR} – Erdősített terület: Erdőtelepítés, agrárerdészet és erdő-helyreállítás céljából támogatott terület, továbbá ezek bontása

Az indikátor átfogó célértéke 16 174 ha, amely tervezetten a 2025-2028 közötti 4 pénzügyi évben, egyenletes eloszlásban fog realizálódni.

A célérték 94%-át (15 000 ha) az *Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása* (RD38_F05_AFI_73) adja, amely a következő, SO4 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekre reagál:

- 4.2.2. ÜHG illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel,
- 4.4.2. A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása,
- 4.4.3. A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás (erdő, gyeperő, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával beleértve a művelés alá vonható vonalas vízvisszatartó létesítmények kialakítását is.

A célértéket kiegészítő *Agro-ökológiai nem termelő beruházások* (RD21_G04_LCI_73) a következő, SO4 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekre reagálnak:

- 4.1.1. A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása: gyepterületek, nem termelő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakítása, fenntartása, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztése, trágyakijuttatás megváltoztatása,
- 4.4.2. A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása,
- 4.4.3. A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás (erdő, gyeperő, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával beleértve a művelés alá vonható vonalas vízvisszatartó létesítmények kialakítását is.

R.18 – Az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás: Az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás

Az indikátor értékét – érintve az SO4 esetében is releváns beavatkozásokat – az SO6 és az SO8 tárgyalja.

R.22^{PR} – Fenntartható tápanyaggazdálkodás: A tápanyaggazdálkodás javítására vonatkozó támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya

Az R.22 indikátor átfogó célértéke: 21,89%, amely (az 5 309 520 ha teljes területhez viszonyítva) fokozatos feljutást követően 2026-ra közel 1,2 millió hektár támogatását jelenti évente. A cél elérését két beavatkozás támogatja. Az célértékhez a jelentősebb hozzáadott értéket képviseli az *Agrár-környezetgazdálkodási kifizetések* (RD19_G01_AEC_70), e mellett hasonlóan fontos a célérték

elérésében az *Agrár-ökológiai alapprogram* (DP17_G01_ECOS_16). Az egyes előírások során különös gondot fordított arra Magyarország, hogy az egyes támogatási programok egymás hatását környezeti szempontból felerősítsék. A vállalások úgy kerültek meghatározásra, hogy azok teljes mértékben lefedjék a művelt területeket és ahol az egyik támogatás már nem tud megjelenni, ott a másik be tudjon kapcsolódni és a gazdálkodók annak megfelelően tudjanak gazdálkodni.

A beavatkozások a következő, SO4 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekre reagálnak:

·4.1.1. A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása: gyepterületek, nem termő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakítása, fenntartása, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztése, trágyakijuttatás megváltoztatása,

·4.4.2. A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása,

·4.4.3. A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás (erdő, gyep, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával beleértve a művelés alá vonható vonalas víz visszatartó létesítmények kialakítását is.

R.26: Természeti erőforrásokhoz kapcsolódó beruházások: A KAP keretében a természeti erőforrások védelméhez kapcsolódó, termelő és nem termelőberuházásokra vonatkozó támogatásban részesülő gazdaságok aránya

Az R.26 indikátor számlálója a 2025-2028 pénzügyi évek között 3 300-ra nő, az érintett gazdaságok száma az első két évben dinamikusabban, utána szerényebben növekszik, végül a gazdaságok teljes körében 1.37 %-a lesz érintett természeti erőforrásokhoz kapcsolódó beruházások által. A célérték elérését elsősorban két beavatkozásnak köszönheti, az *Agro-ökológiai nem termelő beruházások* (RD21), illetve az *Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása* (RD38) az érintett gazdaságok több mint 90%-át biztosítja. További, az R.26 értékéhez hozzájáruló beavatkozások a *Vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemen belüli beruházás* (RD12) és a *Mezőgazdasági üzemek fejlesztése az ammónia-kibocsátás csökkentés érdekében* (RD01d). Az SC28-as beavatkozás tervértéken nem, majd tényértéken növeli az indikátor értékét.

Az R.26-hoz tartozó beavatkozások közel minden SO4-es főszükségletet érintenek:

4.1.1. A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása

4.1.2. ÜHG és ammónia kibocsátás csökkentése az állattartás technológiai fejlesztésével

4.2.2. ÜHG illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel

4.3.1. Megújuló energia alkalmazásának növelése a lehetséges környezeti konfliktusok figyelembe vételével

4.4.1. A negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő technológiák és eszközök fejlesztése

4.4.2. A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata

4.4.3. A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás ösztönzésével

4.6.1. Klímaváltozáshoz való alkalmazkodás értékelését segítő regionális adatbázisok fejlesztése

4.7.2. Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása

R.27 – Környezetvédelmi vagy éghajlattal kapcsolatos teljesítmény a vidéki térségekbe irányuló beruházások révén: A környezeti fenntarthatósághoz hozzájáruló műveletek száma, valamint az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó célok megvalósítása a vidéki térségekben

Az R.27 indikátor kumulált célértéke: 1 675 támogatott művelet, amelynek elérése 2028-ra várható, haranggörbe jellegű lefutással (2025-ben éri el a maximumot 529 művelettel).

A célérték elérését támogató 7 beavatkozásból egy emelkedik ki: a célérték közel 90%-át adó, *Az erdőgazdálkodás környezeti fenntarthatóságát szolgáló beruházások (non-profit)* (RD41_F08_INN_73).

A 7 érintett beavatkozás a következő, SO4 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekre reagál:

·4.2.1. Az erdőállományok szénegyensúlyának megőrzése, klímaadaptív megújulásának elősegítése,

·4.2.2. ÜHG illetve légköri terhelést jelentő gázok kibocsátásának csökkentése erdészeti eszközökkel,

- 4.4.1. A negatív időjárási hatások elleni védekezést segítő technológiák és eszközök fejlesztése a kármegelőzés érdekében (pl, aszály, jégesőkár, tűzkár, biotikus károk, fagykár),
- 4.4.2. A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása,
- 4.4.3. A talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás (erdő, gyep, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával beleértve a művelés alá vonható vonalas vízvisszatartó létesítmények kialakítását is,
- 4.7.1. Klímareziliens és klímaadaptív növény- és állatfajták kialakítása és alkalmazása.

R.29^{PR} – Az ökológiai gazdálkodás fejlesztése: A KAP által az ökológiai gazdálkodás céljából támogatott, mezőgazdasági hasznosítású területek aránya, az ilyen gazdálkodás fenntartása és az arra való áttérés között megosztva

Az indikátor éves célértéke: 5,26%, amely az 5 309 520 ha teljes területhez viszonyítva 2024-2027 közötti 4 évben 280 ezer hektárnyi terület támogatását jelenti évente. Az indikátor célértékét az *Ökológiai gazdálkodás támogatása* (RD20_G02_ORT_70) adja egymagában, amelyet kiegészíthet – rögzített célérték nélkül – az *Ökológiai vagy integrált termelés a zöldség-gyümölcs ágazatban* (SC13_G01_FVO_47) beavatkozás.

A két érintett beavatkozás az SO4 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletek közül a 4.1.1. A talajok és ökoszisztémák szénmegkötő képességének javítása: gyepterületek, nem termő területek, vizes élőhelyek, szegély élőhelyek, mezővédő fasorok kialakítása, fenntartása, agrotechnológiai gyakorlatok fejlesztése, trágyakijuttatás megváltoztatása szükségletre reagál.

R.30^{PR} – A fenntartható erdőgazdálkodás támogatása: Az erdővédelemnek és az ökoszisztéma-szolgáltatások irányításának támogatására tett kötelezettségvállalásokkal érintett erdőterületek aránya

Az indikátor célértéke 6,54%, amely 127 ezer hektár erdőterületet jelent. Minden évben növekszik a célértékhez képest érintett hektárok aránya, a célértéket majd 2029-ben éri el a mutató. Az R.30 egy beavatkozása kapcsolódik az SO4 specifikus célkitűzés szükségleteihez: az RD39_F06_AFM_70 - Erdőtelepítési beruházások ápolása és jövedelempótló támogatása beavatkozás, amely a célérték harmadára van hatással. A beavatkozás kifejezetten az SO4-hez tartozó 4. főszükségletre reagál: A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata, alternatív hasznosítás optimalizálása (4.4.2) mellett a talajok és ökoszisztémák vízmegtartó képességének javítása a földhasználatváltás (erdő, gyep, vizes élőhely) ösztönzésével, a felszínborítás mozaikossá tételével (szegélyélőhelyek, nem termelő területek), illetve a vízmegőrző agrotechnikák alkalmazásával, beleértve a művelés alá vonható vonalas vízvisszatartó létesítmények kialakítását is (4.4.3.) szükségletekhez tud érdemben hozzájárulni.

2.1.SO4.9 A pénzügyi támogatás indokolása

A 4., 5. és 6. specifikus cél az ajánlások teljesítése, illetve a megfelelő pénzügyi allokáció biztosítása szempontjából nem választható szét. A három SO-hoz köthető intézkedésekkel összességében a 93. cikkben foglalt kötelezettségünknek eleget teszünk. A három SO célkitűzéseikhez az összes többi SO egyes intézkedései is hozzájárulnak, így a környezethez köthető források a terv kereteinek egyik legjelentősebb részét teszik ki.

A vonatkozó ajánlások:

- A biológiai sokféleség csökkenésének megállítása és visszafordítása, hozzájárulva az EU zöld megállapodásának magas biodiverzitású tájelemekkel kapcsolatos céljaihoz.
- A mezőgazdaság felkészítése a vízgazdálkodást érintő kihívásokra.
- A tápanyag-gazdálkodás hatékonyságának növelése a veszteségek, valamint a talaj-, lég- és vízszennyezés csökkentése érdekében, a csökkentést célzó intézkedéseken keresztül, ezáltal

elősegítve a zöld megállapodás tápanyagveszteség csökkentésére vonatkozó célkitűzésének elérését.

- Az EU zöld megállapodásának ökológiai gazdálkodással kapcsolatos célkitűzéséhez való hozzájárulás.
- Az éghajlatváltozás mérséklését szolgáló gyakorlatok és az ahhoz való alkalmazkodást célzó eszközök támogatása.

Az ajánlások teljesítésére a tervben biztosított pénzügyi keret elegendő, amelyet a 3. és 5. fejezetek vonatkozó részei támasztanak alá.

2.1.SO5 A fenntartható fejlődés és a természeti erőforrásokkal – például a vízzel, a talajjal és a levegővel – való hatékony gazdálkodás támogatása többek között a vegyi anyagoktól való függés csökkentésével

2.1.SO5.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.SO5.1.1 Erősségek

- E.1. Jelentős, a nagy folyókhoz kapcsolódó felszíni és parti szűrésű vízkészletek, valamint hasznosítható felszín alatti vízkészletek állnak rendelkezésre
- E.2. Táji vízvisszatartást lehetővé tevő domborzati, mikrodomborzati adottságok megléte, helyenként mozaikos tájszerkezet [SO/3.1]
- E.3. Az EU-s átlaghoz képest alacsonyabb foszformérleg
- E.4. A támogatott mezőgazdasági művelés alatt álló területek 87 százalékán kötelező a talajmintavételen alapuló tápanyag-gazdálkodási terv készítése
- E.5. Egyetemi végzettségű talajszakértők végzik a talajvédelmi tervezést és engedélyeztetést
- E.6. Elfogadásra került az Országos Levegőterhelés-csökkentési Program Mezőgazdasági Alprogramja
- E.7. Egyetemi végzettségű növényorvosok felügyelete mellett végzett növényvédelmi tevékenység
- E.8. Magas színvonalú növényvédelmi előrejelzés működik, amely lehetővé teszi a megelőző jellegű, környezetkímélőbb védekezést
- E.9. Országos levegőterhelés-csökkentési program elfogadása és kiterjesztése a mezőgazdasági szektorra (Bizottság (EU) 2018/1522 végrehajtási határozata)

2.1.SO5.1.2 Gyengeségek

- Gy.1. Meglévő, bár elhanyagolt állapotú és hatékonyságú kiépített öntözőrendszerek [SO5/2.1]
- Gy.2. A felszíni vizeink nagy része és a sekély felszín alatti vizeknek is közel fele nem felel meg a Vízkormányozási törvény által előírt állapotoknak, a magas nitrátkoncentrációjú vizek aránya nőtt [SO5/2.1]
- Gy.3. Területspecifikus tervezési ismeretek hiánya
- Gy.4. Az aszálynak, belvíznek és árvíznek kitett területek aránya magas [SO5/2.1]
- Gy.5. Mezővédő erdősávok, víz-pufferorientált erdősávok, meliorációs eljárások és belvízlevezető csatornák vízvisszatartásra történő átalakításának hiánya, hatékony vízgazdálkodással érintett mezőgazdasági földterület kis aránya [SO5/1.2], [SO5/2.2], [SO5/2.3], [SO5/3.1]
- Gy. 6. Mezővédő erdősávok, víz-pufferorientált erdősávok erőteljes csökkenése az utóbbi 15 évben [SO5/1.2], [SO5/2.2]
- Gy.7. Talajélet, talajszerkezet és talajminőség romlása a jelenlegi gazdálkodási gyakorlatok hatására [SO5/1.1]
- Gy.8. Mezőgazdasági talajok tápanyagegyensúlyának sérülékenysége és erőteljes tápanyaghiány [SO5/1.1]
- Gy.9. Új és korszerű növényvédő szerek kijuttatásáról, ÜHG, légszennyezők és szálló por kibocsátáscsökkentési eljárásairól, helyes tápanyag-gazdálkodásról és komposztálásról szóló tudásátadási beavatkozások nem elérhetőek a termelők és szaktanácsadók számára [SO5/7.1]
- Gy.10. Magyarország egyelőre nem teljesíti teljes mértékben az ammónia és egyéb légszennyező anyagok kibocsátás-csökkentésére vonatkozó vállalt kötelezettségét. [SO5/4.1], [SO5/4.2]
- Gy.11. Nincsenek jelenleg olyan mezőgazdasági szaktanácsadók, akik ÜHG és levegőszennyező anyag csökkentésben tudnának integrált szemléletű tanácsot adni [SO5/7.2]
- Gy.12. Egységes monitoringrendszer és nyilvántartás még nem létezik az adott témában; a termelőktől beérkező adatok mindig az adott támogatási feltételrendszer szerint érhetőek el
- Gy.13. A hazai műtrágya-kijuttatás elsősorban az olcsóbb nitrogén műtrágyákon alapszik, pl. karbamid, amely magas ammóniaemissziós értékkel rendelkezik
- Gy.14. Integrált és környezettudatos növényvédelmi technológiák és az azokon alapuló szaktanácsadási rendszer sem európai, sem tagállami szinten még nem áll rendelkezésre a drasztikus növényvédőszer-

kivonások élelmiszer-biztonsági és gazdasági hatásainak mérséklésére, különösen a kontinentális klíma gabonatermesztése és a kiskultúrák esetében [SO5/5.1], [SO5/5.2]

Gy.15: A mezőgazdasági termelők között kevés megfelelő ismeret az agrár-erdészeti rendszerek által nyújtott erőforrás-védelmi előnyökről

Gy. 16. Az OVGT keretében létrehozott Nemzeti Aszálystratégiát a Parlament nem fogadta el, az aszálykárok csökkentésére nem készült intézkedési terv

Gy. 17. Az öntözést szolgáló illegális vízkivétel relatíve nagy aránya [SO5/2.1]

2.1.SO5.1.3 Lehetőségek

L.1. A VKI által előírt vízgyűjtő-gazdálkodási tervek és az azokban foglalt intézkedési javaslatok felülvizsgálata

L.2. Fenntartható csapadék- és belvízgazdálkodás elterjedése (vízvizsszatartást támogató agrotechnikák, táblán belüli vízvizsszatartás, bel- és csapadékvizek összegyűjtése és beszivárogtatása arra alkalmas területeken)

L.3. Erősödik a vízmegtartó szemlélet a vízgazdálkodási ágazatban

L.4. A területi vízvizsszatartás adminisztrációs terheinek csökkentése, a szabályozottság felülvizsgálata, engedélyezési eljárások egyszerűsítése

L.5. A főművi vízilétesítmények és elosztórendszerek fejlesztése tovább erősödik az öntözésfejlesztésben

L.6. Javul az erőforrás-hatékonyság, előtérbe kerül a differenciált, takarékos és okszerű inputanyag-kijuttatás és -felhasználás, az ÜHG, légszennyezők és szálló por kibocsátásának csökkentése a növénytermesztésben és az állattenyésztésben (pl. takarmányozás- és tartástechnológia, trágyatárolás és -kezelés fejlesztése, különös tekintettel a digitalizációra) [SO5/4.2], [SO5/7.3]

L.7. Elterjednek a talajok szervesanyag-megkötését segítő kíméletes agrotechnológiák (pl. forgatás nélküli és talajtakaráson alapuló eljárások) (szakértői megállapítás)

L.8. Meglévő adatbázisok integrálása (pl. DAS, Kockázatkezelési adatbázis, Vizek, Aszálymonitoring, Belvíztérképek, Talajweb, nemzeti laboratórium hálózat [SO5/6.1], [SO5/7.3])

L.9. Uniós és nemzeti kutatási, innovációs és tudásátadási rendszer létrehozása az agroökológiai, azaz az alacsony környezetterhelésű mezőgazdasági gyakorlat széles körű elterjesztésére [SO5/7.3]

L.10. Ezen belül kiemelt kutatási, innovációs és tudásátadási program indítása a mikotoxinok elleni és a kiskultúrák környezettudatos növényvédelmi gyakorlatok kidolgozására [SO5/7.3]

L.11. A fás szárú kultúrák vízvédelmi, talajvédelmi és mikroklimatikus szempontból is kedvező hatással vannak a mezőgazdasági művelésben álló földterületekre

L.12. Szennyvíziszap, szennyvíziszapkomposzt, terméké nyilvánított szennyvíziszapkomposzt, kotrási iszapok és tisztított szennyvíz hasznosítása mezőgazdasági felhasználásának K+F tevékenysége [SO5/1.3]

L.13. A korszerű emissziócsökkentésre koncentráló intenzív állattartás fajlagos környezetterhelése (pl. vízigény és területlektetés) mérsékelhető

L.14. A talaj vízraktározási képességének jobb kihasználását segítő és a talajok szervesanyag-megkötését elősegítő agrotechnológiai módszerek és a természetes vízmegtartó megoldások elfogadottsága nő a gazdálkodók és a szakpolitika részéről is

L.15. Javul az erdők egészségi állapota és korösszetétele

L.16. A termelők nyitottak a korszerű, de gazdaságos trágyakezelési módszerek alkalmazására, ami elősegíti a szerves trágyák előnyben részesítését a műtrágyákkal szemben [SO5/1.1]

L.17. Az ammónia- és ÜHG-csökkentésre alkalmas alternatív, hazai fejlesztésű termékek kutatása szükséges, amellyel költséghatékony megoldások javasolhatók a termelőknek

L.18. Magas színvonalú tápanyag-gazdálkodási tanácsadás és hazai fejlesztésű digitális eszközök állnak rendelkezésre

L.19. A magyarországi erdők, illetve a mezőgazdasági területek közé ékelődő fásítások, mind talajvédelmi, mind vízvédelmi, mind levegővédelmi szempontból egyértelműen pozitív hatásúak

2.1.SO5.1.4 Fenyegetések

F.1. F.1.Megújuló (vagy rendelkezésre álló) vízkészletek csökkenése
F.2.Öntözésre rendelkezésre álló vízkészletek szűkülése a felszín alatti vízkészletek csökkenése, illetve a felszíni vizek nem megfelelő ökológiai állapota miatt
F.3.A vízkivétel (mezőgazdaság+ivóvíz) a víztestek nagy részét fenyegeti
F.4.A felszíni vizekre a mezőgazdaság a víztestek megváltoztatásával nagy nyomást gyakorol
F.5.Vízminőség romlása belvizek bevezetése és a tápanyagszennyezés miatt
F.6.Víz általi talajerózió veszélyeztetettség nő
F.7.A vízfolyások vízgyűjtőjének magasabb fekvésű területein fokozódik az intenzív mezőgazdasági művelés, eltűnnek a gyepek és erdőterületek, fokozódnak a talajdegradációs folyamatok
F.8.Területi vízvisszatartás megvalósításának késlekedése tulajdonosi ellenérdekeltségek, valamint az együttműködés, a koordináció és az eszközrendszer hiányosságai miatt
F.9.A klímaváltozás negatív hatásai a természeti erőforrások minőségi és mennyiségi állapotára
F.10.Környezetvédelmi követelmények teljesítésének nehézsége a kisgazdaságok számára
F.11.A megújuló energiatermelés szükségletének mezőgazdasági melléktermékekkel történő fokozott kielégítésével felgyorsulhat a talajok szervesanyag-tartalmának lebomlása és a levegőszennyezés mértékének növekedése
F.12.Bizonyos légszennyező anyagok és az ÜHG-kibocsátás nyomon követésére konkrét mérőműszerek hiányában nemzetközi becslési módszereket alkalmazunk, amelyek nem veszik figyelembe az egyéni tagállami, alternatív módszereket
F.13. A növénytermesztés és állattenyésztés szétválásával a mezőgazdasági területek szerveztrágyázása nem megoldott, mert a növénytermesztő nem érdekelt a magasabb fajlagos költségű és szigorúbb előírásokkal rendelkező szerveztrágya-kijuttatásban
F.14.A növényvédelmi, tápanyag-gazdálkodási, károsanyag-kibocsátási (akár állattenyésztés, pl. takarmányozás) kötelezettségvállalásokat csak akkor hajlandóak megfizetni a termelők, ha az támogatási feltétel
F.15.A növényvédőszer-kivonások a hazai termelés költségeinek növekedését jelentik, ami versenyhátrányt jelent a harmadik országokkal szemben
F.16.A Víz Keretirányelv (VKI) 2027-es, illetve az NDS és a F2F stratégiák 2030-as céljainak nem elérése
F.17. A mezőgazdasági diffúz szennyezés a felszíni vizek 36%-át, a tápanyagszennyezés a felszín alatti vizek 39%-át, a kémiai szennyezés ezek 8%-át érinti

2.1.SO5.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.SO5.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben
2.1.4	Vízhiány kezelése a szántóföldi növénytermesztésben	1	Igen
5.1.1	Üzemszintű talajerő- és tápanyag-gazdálkodás kialakítása	1	Igen
5.1.2	A tápanyagvesztés csökkentése, a tápanyagok kimosódásának megakadályozása	1	Igen
5.1.3	Degradált talajok helyreállítása, vízgazdálkodásuk javítása	1	Igen
5.1.4	Termőföld védelem agrár-erdészeti rendszerekkel	2	Igen

5.1.5	Szennyvíz/iszap, élelmiszerhulladék és biomassza újrahasznosítás a tápanyag utánpótlásban	2	Nem
5.2.1	Felszíni és felszín alatti vizek fenntartható használata	1.	Igen
5.2.2	Hullámtereken megfelelő növényzet kialakítása (invazív fajok, háttér-szennyezés)	2	Igen
5.2.3	Vizek parti zónájában típusától függő zonáció rehabilitációja, pufferzóna kialakítása	2	Igen
5.3.1	Vízvisszatartás elősegítése a talajban és a tájban	1	Igen
5.3.2	Szárazságtűrő növényfajták termesztésbe állítása	1	Nem
5.4.1	A mezőgazdasági eredetű légszennyezők és szálló por kibocsátásának csökkentése	3	Igen
5.4.2	Mezőgazdasági eredetű ammónia-kibocsátás csökkentése	2	Igen
5.5.2	Integrált környezetbarát növényvédelem	1	Igen
6.3.2	A folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelése	1	Igen

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.SO5.3. Azon, a KAP-rendelet XI. mellékletében említett jogi eszközökön alapuló releváns nemzeti tervek (vagy elemeik) azonosítása, amelyeket a KAP-tervekben az ezen egyedi célkitűzésre vonatkozó igényfelmérés elkészítéséhez figyelembe vettek.

Szükségletek

5.1. Talajok állapotának javítása, védelme, fenntartható használata

5.1.1.A talajok valós tápanyagszolgáltató-képességén (talajvizsgálat) és a növények valós igényén alapuló precíziós, üzemszintű talajerő- és tápanyag-gazdálkodás kialakítása.

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

·Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI)

·A Tanács 91/676/EGK irányelve (1991. december 12.) a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről (Nitrát Irányelv);

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021 Vitaanyag

1.

- *A mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése*

Országos Levegőterhelés-csökkentési Program Mezőgazdasági Alprogram

1.

- *A tápanyag-gazdálkodás gyakorlati alkalmazásának elősegítése*

A biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)*

1.

- *A mezőgazdaságban használt termés és teljesítménynövelő szerek által okozott környezetterhelés jelentős csökkentése.*

Talajvédelmi Cselekvési Terv

1.

- *A gazdálkodók tudatos, környezetkímélő szemléletet követő talajhasználata által - többek között – növekedjen a talajok szervesanyag tartalma, javuljon a tápanyag szolgáltató képessége, csökkenjen a felhasznált műtrágyák mennyisége, illetve erősödjön az erózióvédelem, mellyel megelőzhető a felszíni vizek mezőgazdasági eredetű foszfáatterhelése is.*

5.1.2.A tápanyagvesztés csökkentése, a tápanyagok kimosódásának megakadályozása ezt gátló technológiák (pl. pillangósok arányának növelése a vetésforgóban), illetve készítmények (pl. N-inhibitorok, mikrobiológiai készítmények) alkalmazásának elősegítésével hozzájárulva mindezzel a műtrágyahasználat és a növényvédőszer-használat csökkentéséhez.

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI)

A Tanács 91/676/EGK irányelve (1991. december 12.) a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről (Nitrát Irányelv)

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Nitrát Cselekvési program (27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről és 59/2008. (IV. 29.) FVM rendelet vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről)

1.

- *A vízminőség megóvása a talajt és a felszíni vizeket érő mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéstől, méghozzá a helyes gazdálkodási gyakorlatok alkalmazásának ösztönzésével*

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021 Vitaanyag

1.

- *A mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése*

A biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1.

- *A mezőgazdaságban használt termés és teljesítménynövelő szerek által okozott környezetterhelés jelentős csökkentése.*

Talajvédelmi Cselekvési Terv

1.

- *A gazdálkodók tudatos, környezetkímélő szemléletet követő talajhasználata által - többek között – növekedjen a talajok szervesanyag tartalma, javuljon a tápanyag szolgáltató képessége, csökkenjen a felhasznált műtrágyák mennyisége, illetve erősödjön az erózióvédelem, mellyel megelőzhető a felszíni vizek mezőgazdasági eredetű foszfáatterhelése is.*

5.1.3.A degradált talajok helyreállítása, ide értve a talajok szervesanyag tartalmának helyreállítását, a talajok vízgazdálkodási tulajdonságainak javítását és a nyomelem pótlást, valamint a talajok erózió és defláció elleni védelmét;

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI)

A Tanács 91/676/EGK irányelve (1991. december 12.) a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről (Nitrát Irányelv)

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021

Vitaanyag

1.

- *Talajerózióból és/vagy felszíni lefolyásból származó hordalék- és szennyezőanyag terhelés csökkentése*

Talajvédelmi Cselekvési Terv

1.

- *A gazdálkodók tudatos, környezetkímélő szemléletet követő talajhasználata által - többek között – növekedjen a talajok szervesanyag tartalma, javuljon a tápanyag szolgáltató képessége, csökkenjen a felhasznált műtrágyák mennyisége, illetve erősödjön az erózióvédelem, mellyel megelőzhető a felszíni vizek mezőgazdasági eredetű foszfáatterhelése is.*

5.1.4.Termőföld-védelmi célú agrár-erdészeti rendszerek elterjesztése (pl. fás szárú kultúrák talajvédelmi, vízvédelmi vagy levegő-minőség védelmi célú telepítése, mezővédő sávok kialakítása)

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI)

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021

Vitaanyag

1.

- *Mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése,*
- *Ivóvízbázisok védelmét szolgáló intézkedések (védőterületek, pufferzónák)*

Nemzeti Erdőstratégia 2016-2030

1.

- *Az erdőgazdálkodási funkciók fenntartható fejlesztése, erdei haszonvételek körének és hozzáadott értékének bővítése: kiemelten az agrár-erdészeti rendszerek, a faanyag tovább feldolgozása, és a lokális biomassza energetikai hasznosítás által („bio-gazdaság”)*

5.1.5.A körforgásos szemléletmód jegyében a tisztított szennyvíz, és - iszap, valamint a mederiszap és az abból készült komposzt, továbbá az élelmiszerhulladék és/vagy biomassza újrahasznosítás lehetőségeinek megteremtése és ösztönzése a tápanyagutánpótlásban

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI)

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021 Vitaanyag

1.

- *A szennyvíziszap mezőgazdasági hasznosítása,*
- *Vízfolyásokon és állóvizekben felhalmozódott iszap és mederbeli növényzet egyszeri eltávolítása, hasznosítása*

5.2.A felszíni és a sekély felszín alatti vizek ökológiai és kémiai állapotának javítása

5.2.1.Felszíni és felszín alatti vizeink, vízbázisaink fenntartható használata, a mezőgazdasági eredetű szennyezésektől, illetve terhelésektől való védelme.

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI)

A Tanács 91/676/EGK irányelve (1991. december 12.) a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről (Nitrát Irányelv);

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021 Vitaanyag

1.

- *A mezőgazdasági eredetű tápanyagszennyezés csökkentése*
- *Víztakarékos és zöld energia megoldások alkalmazása a növénytermesztésben*

A Nemzeti Vízstratégiában (Kvassay Jenő Terv) szereplő hosszú távú célok:

1.

- *A vizek állapotának fokozatos javítása, a jó állapot/potenciál eléréséig*

Nitrát Cselekvési program (27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről és 59/2008. (IV. 29.) FVM rendelet vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges cselekvési program részletes szabályairól, valamint az adatszolgáltatás és nyilvántartás rendjéről)

1.

- *A vízminőség megóvása a talajt és a felszíni vizeket érő mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéstől, méghozzá a helyes gazdálkodási gyakorlatok alkalmazásának ösztönzésével*

5.2.2.A nagyobb vízfolyások hullámterein megfelelő növényzet kialakítása (mozaikosság növelése, inváziós fajok kiszorítása), a háttér felől érkező szennyezés csökkentése

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI)

A Tanács 91/676/EGK irányelve (1991. december 12.) a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről (Nitrát Irányelv);

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021 Vitaanyag

1.

- *Hullámtér megfelelő növényzetének kialakítása, a zöld infrastruktúra fejlesztése, átalakítása, fenntartása*

A Nemzeti Vízstratégiában (Kvassay Jenő Terv) szereplő hosszú távú célok:

1.

- *A vizek állapotának fokozatos javítása, a jó állapot/potenciál eléréséig*

5.2.3. Kisvízfolyások és állóvizek parti zónájában típusától függő zonáció rehabilitációja, pufferzóna kialakítása

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI)

A Tanács 91/676/EGK irányelve (1991. december 12.) a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről (Nitrát Irányelv)

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021 Vitaanyag

1.

- *Vízfolyások és tavak melletti puffer zónák kialakítása*

A Nemzeti Vízstratégiában (Kvassay Jenő Terv) szereplő hosszú távú célok:

1.

- *A vizek állapotának fokozatos javítása, a jó állapot/potenciál eléréséig*

5.3.A területi vízvisszatartás feltételeinek megteremtése

5.3.1. A vízhiány csökkentése érdekében a vízvisszatartás elősegítése a talajban különböző agrotechnikai eszközökkel, illetve a tájban a diverzebb tájszerkezet kialakítását szolgáló földhasználatváltással.

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (Víz Keretirányelv, VKI)

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021 Vitaanyag

1.

- *A természetes vízvisszatartást elősegítő intézkedések*

A Nemzeti Vízstratégiában (Kvassay Jenő Terv) szereplő hosszú távú célok:

1.

- *Vízvisszatartás a vizeink jobb hasznosítása érdekében*

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1.

- *Éghajlati eredetű károk mérséklésének lehetőségei a mezőgazdaságban*

A biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1.

- *Fenntartható vízgazdálkodás, víz visszatartás és az ésszerű, takarékos vízhasználat elterjesztése a biológiai sokféleség megőrzése és az ökoszisztéma-szolgáltatások fenntartása érdekében.*

5.4. Levegővédelem, légszennyezők és szálló por kibocsátásának csökkentése

5.4.1. A mezőgazdasági eredetű légszennyezők és szálló por kibocsátásának csökkentése

5.4.2. A mezőgazdasági eredetű ammónia-emisszió csökkentése trágyakezelési és kijuttatási előírásokkal, teljes nitrogén-körforgás menedzsmenttel, a szerves trágya használatának ösztönzésével, a karbamid típusú műtrágyák kiváltásával, alacsony fehérjetartalmú takarmányozási rendszerek bevezetésével, a hígtrágyatárolók fedésével és az istállótechnikák fejlesztésével (Országos Levegőterhelés-csökkentési Program)

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2008/50/EK irányelve (2008. május 21.) a környezeti levegő minőségéről és a Tisztább levegőt Európának elnevezésű programról;

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/2284 irányelve (2016. december 14.) egyes légköri szennyező anyagok nemzeti kibocsátásainak csökkentéséről, a 2003/35/EK irányelv módosításáról, valamint a 2001/81/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről;

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Levegőminőségi Cselekvési Terv

1.

- *A levegőminőségi tervek és az LCsT együttes célja a levegőminőségi határértékeknek való megfelelés biztosítása az ország teljes területén. Kizárólag a mezőgazdasághoz, illetve a Közös Agrárpolitikához közvetlenül vagy közvetve kapcsolódó célkitűzéseket, célértékeket nem tartalmaznak, de az agrárium különösen a másodlagos részecske (PM) kialakulásában szerepet játszó ammónia kibocsátásában bír lényeges hozzájárulással, a PM10 és PM2,5 levegőminőségi határértékek teljesítéséhez kibocsátásaik csökkentése elengedhetetlen.*

Országos Levegőterhelés-csökkentési Program Mezőgazdasági Alprogram

1.

- *Szerves trágyák használatának előmozdítása,*
- *Szerves trágya - kijuttatás feltételeinek előírása,*
- *A tápanyag-gazdálkodás gyakorlati alkalmazásának elősegítése,*
- *Hígtrágyatárolók lefedése,*
- *Technológiai fejlesztési előírások az állattartó telepek ammóniamegkötésére vonatkozóan,*
- *A mezőgazdasági betakarításból származó növényi maradványok és hulladékok, valamint az erdészeti biomasszamaradványok szabadban való égetésének tilalma*

5.5. Növényvédőszerhasználat kockázatának csökkentése

5.5.2. Integrált növényvédelmi megoldások - különös tekintettel a talaj biológiai életének helyreállítására - és egyéb környezetbarát megoldások alkalmazásának ösztönzése a növényvédelem során, mely segítik a beporzók védelmét

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2009/128/EK irányelve (2009. október 21.) a peszticidek fenntartható használatának elérését célzó közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról;

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Nemzeti Növényvédelmi Cselekvési Terv

1.

- *Előírásoknak megfelelő növényvédőszer-felhasználás, okszerű, a megfelelő időben és módszerrel végzett (kémiai, biológiai, agrotechnikai) növényvédelem,*
- *Integrált növénytermesztési technológia bevezetése a növényvédőszer-használatból adódó kockázatok mérséklése,*
- *A növényvédőszer-használatból adódó kockázatok mérséklése*

A biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1.

- *A mezőgazdaságban használt termés és teljesítménynövelő szerek által okozott környezetterhelés jelentős csökkentése.*

Az alábbi szükséglet az SO9 célkitűzéshez került besorolásra, azonban közvetlenül kapcsolódik a XIII. mellékletben szereplő, az Európai Parlament és a Tanács 2009/128/EK irányelvéhez (2009. október 21.) a peszticidek fenntartható használatának elérését célzó közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról, valamint a Nemzeti Növényvédelmi Cselekvési terv, valamint A biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia fent jelzett célkitűzéseikhez:

9.2.1. Okszerű, kizárólag előrejelzésre alapozott célzott növényvédőszer használat elősegítése, veszteségek csökkentése precíziós technológiák alkalmazásával, digitális eszközök technikai fejlesztésével, mely az indokolatlan kezelések kizárásával hozzájárul a szerhasználat csökkenéséhez. A vegyszerhasználat csökkentése pedig segíti a beporzó rovarok helyzetét.

5.6. Meglévő adatbázisok összekapcsolása, integrálása

5.6.1. Meglévő adatbázisok összekapcsolása, integrálása, monitoring és előrejelző-rendszerek kialakítása

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Nincs közvetlen kapcsolódó uniós joganyag

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitékintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1.

- *Az éghajlati sérülékenység területi vizsgálatának térinformatikai megalapozása, komplex monitoringrendszer szükségessége*

Országos Levegőterhelés-csökkentési Program - Mezőgazdasági Alprogram,

1.

- *A kibocsátás csökkentési technológiák alkalmazásának valós eredményét tükröző leltár készítéséhez koordinált mezőgazdasági adatgyűjtési rendszer fejlesztése*

Nemzeti Növényvédelmi Cselekvési Terv

1.

- *Információgyűjtés a növényvédelmi gyakorlatról,*
- *Az adatgyűjtésben érintett állam- és szakigazgatási szervek közötti együttműködési megállapodás kialakítása, az adatbázisból megszerezhető információk felhasználására.*

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021 Vitaanyag

1.

- *Monitoring rendszerek és információs rendszerek fejlesztése és működtetése*

5.7.A helyes erőforrásgazdálkodást elősegítő szemléletformálás és integrált tanácsadás, ágazati szereplők tájékoztatása

5.7.1.A korszerű agroökológiai, azaz az alacsony környezetterhelésű mezőgazdasági gyakorlatokat integrált szemléletben megközelítő szaktanácsadási rendszer kialakítása (növény-védőszerek kijuttatása, ÜHG, légszennyezők és szálló por kibocsátás csökkentési eljárások, helyes tápanyag-gazdálkodás és komposztálás)

5.7.2.Gazdálkodók bevonása a talaj- víz- és levegővédelmi monitoringba, helyes erőforrásgazdálkodást elősegítő szemléletformálás, ágazati szereplők tájékoztatása

5.7.3.Kiemelt tudásátadási, bemutatógazdasági programok kidolgozása a korszerű és emisszió csökkentésen alapuló technológiák bemutatására

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Nincs közvetlen kapcsolódó uniós joganyag

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1.

- *Éghajlati eredetű károk mérséklésének lehetőségei a mezőgazdaságban, a gazdálkodók támogatása a szükséges tudás, tanácsadás biztosításával*

Országos Levegőterhelés-csökkentési Program - Mezőgazdasági Alprogram,

1.

- *A tápanyag - gazdálkodás gyakorlati alkalmazásának elősegítése, tanácsadó eszközök és oktatási anyagok*

Nemzeti Növényvédelmi Cselekvési Terv

1.

- *Szemléletformálás a növényvédő szert használók, gazdálkodók, kerttulajdonosok, lakosság körében,*
- *Növényvédelmi szakirányítói hálózat működtetése*

Magyarország 2022 - 2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2021 Vitaanyag

1.

- *Mezőgazdasági tanácsadás vízvédelmi szemponttal kiegészített rendszere*

*A biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó, a 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia vonatkozásában 2021-ben lezárult a tárcaközi egyeztetés és a stratégia tervezetéről lezajlott egy országos konferencia is az érdekelt felek széles körű részvételével, azonban a Stratégiát az Országgyűlés még nem fogadta el.

2.1.SO5.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Az éghajlattal, a környezetvédelemmel és az állatjóléttel kapcsolatos rendszerek	DP17_G01_ECOS_16 - Agro-ökológiai program	O.8. Az ökoszisztémákból származó támogatásban részesülő hektárok vagy számosállategységek száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVRE(47(1)(a)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, kutatás, valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek	SC28_E01_FVI_47 - Beruházások, kutatás valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek– zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG)	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD19a_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG)	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD20_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása	O.17. Ökológiai gazdálkodáshoz nyújtott támogatásban részesülő hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD20a_G01_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása	O.17. Ökológiai gazdálkodáshoz nyújtott támogatásban részesülő hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD22_G05_LCP_70 - Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD01d_E01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek fejlesztése az ammónia-kibocsátás csökkentés érdekében	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD12_W01_WTO_73 - Öntözésfejlesztési és vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemeken belüli beruházás	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD21_G04_LCI_73 - Agro-ökológiai nem termelő beruházások	O.21. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli nem termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma

RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD38_F05_AFI_73 - Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD51_R11_TUC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása	O.31. A támogatott helyi fejlesztési stratégiák (LEADER) vagy előkészítő intézkedések száma

Áttekintés

5.1. Főszükséglet: A talajok állapotának javítása, védelme, fenntartható használata

Az SO 5. „A fenntartható fejlődés és a természeti erőforrásokkal – például a vízzel, a talajjal és a levegővel – való hatékony gazdálkodás támogatása többek között a vegyi anyagoktól való függés csökkentésével” helyzetértékelés alapján Magyarország talajainak nagyrésze hátrányos természeti adottságokkal rendelkezik. A talajaink víztározó képessége területenként igen eltérő, erózióval érintett és a talajok tömörödöttsége hozzájárul a belvizek kialakulásához és a talaj légjárhatóságát is csökkenti.

5.1.1 szükséglet: Üzemszintű talajerő- és tápanyag-gazdálkodás kialakítása

A Nitrát rendelet alapján a felszíni vizek eutrofizációja és a felszín alatti vizek minőségének leromlása ellen védekezni szükséges az ország több mint kétharmadán. Ezt igazolja, hogy Magyarországon a mezőgazdasági talajok bruttó tápanyagegyensúlyának indikátora szerint a 2000-2016 közötti időszakban a talajban lévő nitrogén évenkénti ingadozása és foszforhiány figyelhető meg. A talajállapotot a természetes (talajösszetétel és csapadék) tényezők mellett főleg a helytelen művelési és tápanyagutánpótlási módok, a gépesítés és az öntözés befolyásolják.

Tervezett beavatkozások:

Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) RD19_G01_AEC_70

Ökológiai gazdálkodás támogatása RD20_G02_ORT_70

5.1.2. szükséglet: A tápanyagvesztés csökkentése, a tápanyagok kimosódásának megakadályozása

A Nitrát rendelet alapján a felszíni vizek eutrofizációja és a felszín alatti vizek minőségének leromlása ellen védekezni szükséges az ország több mint kétharmadán. Ezt igazolja, hogy Magyarországon a mezőgazdasági talajok bruttó tápanyagegyensúlyának indikátora szerint a 2000-2016 közötti időszakban a talajban lévő nitrogén évenkénti ingadozása és foszforhiány figyelhető meg. A talajállapotot a természetes (talajösszetétel és csapadék) tényezők mellett főleg a helytelen művelési és tápanyagutánpótlási módok, a gépesítés és az öntözés befolyásolják.

Tervezett beavatkozások:

Agro-ökológiai program DP17_G01_ECOS_16

·Gyümölcsösök újratelepítése - zöldség-gyümölcs SC22_I04_FVR_47

·Vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemen belüli beruházás RD12_W01_WTO_74

·Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) RD19_G01_AEC_70

·Ökológiai gazdálkodás támogatása RD20_G02_ORT_70

·Ágazati beavatkozások zöldség-gyümölcs: Termelői szervezetek támogatása SC28_E01_FVI_47

5.1.3. szükséglet: Degradált talajok helyreállítása, vízgazdálkodásuk javítása

A szántóföldek szervesanyag-tartalma a teljes szerves széntartalom becsült értéke alapján 280 megatonna. Az országban a Dél-Dunántúl régió és az Északi-középhegység talajainak szerves széntartalma a legalacsonyabb. A legmagasabb szerveszén-készlettel a Dél-Alföld régió rendelkezik, de ez sem haladja meg az 5 százalékos elvárt határértéket. A víz általi talajerózióval főleg az Északi-középhegység és a Dél-Dunántúl régió taljai veszélyeztetettek. A képet árnyalja, hogy a közepes és súlyos talajerózióval veszélyeztetett földterületek százalékos aránya 2007-ben a mezőgazdasági területek közel 1 százalékát, 2012-ben pedig már közel 3 százalékát tette ki.

Tervezett beavatkozások:

- Agro-ökológiai program DP17_G01_ECOS_16
- Gyümölcsösök újratelepítése - zöldség-gyümölcs SC22_I04_FVR_47
- Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) RD19_G01_AEC_70
- Ökológiai gazdálkodás támogatása RD20_G02_ORT_70
- Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73
- Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70

5.1.4. szükséglet: Termőföld védelem agrár-erdészeti rendszerekkel

A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (2005-2007) eredményei jól mutatják az erdők sokfunkciós, további külső erőforrás felhasználását nem igénylő közreműködését a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodásban. Az erdővel borított területekről eredő patakok tápanyagterhelése kisebb, az összes szerves nitrogéntartalom nagysága szorosan összefügg a vízgyűjtők erdőszültségével, értéke az erdőszültség növekedésével csökken, továbbá a fás növényzet a talajról történő evaporációt korlátozza.

Tervezett beavatkozások:

- Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73
- Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70
- Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása RD38_F05_AFI_73

Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért RD51_R11_TUC_77

5.1.5. szükséglet: Szennyvíz/iszap, élelmiszerhulladék és biomassza újrahasznosítás a tápanyag utánpótlásban

A térségi szintű szervezéssel és a közösségi alapú megoldásokkal létrejövő, a körkörös gazdálkodás céljainak megfelelően a mezőgazdasági és feldolgozóipari köztes termékek, melléktermékek, hulladékok és a szennyvíz, mederiszap kezelését, felhasználását (pl. tápanyag-utánpótlás) előmozdító megoldások a vidéki területek fenntartható működtetését teszik lehetővé. KAP-on kívüli tevékenység.

5.2. Főszükséglet: A gazdálkodói tevékenység elkezdéséhez szükséges ismeretek hatékony átadása

Az elmúlt években a növénytermesztés erőteljes volumenbővülése figyelhető meg, de annak jövőbeli alakulása nehezen prognosztizálható. Az öntözés várható vízigénye bizonytalan, jelentősen függ az adott évi időjárástól, de a növekvő növénytermesztésnek, az energianövények tényérésének, a területváltásnak, valamint a tájgazdálkodásnak köszönhetően Magyarországon jelentős vízigény-növekedéssel számolhatunk. A vízvisszatartásra irányuló erőfeszítések megteremthetik az alkalmazkodás lehetőségét.

5.2.1. szükséglet: Felszíni és felszín alatti vizek fenntartható használata

Magyarországon az ivóvíz kitermelése döntően felszín alatti vizekből történik, így ezek vízminőségi állapota mind a nitrát-, mind a növényvédőszer tartalom szempontjából kiemelt figyelmet érdemel. A Nitrát rendelet alapján a felszíni vizek eutrofizációja és a felszín alatti vizek minőségének leromlása ellen védekezni szükséges az ország több mint kétharmadán. Általában települési, vagy mezőgazdasági eredetű nitrát, szulfát, ammónium-szennyezés jellemző a szennyezett vízbázisokra, de előfordul vezetőképesség túllépés is, továbbá néhol növényvédőszer-hatóanyag bomlásterméke a vízbázisok gyenge minőségének állapot-okozója.

Tervezett beavatkozások:

- Agro-ökológiai program DP17_G01_ECOS_16
- Vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemen belüli beruházás RD12_W01_WTO_74
- Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) RD19_G01_AEC_70
- Ökológiai gazdálkodás támogatása RD20_G02_ORT_70
- Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73
- Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70
- Ágazati beavatkozások zöldség-gyümölcs: Termelői szervezetek támogatása SC28_E01_FVI_47

5.2.2. szükséglet: Hullámtereken megfelelő növényzet kialakítása (invazív fajok, háttér-szennyezés)

A nagyobb vízfolyások hullámterein megfelelő növényzet kialakítása (mozaikosság növelése, inváziós fajok kiszorítása), a háttér felől érkező szennyezés csökkentését teszi lehetővé.

Tervezett beavatkozások:

· Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73

· Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70

5.2.3. szükséglet: Vizek parti zónájában típusától függő zonáció rehabilitációja, pufferzóna kialakítása
A helyzetfeltárás rámutatott arra, hogy a mezővédő erdősávok, víz-pufferorientált erdősávok, meliorációs eljárások és belvízlevezető csatornák vízvisszatartásra történő átalakításának hiánya, hatékony vízgazdálkodással érintett mezőgazdasági földterület kis aránya jellemzi hazánkat, ezeken a területeken az alábbi intézkedésekkel lehetne növekedést elérni

Tervezett beavatkozások:

· Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73

· Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70

5.3. Főszükséglet: A területi vízvisszatartás feltételeinek megteremtése

A harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási terv előkészítése során tett megállapítások alapján a kisebb vízfolyásaink és sekély tavaink vízkészletére az éghajlatváltozás hatására már észlelhető mennyiségi csökkenések figyelhetők meg, mivel azok elsősorban a helyi csapadékviszonyoktól, az aszálytól, illetve a felszín alatti vizekben bekövetkezett készletváltozásoktól függenek. A felszín alatti víztestek esetében a vizsgálatok tartós süllyedő vízszinteket mutatnak az elmúlt időszakban.

5.3.1. szükséglet: Vízvisszatartás elősegítése a talajban és a tájban

A természetes vízvisszatartást elősegítő intézkedések magukban foglalják a belterületi vízvisszatartást, a csapadékgazdálkodást (táblaszintű vízvisszatartás a táblákon belül a beszivárgás növelése és a lefolyás csökkentése érdekében), a dombvidéki tározást (kisvízfolyásokon záportározókban, esetleg állandó tározókban), valamint a síkvidéki tározást (síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározással). Az OVGT (2016) kimondja, hogy a csapadékvíz területi vízvisszatartása többnyire nem megoldott Magyarországon, a csapadékvíz-gazdálkodás és belvízgazdálkodás jó gyakorlatai nem terjedtek el kellőképpen.

Tervezett beavatkozások:

· Agro-ökológiai program DP17_G01_ECOS_16

· Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) RD19_G01_AEC_70

· Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73

· Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70

5.3.2 szükséglet: Szárazságtűrő növényfajták termesztésbe állítása

KAP-on kívüli tevékenység

5.4. Főszükséglet: Levegővédelem, légszennyezők és szálló por kibocsátásának csökkentése

Az ammóniakibocsátás 1990-hez képest 2019-re 41 százalékkal csökkent Magyarországon a szarvasmarha és sertéslétszám drasztikus visszaesése miatt. 2005-höz képest 2019-re csökkent a kibocsátás, ami az állatlétszám további csökkenésével magyarázható. Ugyanakkor a 2018-as évhez képest enyhe növekedést következett be, ami legfőképp a fokozódó műtrágya használatnak, illetve a tejelő szarvasmarha tenyésztés okozta kibocsátás növekedésének köszönhető.

Az ammóniakibocsátás több mint 90 százalékaért a mezőgazdasági termelés felel, ezért a kibocsátáscsökkentési intézkedéseket ebben az ágazatban kiemelten kell kezelni. Jelentős emissziócsökkentés érhető el az állatállomány tartástechnológiájának korszerűsítésével, a szerves trágya tárolása és kijuttatása során alkalmazott emissziócsökkentő technológiákkal, valamint a műtrágya tápanyag-gazdálkodási terven alapuló kijuttatásával és a karbamid alapú műtrágyák kijuttatás utáni azonnali bedolgozásával.

5.4.1. szükséglet: A mezőgazdasági eredetű légszennyezők és szálló por kibocsátásának csökkentése

A nagy távolságra jutó, országhatárokon áterjedő levegőszennyezésről szóló 1979. évi egyezmény 2020-ra és az azt követő évekre vonatkozóan a 2005-ös év alapul vételével minden részes fél számára új kibocsátáscsökkentési kötelezettségeket határoz meg a kén-dioxid, a nitrogén-oxidok, metántól eltérő illékony szerves vegyületek, az ammónia és a finom szálló por tekintetében. Részes félként az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/2284 irányelve (NEC Irányelv) az egyes légköri szennyező anyagok nemzeti kibocsátásainak csökkentéséről kibocsátáscsökkentési kötelezettségeket ír elő a tagállamok, köztük Magyarország részére is.

Tervezett beavatkozások:

Agro-ökológiai program DP17_G01_ECOS_16

·Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) RD19_G01_AEC_70

·Ökológiai gazdálkodás támogatása RD20_G02_ORT_70

5.4.2. szükséglet: Mezőgazdasági eredetű ammónia-kibocsátás csökkentése

Az ammónia elsődleges forrása az állattenyésztés, pontosabban a trágyából elillanó nitrogén, amely az istállóból, a trágyatárolóból, a legelőn elejtett bélsárból vagy a trágyakiszórás helyszínéről is távozik.

Emellett a növénytermesztés során felhasznált műtrágyák is felelősek lehetnek a károsanyag-kibocsátásért, amely elsősorban a karbamid típusú műtrágyákat érinti, mivel a legjelentősebb ammóniaemissziós faktorral rendelkező műtrágyatípus a karbamid. A tejhasznú tehenek viszonylag magas emissziójának legfőbb oka a legeltetés alacsony aránya. Az emisszió 35 százaléka a trágya

kijuttatása során keletkezik. Az anyakocáknál az NH₃-emisszió 39 százaléka az istállóban keletkezik (kijuttatás 33 százalék, tárolás 25 százalék).

Tervezett beavatkozások:

Agro-ökológiai program DP17_G01_ECOS_16

·Mezőgazdasági üzemek fejlesztése az ammónia-kibocsátás csökkentés érdekében RD01d_E01_FRM_73

·Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) RD19_G01_AEC_70

·Ökológiai gazdálkodás támogatása RD20_G02_ORT_70

5.5. Főszükséglet: Növényvédőszerhasználat kockázatainak csökkentése

5.5.2. szükséglet: Integrált környezetbarát növényvédelem

Magyarországon európai átlagot meghaladó szántóföldi, zöldség- és gyümölcskultúrát termesztünk, melyeknek a legkülönbözőbb gyomnövényei, kórokozói és kártevői lehetnek. Így a kiskultúrákban az utóbbi évek hatóanyag-visszavonásai miatt nem, vagy alig maradt növényvédelmi megoldás. A szűk hatóanyagkörnek viszont komoly rezisztenciakialakulási, élelmiszer-biztonsági (mikotoxin) és versenyképességi kockázata van. Ezért kiemelten fontos a növénykultúrák lehető legszélesebb körére kiterjedő integrált, környezettudatos növényvédelmi megoldások európai és nemzeti szintű célzott kutatási, innovációs és széles termelői rétegeket elérő tudásátadási tevékenység támogatása (például agroökológiai partnerség keretében).

Tervezett beavatkozások:

Agro-ökológiai program DP17_G01_ECOS_16

Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) RD19_G01_AEC_70

Ökológiai gazdálkodás támogatása RD20_G02_ORT_70

2.1.SO5.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.SO5.7 Terveznek-e KAP-hozzájárulást nyújtani a LIFE programhoz? (csak a 4., 5. és 6. egyedi célkitűzés esetében)

: Nem

2.1.SO5.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövéren szedve jelennek meg.]	Célérték
R.17^{CU PR} - Erdősített terület Erdőtelepítés, agrárerdészet és erdő-helyreállítás céljából támogatott terület, továbbá ezek bontása	16 174,00 ha

R.18^{CU} - Az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás Az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás	399 567 252,00 EUR
R.19^{PR} - Talajjavítás és -védelem A talajgazdálkodás számára előnyös, a talajminőség és a talajbióta javítására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal (mint például a talajművelés csökkentése, a talaj növényi kultúrákkal történő borítása, továbbá a vetésforgó, többek között hüvelyes növényekkel) érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	30,48 %
R.20^{PR} - A levegőminőség javítása Az ammóniakibocsátás csökkentésére irányuló támogatott kötelezettségvállalással érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	13,48 %
R.21^{PR} - A vízminőség védelme A víztestek minőségére vonatkozó támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	25,24 %
R.22^{PR} - Fenntartható tápanyag-gazdálkodás A tápanyag-gazdálkodás javítására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya	21,89 %
R.23^{PR} - Fenntartható vízhasználat A vízegyensúly javítására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya	18,94 %
R.24^{PR} - A növényvédő szerek fenntartható és csökkentett mértékű használata Azon támogatott egyedi kötelezettségvállalások által érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, amelyek célja a növényvédő szerek fenntartható használata a növényvédő szerek jelentette kockázatoknak és a növényvédő szerek káros hatásainak – például a növényvédő szerek szivárgásának – a csökkentése érdekében	23,94 %
R.26^{CU} - Természeti erőforrásokhoz kapcsolódó beruházások A KAP keretében a természeti erőforrások védelméhez kapcsolódó, termelő- és nem termelőberuházásokra vonatkozó támogatásban részesülő gazdaságok aránya	1,20 %
R.27^{CU} - Környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai teljesítmény a vidéki térségekbe irányuló beruházások révén A környezeti fenntarthatósághoz, az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó célok eléréséhez hozzájáruló műveletek száma a vidéki térségekben	1 650,00
R.29^{PR} - Az ökológiai gazdálkodás fejlesztése A KAP által az ökológiai gazdálkodás céljából támogatott, mezőgazdasági hasznosítású területek aránya, az ilyen gazdálkodás fenntartása és az arra való áttérés között megosztva	5,26 %

A célok és a kapcsolódó mérőszámok indoklása

SO5 - A fenntartható fejlődés és a természeti erőforrásokkal – például a vízzel, a talajjal és a levegővel – való hatékony gazdálkodás támogatása többek között a vegyi anyagoktól való függés csökkentésével

Az egyes R indikátorok mérőszám értékét, illetve a kapcsolódó beavatkozások hozzájárulásának értékét (éves bontásban) a csatolt táblázat tartalmazza, így ezek minden részletre kiterjedő ismertetésétől a szövegben eltekintünk.

Az SO5 specifikus célkitűzéshez kapcsolódó R indikátorok értékére nagy befolyást gyakorolnak az AKG, ÖKO és AÖP beavatkozások. E támogatások esetében a gazdálkodók olyan vállalatok közül választanak, amelyek környezetkímélő irányba módosítják a gazdálkodási gyakorlatukat. Az egyes vállalatok több R indikátorhoz is hozzájárulnak, mivel olyan mértékben módosítják a gazdálkodási gyakorlatot, hogy az több természeti tényezőre (pl.: víz, talaj, biodiverzitás) is kihat. Példaként említhető az ökológiai gyepgazdálkodás (ÖKO), vagy a kaszátlan terület megtartása (AKG). Ezek a vállalatok egyszerre kímélik a természetet a vegyszerhasználatától, a földmunkáktól és biztosítanak élőhelyet az élővilágnak.

Az ÖKO támogatás önmagában egy komplex vállalás-csomag, de az AKG és AÖP esetében is több vállalást kell a gazdálkodóknak választani, így jellemző, hogy egy adott terület a legtöbb környezeti R indikátor értékéhez hozzájárul. Az előírások egy adott R indikátorhoz való hozzájárulása esetenként eltérő területtel lett figyelembe véve, mert az egyes természeti tényezőkre (így R indikátorokra) is eltérő területi léptékekben hatnak. A biodiverzitás esetében a gyakorolt hatás jelentősen túlléphet az érintett területen (pl.: 10%-os kaszálatlan terület meghagyása).

R.17^{PR}: Erdősített terület: Erdőtelepítés, agrárerdészet és erdő-helyreállítás céljából támogatott terület, továbbá ezek bontása

Az indikátor teljes értékének alátámasztását lásd SO4.

R.18: Az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás: Az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás

Az indikátor értékét biztosító beavatkozások az SO4, SO6 és SO8 specifikus célkitűzésnél kerülnek bemutatásra.

R.19^{PR}: Talajjavítás és -védelem: A talajgazdálkodás számára előnyös, a talajminőség és a talajbióta javítására tett támogatott kötelezettségvállalásokkal (mint például a talajművelés csökkentése, a talaj növényi kultúrákkal történő borítása, továbbá a vetéscsergő, többek között hüvelyes növényekkel) érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya

Az indikátor átfogó célértéke 30,48%, ami a talajgazdálkodás számára előnyös, a talajminőség javítására tett támogatott kötelezettségvállalásokkal (mint például a talajművelés csökkentése, a talaj növényi kultúrákkal történő borítása, továbbá a vetéscsergő, többek között hüvelyes növényekkel) érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya. A kapcsolódó beavatkozások az SO5 specifikus célkitűzést megalapozó teljes szükségleti kört lefedik, így az R.19 eredményessége kifejezetten szorosan kapcsolódik az SO5-höz, mutatva az abban elért előrelépéseket. A beavatkozások támogatják a talajok állapotának javítását, védelmét és fenntartható használatát (1. főszükséglet), hozzájárulnak a gazdálkodói tevékenység elkezdéséhez szükséges ismeretek hatékony átadásához (2. főszükséglet), elősegítik a területi vízvisszatartás feltételeinek megteremtését (3. főszükséglet), a levegővédelmet, a légszennyezők és szálló por kibocsátásának csökkentését (4. főszükséglet), illetve a növényvédőszerhasználat kockázatainak csökkentését (5. főszükséglet). Az R.19 célértékét leginkább a DP17_G01_ECOS_16 - Agro-ökológiai alaprogram befolyásolja. Ugyan a duplikáció a többi, R.19-hoz kapcsolódó beavatkozással igen magas arányú, de az AÖP önmagában biztosítja a célérték több mint 90%-át. További jelentős beavatkozás az R.19 céljainak elérésében az RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG), és érdemi, de ezektől jóval szerényebb a hozzájárulása az RD20_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása beavatkozásnak.

R.20^{PR}: A levegőminőség javítása: Az ammóniakibocsátás csökkentésére tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya

Az indikátor célértéke 13,48%, ami az ammóniakibocsátás csökkentésére tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya. A célértékhez hozzájáruló beavatkozások: DP17_G01_ECOS_16 - Agro-Ökológiai Alaprogram (AÖP, Ecoscheme), RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG), valamint az RD20_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása. A beavatkozásokhoz rendelt hektárértékek kiegyenlített és a több éves beavatkozások újraindulásához alkalmazkodóan határoznak meg értékeket, melyek a levegőminőség javítását szolgálják. A célérték teljesülése elsősorban az AÖP beavatkozáson múlik, amely önmagában is megteremtheti az eredmények elérését; a másik két beavatkozás teljes átfedésben van az AÖP területekkel a levegőminőség javítása tekintetében. Ahogyan az R.19, az R.20 is komplex módon, az SO5 öt különböző főszükségletére kiterjedően reagál a kihívásokra.

R.21^{PR}: A vízminőség védelme: A vizek minőségére vonatkozó támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya

Az indikátor célértéke: 25,24%, ami a víztestek minőségére vonatkozó támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya. A célértékhez a következő beavatkozások járulnak hozzá: DP17_G01_ECOS_16 - Agro-Ökológiai Alaprogram (AÖP, Ecoscheme), RD19_G01_AEC_70 – Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG), RD22_G05_LCP_70 - Agro-ökológiai földhasználat váltás fenntartását ösztönző kifizetés, RD20_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása. A legnagyobb területi értékkel az AÖP járul hozzá a vízminőség védelméhez, azonban nem elhanyagolható a kisebb területi hányaddal, de szigorúbb gazdálkodói kötelezettségekkel járó egyéb beavatkozások pozitív hatása sem. Az egyes beavatkozások által érintett területek jelentős átfedésben vannak, de az átfedés nem teljes körű, így több beavatkozás sikerére is szükség lesz az R.21 indikátor célértékének elérésére. Ahogyan az R.19, az R.21 is komplex módon, az SO5 közel minden főszükségletére kiterjedően reagál a kihívásokra.

R.22^{PR}: Fenntartható tápanyaggazdálkodás: A tápanyaggazdálkodás javítására vonatkozó támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya

Az indikátor teljes értékének alátámasztását lásd SO4.

R.23^{PR}: Fenntartható vízhasználat: A vízgyensúly javítására tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya

Az indikátor célértéke 18,94%, ami a vízgyensúly javítására tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya. A célértékhez érdemben, megközelítőleg azonos arányban hozzájáruló beavatkozások: DP17_G01_ECOS_16 - Agro-Ökológiai Alaprogram (AÖP, Ecoscheme) és az RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG). Ahogyan az R.19, az R.23 is komplex módon, az SO5 öt különböző főszükségletére kiterjedően reagál a kihívásokra.

R.24^{PR}: A növényvédő szerek fenntartható és csökkentett mértékű használata: Azon támogatott egyedi kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, amelyek célja a növényvédő szerek fenntartható használata a növényvédő szerek jelentette kockázatoknak és a növényvédő szerek káros hatásainak – például a növényvédő szerek szivárgásának – a csökkentése érdekében

Az indikátor célértéke 23,94%, ami azon támogatott egyedi kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya a teljes hasznosított mezőgazdasági területhez viszonyítva, amelyek célja a növényvédő szerek fenntartható használata a növényvédő szerek jelentette kockázatoknak és a növényvédő szerek káros hatásainak – például a növényvédő szerek szivárgásának – a csökkentése. Az indikátor értékéhez az SO5 szükségleteit célzó beavatkozások mindegyike hozzájárul: a DP17_G01_ECOS_16 – Agro-Ökológiai Alaprogram (AÖP, Ecoscheme), az RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) és az RD20_G02_ORT_70 – Ökológiai gazdálkodás támogatása, és az SC05_E04_WIR_58 - Szőlőültetvények szerkezetátalakítási és átállítási támogatása is. Az érintett beavatkozások közül az AÖP képviseli a legnagyobb területi hozzájárulást, mely mellé 2024-től az AKG kb. 50%-os, az Ökológiai gazdálkodás támogatása kb. 10%-os területi részesedést biztosít. A területi átfedések ugyan jelentősek, de minden beavatkozásra szükség van a célérték teljesítéséhez. Ahogyan az R.19, az R.24 is komplex módon, az SO5 öt különböző főszükségletére kiterjedően reagál a kihívásokra.

R.26: Természeti erőforrásokhoz kapcsolódó beruházások: A KAP keretében a természeti erőforrások védelméhez kapcsolódó, termelő és nem termelő beruházásokra vonatkozó támogatásban részesülő gazdaságok aránya

Az R.26 indikátor átfogó célértéke 1,37%, ami a KAP keretében a természeti erőforrások védelméhez kapcsolódó, termelő- és nem termelő beruházásokra vonatkozó támogatásban részesülő gazdaságok aránya. Az R.26 eredményindikátor teljes értéken kötődik az SO5 célkitűzéshez. A beavatkozások között 15%-os átfedéssel kalkuláltunk, de így is látható, hogy a célérték elérésében kulcsfontosságú beavatkozások az RD38_F05_AFI_73 - Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása, amely több mint 1 800, és az RD21_G04_LCI_73 - Agro-ökológiai nem termelő beruházások, amely 1 420 gazdaság elérését biztosítja a teljes, 3 300-as gazdaságszámon belül. E hozzájárulások harmadát képviseli az

RD12_W01_WTO_74 - Vízfelhasználás hatékonyságát javító mezőgazdasági üzemen belüli beruházás beavatkozás. Ezek a beruházások fontos és értékes részét képezik az erőforrások hosszú távú megőrzésének, és az esetlegesen erőltetetten művelésben tartott területek természetes, félig természetes területekké történő konvertálása szintén jelentősen és közvetlenül hozzájárul a megfogalmazott célokhoz. A talajok állapotának javítása, védelme, fenntartható használata (1. főszükséglet) és a gazdálkodói tevékenység elkezdéséhez szükséges ismeretek hatékony átadása (2. főszükséglet) is támogatást kap e két beavatkozás által, a kitűzött eredmények és az eredményindikátor elérése érdekében.

R.27: Környezetvédelmi vagy éghajlattal kapcsolatos teljesítmény a vidéki térségekbe irányuló beruházások révén: A környezeti fenntarthatósághoz hozzájáruló műveletek száma, valamint az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó célok megvalósítása a vidéki térségekben

Az indikátor értékének bemutatása lásd SO4 és SO6.

R.29^{PR}: Az ökológiai gazdálkodás fejlesztése: A KAP által az ökológiai gazdálkodás céljából támogatott, mezőgazdasági hasznosítású területek aránya, az ilyen gazdálkodás fenntartása és az arra való áttérés között megosztva

Az indikátor teljes értékének alátámasztását lásd SO4.

2.1.SO5.9 A pénzügyi támogatás indokolása

A 4., 5. és 6. specifikus cél az ajánlások teljesítése, illetve a megfelelő pénzügyi allokáció biztosítása szempontjából nem választható szét. A három SO-hoz köthető intézkedésekkel összességében a 93. cikkben foglalt kötelezettségünknek eleget teszünk. A három SO célkitűzéseire az összes többi SO egyes intézkedései is hozzájárulnak, így a környezethez köthető források a terv kereteinek egyik legjelentősebb részét teszik ki.

A vonatkozó ajánlások:

- A biológiai sokféleség csökkenésének megállítása és visszafordítása, hozzájárulva az EU zöld megállapodásának magas biodiverzitású tájelemekkel kapcsolatos céljaihoz.
- A mezőgazdaság felkészítése a vízgazdálkodást érintő kihívásokra.
- A tápanyag-gazdálkodás hatékonyságának növelése a veszteségek, valamint a talaj-, lég- és vízszennyezés csökkentése érdekében, a csökkentést célzó intézkedéseken keresztül, ezáltal elősegítve a zöld megállapodás tápanyagvesztés csökkentésére vonatkozó célkitűzésének elérését.
- Az EU zöld megállapodásának ökológiai gazdálkodással kapcsolatos célkitűzéséhez való hozzájárulás.
- Az éghajlatváltozás mérséklését szolgáló gyakorlatok és az ahhoz való alkalmazkodást célzó eszközök támogatása.

Az ajánlások teljesítésére a tervben biztosított pénzügyi keret elegendő, amelyet a 3. és 5. fejezetek vonatkozó részei támasztanak alá.

2.1.SO6 Hozzájárulás a biológiai sokféleség csökkenésének megállításához és visszafordításához, az ökoszisztéma-szolgáltatások gyarapítása, valamint az élőhelyek és a tájak megőrzése

2.1.SO6.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.SO6.1.1 Erősségek

- E.1.Európai uniós vagy hazai természetvédelmi oltalom alatt álló területek kiterjedésének számottevő mértéke (1. fejezet)
- E.2.Magyarország a Pannon biogeográfiai régió része (az Élőhelyvédelmi Irányelv mellékleteiben felsorolt fajok 17 százalékának, a Madárvédelmi Irányelv hatálya alá tartozó fajok 36 százalékának ad otthont) (1. fejezet)
- E.3.Natura 2000 területek közel fele egyúttal országos jelentőségű védett természeti terület (1. fejezet)
- E.4.Az erdőterületek Natura 2000 hálózaton belüli aránya az EU átlagának több mint kétszerese (1. fejezet)
- E.5.Európai viszonylatban kiemelkedő génbanki állomány
- E.6.A hosszú távon biztosított mezőgazdasági termelés a magas biológiai sokféleségen és az egyensúlyban tartott ökoszisztémákon alapul – mindezek megvalósulásához uniós viszonylatban az átlagosnál jobb kondíciókkal rendelkezünk
- E.7.EU viszonylatban jelentős vizes élőhelyek, Ramsari területek
- E.8.Országos szinten számottevő kiterjedésű ökológiai hálózat (egymástól elszigetelt élőhelyek összekapcsolását szolgáló megoldások) (1. fejezet)
- E.9.Mezőgazdaságunk GMO-mentessége (9. fejezet)
- E.10.Jelentős ágazati szaktudás a természetvédelem, az erdészet és a vadgazdálkodás vonatkozásában
- E.11.Erdészet és vadgazdálkodás vonatkozásában jogszabályi kötelezettség rendelkezik a képzett szakember alkalmazásáról
- E.12.Az erdőgazdálkodás jogszabályi hátterének folyamatos korszerűsítése egyértelműen a folyamatos erdőborítottság és elegyesség növelésének irányába mutat. [SO6/3.2.]
- E.13.Jogszabály rendelkezik az adott terület művelési ágának megfelelő művelésről
- E.14.Elkészült Magyarország Ökoszisztéma alaptérképe (10. fejezet)
- E.15.A beépített területek terjedésének üteme lassul (2. fejezet)
- E.16.Állandó gyepek térképezése 2013 óta
- E.17.Magas szintű ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtó területek megléte
- E.18.Nemzeti Tájstratégia (2017–2026) megléte, meglévő részletes természetvédelmi kezelési és fenntartási tervek (9. fejezet)
- E.19.Természetvédelmi érdekképviselet területi jelenléte a gazdálkodásban a nemzeti park igazgatóságokon keresztül
- E.20.A földhasználati előírások kompenzálása lassítja a Natura 2000 területeken a mezőgazdasági biodiverzitás csökkenését.

2.1.SO6.1.2 Gyengeségek

- Gy.1.Adathiány a biológiai sokféleség pontos állapotáról, hiányos, koordinálatlan monitoring hálózatok (SO6/4.1)
- Gy.2.Közösségi jelentőségű[1] élőhelyek és fajok, köztük a mezőgazdasághoz köthető élőhelyek és fajok természetvédelmi helyzete, állapota rossz vagy nem kielégítő (3. fejezet), (SO6/1.2)
- Gy.3.Biodiverzitás fenntartása szempontjából nagy táblaméretű (a biodiverzitás fenntartásához a kisebb parcellaméret a kedvező), az intenzíven művelt mezőgazdasági területek aránya magas (7. fejezet)
- Gy.4.A területek mozaikosságának, szegélyélőhelyek, földutak, mezsgyék, mezővédő erdősávok csökkenése folyamatos (7. fejezet)

- Gy.5.Az apróvadállomány és a mezőgazdasági élőhelyekhez kötődő madárfajok állományának csökkenése (5. fejezet, 9. fejezet), [SO6/2.4.]
- Gy.6.A mezőgazdasághoz köthető élőhelyek állapotának romlása (5. fejezet)
- Gy.7.Mezőgazdaság, vízgazdálkodás, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködés színvonala és a tájgazdálkodással érintett területek kis aránya (7. fejezet), [SO6/5.1.]
- Gy.8.Hiányos gazdálkodói ismeretek a mezőgazdálkodás környezetre gyakorolt hatásairól, alacsony motiváltság a természetközeli gazdálkodás folytatására, az ilyen irányú szaktanácsadási szolgáltatás hiányzik, [SO6/5.3.]
- Gy.9.Az információhiány miatt a természeti környezet által nyújtott ökoszisztéma-szolgáltatások (pollináció, erdei ökoszisztéma-szolgáltatások értéke) és a biológiai sokféleség megőrzése szempontjainak csekély elismertsége a társadalom részéről, [SO6/5.2.]
- Gy.10. A mezőgazdasági élőhelyekhez kötődő madárfajok állományának csökkenése (5. fejezet), [SO6/2.4.]
- Gy.11. Az erdőkben tett ökoszisztéma-vállalások hatása lassan alakul ki
- Gy.12. Kevés a tájgazdálkodással érintett terület (7. fejezet)
- Gy.13. Ökológiai gazdálkodásban részt vevő területek nyilvántartásának hiányosságai
- Gy.14. Az inváziós idegenhonos fajok térnyerése jelentős (9. fejezet)
- Gy.15. Meglévő részletes természetvédelmi kezelési és fenntartási tervek nem megfelelő végrehajtása
- Gy.16. Az agrár-erdészeti rendszerek elterjedésének akadálya a mezőgazdasági területek közvetlen támogatási feltételrendszerével kapcsolatos bizonytalanságok, illetve ellenérdekeltség.
- Gy.17. Az ökológiai gazdálkodásban rejlő környezeti, társadalmi és gazdasági potenciál kihasználtsága, illetve a fogyasztói igény alacsony (6. fejezet), [SO6/7.1.]

2.1.SO6.1.3 Lehetőségek

- L.1.Ökológiai művelés alatt álló terület növekedése (6. fejezet)
- L.2.Natura 2000 szabályozás átalakítása az okszerű, differenciált és az adott élőhely igényeinek megfelelő gyepgazdálkodás tekintetében.
- L.3.Javul az erőforrás-hatékonyság, előtérbe kerül a differenciált, takarékos és okszerű inputanyag-kijuttatás és –felhasználás
- L.4.Bővülnek a gazdálkodók, szaktanácsadók ismeretei, valamint erősödik a társadalmi szemléletformálás a klímaváltozás, a biológiai sokféleség és az ökoszisztéma-szolgáltatások vonatkozásában
- L.5.Az erdő-környezetvédelmi beavatkozások komplexitása és célzottsága fejlődik, [SO6/3.3.]
- L.6.Szakmai eljárásrend kerül kidolgozásra és alkalmazásra az erdők elegyességének és többkorúsításának érdekében
- L.7.Fenntartható vadgazdálkodás a területek ökológiai igényeinek megfelelően (9. fejezet)
- L.8.A belvizesedő területekben rejlő biodiverzitási potenciál figyelembevétele a terület hosszú távú vízháztartásának megőrzése érdekében (az extrém belvizes területek vizes élőhelyé alakítása)
- L.9.Előtérbe kerül az élőhelyfenntartó gazdálkodás (pl. „gazdaság küszöb alatti” erdők, ökológiai folyosók, zöldarchitektúra-elemek)
- L.10.A génmegőrzésben rejlő potenciál hozzájárulhat a klímaadaptációhoz (mező- és erdőgazdálkodásban egyaránt) (9. fejezet), [SO6/6.1.]
- L.11.A biológiai sokféleség és az ökoszisztéma-szolgáltatások hozzáadott értékének gazdasági elismerése
- L.12.Az agrár-erdészeti rendszerek mint a lokális mikroklímát pozitívan befolyásoló, ökológiai folyosóként is funkcionáló művelési módok, illetve más magasabb növényborítottságot eredményező művelési technológiák elterjedése nő, [SO6/3.2.]
- L.13.A táji adottságoknak megfelelő gazdálkodás vízviszatarató ereje jelentős (7. fejezet)
- L.14.A természeti erőforrásokat kímélő és klímatudatos gazdálkodási szemlélet oktatása megjelenik a szakoktatás minden szintjén, már a középfokú oktatástól kezdve

- L.15.A biológiai sokféleség jelentőségével és megőrzésével kapcsolatos ismeretek alapkompetenciaként beépülnek az agrárszakképzés rendszerébe
- L.16.Létrejön egy hosszú távon működő, a cél megvalósításához szükséges egységes téradatrendszer és adatszolgáltató platform (FIR mintájára vagy abba integrálva), előtérbe kerülnek a barnamezős beépítések a zöldmezős fejlesztések helyett
- L.17.Erősödik a szakágazatok közötti együttműködés és információcsere
- L.18.Nő a távérzékelési adatok és módszerek alkalmazási köre és a cél megvalósításához szükséges téradatok száma
- L.19.A precíziós gazdálkodás nagyobb mértékben koncentrálódik és bevonásra kerül a természetkímélő gazdálkodás elősegítésére
- L.20.Az integrált fejlesztések elterjedése és a ténylegesen több ágazat együttműködésében integráltan végrehajtott fejlesztések elősegítik a biodiverzitás és a tájgazdálkodás szempontjából jobb fejlesztések megvalósulását
- L.21.Elkészül a 2021-2030 közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Biodiverzitás Stratégia
- L.22.A szelíd turizmus legnépszerűbb módozata továbbra is az erdei gyalogos kirándulás

2.1.SO6.1.4 Fenyegetések

- F.1. A földhasználat megváltozása, a korábbi gyepterületek mezőgazdasági célú feltörése, [SO6/1.3.]; [SO6/1.5.]
- F.2.A biodiverzitás szempontjait figyelembe nem vevő árvízi védekezés és belvíz elleni vízrendezések veszélyeztetik a biológiai sokféleség megőrzését ezeken a területeken, és nehezítik az erdő- és vadgazdálkodás fennmaradását (5. fejezet)
- F.3. Klímazónák elmozdulásának kedvezőtlen hatása a különböző élőhelyekre és a termelési potenciálra
- F.4. Klímaváltozás miatt inváziós, idegenhonos fajok térnyerése, kártevők, kórokozók megjelenése és elterjedése
- F.5. Védett természeti területek és Natura 2000 területek természeti értékeinek helyzetét jelentősen veszélyeztetik a szakszerűtlen gazdálkodással közvetlenül és közvetetten összefüggő hatások, [SO6/1.1.]; [SO6/3.1.],
- F.6. Élőhely-degradáció további fokozódása, különösen az ökoszisztéma-átmenetek tekintetében (pl. erdőszegélyek, facsoportok eltűnése, kis vízfelületek), [SO6/2.1.]
- F.7. A jelentős nagyvadállomány élőhelyekre gyakorolt negatív hatásai (9. fejezet), [SO6/1.4.]
- F.8. A C.41 (A mezőgazdaságból és erdőszegélyből származó megújuló energia termelésének növelése) és a C.42 (Energia felhasználás a mezőgazdaságban, erdőszegélyben és élelmiszeriparban) kontextusindikátoroknak való megfelelés természetvédelmi szempontból aggályos
- F.9. Beépítés további növekedése (elsősorban ipar, lakóterületek) a mezőgazdasági és természetes területek rovására (2. fejezet)
- F.10.Zöldmezős beruházások még mindig jelentősek
- F.11. Pollinátorok (vad- és házi méh) állományának csökkenése (9. fejezet)
- F.12. A mezőgazdasági termelés intenzifikációja tovább nő, növekszik a nagytablás, monokultúras termesztés aránya (7. fejezet), [SO6/2.3.]
- F.13. A biodiverzitás szempontjából kedvező földhasználat megváltozása, a gyepterületek szántóvá alakítása (5. fejezet), [SO6/2.2.]
- F.14. A mezőgazdasági élőhelyekhez kötődő madárfajok állományának további drasztikus csökkenése (5. fejezet)
- F.15. A jelentős nagyvadállomány további növekedése élőhelyekre gyakorolt negatív hatásai fokozódnak (9. fejezet), [SO6/1.4.]; [SO6/1.6.]
- F.16. A szegényes élőhelyek (monokultúrák, azonos korosztályú fák, mesterségesen szaporított fák) fokozzák a kártevőknek és a betegségeknek, valamint az erdőtüzeknek való kitettséget,), [SO6/3.4.]

2.1.SO6.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.SO6.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben
4.4.2	A gazdaságosság határán művelt szántóföldi termőhelyek hasznosításának felülvizsgálata	2	Igen
5.3.1	Vízvisszatartás elősegítése a talajban és a tájban	1	Igen
6.1.1	Natura 2000 mezőgazdasági élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása	1	Igen
6.1.2	Magas természeti értékű területek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása	1	Igen
6.1.3	Gyepek jó ökológiai állapotának és fajgazdagságának fenntartása és fejlesztése	2	Igen
6.2.3	Művelt területek közötti ökológiai átjárhatóság és biodiverzitás biztosítása köztes zónák által	1	Igen
6.3.1	Natura 2000, valamint védett erdei élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása	1	Igen
6.3.2	A folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelése	1	Igen
6.3.3	Erdők szerkezetének, korösszetételének javítása, erdőfelújítások ösztönzése	1	Igen
6.3.4	Az erdő- és vegetációtüzek kockázatsökkentése komplex megelőzéssel	2	Igen
6.4.1	Korszerű adatgyűjtési és monitoring rendszerek fejlesztése a biológiai sokféleség mérésére	1	Részben
6.5.1	Mezőgazdaság, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködések támogatása	1	Részben
6.5.2	Ökoszisztéma szolgáltatások és a biológiai sokféleség jelentőségéről tájékoztatás a közvélemény felé	2	Igen
6.5.3	Pollinációs rendszerek stabilitásának biztosítása	1	Igen
6.6.1	Génmegőrzés, tájgazdálkodás lehetőségeinek kihasználása a klíma adaptív mező- és erdőgazdálkodásban	2	Igen
6.7.1	Ökológiai művelés alatt álló területek nagyságának növelése	2	Igen

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.SO6.3. Azon, a KAP-rendelet XI. mellékletében említett jogi eszközökön alapuló releváns nemzeti tervek (vagy elemeik) azonosítása, amelyeket a KAP-tervekben az ezen egyedi célkitűzésre vonatkozó igényfelmérés elkészítéséhez figyelembe vettek.

Szükségletek

6.1. A mezőgazdasághoz kötődő élőhelyek állapotának és a fajok helyzetének javítása

6.1.1.Natura 2000 mezőgazdasági élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása

6.1.2. Magas természeti értékű területek (agrár, erdő, vizes) természeti állapotának megőrzése, illetve javítása

6.1.3. Gyeppek jó ökológiai állapotának és fajgazdagságának fenntartása és fejlesztése, cserjésedés megakadályozása pl. legeltetési állattartással

6.1.4. A nagyvad-állomány szabályozása az ökológiai szempontok teljes körű figyelembe vételével, az élőhelyekre gyakorolt negatív hatások mérséklése

6.1.5. Környezetvédelmi megkötések és kezelési szabályok harmonizálása a szakszerű gyepgazdálkodás követelményeivel

6.1.6. A védett állatok által okozott kártételek megelőzése

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2009/147/EK irányelve (2009. november 30.) a vadon élő madarak védelméről és

A Tanács 92/43/EGK Irányelve (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

V. Nemzeti Természetvédelmi Alapterv (Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program 1. melléklete)

1.

- *A kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javítása, különös tekintettel az élőhelyvédelmi és a madárvédelmi irányelv mellékletein szereplő fajokra, illetve a fokozottan védett fajokra.*
- *A természetvédelmi oltalom alatt nem álló területeken előforduló védett fajok oltalma érdekében a gyepterületek megőrzését támogató agrártámogatások fenntartása és fejlesztése.*
- *Őshonos fajaink megőrzését szolgáló kezdeményezések támogatása (pl. madárbarát kert, lepkebarát kert, lepkebarát szőlőművelés).*
- *A védett fajokkal kapcsolatos konfliktushelyzetek megoldását szolgáló intézkedések folytatása és erősítése (épületlakó denevér-, és madárfajok, vetési varjú stb.).*
- *Fokozottan védett fajok kulcsállományai helyzetének javítása.*
- *Erdőterületen kívüli faállományok, fasorok, facsoportok, faegyedek arborétumok, parkok megőrzése, különös tekintettel az idősebb, odvas fákra (elhalt faanyagot fogyasztó fajok és denevérek érdekében).*

Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv a 2021–2027-es időszak többéves pénzügyi keretére vonatkozóan

1.

- *Legeltetéssel, kaszálással történő kezelés támogatása magántulajdonban lévő területeken.*
- *Mezőgazdasági művelés alatt álló gyepek és szántóterületekhez kötődő közösségi jelentőségű fajok megőrzését célzó zonális programok Magas Természeti Értékű Területeken (MTÉT) - fajspecifikus agrár-környezetgazdálkodási kifizetések.*
- *A Natura 2000 hálózat mezőgazdasági hasznosítású területeire vonatkozó speciális földhasználati előírások következtében keletkezett többletköltség és bevételkiesés kompenzációja*

A biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)*

1.

- *A biológiai sokféleség megőrzését és a környezet- és tájvédelmi szempontokat szem előtt tartó fenntartható és mozaikos mezőgazdálkodás elterjesztése, valamint a biológia sokféleség megőrzés szempontjainak érvényesítése a Közös Agrárpolitikában.*
- *Fenntartható vad- és halgazdálkodás biztosítása, amely nem veszélyezteti a biológiai sokféleség megújulását*

6.2. A mezőgazdasági területek mozaikosságának helyreállítása, földhasználatváltás

6.2.3. Művelt területek közötti ökológiai átjárhatóság és biodiverzitás biztosítása köztes zónák által

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Nincs kapcsolódó uniós joganyag

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

V. Nemzeti Természetvédelmi Alapterv (Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program 1. melléklete)

1.

- *Az élőhely-rehabilitációs és rekonstrukciós munkák (pl. visszagyepesítés, vizes élőhelyek helyreállítása) folytatása,*
- *A meglévő és potenciális zöld infrastruktúra-elemek fejlesztése, a klímaváltozás negatív hatásainak mérséklése és az alkalmazkodás elősegítése, a természetes és természetközeli területek közötti átjárhatóság javítása*

A biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1.

- *A biológiai sokféleség megőrzését és a környezet- és tájvédelmi szempontokat szem előtt tartó fenntartható és mozaikos mezőgazdálkodás elterjesztése, valamint a biológia sokféleség megőrzés szempontjainak érvényesítése a Közös Agrárpolitikában.*
- *Fenntartható vízgazdálkodás, vízvisszatartás és az ésszerű, takarékos vízhasználat elterjesztése a biológiai sokféleség megőrzése és az ökoszisztéma-szolgáltatások fenntartása érdekében.*
- *A zöldinfrastruktúra elemeinek összehangolt fejlesztése, fenntartása és javítása.*

6.3. Az erdei élőhelyek állapotának és a fajok helyzetének javítása

6.3.1. Natura 2000 erdei élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása

6.3.2. A folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelése

6.3.3. Az erdők szerkezetének, korösszetételének javítása, erdőfelújítások ösztönzése az ökológiai szempontok teljes körű figyelembe vételével

6.3.4. Az erdő- és vegetációtüzek kockázatsökkentése komplex megelőzéssel

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Az Európai Parlament és a Tanács 2009/147/EK irányelve (2009. november 30.) a vadon élő madarak védelméről és

A Tanács 92/43/EGK Irányelve (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Nemzeti Erdőstratégia 2016–2030

1.

- *Az erdei ökoszisztémák és élőlények fennmaradásának biztosítása, az erdők biológiai sokféleségének megőrzése és lehetőség szerinti javítása*

- *A változó termőhelyi viszonyokhoz való alkalmazkodás lehetőségének biztosítása*
- *Az erdők természetességének megőrzése vagy lehetőség szerinti javítása*
- *Az erdőkben lejátszódó természetes folyamatok (erdődinamika) védelme, valamint a fenntartható erdőgazdálkodás elősegítése*
- *Az erdőkben előforduló károk megelőzése az erdők ellenálló képességét javító, a klímaváltozás hatásait is figyelembe vevő erdőgazdálkodási módszerekkel*

Országos Natura 2000 Priorizált Intézkedési Terv a 2021–2027-es időszak többéves pénzügyi keretére vonatkozóan

1.

- *A természetvédelmi célú erdő-környezetvédelmi kifizetések magántulajdonban lévő erdőterületeken.*
- *A Natura 2000 hálózat erdő hasznosítású területeire vonatkozó erdőgazdálkodási kötelezettségek betartása.*

V. Nemzeti Természetvédelmi Alapterv (Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program 1. melléklete)

1.

- *A természetvédelmi célú erdőkezelés biztosítása a védett természeti területeken és Natura 2000 területeken.*
- *Az erdőgazdálkodási és természetvédelmi célkitűzések összehangolása a minél kiterjedtebb nemzeti és európai uniós támogatási rendszerekkel*

A biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1.

- *A meglévő természetes és öreg erdők megőrzése, a biológiai sokféleség szempontjából kiemelkedő értéket képviselő erdőállományok területének bővítése, továbbá a biológiai sokféleség megőrzése és fejlesztése szempontjából kedvező erdőszerkezet kialakítása*

Az RD38_F05_AFI_73 - Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása elsődleges célja a földhasználat-váltás és a természetes széndioxid-megkötés növelésének előmozdítása. Ugyanakkor az új erdők tekintetében fontos célkitűzés az is, hogy előmozdítsa „**A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény**” 16. § (3)-ban fogalt célt, mely szerint: „Erdő telepítése - ha a termőhelyi adottságok lehetővé teszik - elsősorban őshonos fafajokkal, természetes elegyarányban, természetkímélő módon történjék.” Ezért a támogatási feltételek szűkebb körben határozzák meg a támogathó, mint a hatályosa hazai Erdőtörvény által előírt lehetőség. Nem támogatható: intenzíven terjedő fafajjal erdő, fásítás, illetve fás szárú növényekből álló, külön jogszabály szerint létesített ültetvény telepítése természetes erdő vagy természet szerű erdő természetességi állapotú erdő száz méteres körzetében, valamint bármely védett vagy Natura 2000 természeti terület területén és annak száz méteres körzetében.

6.4. Korszerű adatgyűjtési és monitoring rendszerek (biológiai sokféleség, ingatlan nyilvántartás, földhasználat/területhasználat) kialakítása a meglévő rendszerek fenntartásával fejlesztésével, ágazati szereplők tájékoztatása

6.4.1. Korszerű adatgyűjtési és monitoring rendszerek (biológiai sokféleség, ökoszisztéma szolgáltatások, ingatlan nyilvántartás, földhasználat/területhasználat) kialakítása a meglévő rendszerek fenntartásával fejlesztésével, ágazati szereplők tájékoztatása

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Nincs kapcsolódó uniós joganyag

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1.

- *Az ökoszisztémák hosszú távú fenntartása és helyreállítása érdekében az ökoszisztémák kiterjedésének, állapotának és szolgáltatásainak értékelése és térképezése, a változások nyomon követése*
- *A természetvédelmi célú monitorozás fenntartása és továbbfejlesztése a biológiai sokféleséggel kapcsolatos hosszú távú adatsorok folytonosságának biztosítása érdekében.*

6.5. Az ágazatok közötti együttműködések segítése, az ökoszisztéma szolgáltatásokkal, valamint mezőgazdaság környezetre gyakorolt hatásaival és a természetközeli gazdálkodás előnyeivel kapcsolatos tudásátadás erősítése

6.5.1. Mezőgazdaság, vízgazdálkodás, gyepgazdálkodás, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködések támogatása

6.5.2. Ökoszisztéma szolgáltatások és a biológiai sokféleség jelentőségéről tájékoztatás a közvélemény felé

6.5.3. Polinációs rendszerek stabilitásának biztosítása

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Nincs kapcsolódó uniós joganyag

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1.

- *Az ökoszisztéma-szolgáltatások értékelése, valamint a megőrzésüket és helyreállításukat szolgáló szempontok integrálása az érintett ágazati szakpolitikák döntési folyamataiba az ökoszisztémák szolgáltatásnyújtó-képességének hatékonyabb megőrzése és helyreállítása érdekében.*
- *A biológiai sokféleség jelentőségével, a hazai természeti értékek megőrzésével kapcsolatos szemlélet formálása, a tudatosság kialakítása és elterjesztése.*

Nemzeti Erdőstratégia 2016–2030

1.

- *A természetvédelmi érdekből hozott intézkedések társadalmi elfogadtatását segítő hatékony kommunikáció*

6.6. Génmegőrzésben, a tájfajták alkalmazásában, a rég honosult állatfajtákban, a tájgazdálkodásban rejlő potenciál kihasználása a klímaadaptációban a mező- és erdőgazdálkodásban egyaránt

6.6.1. Génmegőrzés, tájgazdálkodás lehetőségeinek kihasználása a klíma adaptív mező- és erdőgazdálkodásban

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Nincs kapcsolódó uniós joganyag

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

A biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1.

- *A genetikai erőforrások megőrzése, valamint a genetikai erőforrásokhoz való hozzáférés és a használatukból származó hasznok igazságos és méltányos megosztásának biztosítása.*

6.7. Ökológiai művelés alatt álló területek nagyságának növelése

6.7.1. Ökológiai művelés alatt álló területek nagyságának növelése

XIII. melléklet szerinti uniós jogszabályok

Nincs kapcsolódó uniós joganyag

Nemzeti környezetvédelmi és éghajlati tervek kapcsolódó célkitűzései

Nemzeti Cselekvési Terv az Ökológiai Gazdálkodás Fejlesztéséért 2021-2027 (tervezet)

1.

- *A hazai ökológiai ágazat keresleti és kínálati oldalának kiegyensúlyozott fejlesztése az ökológiai gazdálkodás alá vont területek arányának megduplázásával és az ökológiai termékek népszerűsítésével, valamint a piaci növekedést biztosító és támogató környezet kialakításával.*

Nemzeti Növényvédelmi Cselekvési Terv

1.

- *Az ökológiai ellenőrzési és tanúsítási rendszerbe alá tartozó gazdálkodók számának, ezzel együtt az ellenőrzött területek nagyságának és a tanúsított termékek mennyiségének növelése.*

A 2018-2030 közötti időszakra vonatkozó, 2050-ig tartó időszakra is kitekintést nyújtó második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia

1.

- *Az alacsonyabb energia- és hatékonyabb műtrágyahasználattal járó termelési rendszerek (pl. a műtrágyát nem használó ökológiai gazdálkodás) térnyerésének gyorsítása, a talaj kevesebb bolygatásával járó művelési módok elterjedésének elősegítése*

A biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (jóváhagyás előtt álló tervezet 2021)

1.

- *A biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó, 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia (tervezet 2021) - A biológiai sokféleség megőrzését és a környezet- és tájvédelmi szempontokat szem előtt tartó fenntartható és mozaikos mezőgazdálkodás elterjesztése, valamint a biológia sokféleség megőrzés szempontjainak érvényesítése a Közös Agrárpolitikában.*

*A biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó, a 2021-2030 közötti időszakra szóló nemzeti stratégia vonatkozásában 2021-ben lezárult a tárcaközi egyeztetés és a stratégia tervezetéről lezajlott egy országos konferencia is az érdekelt felek széles körű részvételével, azonban a Stratégiát az Országgyűlés még nem fogadta el.

2.1.SO6.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
DPdecoupled	Eco-scheme(31) - Az éghajlattal, a környezetvédelemmel és az állatjóléttel kapcsolatos rendszerek	DP17_G01_ECOS_16 - Agro-ökológiai program	O.8. Az ökoszisztemekből származó támogatásban részesülő hektárok vagy számosállategységek száma

Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVRE(47(1)(a)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, kutatás, valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek	SC28_E01_FVI_47 - Beruházások, kutatás valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek- zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ORGAN(47(1)(d)) - ökológiai vagy integrált termelés	SC13_G01_FVO_47 - ökológiai vagy integrált termelés - zöldség gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Méhészeti termékek	ADVIBEEES(55(1)(a)) - Tanácsadási szolgáltatások, technikai segítségnyújtás, képzés, tájékoztatás és a legjobb gyakorlatok cseréje a méhészek és a méhészek szervezetei részére, többek között hálózatok kiépítése révén	SC02_A01_BEA_55 - Méhészeti tudásátadás és technikai segítségnyújtás	O.37. A méhészeti ágazat védelmére vagy javítására irányuló intézkedések vagy az azzal foglalkozó egységek száma
Sectoral - Méhészeti termékek	INVAPI(55(1)(b)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, valamint egyéb fellépések	SC03_E02_BEI_55 - Méhészeti ágazat versenyképességének fejlesztése	O.37. A méhészeti ágazat védelmére vagy javítására irányuló intézkedések vagy az azzal foglalkozó egységek száma
Sectoral - Méhészeti termékek	PROMOBEES(55(1)(f)) - Promóció, kommunikáció és marketing, ideértve a piacmonitoringhoz kötődő fellépéseket és a különösen a méhészeti termékek minőségével kapcsolatos fogyasztói tudatosság növelésére irányuló tevékenységeket	SC01_A02_BEM_55 - Méhészeti marketing	O.37. A méhészeti ágazat védelmére vagy javítására irányuló intézkedések vagy az azzal foglalkozó egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG)	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD19a_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG)	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD20_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása	O.17. Ökológiai gazdálkodáshoz nyújtott támogatásban részesülő hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD20a_G01_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása	O.17. Ökológiai gazdálkodáshoz nyújtott támogatásban részesülő hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD22_G05_LCP_70 - Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD24_G07_GAX_70 - Állati genetikai erőforrások ex situ megőrzése, valamint szakmai támogatása	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD25_G08_GAI_70 - Állati genetikai erőforrások in situ megőrzése	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma

RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD26_G09_GAV_70 - Állati genetikai erőforrások in vitro megőrzése	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD27_G10_GPX_70 - Növényi genetikai erőforrások és mikroorganizmusok ex situ megőrzése	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD28_G11_GPI_70 - Növényi genetikai erőforrások in situ megőrzése	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD33_G16_ANB_70 - Állatjóléti támogatás a méhészeti ágazatban	O.18. Az állatjóléthez, az állatok egészségéhez, valamint a biológiai védelmi intézkedések megerősítéséhez nyújtott támogatás által érintett számosállategységek (száé) száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD35_F02_FEC_70 - Erdőkörnyezetvédelmi többéves kötelezettségvállalások (EKV)	O.15. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD36_F03_GEN_70 - Erdőgenetikai többéves kötelezettségvállalások	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma
RD	ASD(72) - Bizonyos kötelező követelményekből eredő területspecifikus hátrányok	RD23_G06_NAG_72 - Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések	O.13. A Natura 2000 keretében vagy a 2000/60/EK irányelv alapján támogatásban részesülő hektárok száma
RD	ASD(72) - Bizonyos kötelező követelményekből eredő területspecifikus hátrányok	RD34_F01_NAF_72 - Erdőterületeknek nyújtott Natura 2000 kompenzációs kifizetések	O.13. A Natura 2000 keretében vagy a 2000/60/EK irányelv alapján támogatásban részesülő hektárok száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD21_G04_LCI_73 - Agro-ökológiai nem termelő beruházások	O.21. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli nem termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD38_F05_AFI_73 - Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD37_F04_FRC_77 - Erdőtüzek megelőzésének és kockázatsökkentésének együttműködés alapú támogatása	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD51_R11_TUC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD52_R12_BIC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)

Áttekintés

6.1.Főszükséglet: A mezőgazdasághoz kötődő élőhelyek állapotának és a fajok helyzetének javítása

A helyzetfeltárás rámutatott arra, hogy Magyarországon a biodiverzitás szempontjából értékes élőhelyek találhatóak a művelés alatt álló területeken, és a különböző fajok jelenléte is közvetlen kapcsolatban áll a

mező-, illetve erdőgazdasággal. A kifejezetten a mezőgazdasághoz kötődő élőhelytípusok (gyepterületek és egyéb agrár-ökoszisztémák) esetében megállapítható, hogy a természetvédelmi helyzet az élőhelytípusok mindegyikén rossz vagy nem kielégítő, a változás irányát tekintve pedig döntően romló tendenciát mutat. Ezért olyan mezőgazdálkodási gyakorlatot kell megvalósítani, ami elősegíti a mezőgazdasághoz kötődő élőhelyek állapotának és a fajok helyzetének javítását.

6.1.1 szükséglet: NATURA 2000 mezőgazdasági élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása

Az Európai Unió két természetvédelmi irányelve – a Madárvédelmi Irányelv és az Élőhelyvédelmi Irányelv – alapján kijelölt Natura 2000 területek aránya 2016-ban hazánkban 21,44 százalék (1,99 millió hektár) volt. A mezőgazdasági területekből való részesedése 14,73 százalék (787 171 hektár). Védett természeti területeink, illetve a hazai Natura 2000 hálózat döntő többsége (90 százaléka) művelt terület, mező- vagy erdőgazdálkodással érintett (25 százaléka mezőgazdasági terület, szőlő vagy gyümölcsös, 27 százaléka gyepek, 38 százaléka erdő). A Natura 2000 élőhelyek fenntartása a biológiai sokféleség megőrzésének fontos eszköze.

Tervezett beavatkozások:

- Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73
- Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70
- Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések RD23_G06_NAG_72

6.1.2. szükséglet: Magas természeti értékű területek (agrár, erdő, vizes) természeti állapotának megőrzése, illetve javítása

2019-es adatok szerint az Élőhelyvédelmi Irányelv hatálya alá tartozó élőhelytípusok csaknem 87 százaléka nem kielégítő (38 százalék) vagy rossz (49 százalék) természetvédelmi helyzetű, míg a kedvező természetvédelmi helyzetű élőhelyek aránya csupán 13 százalék. A legkedvezőtlenebb helyzetben a mezőgazdasági műveléssel érintett agrárélőhelyek, illetve a környezeti hatásokra legérzékenyebb vizes élőhelyek vannak. A magas természeti értékű területek (agrár, erdő, vizes) természeti állapotának megőrzése, illetve javítása hozzájárul a biológiai sokféleség megőrzéséhez.

Tervezett beavatkozások:

- Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések RD19_G01_AEC_70
- Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73
- Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70 70
- Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések RD23_G06_NAG_72

6.1.3. szükséglet: Gyepes jó ökológiai állapotának és fajgazdagságának fenntartása és fejlesztése, cserjésedés megakadályozása pl. legeltetéses állattartással

A mezőgazdasági élőhelyekhez kötődő madárfajok állománya 1999-től csökkenő tendenciát mutat Magyarországon. A csökkenés összefüggésbe hozható a mezőgazdaság intenzifikációjával, a földhasználat megváltozásával, a korábbi gyepterületek feltörésével, a mezsgyék, ugarok, fa- és bokorcsoportok visszaszorulásával. A mezőgazdasági művelés által érintett területek biológiai sokféleségének csökkenését mutatja, hogy a mezőgazdasági területekhez kötődő madárfajok populációi esetében 2005 óta az állományok folyamatos csökkenése tapasztalható, a gyepes nagy része rossz ökológiai állapotban vannak. A gyepes jó ökológiai állapotának és fajgazdagságának fenntartása és fejlesztése, a cserjésedés megakadályozása pl. legeltetéses állattartással a biológiai sokféleség fenntartását teszi lehetővé.

Tervezett beavatkozások:

- Agro-ökológiai program DP17_G01_ECOS_16 (Ismétlődés: SO4; SO5)
- Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések RD19_G01_AEC_70
- Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73

·Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70

·Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések RD23_G06_NAG_72

6.2. Főszükséglet: A mezőgazdasági területek mozaikosságának helyreállítása, földhasználatváltás

A helyzetértékelés kiemeli, hogy a biodiverzitás fenntartása szempontjából a nagy táblaméretű nem kedvezőek (a biodiverzitás fenntartásához a kisebb parcellaméret a kedvező), az intenzíven művelt mezőgazdasági területek aránya magas. A területek mozaikosságának, szegélyélőhelyek, földutak, mezsgyék, mezővédő erdősávok csökkenése folyamatos. A főszükséglet ezt a problémát kívánja megoldani az élőkörnyezet mozaikosságának visszaállításával.

6.2.3. Művelt területek közötti ökológiai átjárhatóság és biodiverzitás biztosítása köztes zónák által

A területek mozaikosságának jelentős csökkenése, a szegélyélőhelyek (mint ökológiai folyosók) felszámolása, a tájgazdálkodás megszűnése és a művelés felhagyása (özönfajok terjedése) szintén káros következményekkel jár a biodiverzitás szempontjából [Gy.4.]. Éppen ezért fontos lenne a versenyképes gazdálkodás és a tájgazdálkodás megfelelő arányú alkalmazása. A tájgazdálkodás a tájban található természetes élőhelyek fenntartása mellett ad teret a mezőgazdasági termelésnek, így jelentős mértékben képes hozzájárulni a biodiverzitás megőrzéséhez, és az adott táj környezeti feltételei javulnak. Az ökológiai átjárhatóság biztosítása megszünteti a művelt területek elszigetelődését.

Tervezett beavatkozások:

·Agro-ökológiai program DP17_G01_ECOS_16

·Agro-ökológiai nem termelő beruházások RD21_G04_LCI_73

·Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés RD22_G05_LCP_70

6.3.Főszükséglet: Az erdei élőhelyek állapotának és a fajok helyzetének javítása

2019-es adatok szerint az Élőhelyvédelmi Irányelv hatálya alá tartozó élőhelytípusok csaknem 87 százaléka nem kielégítő (38 százalék) vagy rossz (49 százalék) természetvédelmi helyzetű, míg a kedvező természetvédelmi helyzetű élőhelyek aránya csupán 13 százalék. A közösségi jelentőségű élőhelytípusok 6,5 százaléka (46 élőhelytípusból 3) esetében (pl. Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek) a természetvédelmi helyzet tényleges romlása figyelhető meg. A hazánkban előforduló erdei ökoszisztémákhoz kötődő közösségi jelentőségű fajok alig több mint 61 százaléka, az élőhelytípusoknak viszont 77 százaléka nem kielégítő vagy rossz természetvédelmi helyzetű.

6.3.1. szükséglet: Natura 2000 erdei élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása

Magyarország természeti értékeinek gazdagságát mutatja, hogy területének 22,2 százaléka, mintegy 2.067.876 hektár áll európai uniós vagy hazai természetvédelmi oltalom alatt [E.1.]. Az Európai Unió két természetvédelmi irányelve – a Madárvédelmi Irányelv^[1] és az Élőhelyvédelmi Irányelv^[2] – alapján kijelölt Natura 2000 területek aránya 2016-ban hazánkban 21,44 százalék (1,99 millió hektár) volt. A mezőgazdasági területekből való részesedése 14,73 százalék (787 171 hektár). A Natura 2000 területek közel fele (848 140 hektár, 9,108 százalék) egyúttal országos jelentőségű védett természeti terület is. A Natura 2000 hálózat Magyarországon összesen 479 különleges természetmegőrzési területből és 56 különleges madárvédelmi területből áll. A Natura 2000, valamint a védett és fokozottan védett erdőterületek fenntartása a biológiai sokféleség fenntartásának fontos eszköze.

Tervezett beavatkozások:

·Natura 2000 erdei élőhelyek természeti állapotának megőrzése, illetve javítása RD34_F01_NAF_72

6.3.2. szükséglet: A folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelése

A folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodás a vágásos gazdálkodásnál sokkal inkább épít a természeti folyamatokra, azokat jobban hagyja érvényesülni, illetve jobban „kihasználja” azok előnyeit. Ez a fajta erdőgazdálkodás összhangban van a természettel, elősegíti a biodiverzitás növelését, és nagyobb védelemet nyújt az erdőnek a klímaváltozás kihívásaival szemben. Az erdőterületek növelése a klímavédelmi szempontokon felül a biodiverzitást is növeli.

Tervezett beavatkozások:

·Erdőkörnyezetvédelmi többéves kötelezettségvállalások RD35_F02_FEC_70

·Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása - RD38_F05_AFI_73

6.3.3. szükséglet: Az erdők szerkezetének, korösszetételének javítása, erdőfelújítások ösztönzése az ökológiai szempontok teljes körű figyelembevételével

Az utóbbi bő fél évszázadban a magyar erdőkben bekövetkező károk volumene növekvő trendet mutatott a mindenkori erdőterület nagyságára vetítve. Ez egyaránt igaz az abiotikus és biotikus kárformákra is. Az időjárási extrémítások (kései fagyok, viharok, aszályok, ónos eső) hatása közvetlenül jelentkezik az abiotikus károk trendjében (aszálykár, tűzkárok, vihardöntések, törések). Ugyanakkor számos biotikus kárforma esetében is egyértelműen igazolható, hogy a növekvő trendekben az időjárási viszonyok alakulása döntő szerepet játszik. Fontos továbbá, hogy az abiotikus károk sok esetben megfelelő körülményeket teremtenek egyes biotikus káresemények kialakulására, illetve növelik azok volumenét és súlyosságát. A kedvezőtlen időjárási viszonyok következményeként legyengült faegyedeken és állományokban (aszálystressz) évről évre tapasztalható olyan őshonos fajok (rovarok, kórokozók egyaránt) által okozott tömeges fapusztulás, amelyeknek korábban nem tulajdonítottunk erdővédelmi jelentőséget. Az egyes termőhelyi klímazónáknak a fák alkalmazkodóképességét meghaladó ütemű elmozdulása következtében egyes fafajok jövőbeli túlélési képessége nagy területen már megkérdőjeleződik (pl. bükk), illetve a 60-80 éves egyes állományok már eltűnőben vannak (lucfenyő). Az erdők szerkezetének, korösszetételének javítása, az erdőfelújítások ösztönzése az erdők fennmaradását teszi lehetővé, az ökológiai szempontok teljes körű figyelembevételével.

Tervezett beavatkozások:

·Erdőkörnyezetvédelmi többéves kötelezettségvállalások RD35_F02_FEC_70

6.3.4 Az erdő- és vegetációtüzek kockázatcsökkentése komplex megelőzéssel

Hazánkban az erdei tüzek relatív gyakorisága az utóbbi évtizedekben megnövekedett. Ennek okai az éghajlati szélsőségekben, a kevesebb csapadékban, a magasabb éves átlaghőmérsékletben, valamint a hótakaró nélküli telek sorozatában keresendők. Jellemző, hogy a klímaváltozás következtében a korábbinál forróbb nyarakon nem csupán az erdőtüzek száma növekedett meg, hanem esetenként a tűz terjedési sebessége és intenzitása is. A nagyobb intenzitású erdőtüzek a korábbinál nagyobb területet érinthetnek és nehezebb eloltani őket.

A hazai erdőkben az ún. felszíni tüzek a jellemzőek, mikor is az erdő talaján levő avar, egyéb elhalt növényi részek, illetve kisebb méretű cserjék kapnak lángra. Ezek nagy intenzitású égés esetén koronatüzzé fejlődhetnek. Az ország összes erdőterülete erdőtűz-veszélyességi kategóriákba van sorolva. A besorolást a NÉBIH által üzemeltetett Országos Erdőállomány Adattár erdőrészletenként és gazdálkodónként tartalmazza. A fenti okok miatt kiemelten fontos az erdő- és vegetációtüzek kockázatcsökkentése komplex megelőzéssel. Az erdő- és vegetációtüzek nagy károkat okoznak mind az élővilág, mind a tulajdonosok szempontjából, így a megelőzés a legjobb stratégia.

Tervezett beavatkozások:

Erdőtüzek megelőzésének és kockázatcsökkentésének együttműködés alapú támogatása - RD37_F04_FRC_77

6.4. Korszerű adatgyűjtési és monitoring rendszerek (biológiai sokféleség, ingatlan nyilvántartás, földhasználat/területhasználat) kialakítása a meglévő rendszerek fenntartásával, fejlesztésével, ágazati szereplők tájékoztatása

Bár Magyarország számos adatgyűjtési és monitoring rendszerrel rendelkezik, különösen az ingatlannyilvántartás, földhasználat/területhasználat területén, továbbá léteznek a biológiai sokféleségre

vonatkozó adatgyűjtések is, ezekre jellemző, hogy elszigeteltek, az adatbázisok nincsennek összehangolva, használatuk, lekérdezésük nehézkes, éppen ezért nem nevezhetők korszerűnek sem az adatgyűjtés, sem a monitoring tekintetében. Különösen jellemző az adathiány a biológiai sokféleség pontos állapotáról, hiányos, koordinálatlan monitoring hálózatok vannak. Az intézkedés megvalósulása ezt a problémát igyekszik kezelni, ami hozzájárul a biológiai sokféleség pontos felméréséhez, és ezáltal olyan intézkedések alkalmazásához, amelyek elősegítik annak növelését.

6.4.1. Korszerű adatgyűjtési és monitoring rendszerek (biológiai sokféleség, ingatlan nyilvántartás, földhasználat/területhasználat) kialakítása a meglévő rendszerek fenntartásával, fejlesztésével, ágazati szereplők tájékoztatása

Bár Magyarország különféle adatgyűjtési és monitoring rendszerekkel rendelkezik, különösen az ingatlan-nyilvántartás, földhasználat/területhasználat területén, tovább léteznek a biológia sokféleségre vonatkozó adatgyűjtések is, ezekre jellemző, hogy elszigeteltek, az adatbázisok nincsennek összehangolva, használatuk, lekérdezésük nehézkes, éppen ezért nem nevezhetők korszerűnek sem az adatgyűjtés, sem a monitoring tekintetében. Különösen jellemző az adathiány a biológiai sokféleség pontos állapotáról, hiányos, koordinálatlan monitoring hálózatok vannak. Az intézkedés megvalósulása ezt a problémát igyekszik kezelni, ami hozzájárul a biológiai sokféleség pontos felméréséhez, és ezáltal olyan intézkedések alkalmazásához, amelyek elősegítik annak növelését. Az informatikai fejlesztés alapfeltétele a természeti erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodásnak. A korszerű adatgyűjtési és monitoring rendszerek (biológiai sokféleség, ökoszisztéma szolgáltatások, ingatlan nyilvántartás, földhasználat/területhasználat) kialakítása, az ágazati szereplők tájékoztatása meghatározó feladat.

- Agro-ökológiai program – DP17_G01_ECOS_16
- Agro-ökológiai nem termelő beruházások – RD21_G04_LCI_73
- Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések – RD19_G01_AEC_70
- Az ökológiai gazdálkodás támogatása - RD20_G02_ORT_70
- Agro-ökológiai nem termelő beruházások - RD21_G04_LCI_73
- Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés - RD22_G05_LCP_70
- Ágazati beavatkozások zöldség-gyümölcs: Termelői szervezetek támogatása – SC28_E01_FVI_47
- Ökológiai vagy integrált termelés – zöldség gyümölcs - SC13_G01_FVO_47
- Növényi genetikai erőforrások in situ megőrzése - RD28_G11_GPI_70
- Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása - RD38_F05_AFI_73
- KAP-on kívüli tevékenység

6.5. Az ágazatok közötti együttműködések segítése, az ökoszisztéma szolgáltatásokkal, valamint a mezőgazdaság környezetre gyakorolt hatásával és a természetközeli gazdálkodás előnyeivel kapcsolatos tudásátadás erősítése

A helyzetfeltárás rámutatott, hogy hiányosak a gazdálkodói ismeretek a mezőgazdálkodás környezetre gyakorolt hatásairól, alacsony a motiváltság a természetközeli gazdálkodás folytatására. Csekély a társadalom részéről a természeti környezet által nyújtott ökoszisztéma-szolgáltatások és a biológiai sokféleség megőrzése szempontjainak elismertsége, az ilyen irányú szaktanácsadási szolgáltatás hiányzik. Az egyes ágazatok között az együttműködés szintje nagyon alacsony, sokkal inkább valamiféle versenyhelyzet alakult ki, ezért fontos az egyes ágazatok közötti együttműködések támogatását segíteni, azok létrejöttét támogatni.

6.5.1. Mezőgazdálkodás, vízgazdálkodás, gyepgazdálkodás, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködések támogatása

A helyzetfeltárás egyértelműen rámutatott arra a gyengeségre, hogy a mezőgazdálkodás, vízgazdálkodás, gyepgazdálkodás, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködések szintje

nagyon alacsony. A szakemberek, területek között nagyon alacsonyfokú az együttműködés, az egyeztetés, miközben ezek a területek erős kölcsönhatásban vannak, és az egyik területen végrehajtott intézkedés legtöbbször komoly hatást gyakorol a többi területre is. Ezért nagyon indokolt az egyes területek közötti együttműködés támogatása. A mezőgazdaság, vízgazdálkodás, gyepgazdálkodás, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködés nélkül a természetvédelem céljai sem tudnak érvényesülni.

Tervezett beavatkozások:

- Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért RD52_R12_BIC_77
- Ágazati beavatkozások zöldség-gyümölcs: Termelői szervezetek támogatása - SC28_E01_FVI_47
- KAP-on kívüli tevékenység

6.5.2. Ökoszisztéma szolgáltatások és a biológiai sokféleség jelentőségéről tájékoztatás a közvélemény felé

A társadalom egyre inkább szembesül a természeti környezetben zajló negatív folyamatok következményeivel, ugyanakkor nagyon kismértékben van tisztában az ok-okozati viszonyokkal. A társadalom tagjainak nagyon kevés ismerete van az ökoszisztéma szolgáltatásokról, a biológiai sokféleségről, annak szerepéről, arról, hogy milyen összefüggések vannak az egyéni-társadalmi jólét és az egészséges ökoszisztémák működése között. Éppen ezért kiemelt szerepet kell kapjon a közvélemény tájékoztatása ebben a témában. A közvélemény tájékoztatása és ezáltal támogatása nélkülözhetetlen a biológiai sokféleség növeléséhez.

Tervezett beavatkozások:

- Méhészeti marketing SC01_A02_BEM_55
- Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért RD51_R11_TUC_77

6.5.3. A gazdálkodói ismeretek bővítése a mezőgazdaság környezetre gyakorolt hatásairól, motiválás a természetközeli gazdálkodás folytatására

A helyzetfeltárás rámutatott, hogy hiányosak a gazdálkodói ismeretek a mezőgazdálkodás környezetre gyakorolt hatásairól, alacsony a motiváltság a természetközeli gazdálkodás folytatására. A gazdálkodók elsősorban költség-haszon mérlegelésével hozzák meg döntéseiket, és csak sokadik szempont a gazdálkodás környezetre gyakorolt hatásainak figyelembevétele. Éppen ezért alapvető fontosságú az ismeretterjesztés ezen a területen. Különösen azért, mert egészséges élelmiszert csak egészséges, diverz környezetben lehet termelni, és az egészséges ökoszisztéma jobban ellenáll a klímaváltozás okozta kihívásoknak is. Ezen összefüggések megvilágítása különösen fontos a gazdálkodók számára. A gazdálkodói ismeretek bővítése a mezőgazdaság környezetre gyakorolt hatásairól és a motiválás a természetközeli gazdálkodás folytatására fontos ahhoz, hogy a gazdák felismerjék a téma fontosságát.

Tervezett beavatkozások:

- Méhészeti tudásátadás és technikai segítségnyújtás SC02_A01_BEA_55
- Állatjóléti támogatás a méhészeti ágazatban RD33_G16_ANB_70
- Méhészeti ágazat versenyképességének fejlesztése SC03_E02_BEI_55

6.6. Génmegőrzésben, a tájfajták alkalmazásában, a rég honosult állatfajtákban, a tájgazdálkodásban rejlő potenciál kihasználása a klímaadaptációban a mező- és erdőgazdálkodásban egyaránt

Az élőhelyi és faji diverzitáson kívül a biológiai sokféleség kulcsfontosságú eleme a genetikai diverzitás megőrzése, melynek mind mező-, mind erdőgazdálkodási szempontból kiemelt jelentősége van, különösen a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás fényében. Az erdők genetikai erőforrásainak megőrzésével és fejlesztésével biztosítható az erdősítések jövőbeli életképes szaporítóanyaga és biológiai változatossága. A génmegőrzés, a tájfajták, a rég honosult állatfajták és a tájgazdálkodás jó kiinduló pontja lehet klíma adaptív fajták kifejlesztésének.

6.6.1. Génmegőrzés, tájgazdálkodás lehetőségeinek kihasználása a klíma adaptív mező- és erdőgazdálkodásban

Az élőhelyi és faji diverzitáson kívül a biológiai sokféleség kulcsfontosságú eleme a genetikai diverzitás megőrzése, melynek mind mező-, mind erdőgazdálkodási szempontból kiemelt jelentősége van, különösen a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás fényében. Az erdők genetikai erőforrásainak megőrzésével és fejlesztésével biztosítható az erdősítések jövőbeli életképes szaporítóanyaga és biológiai változatossága. A génmegőrzés, a tájfajták, a rég honosult állatfajták és a tájgazdálkodás jó kiinduló pontja lehet klímaadaptív fajták kifejlesztésének.

Tervezett beavatkozások:

- Méhészeti ágazat versenyképességének növelése SC03_E02_BEI_55
- Állati genetikai erőforrások ex situ megőrzése RD24_G07_GAX_70
- Állati genetikai erőforrások in situ megőrzése RD25_G08_GAI_70
- Állati genetikai erőforrások in vitro megőrzése RD26_G09_GAV_70
- Növényi genetikai erőforrások és mikroorganizmusok ex situ megőrzése RD27_G10_GPX_70
- Növényi genetikai erőforrások in situ megőrzése RD28_G11_GPI_70
- Erdő-genetikai többéves kötelezettségvállalások RD36_F03_GEN_70

6.7. Ökológiai művelés alatt álló területek nagyságának növelése

Magyarországon 2005 és 2014 között az ökológiai gazdálkodás termelési volumene lényegesen nem változott. A biogazdálkodást folytató termelők száma 1429 és 1672, az ökológiai gazdálkodásba bevont mezőgazdasági területek nagysága 116 és 141 ezer hektár között mozgott. Az ökológiai gazdálkodásba bevont területek nagysága Magyarországon 2019-ben 303 190 ezer hektár volt, amiből az ökológiai terület 185.227 hektár, az átállás alatt lévő terület pedig 117 963 hektár. Ez a területnagyság jelentősen elmarad az EU stratégiai célkitűzésétől, ezért ennek növelése fontos célkitűzés.

6.7.1. Ökológiai művelés alatt álló területek nagyságának növelése

Az ökológiai művelés alatt álló területek bővítése nemcsak green deal elvárás, hanem a biológiai sokféleség, a környezet közeli gazdálkodás eszköze is.

Tervezett beavatkozások:

- Ökológiai vagy integrált termelés - zöldség gyümölcs SC13_G01_FVO_47
- Az ökológiai gazdálkodás támogatása RD20_G02_ORT_70

2.1.SO6.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.SO6.7 Terveznek-e KAP-hozzájárulást nyújtani a LIFE programhoz? (csak a 4., 5. és 6. egyedi célkitűzés esetében)

: Nem

2.1.SO6.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövéren szedve jelennek meg.]	Céltérték
---	-----------

R.7^{PR} - A sajátos igényű területeken működő gazdaságoknak nyújtott támogatás növelése További támogatás százaléka hektáronként magasabb igényű területeken (az átlaghoz viszonyítva)	111,57 %
R.17^{CU PR} - Erdősített terület Erdőtelepítés, agrárerdészet és erdő-helyreállítás céljából támogatott terület, továbbá ezek bontása	16 174,00 ha
R.18^{CU} - Az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás Az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás	399 567 252,00 EUR
R.22^{PR} - Fenntartható tápanyag-gazdálkodás A tápanyag-gazdálkodás javítására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya	21,89 %
R.24^{PR} - A növényvédő szerek fenntartható és csökkentett mértékű használata Azon támogatott egyedi kötelezettségvállalások által érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, amelyek célja a növényvédő szerek fenntartható használata a növényvédő szerek jelentette kockázatoknak és a növényvédő szerek káros hatásainak – például a növényvédő szerek szivárgásának – a csökkentése érdekében	23,94 %
R.25 - Az állattenyésztési ágazat környezeti teljesítménye A környezeti fenntarthatóság javítására tett, támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett számosállategységek aránya	1,45 %
R.27^{CU} - Környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai teljesítmény a vidéki térségekbe irányuló beruházások révén A környezeti fenntarthatósághoz, az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó célok eléréséhez hozzájáruló műveletek száma a vidéki térségekben	1 650,00
R.29^{PR} - Az ökológiai gazdálkodás fejlesztése A KAP által az ökológiai gazdálkodás céljából támogatott, mezőgazdasági hasznosítású területek aránya, az ilyen gazdálkodás fenntartása és az arra való áttérés között megosztva	5,26 %
R.30^{PR} - A fenntartható erdőgazdálkodás támogatása Az erdővédelemnek és az ökoszisztéma-szolgáltatások irányításának támogatására tett kötelezettségvállalásokkal érintett erdőterületek aránya	6,54 %
R.31^{PR} - Élőhelyek és fajok védelme A biológiai sokféleség megőrzésének vagy helyreállításának támogatására irányuló támogatott kötelezettségvállalások által érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, a magas természeti értékű gazdálkodási gyakorlatokat is beleértve	29,95 %
R.32^{CU} - A biológiai sokféleséggel kapcsolatos beruházások A KAP keretében a biológiai sokféleséghez hozzájáruló beruházástámogatásban részesülő gazdaságok aránya	1,02 %
R.33 - A Natura 2000 kezelésének javítása A támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett összes Natura 2000 terület aránya	11,35 %
R.34^{PR} - A tájképi elemek megőrzése A tájképi elemek – a sövényeket és fákat is beleértve – kezelésére tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	0,49 %
R.35^{CU} - A méhkaptárak megőrzése: A KAP keretében támogatott méhkaptárak aránya	62,71 %

A célok és a kapcsolódó mérföldkövek indoklása

SO6 - Hozzájárulás a biológiai sokféleség csökkenésének megállításához és visszafordításához, az ökoszisztéma-szolgáltatások gyarapítása, valamint az élőhelyek és a tájak megőrzése

Az egyes R indikátorok mérföldkövének értékét, illetve a kapcsolódó beavatkozások hozzájárulásának értékét (éves bontásban) a csatolt táblázat tartalmazza, így ezek minden részletre kiterjedő ismertetésétől a szövegben eltekintünk.

Az SO6 specifikus célkitűzéshez kapcsolódó R indikátorok értékére nagy befolyást gyakorolnak az AKG, ÖKO és AÖP beavatkozások. E támogatások esetében a gazdálkodók olyan vállalatok közül választanak, amelyek környezetkímélő irányba módosítják a gazdálkodási gyakorlatukat. Az egyes vállalatok több R indikátorhoz is hozzájárulnak, mivel olyan mértékben módosítják a gazdálkodási gyakorlatot, hogy az több természeti tényezőre (pl.: víz, talaj, biodiverzitás) is kihat. Példaként említhető az ökológiai gyepgazdálkodás (ÖKO), vagy a kaszátlan terület megtartása (AKG). Ezek a vállalatok egyszerre kímélik a természetet a vegyszerhasználatától, a földmunkáktól és biztosítanak élőhelyet az élővilágnak. Az ÖKO támogatás önmagában egy komplex vállalatcsomag, de az AKG és AÖP esetében is több vállalatot kell a gazdálkodóknak választani, így jellemző, hogy egy adott terület a legtöbb környezeti R indikátor értékéhez hozzájárul. Az előírások egy adott R indikátorhoz való hozzájárulása esetenként eltérő területtel lett figyelembe véve, mert az egyes természeti tényezőkre (így R indikátorokra) is eltérő területi léptékben hatnak. A biodiverzitás esetében a gyakorolt hatás jelentősen túlléphet az érintett területen (pl.: 10%-os kaszátlan terület meghagyása).

R.07^{PR}: Sajátos igényű területeken működő gazdaságoknak nyújtott támogatás növelése: További támogatás százaléka hektáronként magasabb igényű területeken (az átlaghoz viszonyítva)

Az R.07^{PR} indikátor minden olyan beavatkozása (és annak értéke), amely az SO6-hoz kapcsolódik, már elemzésre került az SO1 esetében.

R.17^{PR}: Erdősített terület: Erdőtelepítés, agrárerdészet és erdő-helyreállítás céljából támogatott terület, továbbá ezek bontása

Az indikátor teljes értékének alátámasztását lásd SO4.

R.18: Az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás: Az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás

Az indikátor célértéke az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás - az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás értéke, ami 399 567 252 EUR. A célértékhez hozzájáruló beavatkozások közül kettő kapcsolódik az SO6 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekhez, amelyek együtt az R.18 célértékének közel feléért felelősek. Ezek közül a jelentősebb (az indikátor összes beavatkozását tekintve is kulcsfontosságú) a 100%-os támogatási intenzitással tervezett RD38_F05_AFI_73 – Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása, amely 2026 és 2028 között, évente közel 5 ezer, összesen közel 15 ezer hektáron biztosít majd kiegyensúlyozottan beruházási támogatást. A terület a 2020-ban megnövekedett telepítési területek alapján, középtávon konszolidálódott területi értékekkel került kalkulációra, a kapcsolódó támogatási összeg az előző tervezési időszak alapján, a várható célállomány figyelembe vételével, az alaptámogatás és a kiegészítő támogatások segítségével tervezett. Az erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása az SO6 specifikus célkitűzéshez kapcsolódóan a folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelését támogatja (6.3.2). Az R.18 indikátor célértékéhez való hozzájárulásban jóval kisebb értéket képvisel az ugyancsak SO6-ot építő RD52_R12_BIC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért beavatkozás, illetve az RD51_R11_TUC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért, mindkét beavatkozás esetében összesen 21 projekt támogatásával 2024 és 2027 között.

R.22^{PR}: Fenntartható tápanyaggazdálkodás: A tápanyaggazdálkodás javítására vonatkozó támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya

Az indikátor teljes értékének alátámasztását lásd SO4.

R.24^{PR}: A növényvédő szerek fenntartható és csökkentett mértékű használata: Azon támogatott egyedi kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, amelyek célja a növényvédő szerek fenntartható használata a növényvédő szerek jelentette

kockázatoknak és a növényvédő szerek káros hatásainak – például a növényvédő szerek szivárgásának – a csökkentése érdekében

Az indikátor teljes értékének alátámasztását lásd SO5.

R.25: Az állattenyésztési ágazat környezeti teljesítménye: A környezeti fenntarthatóság javítására tett, támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett számosállategységek aránya

Az indikátor célértéke: 1,45%, ami a környezeti fenntarthatóság javítására tett, támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett számosállategységek aránya; az indikátor számlálójának értéke 35 573 SZÁE, amely 2026-ban és 2027-ben is teljes értéken jelenik meg. Az R.25 indikátor értékéért felelős mindkét beavatkozás kapcsolódik az SO6 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekhez, így az indikátor teljes értéken bemutatásra kerül. Az indikátor célértékének több mint 88%-át az RD25_G08_GAI_70 - Állati genetikai erőforrások in situ megőrzése beavatkozás biztosítja, a fennmaradó szerényebb arányt az RD24_G07_GAX_70 - Állati genetikai erőforrások ex situ megőrzése beavatkozás adja. Az egyes beavatkozások számosállategységben számolt eredményei az előző tervezési időszakban beadott kérelmekben megjelenő állatlétszám alapján, a koefficiens felhasználásával kerültek kalkulálásra. Az R.25 indikátor célértékéhez hozzájáruló beavatkozások ennek megfelelően célzottan támogatják a génmegőrzésben, a tájfajta alkalmazásában, a rég honosult állatfajtákban, a tájgazdálkodásban rejlő potenciál kihasználását a klímaadaptív mezőgazdaságban. (6.6.1).

R.27: Környezetvédelmi vagy éghajlattal kapcsolatos teljesítmény a vidéki térségekbe irányuló beruházások révén: A környezeti fenntarthatósághoz hozzájáruló műveletek száma, valamint az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó célok megvalósítása a vidéki térségekben

Az indikátor értékének alátámasztását lásd SO4; egyetlen beavatkozás van, amely kizárólag az SO6-on keresztül támogatja egy szerény hozzájárulással (10 projekt) az R.27 indikátor teljesülését: RD26_G09_GAV_70 - Állati genetikai erőforrások in vitro megőrzése, mégpedig a 6.6.1 Génmegőrzésben, a tájfajta alkalmazásában, a rég honosult állatfajtákban, a tájgazdálkodásban rejlő potenciál kihasználása a klímaadaptációban a mező- és erdőgazdálkodásban egyaránt szükséglet kezelésével.

R.29^{PR}: Az ökológiai gazdálkodás fejlesztése: A KAP által az ökológiai gazdálkodás céljából támogatott, mezőgazdasági hasznosítású területek aránya, az ilyen gazdálkodás fenntartása és az arra való áttérés között megosztva

Az indikátor teljes értékének alátámasztását lásd SO4.

R.30^{PR}: A fenntartható erdőgazdálkodás támogatása: Az erdővédelemnek és az ökoszisztéma-szolgáltatások irányításának támogatására tett kötelezettségvállalásokkal érintett erdőterületek aránya

Az indikátor célértéke 6,54%, amely 127 ezer hektár erdőterületet jelent. Minden évben növekszik a célértékhez képest érintett hektárok aránya, a célértéket majd 2029-ben éri el a mutató. Az indikátorhoz kapcsolódó két beavatkozás által érintett területek nincsenek átfedésben. A legfontosabb beavatkozás az indikátor célértéke szempontjából - annak közel kétharmadát biztosítva - az RD35_F02_FEC_70 - Erdőkörnyezetvédelmi többéves kötelezettségvállalások (EKV) beavatkozás. Ez a beavatkozás kifejezetten az SO6-hoz tartozó 3. főszükségletre reagál: a folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelése (6.3.2) mellett az erdők szerkezetének, korösszetételének javítása, erdőfelújítások ösztönzése az ökológiai szempontok teljes körű figyelembevételével (6.3.3) a két kezelt szükséglet.

Az indikátor értékéhez szerényebb hozzájárulást biztosít az RD36_F03_GEN_70 – Erdő-genetikai többéves kötelezettségvállalások beavatkozás, amely támogatja a génmegőrzésben, a tájfajta alkalmazásában, a rég honosult állatfajtákban, a tájgazdálkodásban rejlő potenciál kihasználását a klímaadaptációban és a mező- és erdőgazdálkodásban egyaránt (6.6.1).

R.31^{PR}: Élőhelyek és fajok védelme: A biológiai sokféleség megőrzésének vagy helyreállításának támogatására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, a magas természeti értékű gazdálkodási gyakorlatokat is beleértve

Az indikátor célértéke 29,95%, ami a biológiai sokféleség megőrzésének vagy helyreállításának támogatására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, a magas természeti értékű gazdálkodási gyakorlatokat is beleértve. Az indikátor célértékét megalapozó kalkuláció az előző tervezési időszak területi adatait használta fel, és figyelembe veszi az esetleges duplikációkat. A duplikációsűrés után számított célérték számlálója 1 590 450 hektár, amely öt beavatkozás hozzájárulásából jön létre. A legnagyobb területeket az DP17_G01_ECOS_16 - Agro-ökológiai alapprogram, a második legnagyobb jelentőségű eredményegységet az RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) beavatkozás biztosítja majd. További, de jóval szerényebb a hozzájárulása az R.31 területeihez a RD20_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása, illetve a RD22_G05_LCP_70 - Agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés beavatkozásoknak, ez utóbbinak ugyanakkor a gyakorlati jelentősége – az új élőhelyek fenntartásának segítségével – kiemelkedő. Az e beavatkozások sajátosságaiból adódó területi lefedettség részletesen bemutatásra került az SO4 specifikus célkitűzés 2.1.8-as fejezetében.

Az R.31 indikátor beavatkozásai komplex módon reagálnak az SO6 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekre. A köztes zónák által biztosítják a művelt területek közötti ökológiai átjárhatóságot és biodiverzitást (6.2.3). A mezőgazdasághoz kötődő élőhelyek állapotának és a fajok helyzetének javítását is szolgálják: a NATURA 2000 mezőgazdasági élőhelyek (6.1.1) és a magas természeti értékű területek (6.1.2) természeti állapotának megőrzése, illetve javítása, a gyepék jó ökológiai állapotának és fajgazdagságának fenntartása és fejlesztése, cserjésedés megakadályozása (6.1.3) is a vállalásaik között szerepel. A komplexitás további elemeként támogatják a mezőgazdálkodás, vízgazdálkodás, gyepgazdálkodás, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködések (6.5.1), a génmegőrzésben, a tájfajták alkalmazásában, a rég honosult állatfajtákban, a tájgazdálkodásban rejlő potenciál kihasználását (6.6.1), valamint az ökológiai művelés alatt álló területek nagyságának növelését (6.7.1).

R.32: A biológiai sokféleséggel kapcsolatos beruházások: A KAP keretében a biológiai sokféleséghez hozzájáruló beruházástámogatásban részesülő gazdaságok aránya

Az indikátor célértéke 1,18% ami a KAP keretében a biológiai sokféleséghez hozzájáruló beruházástámogatásban részesülő gazdaságok aránya. Az indikátor célértékének elérését az RD21_G04_LCI_73 - Agro-ökológiai nem termelő beruházások beavatkozás összesen 1 278 gazdaság bevonásával, az RD38_F05_AFI_73 – Erdőtelepítési és fásítási beruházások támogatása összesen 1 560 gazdaság bevonásával. Az indikátor érték 2025 és 2029 között alakul ki, a első két évben nagyobb számú, intenzívebb bevonással kalkulálva.

Az R.32 indikátor beavatkozásai elsősorban két főszükséglet széleskörű kezelésében vállalnak szerepe: a mezőgazdasághoz kötődő élőhelyek állapotának és a fajok helyzetének javítása (1. főszükséglet) mellett a mezőgazdasági területek mozaikosságának helyreállításában, földhasználatváltásban (2. főszükséglet) is szerepet vállal, mind a területi diverzifikáció, mind a művelt területek közötti ökológiai átjárhatóság tekintetében. Érinti még e mellett a folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelését (6.3.2), és a mezőgazdálkodás, vízgazdálkodás, gyepgazdálkodás, erdőgazdaság, vadgazdálkodás, természetvédelem közötti együttműködések támogatását (6.5.1).

R.33: Natura 2000 kezelésének javítása: A támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett összes Natura 2000 terület aránya

Az indikátor célértéke 22,55%, ami a támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett összes Natura 2000 terület aránya Magyarország teljes hasznosított mezőgazdasági területéhez viszonyítva. Az indikátor célértékét elsősorban az RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG) beavatkozás biztosítja, elsősorban a Magas Természeti Értékű Területeken biztosított speciális természetvédelmi célú kifizetéseivel segíti a Natura 2000 hálózat kezelési feladatait 2024 és 2027 között, évi egyenletes vállalási értékkel. A beavatkozás az SO6 specifikus célkitűzést megalapozó 1. főszükséglet kezeléséhez járul hozzá: támogatja a magas természeti értékű területek (agrár, erdő, vizes) természeti

állapotának megőrzését, illetve javítását (6.1.2) és a gyepek jó ökológiai állapotának és fajgazdagságának fenntartását és fejlesztését (6.1.3). Az AKG-hez képest a célértékhez jóval alacsonyabb mértékben (mindösszesen 0,7%-ban) járul hozzá az RD35_F02_FEC_70 - Erdőkörnyezetvédelmi többéves kötelezettségvállalások (EKV) beavatkozás, ugyanakkor az SO6 egészen más szükségletére reflektál a beavatkozással érintett teljes területek 15%-án: a folyamatos borítást biztosító erdőgazdálkodással művelt erdőterületek arányának növelését (6.3.2) és az erdők szerkezetének, korösszetételének javítását, erdőfelújítások ösztönzését is támogatja az ökológiai szempontok teljes körű figyelembevételével (6.3.3).

R.34^{PR}: A tájképi elemek megőrzése: A tájképi elemek – a sövényeket és fákat is beleértve – kezelésére tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya

Az indikátor célértéke 0,491%, mely a tájképi elemek – a sövényeket és fákat is beleértve – kezelésére tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya hazánk teljes mezőgazdasági hasznosítású területeihez viszonyítva. Az indikátor célértékéhez három beavatkozás járul hozzá; az R.34 indikátor célértékének kalkulációja során a megfelelő duplikációsűrést is biztosítottuk. A két legjelentősebb, az indikátor célértékét nagyságrendileg biztosító beavatkozás a DP17_G01_ECOS_16 - Agro-ökológiai alaprogram és a RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG). Az indikátorhoz kapcsolódó mindhárom beavatkozás az SO6 specifikus célkitűzés 1. és 2. főszükségletére reflektál, az R.31 indikátornál rögzítettek szerint.

A 4. cikk (4) bekezdésének b) pont második albekezdése kimondja, hogy 'Ha a tagállamok úgy döntenek, a „támogatott hektár” más tájjellemzőket is tartalmazhat, feltéve, hogy ezek nem dominálnak, és nem akadályozzák jelentősen a mezőgazdasági tevékenység végzését az általuk elfoglalt terület miatt'. Az ilyen tájjellemzők kiegészítik a GAEC 8 alapján védett tájelemeket. Magyarország úgy döntött, hogy többféle ilyen tájjellegű elemet kijelöl, és azokat a BISS-ben is jogosulttá teszi. Ez egy olyan jelentős lépés, melyet minden környezetvédő és természetvédő csoport „történelmi lépésnek” tart. Ez mindenképpen jelentős előrelépésnek tekinthető, hiszen a hagyományos Unió-s meghatározás a támogatható hektárra korábban csak olyan mezőgazdasági területre terjedt ki, amelyet termelésre használnak, vagy legalább olyan formában tartanak, amely bármikor alkalmas a mezőgazdasági termelés folytatására.

A 4.1.3.5. fejezetben felsoroljuk azokat az „egyéb tájjellemzőket”, amelyek jogosultak lesznek a BISS-re, így közvetlen ösztönzést kapnak a gazdálkodók számára, hogy fenntartsák azokat teljes ökológiai funkcionalitásukban. Ezek:

- Fás-bokros gyepterületek
- Ökológiai védősáv
- Nem termelő beruházás keretében, szántóföldön létrehozott erózióvédelmi létesítmény
- Táblaszegély
- Erózióvédelmi sáv

A BISS-re való jogosultság elegendő ösztönzést jelent a gazdálkodók számára, hogy:

- (i) ezen tájelemeket fenntartsák (függetlenül attól, hogy a GAEC 8 szerint védettek vagy elszámoltak-e; a GAEC-védett tájelemek a 3.10.4.1. fejezetben felsorolt, BISS-re jogosult tájelemek másik nagy halmaza);
- (ii) tájelemeket hozzanak létre a jelenleg támogatható mezőgazdasági területeiken anélkül, hogy elveszítenék a BISS-re való jogosultságukat

A BISS-re jogosult „egyéb tájelemek” ugyan módszertanilag nem számolhatók el az R34 be, becsléseink szerint további mintegy 80 000 hektár tükröződhetne az R.34-en keresztül, ha figyelembe vesszük a fent leírt tényeket. Ez természetesen kiegészíti a három másik beavatkozással már kiszámított 26 064 hektárt.

R.35: A kaptárok megőrzése: A KAP keretében támogatott kaptárok aránya

Az indikátor célértéke 62,71%, ami az R.35 értékét biztosító beavatkozások által támogatott méhcsaládok aránya (760 000 méhcsalád). A két érintett beavatkozás között várhatóan teljes átfedés lesz. Az

SC03_E02_BEI_55 - Méhészeti ágazat versenyképességének fejlesztése már 2023-ban 700 000 méhcsalád támogatását tervezi, majd 2027-ig évente 15 000 új méhcsalád bevonásával kalkulál. Az RD33_G16_ANB_70 - Állatjóléti támogatás a méhészeti ágazatban beavatkozás 2026-ban és 2027-ben tervezi a méhcsaládok elérését, az előbb említett beavatkozás által támogatott körben maradva. Az R.35 indikátor beavatkozásai kulcsfontosságúak az SO6-hoz tartozó szükséglet, a pollinációs rendszerek stabilitásának biztosítása (6.5.3) érdekében, illetve a génmegőrzésben, a tájfajták alkalmazásában, a rég honosult állatfajtákban, a tájgazdálkodásban rejlő potenciál kihasználásában (6.6.1).

2.1.SO6.9 A pénzügyi támogatás indokolása

A 4., 5. és 6. specifikus cél az ajánlások teljesítése, illetve a megfelelő pénzügyi allokáció biztosítása szempontjából nem választható szét. A három SO-hoz köthető intézkedésekkel összességében a 93. cikkben foglalt kötelezettségünknek eleget teszünk. A három SO célkitűzéseire az összes többi SO egyes intézkedései is hozzájárulnak, így a környezethez köthető források a terv kereteinek egyik legjelentősebb részét teszik ki.

A vonatkozó ajánlások:

- A biológiai sokféleség csökkenésének megállítása és visszafordítása, hozzájárulva az EU zöld megállapodásának magas biodiverzitású tájelemekkel kapcsolatos céljaihoz.
- A mezőgazdaság felkészítése a vízgazdálkodást érintő kihívásokra.
- A tápanyag-gazdálkodás hatékonyságának növelése a veszteségek, valamint a talaj-, lég- és vízszennyezés csökkentése érdekében, a csökkentést célzó intézkedéseken keresztül, ezáltal elősegítve a zöld megállapodás tápanyagvesztés csökkentésére vonatkozó célkitűzésének elérését.
- Az EU zöld megállapodásának ökológiai gazdálkodással kapcsolatos célkitűzéséhez való hozzájárulás.
- Az éghajlatváltozás mérséklését szolgáló gyakorlatok és az ahhoz való alkalmazkodást célzó eszközök támogatása.

Az ajánlások teljesítésére a tervben biztosított pénzügyi keret elegendő, amelyet a 3. és 5. fejezetek vonatkozó részei támasztanak alá.

2.1.SO7 A mezőgazdasági pálya vonzóvá tétele a fiatal mezőgazdasági termelők és egyéb új mezőgazdasági termelők számára és e termelők ágazatban tartása, valamint a fenntartható vállalkozásfejlesztés előmozdítása a vidéki térségekben

2.1.SO7.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.SO7.1.1 Erősségek

- E.1. Fiatal, mezőgazdasági szakképzettséggel rendelkező gazdaságvezetők számának és arányának növekedése
- E.2. Agrárgépezés szakma népszerűségének növekedése
- E.3. Működő mezőgazdasági mikrovállalkozások számának növekedése
- E.4. Pályaorientációs kezdeményezések (AGRYA – Fiatal Gazdák Szövetsége, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara) és sikeres iskolai nyílt napok
- E.5. Fiatal gazdálkodók nyitottsága a digitális eszközök használata, valamint az új, környezetvédelmet is jobban szem előtt tartó megoldások iránt [CCO/1.4]
- E.6. A gazdálkodók a tudásközvetítésben nagy szerepet tulajdonítanak a velük szoros, személyes kapcsolatban állóknak (véleményvezér gazdák, szaktanácsadók, falugazdászok, könyvelők)
- E.7. A fiatal gazdálkodókat, ágazati szereplőket érintő tájékoztatási szolgáltatások fejlettek
- E.8. A fiatal gazdálkodók érdekképviselése létezik
- E.9. Startupsegítő tevékenység az agrárágazatban
- E.10. Létezik egyszerű hitelfelvételi mód (Agrár Széchenyi Kártya) a fiatal gazdák számára
- E.11. Mezőgazdasági generációs megújulást rendszerszemléletben kezelő szakpolitikai stratégia és jogalkotás

2.1.SO7.1.2 Gyengeségek

- Gy.1. Fiatal gazdálkodók mezőgazdasági szakképzettségének és farmmenedzsment-ismereteinek alacsony szintje az uniós átlaghoz képest [SO2/5.1] [SO7/2.1] [SO9/6.1] [CCO/1.1] [CCO/1.2]
- Gy.2. Információ- és tudáshiány, valamint a tapasztalatcsere/-megosztás hiánya a gazdálkodással és a gazdaságátadással kapcsolatban [SO7/2.1] [CCO/1.2] [CCO/1.6] [CCO/2.2]
- Gy.3. Középfokú agrárszakképzésben csökkenő tanulói létszám, nagy lemorzsolódás, gyakori évfolyamisméltés [SO7/2.2]
- Gy.4. Képzés és továbbképzés hiányos, infrastruktúrája elavult mind a közép-, mind a felsőfokú oktatásban [SO2/5.5] [SO3/1.2] [SO7/2.1] [CCO/2.1]
- Gy.5. Mezőgazdasági friss diplomások közel harmada más ágazatban helyezkedik el. [SO7/1.1] [SO7/2.2]
- Gy.6. Agrárvállalkozások alacsony aktivitása a duális képzésben [SO7/2.2] [CCO/1.9]
- Gy.7. Pályaorientációs eszközök nagy része nem hatékony [SO7/2.2]
- Gy.8. Az idősebb generáció üzematadási hajlandósága alacsony [SO7/1.2]
- Gy.9. A generációk közötti együttműködés alacsony szintű [SO7/1.2]
- Gy.10. A speciális, fiatal gazdálkodókat megcélzó elemek hiánya a szaktanácsadási rendszerben [SO7/2.1] [CCO/1.6] [CCO/1.8]
- Gy.11. A munkaerő megbecsültsége a mezőgazdaságban alacsony [SO7/2.2]
- Gy.12. Szakképzett és betanított munkaerő hiánya [SO2/5.4] [CCO/3.1]
- Gy.14. Földhöz jutás lehetősége általában véve is, de a fiatalok esetében különösen szűkös [SO7/1.3]
- Gy.14. Új vállalkozást indító fiatal mezőgazdasági termelők beruházásaihoz a hitelhez jutás nehezebb, különösen az állattenyésztésben [SO1/1.2] [SO7/1.4]
- Gy.15. Vállalkozások indításának és gazdaságok átadás-átvételének adminisztrációs és pénzügyi terhei magasak [SO7/1.4], [SO7/1.5] [SO7/3.1]
- Gy.16. Diverzifikált tevékenységszerkezetű gazdaságok száma és aránya csökken [SO7/3.2]

2.1.SO7.1.3 Lehetőségek

- L.1. Mezőgazdasági pálya presztízsének növelése [SO7/2.2]
 L.2. Digitalizáció térnyerésével párhuzamosan vonzóbbá válhat az agrárpálya a fiatalok számára [SO7/2.2]
 L.3. Agrárvállalkozások nagyobb szerepvállalása az utánpótlás-nevelésben [SO7/2.2]
 L.4. Vertikális és horizontális együttműködések térnyerése [SO3/1.1] [SO3/1.2]
 L.5. Új, diverzifikált szolgáltatások és termékek iránti fogyasztói igény megjelenése a vidéki térségekben és határainkon túl [SO7/3.1] [SO7/3.2]
 L.6. A fiatal mezőgazdasági termelők bevételeinek emelkedése a hozzáadott érték növelése által [SO2/1.3]
 L.7. Szakmai potenciál a magánerdészeti vállalkozások hálózatának bővítéséhez [SO7/3.3]
 L.8. Bővülő bölcsődei, óvodai férőhely-kapacitás és alapszolgáltatások a vidéki térségekben [SO8/4.1]
 L.9. A fiatalok nyitottabb világszemlélete, nyelvtudása megalapozza a külföldi piacra jutás lehetőségét, a nemzetközi kitekintést, valamint a legfrissebb szakmai információk áramlását
 L.10. A fiatalok gyorsabb alkalmazkodási képessége a gazdálkodási környezet változásaihoz
 L.11. Ökológiai gazdálkodás népszerűségének növekedése a fiatal gazdák körében.

2.1.SO7.1.4 Fenyegetések

- F.1. Gazdaságilag aktív korú népesség számának csökkenése [SO8/1.2] [SO8/1.3]
 F.2. Fiatal vidéki népesség elvándorlása [SO7/1.1] [SO7/2.2] [SO8/1.2] [SO8/1.3]
 F.3. Más ágazatok munkaerő-elszívó hatásának erősödése [SO7/1.1] [SO7/2.2]
 F.4. Földárak további emelkedése gátolja a földhöz jutást [SO7/1.3]
 F.5. Fejletlen vagy gyengén szervezett értékesítési csatornák [SO3/1.1] [SO3/1.3] [SO3/1.4]
 F.6. Más ágazatokhoz viszonyítva alacsony munkajövedelem a mezőgazdaságban [SO1/1.1] [SO8/1.5]
 F.7. Szolgáltatási szektor és infrastruktúra fejletlensége az aprófalvas vidéki területeken [SO7/3.1] [SO8/3.1] [SO8/4.1]
 F.8. Gazdálkodók kedvezőtlen korszerkezete (különösen a baromfiágazatban, a szőlő- és bortermelésben, a gyümölcs- és szántóföldi növénytermesztésben) [SO7/1.1]
 F.9. Az újonnan regisztrált mezőgazdasági vállalkozások száma évről évre csökken [SO7/1.1] [SO7/3.1]

2.1.SO7.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.SO7.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben
7.1.1	Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási vállalkozások indításának ösztönzése a fiatalok körében	1	Igen
7.1.2	Generációk közötti együttműködések támogatása	2	Igen
7.1.3	Fiatal gazdák földhöz jutásának könnyítése	2	Részből
7.1.4	Fiatal gazdák hitelhez jutásának könnyítése	2	Részből
7.1.5	Agrárvállalkozások generációk közötti átadás-átvétele adminisztratív terheinek csökkentése	2	Részből

7.2.1	Gazdaságindításhoz szükséges komplex vállalkozói ismeretek nyújtása	1	Igen
7.2.2	A mezőgazdasági pálya vonzóvá tétele a fiatal generációk számára	1	Igen
7.3.1	Induló mezőgazdasági vállalkozások támogatása a fiatal gazda kategórián kívüliek számára	1	Igen
7.3.2	On-farm/off-farm diverzifikáció segítése, több lábon álló vidéki vállalkozások kialakítása céljából	2	Igen
8.1.5	Kisgazdaságok jövedelmezőségének javítása	2	Igen

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.SO7.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
DPdecoupled	CIS-YF(30) - A fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás	DP03_B01_YFS_16 - Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás	O.6. A fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatásban részesülő hektárok száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD04a_E02_FON_73 - Mezőgazdasági termékek értéknövelése	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD09a_B05_SML_73 - Mezőgazdasági kisüzemek fenntartható fejlesztése	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD09b_R14_OGR_73 - Díszkertészeti ágazat kisvállalkozásainak támogatása	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD11_B07_DVF_73 - Mezőgazdasági termelők tevékenységének diverzifikációja	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INSTAL(75) - Fiatal mezőgazdasági termelők és új mezőgazdasági termelők, valamint a vidéki induló vállalkozások tevékenységének megkezdése	RD05_B01_YFS_75 - Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával	O.25. Tevékenységkezdési támogatásban részesülő fiatal mezőgazdasági termelők száma
RD	INSTAL(75) - Fiatal mezőgazdasági termelők és új mezőgazdasági termelők, valamint a vidéki induló vállalkozások tevékenységének megkezdése	RD06_B02_YFY_75 - Generációs megújulás gazdaságátvevő támogatásával	O.27. Vállalkozásindításhoz nyújtott támogatásban részesülő vidéki vállalkozások száma
RD	INSTAL(75) - Fiatal mezőgazdasági termelők és új mezőgazdasági termelők, valamint a vidéki induló vállalkozások tevékenységének megkezdése	RD08_B04_BIS_75 - Generációs megújulás induló vidéki és fiatal erdőgazdálkodó vállalkozók támogatásával	O.27. Vállalkozásindításhoz nyújtott támogatásban részesülő vidéki vállalkozások száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD07_B03_YFO_77 - Generációs megújulás, gazdaságátadási együttműködés	O.30. A generációs megújulásra irányuló támogatott műveletek és egységek száma (kivéve a tevékenységkezdési támogatást)

Áttekintés

7.1. Főszükséglet: Fiatalok gazdálkodói tevékenység indításának megkönnyítése

A helyzetfeltárás rámutat arra, hogy a fiatalok gazdálkodási tevékenységét számos tényező hátráltatja, amelyek közül legfontosabb a vállalkozás indításához szükséges tőke hiánya. A fiatal termelők megfelelő gazdálkodói előélet hiányában nehezen jutnak hozzá kedvezményes hitelekhez. A földárak és bérleti díjak folyamatos növekedése, valamint az alacsony termőföld kínálat miatt a fiatalok földhöz jutása jelentős akadályokba ütközik. A generációváltás fontos akadálya továbbá a nemzedékek közötti együttműködés hiánya, valamint a gazdaság átadásának folyamatát megnehezítő bonyolult és hosszadalmas adminisztráció és annak magas költségei.

7.1.1. szükséglet: Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási vállalkozások indításának ösztönzése a fiatalok körében

A mezőgazdasági és erdőgazdálkodási vállalkozások indításának ösztönzése a fiatalok körében hozzájárul a gazdálkodók átlagéletkorának csökkentéséhez. A mezőgazdasági generációs megújulást segíthetjük azáltal, hogy a fiatal mezőgazdasági termelők számára kiegészítő jövedelemtámogatást (DP03_B01_YFS_16), vagy a vállalkozásuk indításához tőketámogatást (RD05_B01_YFS_75) nyújtunk, továbbá segíthetjük magát a gazdaságátadás folyamatát azáltal, ha a fiatalabb termelőket támogatjuk abban, hogy az idősebb, a gazdálkodással felhagyni kívánó termelőtől átvegyék és tovább működtessék a gazdaságot (RD06_B02_YFY_75).

Tervezett beavatkozások:

- Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás DP03_B01_YFS_16
- Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával RD05_B01_YFS_75
- Generációs megújulás gazdaságátvevő támogatásával RD06_B02_YFY_75

7.1.2. szükséglet: Generációk közötti együttműködések támogatása

A fiatal gazdák indulását megkönnyíti, ha együtt tudnak működni a gazdaság átadójával. Cél a gazdaságátadás ösztönzése, a sikeres utódlási szakaszokon alapuló családi gazdaságok társadalmi és gazdasági fenntarthatóságának elősegítése, amelyet egyrészt a gazdaságátadás tudatos tervezési folyamatának segítése (RD07_B03_YFO_77), másrészt a fiatalabb, gazdálkodni kívánó termelők támogatása (RD06_B02_YFY_75) révén érhetünk el.

Tervezett beavatkozások:

- Generációs megújulás gazdaságátvevő támogatásával RD06_B02_YFY_75
- Generációs megújulás, gazdaságátadási együttműködés RD07_B03_YFO_77

7.1.3. szükséglet: Fiatal gazdák földhöz jutásának könnyítése

A fiatal gazdák indulásához a legfontosabb feltétel, hogy legyen számukra elérhető földterület, amelyen a gazdálkodást el tudják kezdeni. A földhöz jutás adminisztratív eszközökkel könnyíthető, illetve a földpiac függvénye, nem a KAP ST kompetenciája, ugyanakkor a célhoz közvetetten hozzájárul a fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatása (RD06_B02_YFY_75), vagy éppen a gazdaságátvevő támogatása annak érdekében, hogy egy gazdálkodását felhagyni kívánó idősebb termelőtől átvegye a gazdaságot, földterületet és tovább működtesse azt (RD06_B02_YFY_75).

Tervezett beavatkozások:

- Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával RD05_B01_YFS_75
- Generációs megújulás gazdaságátvevő támogatásával RD06_B02_YFY_75

7.1.4. szükséglet: Fiatal gazdák hitelhez jutásának könnyítése

A fiatal gazdák indulásához a megfelelő mennyiségben rendelkezésre álló tőke a legfontosabb feltétel, ezt jellemzően hitelből tudják megszerezni. A hitelhez jutás adminisztratív eszközökkel könnyíthető, illetve a pénzüpiacok függvénye, nem a KAP ST kompetenciája, ugyanakkor a fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás (DP03_B01_YFS_16) javíthatja a fiatal termelők hitelképességét.

Tervezett beavatkozások:

·Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás DP03_B01_YFS_16
7.1.5. szükséglet: Agrárvállalkozások generációk közötti átadás-átvétele adminisztratív terheinek és költségeinek csökkentése

Az agrárvállalkozások átadás-átvétele jelentős adminisztratív terhet és költségeket jelent a résztvevők számára. Az adminisztratív terhek csökkentése elsősorban az állami szervek feladata, a stratégiai terv ehhez csak hozzá tud járulni, egyrészt a gazdaságátvevő (RD06_B02_YFY_75) támogatása révén, másrészt a gazdaságátadás tervezési folyamat tanácsadással, mentorálással való segítése (RD07_B03_YFO_77) révén.

Tervezett beavatkozások:

- Generációs megújulás gazdaságátvevő támogatásával RD06_B02_YFY_75
- Generációs megújulás, gazdaságátadási együttműködés RD07_B03_YFO_77

7.2. Főszükséglet: A gazdálkodói tevékenység elkezdéséhez szükséges ismeretek hatékony átadása

A helyzetértékelés kiemeli, hogy a fiatal gazdálkodók mezőgazdasági szakképzettségének és farmmenedzsment-ismereteinek szintje az uniós átlaghoz képest alacsony, emellett a gazdálkodással és a gazdaságátadással kapcsolatban jellemző az információ- és tudáshiány, valamint a tapasztalatcsere/-megosztás hiánya.

7.2.1. szükséglet: Gazdaságindításhoz szükséges komplex vállalkozói ismeretek nyújtása

A gazdaságindításhoz komplex vállalkozói ismeretekre van szükség, melyet a fiatal termelők képzések és bemutató üzemi programok (RD58_A01_TRA_78) révén, illetve a generációváltást célzó programok részeként tudnak megszerezni.

Tervezett beavatkozások

Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával RD05_B01_YFS_75

Generációs megújulás gazdaságátvevő támogatásával RD06_B02_YFY_75

Generációs megújulás induló vidéki és fiatal erdőgazdálkodó vállalkozók támogatásával RD08_B04_BIS_75

- Képzések és bemutatóüzemi programok RD58_A01_TRA_78

7.2.2. szükséglet: A mezőgazdasági pálya vonzóvá tétele a fiatal generációk számára

A mezőgazdasági pálya egyre kevésbé vonzó a fiatalok körében, még a mezőgazdasági szakoktatásban tanulók körében is jellemző a pályaelhagyás, ezért szükséges a gazdálkodás, a mezőgazdasággal kapcsolatos szakmák és a gazdálkodói életforma népszerűsítése, előnyeinek hangsúlyozása.

Tervezett beavatkozások

Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás DP03_B01_YFS_16

Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával RD05_B01_YFS_75

Generációs megújulás gazdaságátvevő támogatásával RD06_B02_YFY_75

7.3. Főszükséglet: Vállalkozások indításának ösztönzése vidéki területeken

7.3.1. szükséglet: Induló mezőgazdasági vállalkozások támogatása a fiatal gazda kategórián kívüliek számára

Az ágazat hosszú távú fejlődése, a vidéki népesség helyben maradása miatt fontos, hogy a fiatal gazdák mellett a fiatal gazda kategórián kívüliek mezőgazdasági vállalkozásának indítását is támogassuk. Ezt a célt leginkább a gazdaságátvevő támogatása (RD05_B01_YFY_75) segíti, amely beavatkozás a fiatal gazda kategórián kívüliek számára is lehetőséget teremt arra, hogy a gazdálkodással felhagyni szándékozó gazdaságátadótól átvegyék a gazdaságot és a hozzá tartozó támogatási jogosultságokat, valamint a kötelezettségeket és ilyenformán mezőgazdasági vállalkozást indíthassanak. Ezen kívül a szükségletre választ ad a „Mezőgazdasági kisüzemek fenntarthatósági fejlesztése”

(RD09a_B05_SML_73) beavatkozás, azáltal, hogy elősegíti a fejlődőképes kisméretű mezőgazdasági termelők jövedelemszerzését és gazdasági több lábbon állását. A vidéki térségekben működő mezőgazdasági termelők és erdőgazdálkodók induló vagy már működő mezőgazdasághoz kapcsolódó, vagy ahhoz nem kapcsolódó tevékenységeinek beindítása és továbbfejlesztése (RD11_B07_DVF_73) szintén a hozzájárul a célhoz.

Tervezett beavatkozás

·Mezőgazdasági kisüzemek fenntartható fejlesztése RD09a_B05_SML_73

7.3.2. szükséglet: On-farm/off-farm diverzifikáció segítése, több lábbon álló vidéki vállalkozások kialakítása céljából

A vállalkozások több lábbon állása a jövedelemszerző képességet javítja, ezáltal a vidéki területeken maradási segíti elő. A mezőgazdasághoz és a gazdaság erőforrásaihoz kapcsolódó on-farm és a gazdaságtól független, nem mezőgazdasági tevékenységeket érintő off-farm diverzifikációt a KAP Stratégiai Terv több intézkedése is támogatja, hozzájárulva a vidéken élő népesség helyben történő megélhetéséhez, a vidéki foglalkoztatás növeléséhez és a helyi gazdaság fejlődéséhez.

Tervezett beavatkozások:

· Mezőgazdasági termékek értéknövelése RD04a_E02_FON_73

· Mezőgazdasági termelők tevékenységének diverzifikációja RD11_B07_DVF_73

· Díszkertészeti ágazat kisvállalkozásainak támogatása RD09b_R14_OGR_73

2.1.SO7.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.SO7.6 Terveznek-e KAP-hozzájárulást nyújtani az Erasmus programhoz?

: Nem

2.1.SO7.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövén szedve jelennek meg.]	Célérték
R.9^{CU PR} - Gazdaságok korszerűsítése A szerkezetátalakításra és korszerűsítésre – többek között az erőforrás-hatékonyság javítása érdekében – nyújtott beruházástámogatásban részesülő mezőgazdasági termelők aránya	3,20 %
R.36^{CU PR} - Generációs megújulás KAP-támogatás segítségével vállalkozást indító fiatal mezőgazdasági termelők száma, nemek szerinti bontással együtt	6 800,00
R.39^{CU} - A vidéki gazdaság fejlesztése A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biogazdaságok száma	4 600,00

A célok és a kapcsolódó mérföldkövek indoklása

SO7 – A mezőgazdasági pálya vonzóvá tétele a fiatal mezőgazdasági termelők és egyéb új mezőgazdasági termelők számára és e termelők ágazatban tartása, valamint a fenntartható vállalkozásfejlesztés előmozdítása a vidéki térségekben

Az egyes R indikátorok mérföldkö értékét, illetve a kapcsolódó beavatkozások hozzájárulásának értékét (éves bontásban) a csatolt táblázat tartalmazza, így ezek minden részletre kiterjedő ismertetésétől a szövegben eltekintünk.

R.36^{PR} - Generációs megújulás: KAP-támogatás segítségével vállalkozást indító fiatal mezőgazdasági termelők száma, nemek szerinti bontással együtt

Az R.36 indikátorhoz két beavatkozás járul hozzá, amelyek mindegyike érintett az SO7 célkitűzés vonatkozásában. Az indikátor célértékének 80%-át a „DP03 *Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás*” beavatkozás biztosítja azzal, hogy 5500 újonnan belépő fiatal mezőgazdasági termelő jut általa kiegészítő jövedelemtámogatáshoz. Az „RD05 *Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával*” beavatkozás kisebb, de korántsem elhanyagolható súllyal jelenik meg: 2 695 fiatal gazda elérését tervezik. Duplikációval is kell számolni, a fiatal gazdák egy része mindkét beavatkozásnak kedvezményezettje lesz; ennek kiszűrésével a tervek szerint az indikátor két év alatt, 2025-re eléri a 6 800 fős célértékének több, mint felét, majd további 3 év alatt teljesíti a 100%-át.

·A 2020. évi Agrárcenzus előzetes adatai szerint a gazdálkodók kétharmada nyugdíjkorhatár (65 év) feletti, míg a 40 év alatti üzemvezetők aránya 10 százalékra tehető (KSH, 2021)[1], ezért szükséges a mezőgazdasági és erdőgazdálkodási vállalkozások indításának ösztönzése a fiatalok körében, ezáltal a gazdálkodók átlagéletkorának csökkentése (7.1.1.). E szükséglet kezelését mindkét beavatkozás megcélozza, így az időszak végére a 6800 fiatal (40 év alatti) gazdálkodó érdemben csökkenti majd az átlagéletkort.

·A 2020-as Agrárcenzus előzetes adatai alapján a fiatal gazdálkodók körében alacsonyabb a földtulajdon aránya, ők nagyobb arányban bérelnék földterületet, mint a 40 év felettek. A generációváltás kérdéskörében indított 2019-es AKI kérdőíves felmérés szerint a megkérdezett gazdálkodók a generációváltás hátráltató tényezői közül az átadás-átvétel adminisztrációs terhei után a második legjelentősebb gátló tényezőnek a bővítéshez szükséges bérelhető vagy megvásárolható termőföld hiányát ítélték[2]. Ezért szükséges a fiatal gazdák földhöz jutásának könnyítése (7.1.3.); a „RD05 *Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával*” beavatkozás 2 695 fiatal mezőgazdasági termelő esetében járul hozzá e nehézség kezeléséhez.

·Az induló vállalkozások esetében legtöbbször a tőke- és fedezethiány, valamint a gazdálkodói múlt hiánya akadályozza a hitelfelvételt. Az árutermelő gazdálkodók körében 2019 őszén generációváltás témában lefolytatott kérdőíves felmérésben a válaszadók a fiatal mezőgazdasági termelők hitelhez jutását a generációváltást akadályozó tíz felsorolt tényező közül a negyedik legsúlyosabb problémának tartották[3]. Ezért szükséges a fiatal gazdák hitelhez jutásának könnyítése (7.1.4.). E szükséglet kezelését a „DP03 *Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás*” beavatkozás célozza, így 5500 fiatal gazdálkodó esetében javulnak a hitelhez jutási feltételek.

R.39 - A vidéki gazdaság fejlesztése: A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biogazdaságok száma

Az R.39 indikátor célértékéhez 11 beavatkozás járul hozzá, amelyek közül az indikátor célérték közel 60%-át adó 5 beavatkozás kezel az SO7 célkitűzéshez tartozó két főszükségletet.

A „7.1. *Fiatalok gazdálkodói tevékenység indításának megkönnyítése*” főszükséglet 5 alszükségletéből 4 esetben is előrelépést céloz meg 602 gazdaság elérésével, komplex szemléletével az „RD06 *Generációs megújulás gazdaságátvevő támogatásával*” beavatkozás.

·Az (R.36 eredményindikátornál már bemutatott) átlagéletkor csökkentést szorgalmazó „mezőgazdasági és erdőgazdálkodási vállalkozások indításának ösztönzése a fiatalok körében” (7.1.1.), ill. a „fiatal gazdák földhöz jutásának könnyítése” (7.1.3.) szükségletek esetében is előrelépést jelent a beavatkozásban való részvétel.

·A 192 nemzedékváltásban érdekelt, többségében fiatal gazdálkodót megkérdező kérdőíves felmérés eredményei szerint az érintettek számára a legfőbb nehézséget a gazdaságok átruházásához kapcsolódó adminisztratív feladatok jelentik (hatósági engedélyek módosítása, eszközök átírása, pályázatok, támogatások átadása-átvállalása)[4]. Ezért szükséges az agrár-vállalkozások generációk közötti átadás-átvétele adminisztratív terheinek és költségeinek csökkentése (7.1.5.).

·Szakértők és kutatások felhívják a figyelmet arra, hogy a gazdaságátadási folyamatot akadályozzák a generációk közötti szemléletbeli különbségek, valamint a tapasztalatátadás alapját jelentő együttműködések alacsony szintje az idős és a gazdaságot átvenni kész fiatal nemzedékek között[5]. Ezért szükséges a generációk közötti együttműködések támogatása. (7.1.2.) E szükséglet kezeléséhez az „RD07

Generációs megújulás, gazdaságátadási együttműködés” beavatkozás is hozzájárul, így 456 gazda kaphat segítséget a generációk közötti együttműködésben.

A „7.3. Vállalkozások indításának ösztönzése vidéki területeken” főszükséglet kezeléséhez az R.39 indikátorhoz tartozó beavatkozások – a kihívás komplexitásának megfelelően – a következők szerint járulnak hozzá:

·A gazdaságszerkezeti összeírások (FSS) adatai szerint az egyéb, nem mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdaságok száma Magyarországon a statisztikai adatokkal vizsgálható időszakban (2013 és 2016 között) kevesebb mint felére (44 375-ről 19 743-ra) csökkent. A vidékfejlesztési programban a nem mezőgazdasági tevékenységek beindítására és fejlesztésére irányuló felhívásra jelentős volt az érdeklődés, ami azt mutatja, hogy a diverzifikációs tevékenységek indítására, fejlesztésére nyitottak a gazdálkodók[6]. A 2014-2020-as ciklusban továbbra is szükséges az on-farm/off-farm diverzifikáció segítése, több lábon álló vidéki vállalkozások kialakítása céljából. (7.3.2.) E szükséglet kezelését több beavatkozás, tervezetten több mint 1000 gazda elérésével valósítja meg: „RD09b Díszkertészeti ágazat kisvállalkozásainak támogatása fajlagos költsége”; „RD11 Mezőgazdasági termelők tevékenységének diverzifikációja”.

R.09^{PR} - Gazdaságok korszerűsítése: A szerkezetátalakításra és korszerűsítésre – többek között az erőforrás-hatékonyság javítása érdekében – nyújtott beruházástámogatásban részesülő mezőgazdasági termelők aránya

Az indikátor teljes értékének alátámasztása lásd SO2.

[1] 7. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 2. fejezet

[2] 7. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 8. fejezet

[3] 7. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 9. fejezet

[4] 7. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 6. fejezet

[5] 7. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 6. fejezet

[6] 7. specifikus célkitűzés helyzetelemzése (2021.06.30.), 6. fejezet

2.1.SO7.9 A pénzügyi támogatás indokolása

Az SO céljaira a teljes terv mintegy 2%-át kívánjuk fordítani, a 95. cikkben említett kötelezettségünknek ezzel eleget teszünk. A beavatkozások közül legfontosabb a fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatása, de fontos szerepet kapnak az életkori korlátot túli induló mezőgazdasági vállalkozók támogatása, a gazdaságátadás támogatása, illetve az induló nem mezőgazdasági vállalkozások támogatása is. Mint a stratégiai terv egészében, itt is elsősorban a mezőgazdasághoz és erdészethez kötődő célokat támogatjuk, az egyéb induló vállalkozások támogatását tekintve az operatív programok forrásaira támaszkodunk.

A Magyarországnak szóló bizottsági ajánlások egyike szerint fontos „a mezőgazdasági ágazat vonzóbbá tétele az újonnan érkezők számára”, a specifikus célhoz tartozó forrásokkal ennek az ajánlásnak kívánunk megfelelni.

2.1.SO8 A foglalkoztatásnak, a növekedésnek, a nemek közötti egyenlőségnek – és többek között a nők mezőgazdasági tevékenységekben való részvételének –, a társadalmi befogadásnak és a helyi fejlesztésnek az előmozdítása a vidéki térségekben, a körforgásos biogazdaságot és a fenntartható erdészeti is beleértve

2.1.SO8.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.SO8.1.1 Erősségek

- E.1. Foglalkoztatási ráta növekedése a jellemzően vidéki térségekben mind a 15–64, mind a 20–64 éves korosztályokban
- E.2. Foglalkoztatási létszám növekedése a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban
- E.3. LEADER és más helyi együttműködési jó gyakorlatok, a helyi akciócsoportok helyismerete, fejlesztéspolitikai és program végrehajtási tapasztalata és kapcsolatrendszere
- E.4. Erdősített, illetve faültetvényekkel hasznosított terület folyamatos növekedése, növekvő élőfa-készlet
- E.5. Fakészletek – bár jelentős eltérésekkel – az ország egész területén a települések közelében racionális szállítási távolságon belül hozzáférhetők
- E.6. Vidéki térségekben jellemzően alacsony tőkeerővel és kockázattűrő képességgel rendelkező mikrovállalkozások és civil szervezetek számára adekvát, kis léptékű, a helyi szükségletekre szabott LEADER forrás rendelkezésre állása
- E.7. Helyi fejlesztések egymásra épülésének fokozódása és a LEADER HACS-ok humán kapacitásának jobb kihasználása az EMVA alapszolgáltatásokra és KAP-on kívüli vidékfejlesztési források kezelésére
- E.8. Az erdészeti szaporítóanyag-termelés képes kielégíteni a hazai klimatikus előrejelzéseknek is megfelelő szükségleteket

2.1.SO8.1.2 Gyengeségek

- Gy.1. Nők foglalkoztatási rátája jelentősen elmarad a férfiakétól [SO8/1.1.]
- Gy.2. Jövedelmek növekedése ellenére továbbra is jelentős különbségek fennállása a jövedelem eloszlásban (legalacsonyabb és legmagasabb jövedelműek között, valamint településtípusok között) [SO8/4.2.]
- Gy.3. Növekvő, de továbbra is alacsony munkatermelékenység
- Gy.4. Népeségfogyás, különösen a vidéki térségekben [SO8/1.3.]
- Gy.5. Munkavállalási célú elvándorlás [SO8/1.2.]
- Gy.6. Erdei haszonvételi lehetőségek közül a tűzifa túlsúlyából fakadó erős piaci kitettség [SO8/6.1.]
- Gy.7. Az erdészeti szaporítóanyag-előállításban és az erdőgazdálkodásban vállalkozás szintű hatékonysági hiányosságok [SO8/6.1.] SO8/6.2]
- Gy.8. Magasabb értékű faválasztékok, illetve az erdőgazdálkodók körében a hozzáadott értékre törekvős fejletlensége [SO6/3.3.] [SO8/6.1.]
- Gy.9. Mérsékelt konvergencia ellenére továbbra is jelentős regionális különbségek [SO8/3.1][[SO8/3.2]
- Gy.10. Szálláshelykapacitások csökkenése a vidéki térségekben
- Gy.11. A vidéki közlekedési és az egyéb lakossági szolgáltatások minőségének javításához szükséges infrastruktúra fejlettségének területi különbségei [SO8/3.1.] [SO8/3.2]
- Gy.12. Csatornázottság alacsony aránya a községekben
- Gy.13. Aprófalvak általános ellátatlansága gyermekvédelmi, egészségügyi és oktatási szolgáltatásokkal [SO8/4.1.]
- Gy.14. Kiegészítő turisztikai lehetőségek korlátai kistermelők részére [SO8/1.5.]
- Gy.15. LEADER források korlátossága, illetve a kisléptékű források felhasználásának a léptékhez képest magas adminisztratív terhei [SO8/2.3.]
- Gy.16. A magán-erdőgazdálkodás terén elaprózott gazdálkodási, illetve kivitelező szolgáltatói viszonyok [SO8/1.5.] SO8/6.1.

- Gy.17. Biomassza-alapú gazdaság alapanyag termelésének elsődleges felhasználása fejletlen [SO8/5.1.]
- Gy.18. Tartósan inaktív aktív korúak reintegrációját elősegítő, programokon átívelő komplex megoldások hiánya [SO8/1.4.]
- Gy.19. A veszélyeztetett társadalmi csoportok (romák, munkanélküliek, alacsony iskolai végzettségűek) szegénységnek, illetve társadalmi kirekesztettségnek való kitettsége továbbra is magas

2.1.SO8.1.3 Lehetőségek

- L.1. Vállalkozások munkatermelékenységet javító fejlesztése
- L.2. Biomassza-alapú gazdaság hozzájárulása az energiahatékonysági és a klímavédelmi célok eléréséhez
- L.3. Biomassza-alapú gazdaság értékláncainak fejlesztése az alapanyag-termelés vegyipari és biotechnológia célú feldolgozással történő kiegészítésével
- L.4. Biomassza-alapú gazdaság munkahelyteremtési képessége a hátrányos helyzetű térségekben [SO8/5.1.]
- L.5. Erdőgazdálkodás közjóléti szolgáltatásainak fenntartása
- L.6. Az erdőgazdálkodás változatosabb bekapcsolása a lokális biogazdaságba, az „energia-közösségekben” a BAT technológiák alkalmazásával új funkciók és bevételi források megtalálása
- L.7. Belföldi turizmus, azon belül is az agro- és ökoturizmus iránti érdeklődés növekedése
- L.8. Komplex, több alaptól gazdálkodó vidékfejlesztési programok indítása
- L.9. Vidék-város együttműködésének megerősítése
- L.10. IKT lehetőségek széles körű elérhetőségének növekedése
- L.11. Erdőgazdálkodó és erdészeti kivitelező szolgáltató vállalkozások hatékonyságának növelése
- L.12. REL típusú együttműködések terjedése
- L.13. Tudatos ágazati munkaerőutánpótlás a potenciális belépő tanulók gyakorlati képzésének megszervezésével
- L.14. KAP ST-n kívüli, vidékfejlesztési célú vagy azt kiegészítő hazai és EU-s programok, stratégiák, szinergia a programok között összetett problémák (pl. szegénység) kezelése terén [SO8/4.2]
- L.15. Potenciális munkaerő-tartalék munkaerőpiaci integrációja
- L.16. Helyhez kötött, széles sávú internet lefedettség növekedése az internettel rendelkező háztartások között
- L.17. Közlekedési infrastruktúra egyes elemeinek javulása (pl. növekvő autópályahossz)
- L.18. Bővülő bölcsődei, óvodai férőhelykapacitás

2.1.SO8.1.4 Fenyegetések

- F.1. Gazdaságilag aktív korú népesség számának további csökkenése [SO8/1.3.]
- F.2. A népesség előregedő korszerkezete veszélyezteti a fogyasztásból adódó gazdasági növekedés további bővülését [SO8/1.3.]
- F.3. Foglalkoztatás további bővítésének kimerülő tartalékai [SO8/1.4.]
- F.4. Az erdőgazdálkodási kitermelésben a tűzifa magas aránya fenntartja az ágazat sérülékenységét [SO6/3.3.] [SO8/6.1.] [SO8/6.2.]
- F.5. Helyi alapszintű egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés romlása (pl. betöltetlen háziiorvosi és védőnői körzetek számának növekedése) [SO8/4.1.]
- F.6. A fát helyettesítő termékek elterjedésének hazai és nemzetközi térnyerése [SO4/5.1.]
- F.7. Biomassza-alapú gazdasági stratégia és cselekvési terv hiánya [SO8/5.1.]
- F.8. Biomassza alapú energiatermelés kibocsátási határértékeinek, illetve a teljes életciklus GHG-mérleg számításának fokozottabb előtérbe kerülése [SO8/5.1.]
- F.9. Elaprózott gazdálkodási viszonyok és a munkaerőhiány tartós fennmaradása az erdőgazdálkodás esetében [SO8/1.2.] [SO8/1.5.]
- F.10. Megújuló energiafelhasználás céljából létesített energiaültetvények túlzott térnyerése, ezáltal inváziós fajok terjedésének elősegítése [SO8/6.1.] [SO8/6.2.]
- F.11. Roma-felzárkóztatási programok eredményei nem eléggé kézzelfoghatóak [SO8/4.2.]

F.12. LEADER HACS-ok egy részénél rendelkezésre álló humán erőforrás további erodálódása
[SO8/2.1.] [SO8/2.2.]

2.1.SO8.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.SO8.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben
8.1.1	Vidéken élő nők foglalkoztatási rátájának növelése	1	Részben
8.1.2	Vidéki mikrovállalkozások jövedelmezőségének javítása	1	Részben
8.1.5	Kisgazdaságok jövedelmezőségének javítása	2	Igen
8.1.6	Biomassza alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozása, megújuló energia hasznosítás	1	Részben
8.1.7	Fosszilis eredetű ipari alapanyagok kiváltása zöld forrásból származó helyettesítővel	1	Igen
8.2.1	Emberi erőforrás a fejlesztéspolitikai programok végrehajtására	2	Részben
8.2.2	Helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztések	1	Részben
8.2.3	A helyi fejlesztési programok összhangjának megteremtése, térségi együttműködések	1	Részben
8.3.1	Vidéki közlekedési infrastruktúra regionális különbségeinek csökkentése	3	Részben
8.3.2	Életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális háttérének fejlesztése	3	Részben
8.4.1	Aprófalvak ellátása gyermekvédelmi, egészségügyi és oktatási szolgáltatásokkal	3	Részben
8.4.2	Roma felzárkóztatási programok ösztönzése, szegregáció csökkentése	3	Részben
8.6.1	Erdei haszonvételek körének és hozzáadott értékének növelése, jövedelmezőség javítása	3	Igen
8.6.2	Erdőállományok növelését és klímaadaptációját biztosító erdészeti szaporítóanyag-előállítás	2	Igen

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.SO8.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
DPdecoupled	CIS-YF(30) - A fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás	DP03_B01_YFS_16 - Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás	O.6. A fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatásban részesülő hektárok száma
Sectoral - Bor	DISTIL(58(1)(g)) - A borkészítés melléktermékeinek az 1308/2013/EU rendelet VIII. melléklete II. részének D.	SC08_E07_WID_58 - Borászati melléktermékek lepárlása	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban

	szakaszában megszabott korlátozásoknak megfelelően elvégzett lejárása		
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD36_F03_GEN_70 - Erdő-genetikai többéves kötelezettségvállalások	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD39_F06_AFM_70 - Erdőtelepítési beruházások ápolása és jövedelempótló támogatása	O.16. Az erdőtelepítésre és agrárerdészetre vonatkozó fenntartási kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD04a_E02_FON_73 - Mezőgazdasági termékek értéknövelése	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD09a_B05_SML_73 - Mezőgazdasági kisüzemek fenntartható fejlesztése	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD09b_R14_OGR_73 - Díszkertészeti ágazat kisvállalkozásainak támogatása	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD11_B07_DVF_73 - Mezőgazdasági termelők tevékenységének diverzifikációja	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD40_F07_INP_73 - Versenyképes erdőgazdálkodást szolgáló beruházások (for-profit)	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD42_R01_RAN_73 - Vidéki infrastruktúra fejlesztés tanyákon	O.22. A támogatásban részesülő, infrastrukturális beruházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD43_R02_LOC_73 - Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepeleéseken	O.22. A támogatásban részesülő, infrastrukturális beruházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INSTAL(75) - Fiatal mezőgazdasági termelők és új mezőgazdasági termelők, valamint a vidéki induló vállalkozások tevékenységének megkezdése	RD05_B01_YFS_75 - Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával	O.25. Tevékenységkezdési támogatásban részesülő fiatal mezőgazdasági termelők száma
RD	INSTAL(75) - Fiatal mezőgazdasági termelők és új mezőgazdasági termelők, valamint a vidéki induló vállalkozások tevékenységének megkezdése	RD08_B04_BIS_75 - Generációs megújulás induló vidéki és fiatal erdőgazdálkodó vállalkozók támogatásával	O.27. Vállalkozásindításhoz nyújtott támogatásban részesülő vidéki vállalkozások száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD07_B03_YFO_77 - Generációs megújulás, gazdaságátadási együttműködés	O.30. A generációs megújulásra irányuló támogatott műveletek és egységek száma (kivéve a tevékenységkezdési támogatást)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD15_W04_COP_77 - Vízfelhasználás hatékonyságát javító fenntartható vízgazdálkodási közösségek támogatása	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD50_R10_SEC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy

		a társadalmi vállalkozások fejlesztéséért	egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD51_R11_TUC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD52_R12_BIC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD56_D03_SVC_77 - Vidékfejlesztési együttműködések a kistelepülések digitális átállásának támogatásért (okos falu)	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása	O.31. A támogatott helyi fejlesztési stratégiák (LEADER) vagy előkészítő intézkedések száma

Áttekintés

1. Főszükséglet: A munkavállalási célú elvándorlás csökkentése a vidéki vállalkozások számának és jövedelmezőségének növelésével, a vidéken élők jövedelem eloszlásának és életszínvonalának javításával, a területi különbségek csökkentésével

8.1.1 Vidéken élő nők foglalkoztatási rátájának növelése

A GYELV elemzés gyengességként említi, hogy a nők foglalkoztatási környezete (Gy.1.) továbbra is jelentősen rosszabb a férfiakénál, különösképpen a vidéki térségekben. A kedvező trendek ellenére továbbra is jelentős különbségek vannak a jövedelem eloszlásban (legalacsonyabb és legmagasabb jövedelműek között, valamint településtípusok között (Gy.2.). További gyengesség, hogy a vidéki térségeket különösen sújtja a népességfogyás (GY.4.), és a munkavállalási célú elvándorlás (GY.5.). Lehetőségként a vállalkozások munkatermelékenységének javítását célzó fejlesztéseket (L.1.), valamint a tartósan inaktív munkaerő-piac reintegrációját célzó fejlesztéseket (L.16.) említi a GYELV.

Tervezett beavatkozások:

RD11_B07_DVF_73 – Mezőgazdasági tevékenység diverzifikációja

RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

RD04a_E02_FON_73 - Mezőgazdasági termékek értéknövelése

RD43_R02_LOC_73 - Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken

8.1.2 Vidéki mikrovállalkozások jövedelmezőségének javítása

A turisztika, a generációváltást támogató beavatkozások, illetve a diverzifikáció és az ÉLIP kiemelt jelentőségű lehet a vidéki kisebb vállalkozások jövedelmezőségének javításában. A 2014-2020-as időszakban a LEADER helyi fejlesztési stratégiák (a továbbiakban HFS) keretéből jelentős számú támogatási kérelem szolgálta a nem mezőgazdasági és élelmiszeripari vidéki mikrovállalkozások fejlesztését. Mivel a HFS-ek a helyi szükségletre alapoznak, amennyiben a rendelkezésre álló forrás és feltételek lehetővé teszik, továbbra is várható a LEADER hozzájárulása e szükséglet kielégítéséhez. Továbbá, a GINOP Plusz-1.2.2-22 pályázati felhívás jelentős mértékben hozzájárulhat e szükséglet kielégítéséhez a szabad vállalkozói zónákba eső, vagy azon kívüli, 5000 főt meg nem haladó települések mikrovállalkozói számára nyújtott támogatási lehetőséggel. A LEADER HFS-ben ezt figyelembe véve, a programok közötti szinergiát helyi szinten kialakítva kell meghatározni a gazdaságfejlesztést szolgáló beavatkozásokat.

Tervezett beavatkozások:

·RD51_R11_TUC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért

·RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

DP03_B01_YFS_16 Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás

RD05_B01_YFS_75 Generációs megújulás fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatásával

RD08_B04_BIS_75 – Generációs megújulás induló vidéki és fiatal erdőgazdálkodó vállalkozók támogatásával

RD11_B07_DVF_73 – Mezőgazdasági tevékenység diverzifikációja

RD04a_E02_FON_73 - Mezőgazdasági termékek értéknövelése

RD43_R02_LOC_73 - Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken (lakosság szám arányosan - össz várható: 2.000.000 fő)

RD50_R10_SEC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a társadalmi vállalkozások fejlesztéséért

8.1.5 Kisgazdaságok jövedelmezőségének javítása

A kisgazdaságok jövedelmezőségének javítása alapvető fontosságú a mezőgazdaságból élő vidéki lakosság számára. Ezzel kapcsolatban a GYELV elemzés rámutatott, hogy továbbra is fennállnak akadályok a kisgazdaságok kiegészítő turisztikai fejlesztései előtt (Gy.14.). A biomassza-alapú gazdaságba való becsatlakozás további lehetőségeket biztosítana a kisgazdaságok jövedelmezőségének javítására (L4.). A LEADER kezdeményezés kapcsán megállapításra került a VP tematikus értékelésében, hogy a HFS-ek keretéből jelentős számú támogatási kérelem szolgált kisléptékű mezőgazdasági vagy élelmiszerfeldolgozó tevékenység fejlesztését. Tekintettel arra, hogy a HFS-ek a helyi szükségletre alapoznak, amennyiben a rendelkezésre álló forrás és feltételek lehetővé teszik, továbbra is várható a LEADER hozzájárulása e szükséglet kielégítéséhez.

Tervezett beavatkozások:

DP03_B01_YFS_16 – Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás

RD04a_E02_FON_73 Mezőgazdasági termékek értéknövelése

RD07_B03_YFO_77 Generációs megújulás, gazdaságátadási együttműködés

RD09a_B05_SML_73 Mezőgazdasági kisüzemek fenntartható fejlesztése

RD09b_R14_OGR_73 Díszkertészeti ágazat kisvállalkozásainak támogatása

RD11_B07_DVF_73 - Mezőgazdasági tevékenység diverzifikációjának támogatása

RD51_R11_TUC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért

RD52_R12_BIC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért

8.1.6 Biomassza alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozása, megújuló energia hasznosítás

A helyi és közösségi szervezésben megvalósuló, a körkörös gazdaság keretein belül megoldott mezőgazdasági és feldolgozóipari köztes termékek, melléktermékek, hulladékok és a szennyvíz kezelése a vidéki térségek fenntarthatóságának fontos építőköve lehet. A fenti szükségletet a GYELV elemzés GY.17. gyengesége alapozza meg, miszerint fejletlen a biomassza-alapú gazdaság alapanyag termelésének elsődleges felhasználása. Lehetőségként jelenik meg a biomassza-alapú gazdaság hozzájárulása az energiahatékonysági és a klímavédelmi célok eléréséhez (L.2), a biomassza-alapú gazdaság alapanyag termelésének vegyipar és biotechnológia célú feldolgozása (L.3.) és munkahelyteremtési képessége a hátrányos helyzetű térségekben (L.4.).

Tervezett beavatkozások:

SC08_E07_WID_58 Borászati melléktermékek lepárlása

·RD42_R01_RAN_73 - Vidéki infrastruktúra fejlesztés tanyákon

·RD43_R02_LOC_73 - Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken

·RD52_R12_BIC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért

·RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

RD01c_E01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek zöld beruházásainak támogatása

RD04b_E03_FOF_73 - Mezőgazdasági termékek értéknöveléséhez kapcsoló zöld beruházások támogatása

8.1.7 Fosszilis eredetű ipari alapanyagok kiváltása zöld forrásból származó helyettesítővel

A szükséglet az L3 lehetőség (Biomassza alapú gazdaság értékláncainak fejlesztése az alapanyag-termelés vegyipari és biotechnológiai célú feldolgozással történő kiegészítésével) kihasználását jeleníti meg.

Tervezett beavatkozások:

RD52_R12_BIC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért

RD01c_E01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek zöld beruházásainak támogatása

RD04b_E03_FOF_73 - Mezőgazdasági termékek értéknöveléséhez kapcsoló zöld beruházások támogatása

2. Főszükséglet: Helyi együttműködések támogatása a vidéki területeken

8.2.1 Emberi erőforrás a fejlesztéspolitikai programok végrehajtására

A GYELV elemzés erősségként említi az ország vidéki térségeit lefedő LEADER helyi akciócsoportok (a továbbiakban HACS) hálózatát, amely helyi ismerettel, kapcsolatrendszerrel, fejlesztéspolitikai és programvégrehajtói tapasztalattal rendelkező helyi erőforrást biztosít a helyi fejlesztésekhez (E8). Ugyanakkor veszélyként említi ezen erőforrás további erodálódását (F.12.). A fent említett humán erőforrás megtartását elsősorban a LEADER beavatkozás működésre és animációra fordítható forrása biztosíthatja.

Tervezett beavatkozások:

·RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

8.2.2 Helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztések

A GYELV elemzés megállapította, hogy infrastruktúra és szolgáltatás kapcsán továbbra is jelentős az elmaradás a vidéki térségek településein (Gy.11.) (Gy.13.) (F.5.). Az előző programban megkezdett fejlesztések folytatása és bővítése szükséges, a vidéki terek életminőségének javítása érdekében (L.8) (L.9) (L.15). A GYELV elemzésben erősségként szerepel, hogy a LEADER a vidéki térségekben jellemzően alacsony tőkeerővel és kockázattűrő képességgel rendelkező mikrovállalkozások és civil szervezetek számára adekvát, kis léptékű, a helyi szükségletekre szabott fejlesztési forrást biztosít (E11). Az elemzés gyengeségként említi a LEADER források korlátosságát, illetve a kisleptékű források felhasználásának a léptékhez képest magas adminisztratív terheit (GY15). A helyi/térségi igényekhez igazodó fejlesztések megvalósulásához elsősorban a LEADER és az együttműködést szolgáló beavatkozások járulhatnak hozzá.

Tervezett beavatkozások:

·RD15_W04_COP_77 - Vízfelhasználás hatékonyságát javító fenntartható vízgazdálkodási közösségek támogatása

·RD43_R02_LOC_73 - Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken

·RD50_R10_SEC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a társadalmi vállalkozások fejlesztéséért

·RD51_R11_TUC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért

·RD52_R12_BIC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért

·RD56_D03_SVC_77 - Vidékfejlesztési együttműködések a kistelepülések digitális átállásának támogatásért (okos falu)

·RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

8.2.3 A helyi fejlesztési programok összhangjának megteremtése, térségi együttműködések

A GYELV elemzés lehetőségei között szerepel a helyi fejlesztések egymásra épülésének erősítése és a LEADER HACS-ok humán kapacitásának jobb kihasználása az EMVA alapszolgáltatásokra és KAP-on kívüli vidékfejlesztési források kezelésére (L15). E lehetőség kiaknázásával kapcsolatosan merült föl az a szükséglet, hogy a LEADER helyi szinten erősítse a fejlesztési programok közötti szinergiát és a térségi együttműködések. A 2020-as LEADER értékelés tanulsága szerint a HACS-ok több mint fele részt vett

más OP-kból finanszírozott projektek megvalósításában. Ennek a tevékenységnek az általános gyakorlattá válásához hatékony eszköz lehet a HACCS-ok számára más OP-kból dedikált források és az ezek hatékony felhasználásához szükséges kapacitásfejlesztés biztosítása.

Tervezett beavatkozások:

·RD57_R15_LDR_77 – LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

RD56_D03_SVC_77 - Vidékfejlesztési együttműködések a kistelepülések digitális átállásának támogatásért (okos falu)

3. Főszükséglet: Helyi infrastruktúra és szolgáltatások színvonalának javítása

8.3.1 Vidéki közlekedési infrastruktúra regionális különbségeinek csökkentése

A GYELV elemzés megállapította, hogy a közlekedési infrastruktúra és szolgáltatások nem megfelelő minőségűek a vidéki térségekben (GY.11.) (GY.12.). Ennek javítása túlmutat a KAP Stratégiai Terv eszközrendszerén, de egyéb fejlesztési programokkal történő közös tervezéssel a szükséglet kezelhető (L.14.). Erre lehet példa a Magyar Falu Program *Falusi útalap* komponense.

Tervezett beavatkozások felülvizsgálata:

·RD43_R02_LOC_73 - Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken

·RD56_D03_SVC_77 - Vidékfejlesztési együttműködések a kistelepülések digitális átállásának támogatásért (okos falu)

8.3.2 Életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális hátterének fejlesztése

A GYELV elemzés rámutatott, hogy a helyi lakossági szolgáltatások színvonala az életminőség fontos meghatározója, ezáltal pedig a vidék népesség megtartó erejének fontos összetevője. Az elemzés alapján számos ponton jelentkeznek még hátrányok a vidéki térségekben, azokon belül is elsősorban a falvakban (GY.11.) (GY.12.) (GY.13.) (F5.). A korábbi évek tapasztalatai alapján a helyi gazdaság fejlesztése mellett a LEADER HFS-ek további fontos célja a vidéki élettér fejlesztése a szolgáltatások és az azokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztésével; és a helyi kötődés és közösségi kapcsolatok erősítése a közösségeket aktivizáló programokkal és az ahhoz szükséges környezet fejlesztésével. Az Európai Unió vidéki térségeinek hosszú távú jövőképevel összhangban a fenti célok elérése érdekében ösztönözni szükséges a társadalmi innovációt és a digitális eszközök adta lehetőségek kihasználását. A szükséglet kezeléséhez szükséges eszköztár ugyan meghaladja a KAP Stratégiai Terv lehetőségeit, ezért javasolt egyéb programokkal közös tervezés lehetőségének megteremtése (L.15.). A szükséglet kezelésének kielégítésében például az 5000 fő alatti települések vonatkozásában jelentős szerepet játszanak a nemzeti finanszírozású Magyar Falu Program évről évre meghirdetett felhívásai.

Tervezett beavatkozások felülvizsgálata:

RD43_R02_LOC_73 – Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken

RD57_R15_LDR_77 - LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

RD56_D03_SVC_77 - Vidékfejlesztési együttműködések a kistelepülések digitális átállásának támogatásért (okos falu)

4. Főszükséglet: Társadalmi befogadás és felzárkóztatás elősegítése a vidéki területeken

8.4.1 Aprófalvak ellátása gyermekvédelmi, egészségügyi és oktatási szolgáltatásokkal

A vidéki élettér vonzerejét jelentős mértékben csökkenti az aprófalvak általános ellátatlansága gyermekvédelmi, egészségügyi és oktatási szolgáltatásokkal (GY.13.). A szükséglet enyhítéséhez szükség lenne a tartósan inaktív aktív korúak reintegrációját elősegítő programokon átívelő komplex megoldásokra (GY.18.). A szükséglet kezelése azonban túlmutat a KAP Stratégiai Terv eszközrendszerén, ezért elsősorban egyéb programok lehetőségeire kell felhívni a figyelmet (L.15.). E szükségletre elsősorban a Terület és Településfejlesztési Operatív Program Plusz és a Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) tervezete tartalmaz fejlesztési forrásokat. A szükséglet kielégítésében

az 5000 fő alatti települések vonatkozásában jelentős szerepet játszanak a nemzeti finanszírozású Magyar Falu Program évről évre meghirdetett felhívásai.

Tervezett beavatkozások:

RD43_R02_LOC_73 - Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken

RD56_D03_SVC_77 Vidékfejlesztési együttműködések a kistelepülések digitális átállásának támogatásért (okos falu)

8.4.2 Roma felzárkóztatási programok ösztönzése, szegregáció csökkentése

A roma népesség helyzetének javítás a leszakadó települések helyzete javításának egyik legfontosabb eszköze. A GYELV elemzés ugyanakkor kitért arra, hogy a roma felzárkóztatási programok továbbra sem érnek el kézzelfogható eredményeket, ami fenntartja a vidéki roma népesség halmozottan hátrányos helyzetét (Gy.18.) (F.11.). Ugyan a probléma kezelése túlmutat a KAP Stratégiai Terv eszközzrendszerén, az elemzés felhívta a figyelmet arra, hogy a vidéki térségeket érintő fejlesztési programok együttesen nagyobb eséllyel tudnak eredményeket elérni a roma felzárkóztatás területén (L.15.). E szükségletre például az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz tartalmaz fejlesztési forrásokat.

Tervezett beavatkozások:

RD43_R02_LOC_73 – Vidéki infrastrukturális fejlesztés kistelepüléseken

·RD50_R10_SEC_77 - Vidékfejlesztési együttműködés a társadalmi vállalkozások fejlesztéséért

·RD57_R15_LDR_77 – LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

RD04a_E02_FON_73 Mezőgazdasági termékek értéknövelése

6 Főszükséglet: Fenntartható erdőgazdálkodás támogatása

8.6.1 Erdei haszonvételek körének és hozzáadott értékének növelése, jövedelmezőség javítása

A szükséglet beillesztését indokolják azok a gyengeségek és veszélyek, amelyeket az erdőgazdálkodás kapcsán azonosított a helyzetfeltáró tanulmány és a GYELV elemzés. Ezek az erdei haszonvételi lehetőségek közül a tűzifa túlsúlyából fakadó erős piaci kitérttség (Gy.6.) (F.4.), a magasabb értékű faválasztékok, illetve az erdőgazdálkodók körében a hozzáadott értékre törekvés fejletlensége (Gy.8.), a magán-erdőgazdálkodás terén elaprózott gazdálkodási, illetve kivitelező szolgáltatói viszonyok (Gy.16.), valamint a fát helyettesítő termékek elterjedésének hazai és nemzetközi térnyerése (F.6.). A GYELV elemzés azt is megállapította, hogy az erdősített vagy faültetvénnel hasznosított területek növekedése folyamatos (E.9), valamint, hogy ezek a fakészletek az ország egész területén települések közelében racionális szállítási útvonalon belül helyezkedik el. Az erdei termékek hozzáadott értékének növelése a szektor több lábán állását biztosítja. Erre alapozva került meghatározásra az erdőgazdálkodás közjóléti szolgáltatásainak fenntartása (L.5.), az erdőgazdálkodás változatosabb bekapcsolása a lokális biomassza alapú gazdaságba (L.6.), valamint az erdőgazdálkodó és erdészeti kivitelező szolgáltató vállalkozások hatékonyságának növelése (L.11.), mint az ágazatot jellemző lehetőségek.

Tervezett beavatkozások:

RD39_F06_AFM_70 Erdőtelepítési beruházások ápolása és jövedelempótló támogatása

·RD40_F07_INP_73 - Versenyképes erdőgazdálkodást szolgáló beruházások (for-profit)

·RD57_R15_LDR_77 – LEADER stratégiák elkészítése és végrehajtása

8.6.2 Erdőállományok növelését és klímaadaptációját biztosító erdészeti szaporítóanyag-előállítás

A szükséglet felvételét indokolja, hogy a szaporítóanyag-előállítás az erdők klíma adaptációjának fontos eszköze. Az erdészeti szaporítóanyag-előállításban és az erdőgazdálkodásban hatékonysági hiányosságok figyelhetők meg, miközben a gyorsan romló éghajlati körülmények miatt sürgős intézkedésekre van szükség az ágazatban. Ennek elmaradása esetén az erdőgazdálkodásban tevékenykedő vállalkozások termelési hatékonysági mutatói tovább romlanának.

Tervezett beavatkozás:

RD36_F03_GEN_70 Erdő-genetikai többéves kötelezettségvállalások

A beavatkozási logika LEADER vonatkozású összegzése

A LEADER beavatkozás a helyi fejlesztési stratégiák támogatásán keresztül az SO8 vonatkozásában megállapított számos szükséglet kielégítéséhez hozzájárul. A GYELV elemzés erősségeként említi az ország vidéki térségeit lefedő LEADER hálózatot, amely helyi ismerettel, kapcsolattalrendszerrel, fejlesztéspolitikai és programvégrehajtói tapasztalattal rendelkező helyi erőforrást (E8) biztosít a helyi fejlesztésekhez. Ugyanakkor veszélyként említi ezen erőforrás további erodálódását (F.12.). E két megállapításra épül az a szükséglet, amely a fejlesztéspolitikai programok végrehajtásához szükséges helyi szintű emberi erőforrás szükségességét definiálja (8.2.1.). E szükséglet kielégítését szolgálja a LEADER beavatkozás működési és animációs keretéből finanszírozott helyi akciócsoportok hálózata, amely Magyarország vidéki térségeit várhatóan teljes mértékben lefedi.

A GYELV elemzésben erősségeként szerepel, hogy a LEADER a vidéki térségekben jellemzően alacsony tőkeerővel és kockázattűrő képességgel rendelkező mikroállalkozások és civil szervezetek számára adekvát, kisléptékű, a helyi szükségletekre szabott fejlesztési forrást biztosít (E11). Az elemzés gyengeségeként említi a LEADER források korlátosságát, illetve a kisléptékű források felhasználásának a léptékhez képest magas adminisztratív terheit (GY15). A fenti erősségre és gyengeségre épül az a szükséglet, amely a helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztéseket és az ehhez szükséges forrás szükségességét definiálja (8.2.2.). E szükséglet kielégítéséhez járul hozzá a LEADER helyi fejlesztési stratégiák megvalósítása.

A lehetőségek között szerepel a helyi fejlesztések egymásra épülésének erősítése és a LEADER HACS-ok humán kapacitásának jobb kihasználása az EMVA alapszolgáltatásokra és a KAP-on kívüli vidékfejlesztési források kezelésére (L15). E lehetőség kiaknázásával kapcsolatosan merült föl az a szükséglet, hogy a LEADER helyi szinten erősítse a fejlesztési programok közötti szinergiát és a térségi együttműködések (8.2.3.).

A LEADER beavatkozás **tematikus fókuszát** a KAP Stratégiai Terv orientációs jelleggel határozza meg. A helyi közösségek a helyi fejlesztési stratégiáik keretén belül tervezik meg az adott területre vonatkozó prioritást élvező területeket. Az Irányító Hatóság ösztönözheti bizonyos területek hangsúlyosabb szerepeltetését (pl. tudásátadással, kiegészítő források megteremtésével), illetve kereteket határozhat meg. A korábbi évek kialakult gyakorlata az volt, hogy a LEADER HACS-oknak a fejlesztési forrásaik legalább 50%-át gazdaságfejlesztésre kellett fordítaniuk. E gyakorlat folytatását támasztja alá a GYELV elemzés GY2 pontja és az erre épülő alábbi főszükséglet: *„A népességfogyás mérséklése és a munkavállalási célú elvándorlás csökkentése a vidéki vállalkozások számának és jövedelmezőségének növelésével, a vidéken élők életszínvonalának javításával, a területi különbségek csökkentésével”*. A gazdaságfejlesztési fókusz erősítésével a korábbi időszak tapasztalatai alapján a LEADER (a rendelkezésre álló forrás mértékével összhangban) hozzájárulhat az önfoglalkoztatáshoz és a munkahelyteremtéshez a vidéki térségekben. Ez a cél összhangban áll az Európai Unió vidéki térségei hosszú távú jövőképeinek sikeres, vagy virágzó vidéki térségekre vonatkozó céljával, a vállalkozások számára vonzó gazdasági tér kialakításával.

A GYELV elemzésben gyengeségeként szerepelnek a vidéki közlekedési és az egyéb lakossági szolgáltatások minőségének javításához szükséges infrastruktúra fejlettségének területi különbségei (GY11). Erre reagál a 8.3.2 szükséglet, amely az életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális háttérének fejlesztését teszi szükségessé. A korábbi évek tapasztalatai alapján a LEADER HFS-ek fontos célja a vidéki élettér fejlesztése a szolgáltatások és az azokhoz szükséges kisléptékű infrastruktúra fejlesztésével, valamint a helyi kötődés és a közösségi kapcsolatok erősítése a közösségeket aktivizáló programokkal és az ahhoz szükséges környezet fejlesztésével. Az Európai Unió vidéki térségeinek hosszú távú jövőképeivel összhangban a fenti célok elérése érdekében – elsősorban tudásátadással, jó gyakorlatok bemutatásával – ösztönözni szükséges a társadalmi innovációt és a digitális eszközök adta lehetőségek kihasználását.

2.1.SO8.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.SO8.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövéren szedve jelennek meg.]	Célérték
R.18^{CU} - Az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás Az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás	399 567 252,00 EUR
R.30^{PR} - A fenntartható erdőgazdálkodás támogatása Az erdővédelemnek és az ökoszisztéma-szolgáltatások irányításának támogatására tett kötelezettségvállalásokkal érintett erdőterületek aránya	6,54 %
R.37^{CU} - Növekedés és foglalkoztatás a vidéki térségekben A KAP-projektek keretében támogatott új munkahelyek	6 900,00
R.38^{CU} - LEADER-lefedettség A helyi fejlesztési stratégiák által érintett vidéki népesség aránya	99,96 %
R.39^{CU} - A vidéki gazdaság fejlesztése A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biogazdaságok száma	4 600,00
R.40^{CU} - A vidéki gazdaság intelligens átmenete A támogatott „Intelligens falvak” stratégiák száma	52,00
R.41^{CU PR} - Összeköttetés teremtése Európa vidéki térségei között A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához a KAP-támogatásnak köszönhetően jobb hozzáféréssel rendelkező vidéki lakosság aránya	28,36 %
R.42^{CU} - A társadalmi befogadás előmozdítása A társadalmi befogadást célzó, támogatásban részesülő projektekkal érintett személyek száma	12 521,00

A célok és a kapcsolódó mérföldkövek indoklása

SO8 - A foglalkoztatásnak, a növekedésnek, a nemek közötti egyenlőségnek – és többek között a nők mezőgazdasági tevékenységekben való részvételének –, a társadalmi befogadásnak és a helyi fejlesztésnek az előmozdítása a vidéki térségekben, a körforgásos biogazdaságot és a fenntartható erdészetet is beleértve

Az egyes R indikátorok mérföldkö értékeit, illetve a kapcsolódó beavatkozások hozzájárulásának értékét (éves bontásban) a csatolt táblázat tartalmazza, így ezek minden részletre kiterjedő ismertetésétől a szövegben eltekintünk.

R.18 - Az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás: Az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás

Az R.18 indikátor teljes értékének (448.423.415 EUR) 42,6%-áért felelősek azok a beavatkozások, amelyek az SO8 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekre reagálnak. E három beavatkozás felelős az R.18 indikátor felfutásának ivéért: 2025-ben ugrásszerű az indikátor értékének emelkedése, ezt követően 2026-ban és 2027-ben stabilan magas az éves hozzájárulás, majd 2028-ban éri el a kitűzött célértéket.

Az SO8-hoz kapcsolódó három beavatkozás közül az indikátor célértékének biztosításában kulcsszerepet játszik az RD40_F07_INP_73 - *Versenyképes erdőgazdálkodást szolgáló beruházások (for-profit)*

beavatkozás, amely önmagában az R.18-hoz kapcsolódó vállalat 40%-át biztosítja. Ez a beavatkozás a 8.6. főszükséglet: Fenntartható erdőgazdálkodás támogatásán belül mindkét alszükségletre, a 8.6.1. Erdei haszonvételek körének és hozzáadott értékének növelése, jövedelmezőség javítása szükségletre, illetve a 8.6.2. Erdőállományok növelését és klímaadaptációját biztosító erdészeti szaporítóanyag-előállítás szükségletre is reflektál. Összesen 800 projekt elindításával, 50%-os támogatási intenzitással biztosításával és átlagos projektméret növekedésével tervezi a beavatkozás. A 2.1.4 fejezetben részletesen kifejtett szükségletek kezelésére a korábbi időszakhoz képest bővül a támogatható tevékenységek köre, a projektméret növekedés és az arányosan ráfordított forrás emelése is indokolt volt.

Az R.18 indikátor 2,6%-át biztosítja a vidéki együttműködésre fókuszáló beavatkozás, az RD51_R11_TUC_77 - *Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért*, illetve az RD52_R12_BIC_77 - *Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért*. E két beavatkozás az SO8-hoz kapcsolódó 8.1 és 8.2 főszükségletek kezelésére tesz lépéseket összesen 42 projekt keretében, több alszükségletet is érintve, komplex hatású együttműködések támogatása által. Ez a komplex szemlélet a 2.1.4 fejezetben részletesen bemutatott szükségletek alapján indokolt: a vidéki térségek egymással szoros kölcsönhatásban álló kihívásai csak ilyen módon kezelhetőek hatékonyan. E két beavatkozás így a munkavállalási célú elvándorlás csökkentése érdekében tesz a vidéki mikrovállalkozások jövedelmezőségének javításáért (8.1.2), a kisgazdaságok jövedelmezőségének javításáért (8.1.5), a biomassza alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozásának, megújuló energia hasznosításának elősegítéséért (8.1.6). A vidéki területeinek helyi együttműködését a helyi/térségi igényekhez illeszthető, ezekre mérhető hatással bíró fejlesztések (8.2.2) által segíti ez a két beavatkozás úgy, hogy tekintettel van a helyi fejlesztési programok összhangjának megteremtésére is (8.2.3), és emberi erőforrást is biztosít a fejlesztéspolitikai programok végrehajtására (8.2.1). Összességében fontos hozzáadott érték lesz, hogy az életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális hátterének fejlesztése (8.3.2) is megvalósul.

R.30 - A fenntartható erdőgazdálkodás támogatása

A fenntartható erdőszethez kapcsolódó beavatkozások esetében az R.18 vagy R.30 indikátorhoz rendelhetőek hozzá. Az RD36_F03_GEN_70 - Erdő-genetikai többéves kötelezettségvállalások beavatkozás esetében az R.30 indikátor került kiválasztásra, fontosnak tartjuk a genetikai és a fenntarthatósági kapcsolódását is megerősíteni, hiszen a 8.6.2 Erdőállományok növelését és klímaadaptációját biztosító erdészeti szaporítóanyag-előállítás szükséglet is kiválasztásra került a beavatkozás esetében.

R.37 - Növekedés és munkahelyteremtés a vidéki térségekben: KAP-projektek keretében támogatott új munkahelyek

Az indikátor minden beavatkozása kapcsolódik az SO8 specifikus célkitűzéshez, így teljes mértékben támogatja a kapcsolódó szükségletek kezelését, a kitűzött célértékek elérését. Az R.37 indikátor átfogó célértéke 6.900 FTE, amelyet a tervezési időszak alatt folyamatosan, évről évre kiegyensúlyozottan növekvő értékkel kíván elérni.

A 6.900 FTE célértéket biztosító három beavatkozás közül kiemelt jelentőséggel bír a DP03_B01_YFS_16 - *Fiatal mezőgazdasági termelők részére nyújtott kiegészítő jövedelemtámogatás* beavatkozás, hiszen önmagában 5.500 FTE értéket biztosít, a demográfiai tartalékokat is figyelembe véve évi 1.100 új fiatal mezőgazdasági termelő bevonásával. A folyamatosan emelkedés eredményeként az R.37 a tervek szerint 2027-re eléri a kitűzött célértéket. A generációs megújulásért felelős két beavatkozás is hozzájárul ezen felül az indikátor által transzparenssé tett eredmények eléréséért: *a fiatal mezőgazdasági termelők induló támogatását biztosító RD05_B01_YFS_75, illetve az induló vidéki és fiatal erdőgazdálkodó vállalkozók támogatását lehetővé tevő RD08_B04_BIS_75*. Ez a két beavatkozás elsősorban 2024-ben és 2025-ben biztosít foglalkoztatási növekményt az indikátor számára, így a teljes célérték a folyamatos emelkedés mellett 2025-re 52%-os várható teljesüléssel tervezhető. Ez a három beavatkozás a munkavállalási célú elvándorlás csökkentése (8.1. főszükséglet) érdekében elsősorban a vidéki mikrovállalkozások jövedelmezőségének javítására koncentrálnak (8.1.2.), illetve a kisgazdaságok jövedelmezőségének javítását is segíti (8.1.5).

R.38 - LEADER-lefedettség: A helyi fejlesztési stratégiák által érintett vidéki népesség aránya

Az R.38 indikátor a Bizottsági előírás szerint kifejezetten a LEADER beavatkozáshoz kapcsolható. A teljes vidéki népesség számához (4.056.919 fő) viszonyítva a helyi fejlesztési stratégiával várhatóan érintett vidéki népesség (4.056.919 fő) aránya elérheti a 99.96 %-ot. A LEADER tehát közel teljes mértékben lefedi azt a vidéki térséget (10 ezer fő alatti népességgel bíró települések, illetve 10 ezer fő feletti lakossággal rendelkező tanyás települések külterületei), amelynek fejlesztésére hivatott. Ez az arány 2024-től folyamatos, hiszen a fejlesztések a tervezési időszak kezdetén egyszerre, minden térségben megkezdődnek.

A LEADER program által biztosított foglalkoztatás intenzíven hozzájárul majd a munkavállalási célú elvándorlás csökkentésén belül a nők foglalkoztatási környezetének fejlesztéséhez a vidéki térségekben, különösen a kisebb településeken (8.1.1), illetve javítja a mikrovállalkozások (8.1.2) jövedelmezőségének javítását, valamint érdemi előrehaladást mutat majd a biomassza alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozása, megújuló energia hasznosítása terén (8.1.6) is. A vidéki területeken megvalósuló helyi fejlesztéseket minden tekintetben támogatja: emberi erőforrást biztosít a fejlesztéspolitikai programok megvalósítására (8.2.1). A LEADER forrást biztosít majd természetesen az életminőséget javító helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális háttérének fejlesztésére (8.3.2), illetve a társadalmi befogadás és felzárkózás érdekében a szegregáció csökkentésére és roma felzárkóztatási programokra (8.4.2) is. A Fenntartható erdőgazdálkodás támogatása érdekében hozzájárul majd az erdei haszonvételek körének és hozzáadott értékének növeléséhez, a jövedelmezőség javításához (8.6.1.) Ezt a komplex szemléletet, a szükségletek kezelésének módját a 2.1.4 fejezet mutatja be részletesen.

R.39 – A vidéki gazdaság fejlesztése: A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biogazdaságok száma

Az R.39 indikátorhoz tartozó 10 beavatkozás reflektál az SO8 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekre, amelyek a teljes indikátor érték (4.600 gazdaság) kb. 90%-áért felelősek együtt. A beavatkozásokat várhatóan megvalósító gazdaságok között átfedés várható, így a duplikációk kiszűrése miatt az egyes beavatkozások tervértékei elsősorban nagyságrendileg vehetőek figyelembe. Az R.39 indikátor kifejezetten a folyamatosan növekvő, ugrásszerű előrehaladástól mentes indikátorok közé tartozik: 2024-től évről évre dinamikusan nő az értéke 2029-ig.

A 10 beavatkozás közül kiemelkedik a *Mezőgazdasági termékek értéknövelése* (RD04a_E02_FON_73), amely önmagában a célérték egyharmadát adja. További 5 olyan beavatkozás van, amely a tervérték 7-13%-áért felelős egyenként, így az R.39 indikátor szempontjából kifejezetten lényeges. Ezek a *Generációs megújulás, gazdaságátadási együttműködés* (RD07_B03_YFO_77), *Díszkertészeti ágazat kisvállalkozásainak támogatása* (RD09b_R14_OGR_73) *Generációs megújulás induló vidéki és fiatal erdőgazdálkodó vállalkozók támogatásával* (RD08_B04_BIS_75), a *Mezőgazdasági termelők tevékenységének diverzifikációja* (RD11_B07_DVF_73), illetve a *Minőségbiztosítási és irányítási rendszerekhez történő csatlakozás támogatása* (RD47_R06_QSJ_77). Négy további beavatkozás együttesen 6% körüli indikátor értéket biztosít: *Vízfelhasználás hatékonyságát javító fenntartható vízgazdálkodási közösségek támogatása* (RD15_W04_COP_77), *Vidékfejlesztési együttműködés a térségi aktív-és ökoturisztikai fejlesztésért* (RD51_R11_TUC_77), *Vidékfejlesztési együttműködés a biomassza alapú gazdaság fejlesztéséért* (RD52_R12_BIC_77), *Borászati melléktermékek leparlása* (SC08_E07_WID_58).

Az R.39 indikátorhoz hozzájáruló, széleskörű beavatkozás-csomag majdnem minden olyan szükségletre reagál, amely az SO8 specifikus célkitűzés kapcsán releváns. A vidéki térségekben jellemző, munkavállalási célú elvándorlás csökkentéséhez több beavatkozás is hozzájárul elsősorban a nők foglalkoztatási rátájának növelése által (8.1.1), de a mikro- és kisgazdaságok jövedelmezőségének javítása (8.1.2; 8.1.5) is prioritás. A biomassza alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozása, megújuló energia hasznosítása (8.1.6) két beavatkozás esetében is megjelenik. A helyi, térségi fejlesztési programjainak összehangolása (8.2.3), illetve helyi igényekhez illeszkedő fejlesztések támogatása (8.2.2.) is érvényesül a kapcsolódó beavatkozásokban, és az életminőséget emelő helyi szolgáltatások infrastrukturális fejlesztése is előtérbe kerül (8.3.2). Az R.39 indikátor a vidéki helyzetnek, szükségleteknek és igényeknek megfelelően komplex beavatkozás-csomagot kínál, amit – a tervek szerint – legalább 4600 gazdaság használ majd, ezáltal a 2.1.4 fejezetben leírtaknak megfelelően emelkedik a vidéki életszínvonal, javul a munkaerőpiaci helyzet és emelkedik a szolgáltatások színvonala.

R.40 A vidéki gazdaság okos átmenete: A támogatott „okos falvak” stratégiák száma

Az R.40 indikátor célértéke 52 db stratégia, amelynek forrása teljes egészében az RD56_D03_SVC_77 - *Vidékfejlesztési együttműködések a kistelepülések digitális átállásának támogatásért (okos falu)* beavatkozás. Az összesen 52 stratégia elkészítésére 2024 és 2027 között kerül sor, 2026-ig folyamatosan növekvő éves elemszámmal.

Az „okos falu” beavatkozás 3 főszükségletre is reagál, elsősorban a digitális átállás szempontjait érvényesítve a beavatkozás során. Az elkészülő stratégiák természetesen a helyi igényeket figyelembe véve tervezik a szolgáltatás-fejlesztést (8.2.2), reagálnak a vidéki közlekedési infrastruktúra regionális különbségeire (8.3.1) és fejlesztik az életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatások infrastrukturális hátterét, valamint és a biomassa alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozása, megújuló energia hasznosítása (8.1.6) is a kezelt szükségletek közé tartozik.

R.41^{PR} Összeköttetés teremtése Európa vidéki térségei között: A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához a KAP támogatásnak köszönhetően jobb hozzáféréssel rendelkező vidéki lakosság aránya

Az R.41 „PR” indikátor teljes értéken kapcsolódik az SO8 specifikus célkitűzéshez: a két beavatkozás által érintett 1.151.000 fő a teljes vidéki lakosság több mint 30%-a.

A 1 151 000 fő elérésében a vidéki infrastruktúra fejlesztést célzó beavatkozások játszanak szerepet: a tanyás térségeket célzó RD42_R01_RAN_73 beavatkozás 9 ezer főt, a kistelepüléseket célzó RD43_R02_LOC_73 beavatkozás több mint 1 millió főt érint majd, a tervek szerint. Az indikátor értéke 2025-ben kezd el növekedni, a beavatkozások előrehaladásában 2027-ben várható nagyságrendi előrelépés, utána az éves hozzájárulás állandó – a célérték elérése 2029-re várható.

A tanyákat célzó infrastruktúra fejlesztés a releváns legerősebb szükségletekre reagál: a vidéken élő nők foglalkoztatási rátáját növeli, a mikrovállalkozások és a kisvállalkozások jövedelmezőségét kívánja javítani, illetve a biomassa alapanyagok, köztes termékek, hulladékok feldolgozását, megújuló energia hasznosítását kívánja segíteni több mint 3000 projekten keresztül. A tanyákhoz képest a kistelepülések helyzetének különbségéből adódóan a kistelepüléseket célzó infrastruktúra fejlesztés a tanyák esetében felsoroltak mellett több más főszükségletre reagál 1.565 db projekt megvalósításával: a helyi infrastruktúra és szolgáltatások színvonalának javítása érdekében a vidéki közlekedés feltételeit kívánja javítani (8.3.1), illetve az életminőséget emelő helyi lakossági szolgáltatásokra fókuszál (8.3.2); a társadalmi befogadás elősegítése érdekében ellátja az aprófalvakat gyermekvédelmi, egészségügyi és oktatási szolgáltatásokkal (8.4.1) és lehetőséget ad roma felzárkóztatási és szegregációt csökkentő programok megvalósítására (8.4.2).

R.42 A társadalmi befogadás előmozdítása: A társadalmi befogadást célzó, támogatásban részesülő projektekkal érintett személyek száma

Az R.42 indikátor teljes értéken kapcsolódik az SO8 specifikus célkitűzéshez: összesen 10.730 fő bevonását célozza meg, két beavatkozáson keresztül. Az indikátor célértékét 2024 és 2027 között tervezzük elérni, 2026-ban ugrásszerű növekedéssel kalkulálva.

Az indikátor értékének eléréseért 97%-ban az RD56_D03_SVC_77 - *Vidékfejlesztési együttműködések a kistelepülések digitális átállásának támogatásért (okos falu)* beavatkozás felelős, amelyet az R.40 indikátornál már bemutatunk. Az indikátor értékét támogatja szerényebb hozzájárulást képviselve az RD50_R10_SEC_77 - *Vidékfejlesztési együttműködés a társadalmi vállalkozások fejlesztéséért* beavatkozás, amely igen komplex a kezelt szükségletek tekintetében: javítja a vidéki mikrovállalkozások jövedelmezőségét (8.1.2), emberi erőforrást biztosít a fejlesztési programok megvalósításához (8.2.1), e mellett a helyi igényekre reflektáló fejlesztéseket segíti (8.2.2), valamint hozzájárul az életminőséget javító szolgáltatások kialakításához (8.3.2.), az aprófalvak gyermekvédelmi, egészségügyi és oktatási szolgáltatásokkal való ellátásához (8.4.1), és a szegregáció csökkentését célzó programok megvalósításához (8.4.2) is.

2.1.SO8.9 A pénzügyi támogatás indokolása

A specifikus célon belül, mint a terv egészében, a mezőgazdasághoz és erdészethez köthető intézkedéseket igyekszünk megvalósítani, egyéb, a vidéki területekhez kötődő beavatkozások tekintetében pedig az operatív programok forrásaira számítunk. Az SO céljain belül a LEADER-re vonatkozó minimális támogatási kötelezettségünket a 92. cikk szerint teljesítjük.

A vonatkozó bizottsági ajánlás „A Magyarország vidéki térségeit jellemző elnéptelenedési és előregedési tendenciák megfordítása”. Az ajánlás teljesítését az SO7 intézkedései, valamint az operatív programok is segítik.

2.1.SO9 Az uniós mezőgazdaság által az élelmiszerekkel és az egészséggel kapcsolatos társadalmi igényekre adott válasz javítása, többek között a magas minőségű, biztonságos és tápláló, fenntartható módon termelt élelmiszerek, az élelmiszer-pazarlás mérséklése, az állatjólét fokozása és az antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem terén

2.1.SO9.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.SO9.1.1 Erősségek

E.1. Szigorú és széles körű élelmiszerlánc-felügyeleti szabályozás, valamint a felelős antimikrobiális szerfelhasználást célzó nemzetközi irányvonalakkal összhangban az antimikrobiális rezisztencia csökkentésére irányuló állategészségügyi intézkedési terv megléte (1)

E.2. Már létező állatjóléti támogatási programok (7)

E.3. A fogyasztók bizalmát élvező élelmiszer-felügyeleti hatóság (4)

E.4. Ökológiai művelés alatt álló terület növekedése, igaz nagyon alacsony szintről (5.2)

E.5. Jól kidolgozott és magas szakmai színvonalon biztosított Növényvédelmi Cselekvési Terv (2)

E.6. Növényvédelmi előrejelzésen alapuló, felsőfokú végzettséggel rendelkező szakértők által működtetett integrált növényvédelmi rendszer (2)

2.1.SO9.1.2 Gyengeségek

Gy.1. Gyenge belföldi fizetőképes kereslet a speciális társadalmi igényeket kielégítő termékek iránt (4, SO2, 7.)

Gy.2. Magas, sokszor tudatos fajlagos antibiotikum-felhasználás (1) [SO9/1.1.]

Gy.3. Ökológiai termékek alacsony belpiaci részesedése, elégtelen feldolgozó kapacitás (5.2) [SO9/4.1.]

Gy.4. Elavult technikák és technológiák, amelyek hátráltatják a jogszabályi követelményeknek és társadalmi igényeknek való megfelelést (1, 2, 3, 6) [SO9/1.1.] [SO9/2.1.]

Gy.5. Adatgyűjtések hiányosságai (pl. tényleges telepi antibiotikum-felhasználás, mikotoxin-szennyezettség, élelmiszer-veszteség, minőségrendszerek), a rendelkezésre álló adatbázisok összekapcsolásának hiánya (1, 2, 5.1, 6) [SO9/2.1.] [SO9/2.2.] [SO9/2.3] [SO9/3.1.] [SO9/7.1.]

Gy.6. Összetett, nehézkes hulladékkezelési követelményrendszer (6) [SO9/3.3.]

Gy.7. Mezőgazdasági termelők hiányos ismeretei az új környezeti és társadalmi kihívásokkal kapcsolatban (1, 2, 6) [SO9/2.1.] [SO9/3.5.] [SO9/6.1.]

Gy.8. Fogyasztók hiányos ismeretei az élelmiszer-termeléssel, védjegyekkel kapcsolatban (5.1, 5.2) [SO9/3.5.] [SO9/8.1.]

Gy.9. Piaci problémák (pl. egyes melléktermékeknek részben szabályozási okból, részben a kereslet hiánya miatt nincs piaca) (6) [SO9/3.3.] [SO9/3.4.]

GY.10. A termelők hiányos ismeretei az antibiotikumok és növényvédőszer kiváltására alkalmas innovatív, alternatív termékekről és technológiákról.

2.1.SO9.1.3 Lehetőségek

L.1. Speciális társadalmi igényeket kielégítő termékek iránti kereslet növekedése – egyelőre főleg az exportpiacokon (4) [SO9/8.2.]

L.2. A fogyasztók fokozott szegmentálása, speciális igények kielégítése (4) [SO9/5.1.] [SO9/8.2.]

L.3. Modernizáció (pl. precíziós gazdálkodás, telepi higiénia, vakcinázás, takarmányozási rendszerek, rezisztens növényfajták, biológiai növényvédelem, mechanikai gyomirtás, új élelmiszeripari technológiák bevezetése) (SO10, 4.)

L.4. Korszerű adatgyűjtési és monitoringrendszerek (pl. antibiotikumok, növényvédő szerek, mikotoxinok, állami fajtaelismerés, minőségrendszerek, élelmiszer-veszteségek) (1, 2, 5.1, 6) [SO9/1.3.]

L.5. Fenntartható technológiák és élelmiszerek promóciója (4)

L.6. EU promóciós programok megléte (4) [SO9/3.5.]
L.7. Széles körű hatósági kommunikáció, edukáció a fogyasztók felé (4) [SO9/3.5.]
L.8. Erősödő tudatosság a fogyasztói oldalon

2.1.SO9.1.4 Fenyvegetések

F.1. Importnyomás növekedése az ökológiai termékek piacán (5.2)
F.2. Új kártevők és betegségek megjelenése, állategészségügyi járványok (1) [SO9/1.2.] [SO9/1.3]
F.3. Klímaváltozás és globális kereskedelem miatt új kártevők és betegségek megjelenése, takarmánybázis csökkenése, hőstressz (1) [SO9/1.3.]
F.4. Élelmiszer-fogyasztási trendek gyors változása (pl. műhúsok, rovarfehérjék, mentes termékek) miatt gyors alkalmazkodási kényszer) (4) [SO9/3.1.]
F.5. Termelési költségek és beruházási igények növekedése új vagy szigorodó környezetvédelmi, növény- és állategészségügyi, állatjóléti stb. követelmények, igények miatt (1, 2, 6, 7)

2.1.SO9.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.SO9.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben
9.1.1	Állatjóléti elvárásoknak való megfelelés és a haszonállatok természetes igényeinek kielégítése	1	Igen
9.1.2	Általános higiéniai és biológiai biztonsági feltételek javítása, élelmiszerbiztonság növelése	1	Igen
9.1.3	Állategészségügyi problémák megelőzése, előrejelző rendszerek kialakítása/fejlesztése	1	Részben
9.2.1	Okszerű, kizárólag előrejelzésre alapozott célzott növényvédőszer használat elősegítése	1	Igen
9.2.2	Okszerű antibiotikum-felhasználás az állattartásban	1	Igen
9.3.1	Fogyasztói elvárásokat szem előtt tartó termékfejlesztések és a termékek csomagolásának fejlesztése	3	Igen
9.3.2	Innovatív technológiai megoldások alkalmazása az élelmiszer-előállításban -csomagolásban	2	Részben
9.3.3	Csomagolási és hulladék keretirányelv betartásának elősegítése	2	Igen
9.3.4	Minőségrendszerek, minőségbiztosítási- és tanúsítási rendszerek, fogyasztói tájékoztatás	1	Igen
9.4.1	Ökológiai termékek belpiaci részesedésének és kapcsolódó feldolgozó kapacitások növelése	2	Igen
9.5.1	Információ-átadás és adatgyűjtés hatékonyságának növelése a hatósági ellenőrzések területén	1	Nem
9.7.1	Piaci információs rendszerek fejlesztése	2	Nem
9.8.1	A speciális egészségügyi vagy társadalmi okokra visszavezethető táplálkozási igények kielégítése	2	Igen

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.SO9.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVRE(47(1)(a)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, kutatás, valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek	SC28_E01_FVI_47 - Beruházások, kutatás valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek – zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ORGAN(47(1)(d)) - ökológiai vagy integrált termelés	SC13_G01_FVO_47 - ökológiai vagy integrált termelés - zöldség gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	PROMO(47(1)(f)) - Promóció, kommunikáció és marketing, ideértve különösen az uniós minőségrendszerekkel és az egészséges táplálkozás fontosságával kapcsolatos fogyasztói ismeretek gyarapítására, valamint a piacok diverzifikációjára és konszolidációjára irányuló intézkedéseket és tevékenységeket	SC15_E10_FVP_47 - promóció, kommunikáció és marketing - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	QUAL(47(1)(g)) - uniós és nemzeti minőségrendszerek alkalmazása	SC16_E11_FVQ_47 - uniós és nemzeti minőségrendszerek alkalmazása	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	TRACE(47(1)(h)) - nyomkövethetőségi és tanúsítási rendszerek alkalmazása, különösen a végső fogyasztóknak értékesített termékek minőségének monitorozása	SC17_E12_FVC_47 - nyomkövethetőségi és tanúsítási rendszerek alkalmazása - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD19_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG)	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD19a_G01_AEC_70 - Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG)	O.14. A környezetvédelem vagy az éghajlatváltozás területéhez kapcsolódó, a kötelező előírásokon túli kötelezettségvállalásokkal érintett hektárok (kivéve erdészet) vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD20_G02_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása	O.17. Ökológiai gazdálkodáshoz nyújtott támogatásban részesülő hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD20a_G01_ORT_70 - Ökológiai gazdálkodás támogatása	O.17. Ökológiai gazdálkodáshoz nyújtott támogatásban részesülő hektárok vagy egyéb egységek száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD29_G12_AWC_70 - Állatjóléti támogatások a kiskérődző ágazatban	O.18. Az állatjóléthez, az állatok egészségéhez, valamint a biológiai védelmi intézkedések megerősítéséhez nyújtott támogatás által érintett számosállategységek (száe) száma

RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD30_G13_AWC_70 - Állatjóléti támogatások a szarvasmarha ágazatban	O.18. Az állatjóléthez, az állatok egészségéhez, valamint a biológiai védelmi intézkedések megerősítéséhez nyújtott támogatás által érintett számosállategységek (száe) száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD31_G14_AWC_70 - Állatjóléti támogatások a húshasznú szarvasmarha ágazatban	O.18. Az állatjóléthez, az állatok egészségéhez, valamint a biológiai védelmi intézkedések megerősítéséhez nyújtott támogatás által érintett számosállategységek (száe) száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD32_G15_AWC_70 - Állatjóléti támogatások a baromfi ágazatban	O.18. Az állatjóléthez, az állatok egészségéhez, valamint a biológiai védelmi intézkedések megerősítéséhez nyújtott támogatás által érintett számosállategységek (száe) száma
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD33b_G17_AMR_70 - Antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem kompenzációs kifizetése	O.18. Az állatjóléthez, az állatok egészségéhez, valamint a biológiai védelmi intézkedések megerősítéséhez nyújtott támogatás által érintett számosállategységek (száe) száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD01e_E01_FRM_73 - Állattartó telepek járványvédelmi beruházásainak támogatása, sertéságazat esetén a farokkurtítás visszaszorításával	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD04a_E02_FON_73 - Mezőgazdasági termékek értéknövelése	O.24. A támogatásban részesülő, a gazdaságon kívüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD45_R04_GIS_77 - Együttműködések támogatása új OEM/OFJ/FJ/HKT létrehozására, valamint a minőségrendszer működtetéséhez kapcsolódó új tevékenység ellátására az EU-s minőségrendszerek keretében	O.29. A hivatalos minőségrendszerekben való részvételhez nyújtott támogatásban részesülő kedvezményezettek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD46_R05_GIJ_77 - Együttműködések már létező nemzeti minőségrendszer vagy uniós minőségrendszerben bejegyzett OEM/OFJ/FJ/HKT, illetve ökológiai termék esetén	O.29. A hivatalos minőségrendszerekben való részvételhez nyújtott támogatásban részesülő kedvezményezettek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD47_R06_QSJ_77 - Minőségbiztosítási és irányítási rendszerekhez történő csatlakozás támogatása	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD48_R07_QSP_77 - Minőségrendszerek tájékoztatói és promóciós tevékenységének támogatása	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)

Áttekintés

9.1.Főszükséglet: SO9/1. Állatjóléti feltételek javítása és állategészségügyi problémák megelőzése

A helyzetelemzésből kiderül, hogy Magyarországon a mezőgazdaság kihívásaival a gazdák akkor tudnak szembe nézni, ha modernizálják termelési rendszereiket, és a káros hatások mérséklését vagy elkerülését lehetővé tevő tenyésztés-, tartás- és takarmányozástechnológiai fejlesztéseket hajtanak végre. A

társadalom részéről az egészséges élelmiszerek előállításán túl a fenntarthatóság és az állatok jóléte is előtérbe került. Szükséges azon állattartókat támogatni, akik vállalják, hogy az állatoknak szigorúbb higiéniai, takarmányozási és tartási körülményeket biztosítanak, amelyek az állatállományok általános egészségi és higiéniai állapotának javulásához vezetnek. A mezőgazdasági üzemek monitoring rendszerének fejlesztése, az üzemek digitalizációja hozzásegíthetnek e célok eléréséhez.

SO9/1.1. Állatjóléti elvárásoknak való megfelelés és a haszonállatok természetes igényeinek kielégítése

Magyarországon az állattenyésztésben elavult technikák és technológiák, sokszor magas fajlagos antibiotikum-felhasználás jellemző. A társadalom állatjóléti elvárásainak való megfelelés érdekében indokolt a haszonállatok természetes igényeinek kielégítése, a tartáskörülmények javítása. Fentiek alapján a hazai fejlesztések egyik kiemelt célja az állattenyésztésben a modernizáció (pl. telepi higiénia, vakcinázás, takarmányozási rendszerek fejlesztése) véghezvitele. Ehhez szervesen hozzájárulnak a különböző ágazatokban – szarvasmarha ágazat (RD30), kiskérődző ágazat (RD29), baromfi-, (RD32), valamint méhészeti ágazat (RD 33) – végrehajtott állatjóléti fejlesztések.

Ennek érdekében a következő intézkedés bevezetését javasoljuk:

RD20 Ökológiai gazdálkodás támogatása

·RD29 Állatjóléti támogatások a kiskérődző ágazatban

·RD30 Állatjóléti támogatások a szarvasmarha ágazatban

·RD32 Állatjóléti támogatások a baromfi ágazatban

RD33b Antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem kompenzációs kifizetése

SO9/1.2. Általános higiéniai és biológiai biztonsági feltételek javítása, élelmiszerbiztonság növelése

Az állategészségügyi járványok kockázatainak csökkentését, az általános higiéniai és biológiai biztonsági feltételek javítását, ezáltal az élelmiszerbiztonság növelését a mezőgazdasági üzemek fenntarthatóbb fejlesztésével (RD01) érhetjük el. Célunk olyan fenntartható mezőgazdasági üzemek működtetése, amelyek a környezetterhelési szempontból releváns input-hatékonyság javítását, egységnyi szennyezőanyag-kibocsátás csökkentését; újrafelhasználás vagy újrahasznosítás alkalmazását, ökológiai gazdálkodás folytatását, energia-megtakarítást tartanak szem előtt. Mindezeket megújuló energia-felhasználást eredményező fejlesztésekkel, zöld beruházások támogatásával, állatjóléti fejlesztések (RD29, RD30, RD32, RD33) végrehajtásával érhetjük el. A mezőgazdasági termékek értéknövelését (RD04) célzó támogatások hozzájárulnak az élelmiszerbiztonság növeléséhez. A korszerű adatgyűjtési és monitoringrendszerek (pl. antibiotikumok, állami fajtaelismerés, minőségrendszerek) alkalmazása hozzájárul a felmerült problémák kezeléséhez, ezért javasoljuk a mezőgazdasági üzemek digitális átállásának támogatását (RD02).

A cél elérése érdekében a következő intézkedések bevezetése indokolt:

RD01e Állattartó telepek járványvédelmi beruházásainak támogatása

·RD29 Állatjóléti támogatások a kiskérődző ágazatban

·RD30 Állatjóléti támogatások a szarvasmarha ágazatban

·RD32 Állatjóléti támogatások a baromfi ágazatban

RD33b Antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem kompenzációs kifizetése

SO9/1.3. Állategészségügyi problémák megelőzése, előrejelző rendszerek kialakítása/fejlesztése

A klímaváltozás és globális kereskedelem miatt új kártevők és betegségek megjelenése, a takarmánybázis csökkenése, az állategészségügyi járványok gyakoriságának növekedése elengedhetlenné teszi a mezőgazdasági üzemek fenntarthatósági szempontok szerinti fejlesztését (RD01). Mindezeket segíti a szarvasmarha ágazatra (RD30), a kiskérődző ágazatra (RD29) a baromfi-, (RD32), valamint a méhészeti (RD 33) ágazatra vonatkozó állatjóléti támogatások. A korszerű adatgyűjtési és monitoringrendszerek kialakítása és fejlesztése, az üzemek digitalizálása (RD02) hozzájárul e célok eléréséhez.

Ennek érdekében a következő intézkedés bevezetését javasoljuk:

RD01e Állattartó telepek járványvédelmi beruházásainak támogatása

- RD29 Állatjóléti támogatások a kiskérődző ágazatban
- RD30 Állatjóléti támogatások a szarvasmarha ágazatban
- RD32 Állatjóléti támogatások a baromfi ágazatban

RD33b Antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem kompenzációs kifizetése

9.2.Főszükséglet: SO9/2. Növényvédő szerek és antimikrobiális állatgyógyászati készítmények felelős alkalmazása és csökkentése

A helyzetelemzés alapján megállapítható, hogy a magyar mezőgazdaságban hiányos a növényvédő szerek felelős alkalmazásának gyakorlata. Fontos feladat a növényvédő szerek használatából adódó kockázatok csökkentése, ezeknek a technológiáknak a termelők között minél szélesebb körben való alkalmazása. Az állattartásban a leggyakrabban alkalmazott antibiotikum csoportok, valamint gyógyszerformák valószínűsítik, hogy a ma felhasznált antibiotikumok jelentős része prevenciót és a tartástechnológiai hibák ellensúlyozását szolgálja. Alapvető támogatási cél a környezetkímélőbb növénytermesztés, okszerű növényvédőszer-használat és az állatok jólétét előtérbe helyező állattartás, okszerű antibiotikumfelhasználás elterjesztése, amely célok eléréséhez a mezőgazdasági üzemek fenntartható és digitális fejlesztésével közelíthetünk. Ezek együtt elkerülhetetlenné teszik a technológiai fejlesztéseket, és az új, innovatív megoldások támogatását.

SO9/2.1. Okszerű, kizárólag előrejelzésre alapozott, célzott növényvédőszer használat elősegítése

A növényvédelem során elterjedt az elavult technikák és technológiák alkalmazása, amelyek hátráltatják a jogszabályi követelményeknek és társadalmi igényeknek való megfelelést. Ezért célul tűztük ki az olyan mezőgazdasági üzemek fejlesztését (RD01), amelyek a fenntarthatósági feltételeknek is megfelelnek. Fontos az alternatív és integrált növényvédelmi megoldások és egyéb környezetbarát technológiák alkalmazásának ösztönzése a növényvédelem során. A fenntartható növényvédőszer-használat (pl. a méhekre kifejezetten vagy mérsékelten veszélyes, illetve kockázatos növényvédő szerek használatának korlátozása, valamint az ökológiai gazdálkodásban engedélyezett biológiai ágensek alkalmazása) a felhasználható növényvédőszer-hatóanyagok korlátozásának ösztönzésére vonatkozik. Ebből következik, hogy a mezőgazdasági üzemek okszerű növényvédőszer-használatának elősegítése, a veszteségek csökkentése az elsődleges célkitűzés, amelyhez precíziós technológiák alkalmazásával, a digitális eszközök technikai fejlesztésére irányuló intézkedésekkel (RD02) juthatunk. A célok elérését segítheti az uniós és nemzeti minőségrendszerek használata (SC16), valamint a nyomkövethetőség, a tanúsítási rendszerek (SC17) alkalmazása a mezőgazdaságban.

Tervezett intézkedések:

RD19 Agrárkörnyezetgazdálkodási kifizetések (AKG)

- SC17 Nyomkövethetőség és tanúsítási rendszerek alkalmazása – zöldség-gyümölcs

SO9/2.2. Okszerű antibiotikum-felhasználás az állattartásban

Mivel Magyarországon az antibiotikumok egy része feleslegesen kerül felhasználásra (megelőző állománykezelések), nélkülözhetetlen az állattartásban az okszerű antibiotikum-felhasználás technológiáját elterjeszteni, az állattartói gyakorlat korszerűsítését elérhetővé tenni. Ennek elérése érdekében a mezőgazdasági kis- és nagyüzemek fenntarthatósági fejlesztését célzó intézkedéseket (RD01, RD09) támogatjuk. Az állattartó telepek külső és belső járványvédelmének, valamint a technológia fejlesztésének révén csökkentjük az antimikrobiális szerek szükségességét. A tényleges telepi antibiotikum-felhasználásra vonatkozó adatgyűjtések hiányosságait, valamint a rendelkezésre álló adatbázisok összekapcsolásának hiányát az üzemek digitális átállásának támogatásával (RD02) szeretnénk javítani. Az állattartásban az okszerű antibiotikum-felhasználást és az antibiotikumok nyomkövethetőségét főként az Antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem kompenzációs kifizetése (RD33b), ezen túl a szarvasmarha-, kiskérődző, baromfi- és a méhészeti ágazatra vonatkozó állatjóléti intézkedések (RD29, RD30, RD32, RD33) támogatásával kívánjuk elérni.

Tervezett intézkedések:

RD33b Antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem kompenzációs kifizetése

9.3. Főszükséglet: SO9/3. Termékfejlesztés, élelmiszer-előállítás és -csomagolás technológiájának fejlesztése

Az élelmiszer-előállítókat érő kihívások, a globális fogyasztási trendek gyors változása miatti gyors alkalmazkodási kényszer megköveteli a vállalatok folyamatos technológia- és termékfejlesztését. Az élelmiszer-előállítóknak rugalmasnak kell maradniuk és mindig felkészültnek kell lenniük a változásokra. A fogyasztói elvárásokban egyre inkább előtérbe kerülnek az élelmiszerek előállításával szemben támasztott környezetvédelmi megfontolások, az élelmiszerek fenntartható csomagolásainak alkalmazása, ami technológiafejlesztéseket követel meg. A szektor számára egy átfogó támogatási csomagot állítottunk össze az alábbiak szerint, amely intézkedések célja, hogy a fejlesztések által a mezőgazdasági, élelmiszeripari ágazatok termelékenyebbé és fenntarthatóbbá váljanak, a versenyképességük javuljon.

SO9/3.1. Fogyasztói elvárásokat szem előtt tartó termékfejlesztések és a termékek csomagolásának fejlesztése

A termelési költségek és beruházási igények az új vagy szigorodó környezetvédelmi követelmények miatt növekednek. Az élelmiszer-fogyasztási trendek (pl. hússok, rovarfehérjék, „mentes” termékek) gyors változása miatt az élelmiszer-előállítók gyors alkalmazkodási kényszerben vannak. Nélkülözhetetlen a globális trendeket és fogyasztói elvárásokat szem előtt tartó termékfejlesztések és innovatív technológiai megoldások támogatására irányuló intézkedések (RD04) bevezetése. A termékek csomagolásának fejlesztésére irányuló támogatások hozzájárulnak a környezetkímélő csomagolóanyagok használatához, a körkörös gazdálkodás fejlesztéséhez. Az új technológiák elsajátításának céljából szaktanácsadást, képzéseket, jó gyakorlatok megosztását (SC12) tervezzük alkalmazni. Mivel a mezőgazdasági termelők hiányos ismeretekkel rendelkeznek az új környezeti és társadalmi kihívásokkal kapcsolatban, a zöldség- és gyümölcságazatban erre szolgálnak a promóció, kommunikáció és marketing támogatására (SC15), valamint a termelői szervezetek (SC28) támogatására vonatkozó intézkedések.

Tervezett intézkedések:

- SC28 Ágazati beavatkozások zöldség-gyümölcs: Termelői szervezetek támogatása
- RD04a Mezőgazdasági termékek értéknövelése

SO9/3.2. Innovatív technológiai megoldások alkalmazása az élelmiszer-előállításban -csomagolásban

A klímaváltozás és a környezetvédelmi kihívások, a csomagoló anyagok és élelmiszer-hulladékok minimalizálásának igénye is újfajta, fenntartható, innovatív technológiai megoldások alkalmazását, termékfejlesztést (RD04) követelnek meg az élelmiszer-előállítóktól. Mivel a mezőgazdasági termelők hiányos ismeretekkel rendelkeznek az új környezeti és társadalmi kihívásokkal kapcsolatban, a zöldség- és gyümölcságazatban ennek ellensúlyozására szolgál a promóció, kommunikáció és marketing (SC15), valamint a termelői szervezetek (SC28) támogatása. Az új technológiák elsajátításának céljából tanácsadást és technikai segítségnyújtást (SC11) tervezünk alkalmazni az ágazatban. Célunk, hogy az innovatív gyakorlatok fejlesztését, átadását és megvalósítását segítő együttműködések révén a különféle szereplők (mezőgazdasággal, erdőgazdálkodással, élelmiszeriparral, kutatással, szaktanácsadással foglalkozók) a meglévő tudásukat olyan innovatív megoldásokra (RD61) váltsák, amelyek a gyakorlatban is alkalmazhatóak. Ezáltal kedvezőbben alkalmazkodjanak olyan aktuális kihívásokhoz, mint az élesebb verseny, az ingadozó piaci árak, a klímaváltozás és a szigorúbb környezetvédelmi szabályok betartása.

Tervezett intézkedések:

- SC28 Ágazati beavatkozások zöldség-gyümölcs: Termelői szervezetek támogatása
- RD04a Mezőgazdasági termékek értéknövelése

SO9/3.3. Csomagolási és hulladék keretirányelv betartásának elősegítése

A jelenleg alkalmazott összetett hulladékkezelési követelményrendszer betartása nehézségekbe ütközik. Az élelmiszer-termelők és -feldolgozók számos akadályozó tényezővel szembesülnek, amennyiben jó hasznosítási lehetőséget keresnének keletkező élelmiszer-hulladékaiknak. Ezek többsége szabályozási kérdés, de emellett jelentős kihívást jelent az is, hogy a melléktermékeknek nem alakult ki valós piaca, nincs megfelelő, láncszerű együttműködés az érdekelték között és jelenleg nincs elég ösztönzőerő a veszteségek csökkentésére. A mezőgazdasági termékek értéknövelésére (RD04) irányuló támogatásokkal szeretnénk elérni, hogy a cégeknek megérje a termelői hulladékok (köztük a csomagolási hulladék) elkerülése, a veszteségek minél jobb hasznosítása.

Tervezett intézkedések:

- SC28 Ágazati beavatkozások zöldség-gyümölcs: Termelői szervezetek támogatása
- RD04a Mezőgazdasági termékek értéknövelése

SO9/3.4. Minőségrendszerek, minőségbiztosítási- és tanúsítási rendszerek, fogyasztói tájékoztatás
A mezőgazdasági termelők hiányos ismereteit az új környezeti és társadalmi kihívásokkal kapcsolatban, valamint a fogyasztók hiányos ismereteit az élelmiszer-termeléssel, védjegyekkel kapcsolatban pótolni szükséges. A cél elérése érdekében a mezőgazdasági termelőket, élelmiszeripari feldolgozókat támogatjuk a minőségi, egészséges termékek előállításában (RD04a-b), amit szaktanácsadással (SC11) is meg szeretnénk támogatni. Az uniós és nemzeti minőségrendszerek, valamint minőségbiztosítási és -tanúsítási rendszerek bevezetése és alkalmazása (SC16, SC17, RD45, RD46, RD47, RD48) a mezőgazdasági termelők, élelmiszeripari feldolgozók körében segíti a piaci pozíciók megtartását, fejlesztését. Elengedhetetlen a minőségi, egészséges termékekről a fogyasztók felé intézett széles körű kommunikáció, edukáció (SC27) folytatása.

Ennek érdekében a következő intézkedés bevezetését javasoljuk:

SC14 Zöldség-gyümölcs szállítása és tárolása

SC15 Zöldség-gyümölcs promóció, kommunikáció és marketing

·SC16 Uniós és nemzeti minőségrendszerek alkalmazása

SC17 Zöldség-gyümölcs nyomonkövethetőség

SC27 Zöldség-gyümölcs kommunikációs tevékenység

·RD45 Együttműködések támogatása új OEM/OFJ/FJ/HKT létrehozására, valamint a minőségrendszer működtetéséhez kapcsolódó új tevékenység ellátására az EU-s minőségrendszerek keretében

·RD46 Együttműködések már létező nemzeti minőségrendszer vagy uniós minőségrendszerben bejegyzett OEM/OFJ/FJ/HKT, illetve ökológiai termék esetén

·RD47 Minőségbiztosítási és irányítási rendszerekhez történő csatlakozás támogatása

·RD48 Minőségrendszerek tájékoztatási és promóciós tevékenységének támogatása

Főszükséglet SO9/4. Ökológiai termékek termékfejlesztése, piaci részesedésének növelése

A Magyarországon termelt, tanúsított ökológiai gazdálkodásból származó termékek jelentős része külföldön kerül értékesítésre, zömmel feldolgozatlanul, nyersanyag formájában; ebből kifolyólag alacsony a hozzáadott értékük. Bár a magyar ökológiai termékek kelendők, a nyugati keresleti piac miatt megoldottnak látszik értékesítésük, azonban a jó marketing munkára, a hazai ökotermék fogyasztás népszerűsítésére szükség van, különösen amiatt, hogy a magyar piacokon, a fogyasztók számára elérhető termékek nagy arányban importcikkek.

A hazai ökológiai termékek piaci részesedésének alacsony foka, a feldolgozó kapacitások és a szaktudás hiánya, valamint a támogatási rendszer hiányosságai, mind az ökológiai gazdálkodás és az ökológiai termékek termékfejlesztésének és piacra jutási támogatásának szükségességét támasztják alá.

SO9/4.1. Ökológiai termékek belpiaci részesedésének és kapcsolódó feldolgozó kapacitások növelése

Az ökológiai termékek alacsony belpiaci részesedése, az elégtelen feldolgozó kapacitás miatt, az ökológiai gazdálkodások támogatása, az ökológiai termékek értéknövelésének elérése (RD20, SC13, RD04) szükségszerű. Külön támogatási célcsoport az ökológiai gazdálkodást folytató zöldség-gyümölcs termesztők, akiket a promóció, kommunikáció és marketing (SC15) területen kell támogatni. Az ökológiai termékekre alkalmazott uniós és nemzeti minőségrendszerek (SC16) szintén elősegítik a termékek piaci részesedésének növelését.

Tervezett intézkedések:

·SC13 Zöldség-gyümölcs ökológiai vagy integrált termelés

·SC15 Promóció, kommunikáció és marketing – zöldség-gyümölcs

·RD04a-b Mezőgazdasági termékek értéknövelése

Főszükséglet SO9/5. A hatóság és a vállalkozások közötti együttműködés erősítése

A hiányos adatgyűjtési és monitoringrendszerek indokolják, hogy a vállalkozások digitális infrastruktúrájának fejlesztése mellett szükséges a meglévő adatbázisok összekapcsolása, integrálása, monitoring és előrejelző rendszerek kialakítása, fejlesztése.

SO9/5.1. Információ-átadás és adatgyűjtés hatékonyságának növelése a hatósági ellenőrzések területén

Célunk a korszerű adatgyűjtési és monitoringrendszerek (pl. antibiotikumok, növényvédő szerek, mikotoxinok, állami fajtaelismerés, minőségrendszerek, élelmiszer-veszteségek) fejlesztése a hatósági és a vállalkozások közötti együttműködés erősítése érdekében. A mezőgazdasági üzemek digitális átállásának támogatása (RD02), a digitális megoldások fejlesztése mellett, a minőségbiztosítás, tanúsítás, nyomon követhetőség (SC17) fejlesztése szintén az információ-átadás és adatgyűjtés hatékonyságának erősítését célozza. Az innovációs együttműködések révén a különféle szakmai háttérrel rendelkező szereplők komplementer módon kapcsolódhatnak egymáshoz és megoldásokat kereshetnek egy-egy aktuális problémára, kihívásra (RD61) a szükséglet kielégítése érdekében.

KAP-on kívüli tevékenység.

Főszükséglet SO9/7. Piaci információs rendszerek fejlesztése a termelők tájékoztatása céljából

A piaci információs rendszer lehetővé teszi, hogy végbe menjen az információcsere a felek között. Az adatokhoz történő gyors, azonnali hozzájutás fontos kérdés mind a szakhatóság, mind a piaci szereplők számára. A helyzetelemzés rávilágít az adatgyűjtések hiányosságaira, ami indokolja az alábbi szükséglet támogatását.

Szükséglet: SO9/7.1. Piaci információs rendszerek fejlesztés

Az adatgyűjtések hiányosságai, a rendelkezésre álló adatbázisok összekapcsolása indokolja a piaci-információs rendszerek fejlesztését. A piaci szereplők egymás közötti kommunikációja a primer adatok gyűjtésén és feldolgozásán alapul, emiatt a digitális megoldások fejlesztésével az adatokhoz történő gyors, azonnali hozzájutás kulcskérdés a piaci szereplők számára. Ehhez az agrár- és élelmiszeripari vállalkozások digitális infrastruktúrájának fejlesztése (RD02) mellett szükséges a tanácsadási szolgáltatások nyújtásának (SC11) támogatása, amelyek megfelelnek a digitális technológiákkal kapcsolatos környezeti-gazdasági társadalmi elvárásoknak.

KAP-on kívüli tevékenység.

Főszükséglet SO9/8. Fogyasztói ismeretek szintjének növelése az élelmiszer-termeléssel, -előállítással kapcsolatban

Szükséglet: SO9/8.1. A speciális egészségügyi vagy társadalmi okokra visszavezethető táplálkozási igények kielégítése

A speciális táplálkozási szokásokat kielégítő termékek iránti társadalmi igények, ezzel együtt a kereslet növekedése jellemző. A társadalmi igényekre adott válaszként a speciális igények kielégítését a mezőgazdasági termékek értéknövelésének (RD04a-b), a zöldség- és gyümölcságazatban pedig a termelői szervezetek (SC28) támogatásán keresztül tervezzük megvalósítani.

Ennek érdekében a következő intézkedés bevezetését javasoljuk:

RD04a Mezőgazdasági termékek értéknövelése

2.1.SO9.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.SO9.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövén szedve jelennek meg.]	Célérték
R.10^{CU PR} - Az ellátási lánc szerveztségének javítása A KAP keretében támogatott termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok aránya	2,55 %
R.24^{PR} - A növényvédő szerek fenntartható és csökkentett mértékű használata Azon támogatott egyedi kötelezettségvállalások által érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, amelyek célja a növényvédő szerek fenntartható használata a növényvédő szerek	23,94 %

jelentette kockázatoknak és a növényvédő szerek káros hatásainak – például a növényvédő szerek szivárgásának – a csökkentése érdekében	
R.29^{PR} - Az ökológiai gazdálkodás fejlesztése A KAP által az ökológiai gazdálkodás céljából támogatott, mezőgazdasági hasznosítású területek aránya, az ilyen gazdálkodás fenntartása és az arra való áttérés között megosztva	5,26 %
R.39^{CU} - A vidéki gazdaság fejlesztése A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biogazdaságok száma	4 600,00
R.43^{PR} - Az antimikrobiális szerek használatának korlátozása Az antimikrobiális szerek használatának korlátozására irányuló, támogatott intézkedésekkel (megelőzés/csökkentés) érintett számosállategységek (száe) aránya	51,84 %
R.44^{PR} - Az állatjólét javítása Az állatjólét javítását célzó, támogatott intézkedésekkel érintett számosállategységek (száe) aránya	57,03 %

A célok és a kapcsolódó mérőszámok indoklása

SO9 - Az uniós mezőgazdaság által az élelmiszerekkel és az egészséggel kapcsolatos társadalmi igényekre adott válasz javítása, többek között a magas minőségű, biztonságos és tápláló, fenntartható módon termelt élelmiszerek, az élelmiszer-pazarlás mérséklése, az állatjólét fokozása és az antimikrobiális rezisztencia elleni küzdelem terén

Az egyes R indikátorok mérőszám értékét, illetve a kapcsolódó beavatkozások hozzájárulásának értékét (éves bontásban) a csatolt táblázat tartalmazza, így ezek minden részletre kiterjedő ismertetésétől a szövegben eltekintünk.

R.10^{PR} – Az ellátási lánc szervezettségének javítása

Az indikátor teljes értékének alátámasztása lásd SO2 és SO3.

R.24^{PR} - A növényvédő szerek fenntartható és csökkentett mértékű használata

Az indikátor teljes értékének alátámasztása lásd SO5.

R.29^{PR} - Az ökológiai gazdálkodás fejlesztése

Az indikátor teljes értékének alátámasztása lásd SO4.

R.39^{CU} - A vidéki gazdaság fejlesztése

Az indikátor teljes értékének alátámasztása lásd SO7 és SO8.

R.43^{PR} - Az antimikrobiális szerek használatának korlátozása

A kapcsolódó három beavatkozásnak (RD20_G02_ORT_70, RD_33b_G17_AMR_70 és RD01e_E01_FRM_73) köszönhetően az indikátor 51,84%-os célértéke mögött 1 267 400 SZÁE jelenik meg.

Ennek megfelelően elmondható, hogy a hazai gazdaságok összes állatállományának közel teljes körére kiterjednek azok a beavatkozások, amelyek biztosítják az antimikrobiális szerek használatának korlátozását. Ez a lefedettség teljes mértékben indokolt, hiszen általánosan jellemző az antibiotikumok egy részének felesleges használata a megelőzésben, így az okszerű antibiotikum-felhasználás az állattartásban (9.2.2) széles körben támogatandó, az állattartói gyakorlatot korszerűsíteni kell. Ugyanígy elengedhetetlen az állatjóléti feltételek javítása és az állategészségügyi problémák megelőzése a tartási igények figyelembe vételével (9.1.1), az általános higiéniai és biológiai biztonsági feltételek javítása, élelmiszerbiztonság növelése (9.1.2), illetve az állategészségügyi problémák megelőzése érdekében előrelépő rendszerek kialakítása és fejlesztése (9.1.3).

R.44^{PR} - Az állatjólét javítása

Az indikátor a négy kapcsolódó beavatkozás által 2026-ra eléri a célértékét, 49,67%-ot, amelyet 2027-ben is éves értéként ismételi a kapcsolódó beavatkozások alapján. A hazai gazdaságok összes állatállományának közel felét éri el tehát állatjólét javítását célzó beavatkozás. Ez az arány különösen indokolt, hiszen egyre növekszik a társadalmi nyomás az állatok jóléte, a fenntarthatóság és egészséges élelmiszerek vonatkozásában, ahogyan az EU Élelmiszerbiztonsági Hatósága által 2019-ben végzett kutatás is mutatja: a lakosság 30-50%-a esetében jelennek meg fontosnak tartott, illetve a vásárlás során mérlegelt szempontok között ezek a kérdések. Ugyanakkor az állattenyésztésben alkalmazott technikák elavultak, magas az antibiotikum felhasználás fajlagos mértéke, a tartási körülményeket és a higiénéjét javítani kell. Ennek megfelelően az indikátor minden beavatkozása kapcsolódik az SO9 specifikus célkitűzést megalapozó szükségletekhez, elsősorban az 1. és 2. főszükséglet kezelésében aktívak. Az állatjóléti feltételek javítása és állategészségügyi problémák megelőzése érdekében beavatkoznak az állatjóléti elvárásoknak való megfelelés és a haszonállatok természetes igényeinek kielégítése érdekében (9.1.1), fókuszba helyezik az általános higiéniai és biológiai biztonsági feltételek javítását, az élelmiszerbiztonság növelését (9.1.2) és támogatják az állategészségügyi problémák megelőzését, az előrejelző rendszerek kialakítását és fejlesztését (9.1.3). Mindemmellett hozzájárulnak az okszerű antibiotikum-felhasználás terjesztéséhez is (9.2.2).

2.1.SO9.9 A pénzügyi támogatás indokolása

Az SO céljait sokféle beavatkozáson keresztül valósítjuk meg, amelyek sok esetben más SO-khoz is köthetőek, így pl. az antimikrobiális szerek és a növényvédő szerek használatának szabályozása a zöld felépítményen belül. Főbb állatfajonként külön-külön intézkedésünk van az állatjóléti körülmények javítására.

A vonatkozó bizottsági ajánlások:

- Az EU zöld megállapodásának antimikrobiális szerekkel kapcsolatos célkitűzéséhez való hozzájárulás.
- Az állatjólét – különösen a sertések vonatkozásában –, valamint a gazdaságok biológiai biztonságának javítása az állatállománnyal kapcsolatos jobb gyakorlatok támogatásán keresztül.
- Az EU zöld megállapodásának növényvédő szerekkel kapcsolatos célkitűzéséhez való hozzájárulás a legveszélyesebb növényvédő szerek mennyiségének és kockázatainak csökkentésére irányuló erőfeszítések erősítése, valamint a növényvédő szerek fenntartható használatának – különösen az integrált növényvédelmi gyakorlatok elterjedésének biztosításán keresztül – elősegítése révén.

Az ajánlások teljesítését a biztosított források lehetővé teszik.

2.1.XCO Az ágazat korszerűsítésére irányuló, az ismeretek gyarapításának és megosztásának, az innovációnak és a digitalizációnak a mezőgazdaságban és vidéki térségekben történő előmozdításán keresztül megvalósítandó átfogó célkitűzés

2.1.XCO.1 A GYELV-elemzés összefoglalása

2.1.XCO.1.1 Erősségek

- E.1. Az AKIS egyes elemei szervezeten működnek
- E.2. A gazdálkodók körében léteznek jól működő – pl. integrátorok, kutatóintézetek, kamara által szervezett – tudásátadást segítő rendezvények
- E.3. Az EU-átlag feletti nagy sebességű széles sávú lefedettség és internethozzáférés biztosított a vidéki lakóterületeken
- E.4. Nemzetközi szinten is versenyképes hazai agrárinformatikai fejlesztések vannak
- E.5. Léteznek stratégiai programok a digitális átalakulás segítésére (pl. DAS)
- E.6. Elindult a Digitális Agrárakadémia
- E.7. Integrált kutatási hálózat áll rendelkezésre
- E.8. A szaktanácsadás mellett a tudásátadást több szakemberhálózat – pl. falugazdász-hálózat, MNVH-hálózat – is segítheti [CCO/1.7], [CCO/1.8], [SO4/5.1], [SO5/7.1]
- E.9. Digitális, innovációs kompetenciák és tudásbázis fejlesztésére irányuló stratégiák végrehajtása [CCO/1.2], [CCO/3.1], [CCO/4.1], [SO2/3.1], [SO2/3.5], [SO4/5.1]
- E.10. A közép- és felsőfokú oktatás fejlesztésére irányuló stratégiák végrehajtása javíthatja az oktatás színvonalát, biztosíthatja többek között a tankertekkel és tanműhelyekkel való szorosabb együttműködést, az innovációra nyitott szakemberképzést, a duális képzés átalakítását és újabb ösztöndíjpályázatok nyújtását [CCO/1.1], [CCO/1.9], [CCO/2.1], [CCO/2.2], [SO4/5.1], [SO5/7.3]
- E.11. A kisgazdaságok számára is elérhető, megfizethető és egyszerűen használható alkalmazások fejlesztése és az innovatív (pl. közös) eszközhasználat támogatása [CCO/1.4], [CCO/4.4], [SO2/3.1], [SO2/3.5]
- E.12. Gyakorlatorientált kutatások ösztönzése [CCO/3.3], [SO2/3.6]
- E.13. Agrár K+F-re fordított kiadások országos növelése [CCO/3.2]
- E.14. Az érintett szervezetek (MÁK, Nébih, NAV, kormányhivatalok, NAK és egyéb mezőgazdasági szakmai szervezetek) közti együttműködés fokozódik [CCO/4.3], [SO4/6.1], [SO5/6.1]
- E.15. Profi tanácsadó cégek bevonása az agrárkutatásba [CCO/1.3]

2.1.XCO.1.2 Gyengeségek

- Gy.1. Az AKIS egészének struktúrája és az elemek összhangja egyelőre még kialakulatlan [CCO/1.8]
- Gy.2. Alacsony a gazdálkodók szakmai, menedzsment, digitális és nyelvi képzettségi szintje [CCO/1.2], [CCO/1.1], [CCO/4.1]
- Gy.3. A komplex tudás hiánya jellemző az ágazatra [CCO/1.2], [CCO/1.6], [SO3/1.3], [SO4/5.1], [SO5/7.1], [SO5/7.3]
- Gy.4. A mezőgazdasági képzés elavult és/vagy alacsony színvonalú az infrastruktúrája [CCO/1.5], [CCO/2.1], [SO4/5.1]
- Gy.5. Nem vonzó a duális képzés a felsőoktatásban, sem a cégeknek, sem a hallgatóknak [CCO/1.1], [CCO/1.9]
- Gy.6. Nem vonzó a duális képzés a középfokú oktatásban. A mezőgazdasági tevékenységet végző gazdasági szervezetek és egyéni gazdaságok közül csak kevesen szeretnék tanulókat foglalkoztatni [CCO/1.1], [CCO/1.9]
- Gy.7. A releváns kutatói háttér hiánya mutatkozik [CCO/3.2]
- Gy.8. A kutatóműhelyek támogatottsága nem megfelelő [CCO/3.2]

- Gy.9. A tudomány/kutatás és a gyakorlat között nagy a szakadék [CCO/1.3], [SO2/3.6]
- Gy.10. K+F ráfordítások, kutatóhelyek száma és kutatói létszám tekintetében a vidék jelentősen lemarad a fővároshoz képest [CCO/3.2]
- Gy.11. Bizalmatlanság mutatkozik az innovációkkal szemben [CCO/3.1], [SO2/3.1], [SO2/3.5]
- Gy.12. Innovációs szereplők „egymásra találásának” problémái jelentkeznek [CCO/1.3], [SO2/3.6]
- Gy.13. Bürokratikus akadályok (pl. komplikált pályázati folyamat) okoznak problémát [CCO/4.3]
- Gy.14. A gazdálkodói döntésekhez nem áll rendelkezésre elegendő megbízható és könnyen elérhető adat (időjárás, növényvédelem, talaj, piaci információk stb.) [CCO/4.2], [SO4/6.1], [SO9/7.1]
- Gy.15. Egymástól elkülönülnek a szakigazgatási rendszerek, a gazdálkodók több helyre szolgáltatnak adatot [CCO/4.2], [CCO/4.3], [SO5/6.1]
- Gy.16. Nem megfelelő a mobilhálózati és internetlefedettség a mezőgazdasági és erdőterületeken [CCO/4.1]
- Gy.17. A digitalizáció adta lehetőségek kiaknázását segítő jogszabályi háttér hiányzik (pl. drónok, adatgazdálkodás) [SO2/3.1]
- Gy.18. Információhiány van a megvalósult, innovatív eljárásokról [CCO/1.4], [CCO/3.3], [SO2/3.1], [SO2/3.5], [SO3/1.3.], [SO5/5.1]
- Gy.19. Agrárinformatikai és innovációs ismeretekkel rendelkező szaktanácsadók hiánya jellemző [CCO/1.7], [CCO/4.1], [SO2/3.1], [SO3/1.3.], [SO5/5.1]
- Gy.20. A kisgazdaságokban egyes technológiák nem, vagy korlátozottan alkalmazhatók, az innovációs beruházás megtérülése bizonytalan [CCO/3.4], [SO2/3.1], [SO2/3.5]

2.1.XCO.1.3 Lehetőségek

- L.1. A gazdálkodók körében igény mutatkozik a tudásátadó, innovációt terjesztő rendezvényekre [CCO/1.2], [CCO/3.1], [SO2/3.1], [SO5/7.3]
- L.2. Az agrárcentrumokba szervezett iskolák tevékenysége összehangolhatóvá, koordinálhatóvá válik [CCO/2.2]
- L.3. A szakmai képzések indítása keresletvezéreltté válik [CCO/1.1] [CCO/1.2]
- L.4. Induló innovatív vállalkozások segítése (pl. mentorálás, tanácsadás, inkubáció, akceleráció) [CCO/3.3], [SO2/3.1], [SO2/3.5]
- L.5. Innovációs tevékenységet hatékonyan segítő intézményrendszerek működtetése [CCO/3.3], [SO2/3.1], [SO2/3.5], [SO2/3.6]
- L.6. Több szereplő együttműködésén alapuló (multiaktor) projektek végrehajtása [CCO/1.3], [SO2/3.6]
- L.7. Adatelérés biztosítása a hatékonyabb gazdálkodáshoz (alaptérképek, környezeti adatok, növény- és állategészségügy, piaci információk stb.) [CCO/4.4], [SO2/3.1], [SO3/1.3.], [SO4/6.1], [SO5/5.1], [SO9/7.1]
- L.8. Közös adatbázisok kialakítása (adatintegráció), amiből a releváns intézmények felé adatszolgáltatás történik, ezzel csökkentve az adminisztratív terheket [CCO/4.2], [SO4/6.1], [SO5/6.1]
- L.9. A vidéki térségek digitális infrastruktúrája fejlődik (termőföldön, ill. erdőterületeken is) [CCO/4.1], [SO2/3.1]
- L.10. A digitális technológiák terjedését ösztönző integrált fejlesztési és támogatási rendszerek kidolgozása [CCO/1.4], [CCO/3.4], [SO2/3.1]
- L.11. A szabályozás módosítása a digitális technológiák által biztosított lehetőségek alapján [SO2/3.1], [SO4/6.1], [SO5/5.1]
- L.12. A vállalkozási szektor hozzájárulása megnő a K+F ráfordításokban (forrásoldalon és a felhasználás terén is) [CCO/3.2]

2.1.XCO.1.4 Fenyegetések

- F.1. Kedvezőtlen demográfiai folyamatok a vidéki területeken [CCO/1.6], [SO8/1.2]
- F.2. Agrártudományok terén a K+F ráfordítások aránya csökken az összes K+F ráfordításhoz viszonyítva [CCO/3.2]

F.3. A gazdálkodói pálya társadalmi megítélése tovább romlik, nem sikerül vonzóvá tenni az agráréletpályát [CCO/1.5], [CCO/1.6], [CCO/2.2]
 F.4. A technológiai szaktanácsadásban az inputanyaggyártók, forgalmazók tovább erősödnek [CCO/1.7], [CCO/1.8], [SO5/5.1]
 F.5. A hatékony termeléshez szükséges környezeti és gazdasági adatok, valamint digitális szolgáltatások hiányoznak és/vagy nem naprakészek [CCO/4.1], [CCO/4.2], [CCO/4.3], [CCO/4.4], [SO4/6.1]
 F.6. Az adatok felhasználásával, illetve az adatjogokkal kapcsolatos kérdéseket nem tisztázzák [SO5/6.1]
 F.7. A digitalizáció és az információkhoz való hozzáférés egyenlőtlensége fokozhatja egyes termelői körök leszakadását [CCO/1.5] [CCO/1.8] [CCO/4.4], [SO2/3.1]

2.1.XCO.1.5 Egyéb megjegyzések

Nem releváns.

2.1.XCO.2 Igényfelmérés

Kód	Cím	Fontossági sorrend a KAP stratégiai terv szintjén	Az igény szerepel a KAP stratégiai tervben
2.3.1	Innovatív technológiák és fenntartható megközelítések elterjesztése a mezőgazdaságban	2	Igen
4.5.1	Tudásátadás és annak fejlesztése az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről	1	Igen
6.5.2	Ökoszisztéma szolgáltatások és a biológiai sokféleség jelentőségéről tájékoztatás a közvélemény felé	2	Igen
7.2.1	Gazdaságindításhoz szükséges komplex vállalkozói ismeretek nyújtása	1	Igen
CCO.1.1	Ágazati célkitűzések megvalósulását támogató, gyakorlatorientált ismeretátadás támogatása	1	Igen
CCO.1.10	Fogyasztói edukáció, tudatosság erősítése	1	Részben
CCO.1.2	Gazdálkodók ismereteinek bővítése	1	Igen
CCO.1.3	Kutatók-termelők-feldolgozók közötti együttműködések erősítése	1	Igen
CCO.1.6	Tudásátadás a mezőgazdasági és erdőgazdasági generációváltás gyorsítása érdekében	2	Igen
CCO.1.7	Szaktanácsadók képzése	1	Igen
CCO.1.9	Agrár-vállalkozók duális képzésben, fogadó félként való részvételének ösztönzése	2	Igen
CCO.2.1	Közép- és felsőfokú agrár-oktatási intézmények felkészültségének és eszközparkjának fejlesztése	2	Részben
CCO.2.2	Bemutató üzemek kialakítása	1	Igen
CCO.3.1	A munkaerő képzettségi szintjének növelése, az innovatív technológiák alkalmazása érdekében	1	Igen
CCO.3.2	Képzett kutatók helyben tartása, KFI szektor támogatása	2	Igen
CCO.3.3	Agrár- és élelmiszeripari vállalkozók innovativitásának növelése	2	Igen
CCO.4.1	Szélessávú internet szolgáltatásokhoz személyes hozzáférés biztosítása	2	Részben
CCO.4.2	Digitális ágazati nyilvántartások kialakítása, integrációja	1	Nem

CCO.4.3	Elektronikus ügyintézés, transzparencia	1	Részben
CCO.4.4	Agrár, -élelmiszeripari és erdőgazdálkodó vállalkozások digitális infrastruktúrájának fejlesztése	1	Igen
CCO.4.5	Digitális megoldások fejlesztése a minőségbiztosítás, tanúsítás, nyomonkövethetőség, jelölés terén	1	Igen

A szükségletfelmérésre vonatkozó egyéb megjegyzések.

Nem releváns

2.1.XCO.4 Beavatkozási logika

Beavatkozási forma	A beavatkozás típusa	A beavatkozás kódja (tagállam) – Név	Közös kimeneti mutató
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	INVRE(47(1)(a)) - Tárgyi eszközökre és immateriális javakra irányuló beruházások, kutatás, valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek	SC28_E01_FVI_47 - Beruházások, kutatás valamint kísérleti és innovatív termelési módszerek és egyéb tevékenységek – zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	ADVII(47(1)(b)) - Tanácsadási szolgáltatások és technikai segítségnyújtás, különösen a következők terén: a károsítók és betegségek elleni fenntartható védekezés technikái, a növényvédő szerek és az állategészségügyi készítmények fenntartható használata, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, az éghajlatváltozás mérséklése, a foglalkoztatási feltételek és a munkáltatói kötelezettségek, valamint a munkahelyi egészségvédelem és biztonság	SC11_A03_FVA_47 - tanácsadási szolgáltatások és technikai segítségnyújtás - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Gyümölcs- és zöldségfélék	TRAINCO(47(1)(c)) - Képzés, ideértve a személyre szabott tanácsadást és a legjobb gyakorlatok cseréjét is, mindenekelőtt a következők tekintetében: a károsítók és betegségek elleni fenntartható védekezés technikái, a növényvédő szerek és az állategészségügyi készítmények fenntartható használata, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és az éghajlatváltozás mérséklése, továbbá a szervezett kereskedelmi platformok és árutőzsdék használata az azonnali és határidős piacokon	SC12_A04_FVT_47 - képzés, ideértve a személyre szabott tanácsadást és a legjobb gyakorlatok cseréjét is - zöldség-gyümölcs	O.35. A támogatott operatív programok száma
Sectoral - Méhészeti termékek	ADVIBEEES(55(1)(a)) - Tanácsadási szolgáltatások, technikai segítségnyújtás, képzés, tájékoztatás és a legjobb gyakorlatok cseréje a méhészek és a méhészek szervezetei részére, többek között hálózatok kiépítése révén	SC02_A01_BEA_55 - Méhészeti tudásátadás és technikai segítségnyújtás	O.37. A méhészeti ágazat védelmére vagy javítására irányuló intézkedések vagy az azzal foglalkozó egységek száma
Sectoral - Méhészeti termékek	PROMOBEES(55(1)(f)) - Promóció, kommunikáció és marketing, ideértve a piacmonitoringhoz kötődő fellépéseket és a különösen a méhészeti termékek minőségével kapcsolatos fogyasztói tudatosság növelésére irányuló tevékenységeket	SC01_A02_BEM_55 - Méhészeti marketing	O.37. A méhészeti ágazat védelmére vagy javítására irányuló intézkedések vagy az azzal foglalkozó egységek száma
Sectoral - Bor	INOVWINE(58(1)(e)) - Tárgyi és immateriális innovációs beruházások, amelyek közé tartoznak a – többek között a borkészítés termékeiből és melléktermékeiből előállított – innovatív termékek, a borászati termékek előállítására irányuló innovatív folyamatok és technológiák kifejlesztését, valamint e folyamatok és technológiák digitalizálását célzó, továbbá olyan	SC04_A01_WIIN_58 - INOVWINE - Innovatív beruházások a borágazatban	O.36. A támogatott intézkedések vagy egységek száma a borágazatban

	egyéb, az ellátási lánc bármelyik szakaszában hozzáadott értéket teremtő beruházások, amelyek az ismeretek cseréjét, valamint az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz történő hozzájárulást célozzák		
RD	ENVCLIM(70) - Környezetvédelmi, éghajlattal kapcsolatos és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások	RD24_G07_GAX_70 - Állati genetikai erőforrások ex situ megőrzése, valamint szakmai támogatása	O.19. A genetikai erőforrásokat támogató műveletek vagy egységek száma
RD	INVEST(73-74) - Beruházások, az öntözésre irányuló beruházásokat is beleértve	RD02_D01_FRM_73 - Mezőgazdasági üzemek digitális átállásának támogatása	O.20. A támogatásban részesülő, a gazdaságon belüli termelőberuházásokra irányuló műveletek vagy egységek száma
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD56_D03_SVC_77 - Vidékfejlesztési együttműködések a kistelepülések digitális átállásának támogatásért (okos falu)	O.32. A támogatott egyéb együttműködési műveletek vagy egységek száma (az O.1. pontban említett EIP kivételével)
RD	COOP(77) - Együttműködés	RD61_A05_EIP_77 - Európai Innovációs Partnerség (EIP) együttműködés	O.1. Az európai innovációs partnerség (EIP) operatív csoportjai projektjeinek száma
RD	KNOW(78) - Ismeretek cseréje és információk terjesztése	RD58_A01_TRA_78 - Képzések és bemutatóüzemi programok	O.33. A támogatott képzési, tanácsadási és tudatosságnövelő intézkedések vagy egységek száma
RD	KNOW(78) - Ismeretek cseréje és információk terjesztése	RD60_A04_ADP_78 - Tanácsadási szolgáltatások	O.33. A támogatott képzési, tanácsadási és tudatosságnövelő intézkedések vagy egységek száma

Áttekintés

1. Főszükséglet: Az ágazati célkitűzések megvalósulását támogató, gyakorlatorientált ismeretátadás támogatása

A SWOT helyzetértékelés rámutatott számos, a gyakorlati tudásátadást befolyásoló tényezőre. A tudásátadás- és tudáscsere-tevékenységek legnagyobb kihívása a tudomány és a gyakorlat közötti szakadék áthidalása, ám emellett komoly problémát jelent az alacsony együttműködési hajlandóság a gyakorlati szereplők között; az alacsony infokommunikációs érettség; a fogyasztókkal és a társadalommal való kommunikáció, valamint a bizalom hiánya a szereplők között. A tudásátadás és tudás-csere színvonalát befolyásolja továbbá, hogy az egyetemeken, szakképző intézményekben és szaktanácsadó cégeknél elérhető információ mennyisége és minősége különböző témák vonatkozásában meglehetősen eltérő.

A duális szakképzés fogalma a jelenleginél szorosabb együttműködést követel meg a gyakorlati oktatók és a képzőhelyek munkatársai között és ezáltal biztosítja a gyakorlatorientált tudásátadás egyik formáját. Ugyanakkor a duális képzés népszerűsége csökken a részt vevő hallgatók, valamint fogadó vállalkozások száma alapján.

CCO 1.1 Szükséglet: Ágazati célkitűzések megvalósulását támogató, gyakorlatorientált ismeretátadás támogatása

A VP tudásátadási tematikus értékelése rámutatott arra, hogy a következő programozási időszakban javasolt a tudásátadási formák között a gazdálkodók által preferált gyakorlatorientált bemutató üzemi programokat és a tanulmányutakat jól megalapozott támogatási konstrukciókkal támogatni. Ugyanakkor a tanácsadási szolgáltatás megerősítése is fontos eleme a gyakorlatorientált ismeretátadásnak, kereslet vezérelt szakmai képzések indításával fejleszthető a gyakorlatorientált ismeretátadás azokon a tematikus

területeken, ahol a gazdálkodók és gyakorlati szereplők egyértelmű igénye megjelenik. (SC11, SC12, SC02, RD60). Tematikus szakmai tanácsadás és képzés a kertészeti ágazatban, valamint a méhészeti tudásátadás elősegíti az ágazat korszerűsítését, az innováció megismerését és alkalmazását gyakorlati tudásátadási tevékenységeken keresztül (SC11, SC12, SC02).

CCO 1.2 szükséglet: Gazdálkodók ismereteinek bővítése: korszerű menedzsment tudás erősítése, gyakorlatorientált ismeretátadás többek között a társadalmi és környezeti kihívásokról, az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekről, az alkalmazkodási lehetőségekről, a mezőgazdaság környezetre gyakorolt hatásairól; innovációs gyakorlatok beépítése a mindennapi munkafolyamatokba, motiválás a természetközeli gazdálkodás folytatására

A tanácsadási szolgáltatás megerősítésével, kereslet vezérelt szakmai képzések indításával fejleszthetővé válik a gyakorlatorientált ismeretátadás azokon a tematikus területeken, ahol a gazdálkodók és a gyakorlati szereplők egyértelmű igénye megjelenik (SC02, RD60). A SWOT helyzetértékelés alapján is egyértelművé vált, hogy alacsony a gazdálkodók szakmai, menedzsment, digitális és nyelvi képzettségi szintje. Ugyanakkor bemutatóüzemi programmal és célzott képzésekkel lehetővé válik ezen kompetenciák javítása, valamint a bemutatóüzemi programok lebonyolítása lehetővé teszi társadalmi és környezeti kihívásokra, az éghajlatváltozással módosuló termelési feltételekre reagáló, gyakorlati tudás és jó gyakorlatok elsajátítását (RD58).

CCO 1.3 Kutatók-termelők-feldolgozók közötti együttműködések erősítése az innovációs potenciál növelése érdekében

Az összefogásra ösztönző támogatások, úgy, mint az EIP operatív csoportok támogatása (RD61) interaktív innovációs projektek megvalósításán keresztül biztosítja a kutatók, valamint a termelők feldolgozók közötti együttműködések kialakulását. A tudás előállítói és felhasználói közötti kapcsolatot a tudásátadás szereplői, elsősorban oktatók, képzők, szakértők és tanácsadók teremtik meg innovációs projekt megvalósítása, tudásátadás és tájékoztatása biztosítása céljából.

CCO 1.6 Tudásátadás a mezőgazdasági generációváltás gyorsítása érdekében

A magyar agrártársadalmat általánosságban elöregedés, a fiatal utánpótlás hiánya, a generációk gondolkodása közti különbség, lassú generációváltás jellemzi. Ebben a folyamatban a tudásátadás egy fontos eszköz a bemutatóüzemi programokon, képzéseken, tanácsadásokon keresztül (RD58; RD59, RD60). A fiatal gazdálkodók megismerkednek az agráriumot jellemző legújabb digitális technológiákkal, termelési módszerekkel a gyakorlati körülmények között akár külföldön, akár belföldön.

CCO 1.7 Szaktanácsadók képzése, szaktanácsadási rendszer átalakítása a KAP specifikus célkitűzéseire alkalmazkodva, különös tekintettel az alacsony környezetterhelésű mezőgazdasági gyakorlatok integrált szemléletű megközelítésére (növényvédő szerek kijuttatása, ÜHG, lég-köri szennyezők és szálló por kibocsátását csökkentő eljárások, helyes tápanyag-gazdálkodás és komposztálás), valamint az ágazat-specifikus szaktanácsadási szolgáltatások bővítésére

A szaktanácsadókkal szemben egyértelmű elvárásként fogalmazódik meg, hogy a gazdálkodókat naprakész technológiai ismeretekkel, speciális tudással - klímaváltozással járó kihívásokra reagáló megoldásokkal lássák el (RD60). Emellett elvárás, hogy az innovációhoz kapcsolódó tudását/szolgáltatásokat biztosítsanak.

CCO 1.9. Agrárvállalkozók duális képzésben, fogadó félként való részvételének ösztönzése

A bemutatóüzemi program egyfajta ösztönző rendszerként lehetővé teszi, hogy a duális képzésben részt vevő fogadó vállalkozások bemutatóüzemi programokban akár belföldön, akár külföldön részt vegyenek, biztosítva ezzel a gyakorlat-vezérelt tudásátadás megvalósulását. A programban való részvétel ösztönzőként jelenik meg a duális képzésben részt vevő fogadó vállalkozások számára, melyet az intézkedés is megcélöz (RD58).

2 Főszükséglet: Közép- és felsőfokú oktatási intézmények, tanüzemek, bemutató üzemek, mintaüzemek infrastruktúrájának fejlesztése

Magyarországon az Kulturális és Innovációs Minisztérium feladat és felelősségi körébe tartozik az innováció, kutatás, felsőoktatás, szakképzés és felnőttképzés (kivéve az agrárszakképzés). Míg a kutatási és innovációs ügyek operatív feladatainak nagy részét a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFIH) hatáskörébe delegálták. A hazai kutatási infrastruktúra fenntartható fejlesztését és nemzetközi hálózatosodását célzó közfeladataiban a Nemzeti Kutatási Infrastruktúra Bizottság (NKIB) működik közre. Az intézményi struktúra alapján a KAP SP-ben indirekt eszközök állnak rendelkezésre,

hogyan a közép- és felsőfokú oktatási intézmények, tanüzemek, bemutató üzemek, mintaüzemek infrastruktúráját fejlesszék.

CCO 2. 1 Közép- és felsőfokú agrárokutatói intézmények felkészültségének és eszközparkjának fejlesztése
·KAP-on kívüli tevékenység

CCO 2.2 Bemutató üzemek kialakítása, szervezése, majd azok összekapcsolása, tudásátadási programok kidolgozása, többek között a korszerű és emisszió-csökkentésen alapuló technológiák bemutatására

A bemutatóüzemi program lehetővé teszi a gazdálkodók tudásszintjének, a tudásuk minőségének, vagy gyakorlatiasságának fejlődését. A bemutatóüzemi program ösztönzi az egész életen át tartó tanulásban való részvételt a speciális szükségletekre reagáló, alkalmazott szakmai tudásátadási szolgáltatás támogatásával.

3 Főszükséglet: Ágazati célkitűzéseket szolgáló, gyakorlatorientált kutatások és innovációk elősegítése

CCO 3.1 A versenyképes, erőforrás-hatékony, magas hozzáadott értéket termelő és innovatív mezőgazdaság és élelmiszeripar létrehozásához elengedhetetlen a gyakorlatorientált kutatások és innovációk elősegítése, feltételeinek megteremtése. A munkaerő képzettségi szintjének növelése, az innovatív technológiák alkalmazása érdekében

Az innovatív technológiák alkalmazásával növelhető a versenyképesség, ehhez azonban szükséges a mezőgazdasági munkaerő hozzáértését, képzettségi szintjét növelni. A képzések és a bemutató üzemi programok (TRA_78) lehetővé teszik a gazdálkodók és a vidéki munkavállalók tudásszintjének, a tudásuk minőségének, vagy gyakorlatiasságának fejlődését. A bemutató üzemi program ösztönzi az egész életen át tartó tanulásban való részvételt a speciális szükségletekre reagáló, alkalmazott szakmai tudásátadási szolgáltatás támogatásával. A tanácsadási szolgáltatások (ADP_78) által szintén lehetőség nyílik a munkaerő tudásszintjének növelésére az új technológiák alkalmazásával kapcsolatban.

CCO 3.2 Képzett kutatók helyben tartása, KFI szektor támogatása

A SWOT elemzés is rámutatott arra, hogy szükségszerű a K+F+I-re fordított hazai források növelése, a képzett kutatók helyben tartása. Ugyan az EIP operatív csoportok támogatása volumen tekintetében nem lesz meghatározó intézkedés az agrár KFI forrás arányát illetően, de jelentős hozzáadott értéket biztosít azzal, hogy innovációt ösztönző együttműködések keretében közelebb hozza a gyakorlati igényeket a kutatási témákhoz.

CCO 3.3 Agrár- és élelmiszeripari vállalkozók innovativitásának növelése, változó piaci igényekre adott reakciójuk gyorsítása

Az agrár- és élelmiszeripari vállalkozók innovativitásának növelésére a változó piaci igényekre adott reakció gyorsítása érdekében van szükség. A vállalkozások alacsony fokú innovativitása többek között a szereplők bizalmatlanságára vezethető vissza, amelyen segíthet az EIP együttműködések támogatása (EIP_77). A mezőgazdasági termékek értéknövelését és piacra jutását, technológiai fejlesztését, az élelmiszer-feldolgozás vállalati hatékonyságának növelését, valamint az erőforrás-hatékonyságot célzó fejlesztések (FON_73), akár csak a jégkarmérséklő rendszer további fejlesztése (JGR_73) hozzájárulhatnak a szükséglet kielégítéséhez.

4.Főszükséglet: Digitális megoldások fejlesztése a termelésben és az ágazati nyilvántartásokban

A mezőgazdaság és élelmiszeripar digitalizációja magában foglalja a hardver eszközöket (pl. szenzorok, drónok, robotok), az adatvagyon (pl. nyilvántartások, talajtérképek, időjárás adatok, kártevők és kórokozók felmérése), az elemzést biztosító módszereket és szoftvereket (pl. mesterséges intelligencia, döntéstámogató szoftverek), a vállalatirányítási rendszereket, valamint az e-kormányzati, e-kereskedelmi és online banki szolgáltatásokat, illetve a logisztikához kapcsolódó digitális megoldásokat. A digitális megoldások segíthetik az erőforrások hatékonyabb felhasználását, a termelés kockázatainak csökkentését, a veszteségek csökkentését, a termelékenység fokozását, a nyomonkövethetőséget és a minőségbiztosítást, valamint egyes területeken megoldást jelenthetnek a munkaerőhiányra. A termelés hatékonyságának növelése kedvező hatású a környezetre és az éghajlatra is.

CCO 4.1 Szükséglet: Szélessávú internet szolgáltatásokhoz személyes hozzáférés biztosítása és a digitális alapkészségek megerősítése

A digitális szolgáltatások elterjedéséhez és igénybeviteléhez alapfeltétel a megfelelő digitális infrastruktúra és hálózati lefedettség rendelkezésre állása. Az EU Zöld Megállapodás is hangsúlyozza,

hogy a gyors szélessávú internethez való hozzáférés elengedhetetlen a fenntarthatósági célok eléréséhez szükséges technológiák (pl. precíziós gazdálkodás) alkalmazásához. A szélessávú hálózat fejlesztését alapvetően más operatív programok forrásai biztosítják a 2030-ig szóló Nemzeti Digitalizációs Stratégia keretében, a KAP ST az ezekhez való kapcsolódást, illetve a digitális képzettség fejlesztését tekinti feladatának. A vidéki infrastrukturális fejlesztések (pl. okosfal) hozzájárulnak a digitalizációs törekvésekhez, ezzel is csökkentve a vidéki térségek leszakadását (RD56 intézkedés).

CCO 4.2 Szükséglet: Digitális ágazati nyilvántartások kialakítása, integrációja

A helyzetértékelés rámutatott, hogy a mezőgazdasági termelők és állattenyésztők adatait több szervezet is nyilvántartja (MÁK, Nébih, NAV, NAK, szakmai szervezetek), ami jelentős adatszolgáltatási kötelezettséget jelent. Rendkívül hátrányos az a jelenlegi gyakorlat, hogy a különböző hatóságok, intézmények és szervezetek más-más adatszolgáltatási kötelezettségeket írnak elő ugyanarra az adatkörre. Ugyanakkor vannak olyan adatkörök (pl. antibiotikum-felhasználás), amelyek jelenleg egyik adatbázisban sem érhetők el, pedig azok ismerete elengedhetetlen lenne az egyes ágazatok fejlesztésének és piaci átláthatóságának szempontjából. Az ágazati nyilvántartások eltérő fejlettségűek, például a szőlőültetvények nyilvántartása (VINGIS) teljes körű – de zárt – térinformatikai adatbázis, míg a gyümölcsültetvények és a halgazdaságok nyilvántartása fejlesztésre szorul. Több, a tervezést megalapozó fórumon elhangzott, hogy szükség lenne egy gyeptaszterre is, ami nyilvántartja az állattartó képességet is.

A helyzetfeltárás azt is megállapította, hogy szükség van a gazdálkodói döntéseket segítő, megbízható és könnyen elérhető alapadatokra (időjárás, növényvédelem, talaj, piaci információk stb.) és döntéstámogató alkalmazásokra.

KAP-on kívüli tevékenység.

CCO 4.3 Szükséglet: Elektronikus ügyintézés, transzparencia, nyomon követhetőség

Az agrárigazgatási rendszerekkel kapcsolatban jelenleg néhány kötelező adatszolgáltatás kizárólag elektronikus úton, ügyfélkapus azonosítással végezhető el, mások továbbra is megtehetőek papíralapon is. Az elektronikus ügyintézés lehetőségét bővíteni kell (RD56).

Az elektronikus adatszolgáltatás és nyomon követhetőség szempontjából fontos, hogy a termelők is megfelelő digitális nyilvántartásokkal rendelkezzenek, ezért ösztönözni kell az ilyen irányú beruházásokat (RD02).

KAP-on kívüli tevékenység

CCO 4.4 Szükséglet: Agrár- és élelmiszeripari vállalkozások digitális infrastruktúrájának, informatikai hátterének fejlesztése

A digitális technológiák és eszközök széleskörűen elérhetők a hazai gazdálkodók és élelmiszeripari vállalkozások számára, azonban a helyzetelemzés rámutatott, hogy rendkívül heterogén az üzemek digitalizációjának szintje, és – különösen a mezőgazdasági vállalkozásoknál – összességében alacsony szintűnek mondható. Az innovatív, környezetbarát termelési és tenyésztési technológiák (RD02) segíthetik az erőforrások (pl. műtrágya, növényvédőszer, öntözővíz, takarmány) hatékonyabb felhasználását, ezáltal a fenntarthatósági kritériumoknak való megfelelést és a versenyképesség növelését.

CCO 4.5 Szükséglet: Digitális megoldások fejlesztése minőségbiztosítás, tanúsítás, nyomonkövethetőség, árujelölés és osztályozás céljából

A nyomon követés az egész élelmiszerláncban szükséges, jogszabályi előírások miatt, valamint a fogyasztói bizalom erősítése céljából. A fogyasztó bizalmát azzal lehet megszerezni és megtartani, ha jó és stabil minőségű élelmiszerekkel szolgálják ki, amelyet az összetevőktől egészen a késztermékig nyomon tud követni. Ez különösen fontos a zöldség-gyümölcs szektorban (SC17), valamint az állati termékek esetén. Az informatika fejlődésével a nyomonkövetési rendszerekben is új digitális megoldások jelennek meg (pl. blockchain), amelyek alkalmazásához az élelmiszerlánc szereplőinek technikai tanácsadásra van szüksége (SC11). A termelési adatok alapozzák meg a termék-nyomonkövetési rendszerek működését, ezért támogatni kell az üzemszintű adatgyűjtést, valamint az üzemirányítási alkalmazások használatát a gazdaságok vezetésében és a döntések előkészítésében (RD02). Az alapanyag mennyisége és minősége ismeretében optimalizálható az élelmiszerek feldolgozása, így javíthatók a kizsárolási mutatók és a termékek minősége.

A koronavírus-járvány miatt felértékelődött az online piacterek jelentősége, ezért érdemes a kistelepülések mezőgazdasági termékértékesítését, valamint a helyi köz- és önkormányzati intézmények, valamint a kis boltok élelmiszer-alapanyag beszerzését egy digitális platformon keresztül megvalósítani. A digitális piactéren csak olyan termékek és szolgáltatások jelenhetnek meg, amelyek sikeresen teljesítettek egy előzetes validációt (SC17).

2.1.XCO.5 Adott esetben az InvestEU felhasználásának indokolása (összegekkel együtt), valamint annak kifejtése, hogy az miként járul hozzá az egyedi/átfogó célkitűzés teljesítéséhez

Nem releváns.

2.1.XCO.8 Az eredménymutató(k) kiválasztása

Eredménymutató(k) kiválasztása ehhez a konkrét célkitűzéshez

Eredménymutatók [Az ehhez a konkrét célkitűzéshez ajánlott eredménymutatók félkövéren szedve jelennek meg.]	Célérték
R.1^{CU PR} - A teljesítmény javítása ismeretek és innováció révén A fenntartható gazdasági, társadalmi, környezeti, éghajlati és az erőforrások hatékonyságával kapcsolatos teljesítmény javítása érdekében tanácsadásban részesülő, illetve képzésben, ismeretcsereben vagy az európai innovációs partnerség KAP által támogatott operatív csoportjaiban részt vevő személyek száma	736 210,00
R.2^{CU} - Tanácsadási és tudásrendszerek összekapcsolása A mezőgazdasági ismeretek és innovációk rendszerébe (AKIS) való integrálás céljából támogatásban részesülő tanácsadók száma	14 640,00
R.3^{CU} - A mezőgazdaság digitalizálása A KAP keretében a digitális gazdálkodási technológiához nyújtott támogatásban részesülő gazdaságok aránya	7,69 %
R.28^{CU} - Környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai teljesítmény ismeretek és innováció révén A környezeti-éghajlati teljesítmény tekintetében tanácsadásban részesülő, illetve képzésben, ismeretcsereben vagy az európai innovációs partnerség KAP által támogatott operatív csoportjaiban részt vevő személyek száma	441 726,00
R.40^{CU} - A vidéki gazdaság intelligens átmenete A támogatott „Intelligens falvak” stratégiák száma	52,00
R.42^{CU} - A társadalmi befogadás előmozdítása A társadalmi befogadást célzó, támogatásban részesülő projektekkel érintett személyek száma	12 521,00

A célok és a kapcsolódó mérföldkövek indoklása

XCO - Az ágazat korszerűsítésére irányuló, az ismeretek gyarapításának és megosztásának, az innovációnak és a digitalizációnak a mezőgazdaságban és vidéki térségekben történő előmozdításán keresztül megvalósítandó átfogó célkitűzés

Az egyes R indikátorok mérföldkö értékeit, illetve a kapcsolódó beavatkozások hozzájárulásának értékét (éves bontásban) a csatolt táblázat tartalmazza, így ezek minden részletre kiterjedő ismertetésétől a szövegben eltekintünk.

R.1^{PR} - A teljesítmény javítása ismeretek és innováció révén

Az R.1 indikátor sajátossága, hogy a fiche módszertani útmutatójának megfelelően nem szükséges duplikáció szűrése a kapcsolódó beavatkozások által érintett személyek száma tekintetében, így egy beavatkozáson belül, illetve beavatkozások között is előfordulhat duplikáció, amely az R.1 magas értékét (736 240 személy) eredményezi. Az R.1 indikátor minden kapcsolódó beavatkozása összefügg az XCO-t

megalapozó szükségletekkel, így teljesen értéken bemutatásra kerül. A kapcsolódó beavatkozások a képzés, tanácsadás és tájékoztatás; az érintett személyek száma a korábbi évek VP-ben lebonyolításra került szolgáltatások alapján kalkulált, így megbízhatóan megalapozott érték.

Az R.1 indikátor célértékének 68%-át biztosítja, így annak elérésében kulcsfontosságú az RD60_A04_ADP_78 - Tanácsadási szolgáltatások beavatkozás, amely az általános tanácsadási hálózat működtetése, mely révén évi 100 000 személyt érint majd 2024 és 2028 között; egy személy évente átlagosan 4,5 tájékoztatást kap. Egyedi szaktanácsadási szolgáltatások támogatásában 2024 és 2028 között tervezetten évente 37 500 személy fog részt venni.. A képzések (RD58_A01_TRA_78) résztvevőinek száma évente változó. A 2026 és 2027 években tervezett a kötelező képzések lebonyolítása, így e két évben kiugró (más éveknek legalább duplája) az érintett személyek száma. A képzésekben résztvevők számának kalkulációjához a VP tapasztalok mellett hozzájárult az új tervezési időszakban megjelenő kihívások, új beavatkozások által generált további képzési igény is. Az SC04_A01_WIIN_58 - Innovatív beruházások a borágazatban beavatkozás további 30 személy részére fog nyújtani támogatást a szőlőből készült uniós termékek piac- és versenyképességének fokozása, különösen innovatív termékek, folyamatok és technológiák kifejlesztése révén. Az R.1 indikátor értékét biztosító beavatkozások kiemelten segítik az első főszükséglet kezelését, többféle módszerrel támogatva a gyakorlatias jellegű ismeretek megszerzését (CCO1.1, CCO.1.2), a kutatók-termelők-feldolgozók közötti együttműködések erősítésével (CCO 1.3), segítve a generációk közötti párbeszédet és a generációváltást (CCO 1.6). A szaktanácsadók képzésnek igénye (CCO 1.7) egyértelműen magas hozzáadott értéket képviselő beavatkozások kialakításához vezetett. Az első főszükséglet a szakemberek és gazdálkodók tudásának fejlesztése mellett kitér a fogyasztói edukációra, a fogyasztói tudatosság növelésére (CCO.1.10), e beavatkozások a fogyasztókat is eléri.

A szakember és gazdálkodói kör új belépőinek ismereteit már a formális oktatás keretében támogatni kell, ennek érdekében a beavatkozások egy része bemutató üzemek kialakítására (CCO.2.2) is fordít erőforrásokat.

A szakismeretek mellett az innovációkra való nyitottságot is fejleszteni kell (CCO 3.1), így kifejezetten ilyen irányú programok is megjelennek majd a beavatkozások megvalósítása során. Az innováció és a K+F terület fejlesztéséről (CCO 3.2, CCO 3.3) az R.1 indikátor célértékében önmagában nem túl jelentős arányt képviselő, de az eredményindikátor eredmény-elvárásaiban fontos területet lefedő Európai Innovációs Partnerség (EIP) együttműködés beavatkozás gondoskodik. A digitalizáció fejlesztését több területen is támogatják a beavatkozások: a minőségbiztosítás, tanúsítás, nyomomonkövethetőség, árujelölés terén is digitális megoldásokra van szükség (CCO.4.5).

R.2 - Tanácsadási és tudásrendszerek összekapcsolása

Az R.2 indikátornak is – az R.1 indikátorhoz hasonlóan – fontos sajátossága, hogy a fiche szerint nem szükséges a duplikációsűrűség. Ezt figyelembe véve a három kapcsolódó beavatkozás 2029-re elérni tervezett célértéke 14 640 támogatásban részesülő tanácsadó, amely 2024-től kiegyensúlyozottan emelkedő érték.

Az R.2 indikátor célértékének több mint felét a képzés (RD58_A01_TRA_78) beavatkozás biztosítja, amelyben a tervek szerint éves szinten 1000 szaktanácsadó és 600 falugazdász vesz majd részt.

A tanácsadást biztosító beavatkozásban (RD60_A04_ADP_78) évente egyedi szaktanácsadási szolgáltatásokba 760 tanácsadó kerül bevonásra., míg az általános tanácsadási hálózat működtetése Az R.1 esetében már ismertetett szükségletek kezelésére a tanácsadók teljes körének bevonása azért fontos, mert a tanácsadókon keresztül az információk, a tudásanyag és a szemléletformálás jóval több gazdálkodóhoz eljuthat, és az egyéni felvetésekre való reflektálás kifejezetten segítheti az információk beépülésének, a szemlélet formálásának hatékonyságát.

R.3 - A mezőgazdaság digitalizálása

Az R.03 indikátor célértéke: 7,67%, amely 18 491 kedvezményezett gazdaságot jelent, az összes, 241.000-hez viszonyítva. Az R.03 indikátor teljes tervértékét biztosító mindkét beavatkozás reagál az XCO specifikus célkitűzést megalapozó egy vagy több szükségletre.

A képzések és bemutatóüzemi programok (RD58_A01_TRA_78) keretében 2026-ban 8 ezer, majd 2027-ben további 8 ezer gazdaság részesül szemléletformálásban, amely – az R.1 esetében ismertetett módon – az 1. Főszükséglet: Az ágazati célkitűzések megvalósulását támogató, gyakorlatorientált ismeretátadás támogatása minden szükségletére reagál. A mezőgazdasági üzemek digitális átállásának támogatása

(RD02_D01_FRM_73) révén 2025-2027 közötti három évben, évente 490-530 gazdaság kap valós segítséget a digitális megoldások fejlesztésében, így a szoftveres területen támogatásra kerül az, az elektronikus ügyintézés, transzparencia fejlesztése (CCO.4.3), illetve a beavatkozások elősegítik a gazdálkodók digitális infrastruktúrájának fejlesztését (CCO.4.4), valamint a digitális megoldások kialakítását a minőségbiztosítás, tanúsítás, nyomkövethetőség, árujelölés terén (CCO.4.5) is.

R.28 - Környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai teljesítmény ismeretek révén

Az R.28 indikátor esetében – az R.1 és R.2 indikátorhoz hasonlóan – nincs szükség a duplikáció szűrésére. A teljes célérték 441 726 személy, amelynek felfutása, a hozzájáruló beavatkozások szerepe azonos az R.1 esetében leírtakkal. Az R.28 indikátor erős összefüggést mutat az R.1 indikátorral: a mindkét R indikátorhoz hozzájáruló egyes beavatkozások a képzésben, tanácsadásban és tájékoztatásban érintett személyek számát mutatják meg. Az R.1 indikátor esetében ez a teljes résztvevő szám, minden témakörre kitérve. Az R.28 indikátor azt mutatja meg, hogy a teljes résztvevői számból hány személy lesz érintett a környezetvédelmi vagy éghajlattal kapcsolatos teljesítmény ismeretek és innováció témájával. A szakmai tervezés szerint a képzések, tanácsadás és tájékoztatás 60%-a foglalkozik majd ezzel a témával, így az érintett személyek száma az R.28 indikátor esetében (beavatkozásonként és összesen) az R.1 indikátor esetében látható értékek 60%-a.

A kapcsolódó szükségletekre való reflexió, a beavatkozások résztvevői létszámának alátámasztása az R.1 indikátor leírásánál olvasható.

R.40 - A vidéki gazdaság intelligens átmenete

Az indikátor teljes értékének alátámasztása lásd SO8.

R.42 - A társadalmi befogadás előmozdítása

Az indikátor teljes értékének alátámasztása lásd SO8.

2.1.XCO.9 A pénzügyi támogatás indokolása

A CCO céljait sokféle beavatkozáson keresztül valósítjuk meg, amelyek sok esetben más SO-khoz is köthetőek.

A vonatkozó bizottsági ajánlások:

- Az EU zöld megállapodásának széles sávú kapcsolatra vonatkozó célkitűzéséhez való hozzájárulás a vidéki térségek gyors, széles sávú kapcsolat általi lefedettségére irányuló beruházások megfelelő idejű megvalósítása által. A folyamat során fontos az egyéb uniós és nemzeti pénzeszközökkel fennálló szinergiák biztosítása.
- A mezőgazdasági termelők, agrár-élelmiszeripari vállalkozások és a vidéki térségekben élők szerepének erősítése a tudás-, készség- és technológiai fejlesztés, információcsere, kutatás, tanácsadás, digitalizáció és innovációs projektek ösztönzésén keresztül, amelyek a meglévő kutatási, oktatási és gazdálkodási tanácsadási kapcsolatok erősítése, valamint az innováció mezőgazdasági termelők és a vidéki térségekben élők közösségeinek keretein belül való támogatása révén valósulnak meg.

Az ajánlások teljesítését a biztosított források lehetővé teszik. A széles sávú hálózat fejlesztését más operatív programok forrásai biztosítják, a KAP ST forrásai az ezekhez való kapcsolódást, illetve a digitális képzettség fejlesztését tekintik feladatuknak. A képzés, kutatás, tanácsadás a KAP ST kiemelt céljai közé tartoznak, ezért ezekre a korábbi időszakoknál jelentősebb forrást biztosít a terv.

2.2 A célok kiszámításához használt kontextusmutatók és egyéb értékek

Kontextusmutatók (a teljesítménykeret szerinti kód)	Bázisérték	Bázisév	Frissített érték	Frissített év	Indokolás/Megjegyzések	Adatforrás
C.01 Teljes vidéki népesség – LEADER program (R.38) (Személy)	1 813 276,00	2020	4 058 628,00	2022	A 10.000 fő alatti településeken élők száma + 10.000 fő feletti települések külterületi lakosság száma	Központi Statisztikai Hivatal
C.01b Teljes vidéki népesség – szolgáltatások és infrastruktúra (R.41) (Személy)	1 813 276,00	2020	4 058 628,00	2022	A 10.000 fő alatti településeken élők száma + 10.000 fő feletti települések külterületi lakosság száma	Központi Statisztikai Hivatal
C.05 Erdőterület összesen (Hektár)	2 416 138,00	2018	1 941 600,00	2021	A C05 alatt az eredeti érték a CORINE adat, ami fizikai fás szárú borítottságot takar (land cover). Ebben benne vannak: parkok, arborétumok, fásulások	Országos Erdőállomány Adattár 2021. jan.1. 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról 6.§ (1) bek.
C.12 Gazdaságok száma összesen (Gazdaság)	430 000,00	2016	241 000,00	2020	A gazdaságok számáról aktuálisabb képet ad a 2020-as agrárcenzus, az adat hivatalos, hamarosan publikálásra kerül.	Központi Statisztikai Hivatal
C.17 Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen (Hektár)	5 309 520,00	2019				
C.19 Natura 2000 területen fekvő mezőgazdasági terület összesen (Hektár)	721 099,00	2018	1 433 344,00	2023	C.19 total agricultural area in Natura 2000 Updated value 1 433 344 ha	Európai Környezetvédelmi Ügynökség becslése, Európai Bizottság, GREX dokumentum 2023.05.02
C.23 Számosállategységek összesen (Számosállategységek)	2 444 890,00	2016				
D.35 Az Európai Bizottságnak bejelentett méhkaptárak száma összesen: a terv kidolgozásakor rendelkezésre álló legutóbbi három év átlaga. (Méhkaptárak)	1 212 009,00	2020				

2.3 Célterv

2.3.1 Összefoglaló táblázat

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
R.1^{CU PR} A teljesítmény javítása ismeretek és innováció révén A fenntartható gazdasági, társadalmi, környezeti, éghajlati és az erőforrások hatékonyságával kapcsolatos teljesítmény javítása érdekében tanácsadásban részesülő, illetve képzésben, ismeretcsereben vagy az európai innovációs partnerség KAP által támogatott operatív csoportjaiban részt vevő személyek száma	XCO	100 000	244 545	390 096	541 644	692 189	736 204	736 210	736 210
R.2^{CU} Tanácsadási és tudásrendszerek összekapcsolása A mezőgazdasági ismeretek és innovációk rendszerébe (AKIS) való integrálás céljából támogatásban részesülő tanácsadók száma	XCO	582	3 506	6 430	9 354	12 278	14 639	14 640	14 640
R.3^{CU} A mezőgazdaság digitalizálása A KAP keretében a digitális gazdálkodási technológiához nyújtott támogatásban részesülő gazdaságok aránya	SO2, XCO	%	%	0,22 %	3,76 %	7,30 %	7,69 %	7,69 %	7,69 %
R.3 Számláló: A vonatkozó kifizetett támogatásban részesülő kedvezményezettek száma		0 farm	0 farm	530 farm	9 070 farm	17 600 farm	18 541 farm	18 541 farm	18 541 farm
R.3 Nevező: Gazdaságok száma összesen		241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm
R.4 A jövedelemtámogatásnak az előírások betartásától és a bevált gyakorlatok alkalmazásától való függővé tétele Jövedelemtámogatás alá eső és feltételeességhez kötött mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	SO1	%	94,17 %	94,17 %	94,17 %	94,17 %	94,17 %	%	94,17 %
R.4 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0 ha	5 000 000 ha	5 000 000 ha	5 000 000 ha	5 000 000 ha	5 000 000 ha	0 ha	5 000 000 ha
R.4 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték	
R.5 Kockázatkezelés Támogatott KAP kockázatkezelési eszközökkel rendelkező gazdaságok aránya	SO1	0,00 %	0,00 %	30,29 %	30,29 %	30,29 %	0,44 %	0,00 %	30,29 %	
R.5 Számláló: A vonatkozó támogatásban részesülő gazdaságok száma		0 farm	0 farm	73 000 farm	73 000 farm	73 000 farm	1 050 farm	0 farm	73 000 farm	
R.5 Nevező: Gazdaságok száma összesen		241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	
R.6^{PR} Újraelosztás kisebb gazdaságok részére Az átlagos gazdaságméret alatti támogatható gazdaságok részére nyújtott további közvetlen kifizetések százaléka hektáronként (az átlaghoz viszonyítva)	SO1	0,00 %	112,25 %	112,25 %	112,25 %	112,25 %	112,25 %	0,00 %	112,25 %	
R.6 Számláló: Az átlagos gazdaságméret alatti kedvezményezetteknek kifizetett átlagos közvetlen kifizetés hektáronként		0 EUR/ha	299 EUR/ha	299 EUR/ha	299 EUR/ha	299 EUR/ha	299 EUR/ha	299 EUR/ha	0 EUR/ha	299 EUR/ha
R.6 Nevező: Az összes kedvezményezettnek teljesített átlagos közvetlen kifizetés/ha		EUR/ha	267 EUR/ha	267 EUR/ha	267 EUR/ha	267 EUR/ha	267 EUR/ha	267 EUR/ha	EUR/ha	267 EUR/ha
R.7^{PR} A sajátos igényű területeken működő gazdaságoknak nyújtott támogatás növelése További támogatás százaléka hektáronként magasabb igényű területeken (az átlaghoz viszonyítva)	SO1, SO6	0,00 %	100,00 %	111,57 %	111,57 %	111,57 %	111,57 %	0,00 %	111,57 %	
R.7 Számláló: A sajátos igényű területeken élő kedvezményezettek számára nyújtott átlagos jövedelemtámogatás hektáronként		0 EUR/ha	272 EUR/ha	304 EUR/ha	304 EUR/ha	304 EUR/ha	304 EUR/ha	304 EUR/ha	0 EUR/ha	304 EUR/ha
R.7 Nevező: Az összes kedvezményezettnek kifizetett átlagos jövedelemtámogatás/ha		EUR/ha	272 EUR/ha	272 EUR/ha	272 EUR/ha	272 EUR/ha	272 EUR/ha	272 EUR/ha	EUR/ha	272 EUR/ha
R.8 Adott ágazatokban működő gazdaságok részére biztosított támogatás A versenyképesség, a fenntarthatóság és a minőség javítását célzó, termeléstől függő jövedelemtámogatásban részesülő gazdaságok aránya	SO1, SO2	%	18,32 %	18,32 %	18,32 %	18,32 %	18,32 %	%	18,32 %	
R.8 Számláló: A termeléstől függő jövedelemtámogatásban részesülő kedvezményezettek aránya		0 farm	44 148 farm	44 148 farm	44 148 farm	44 148 farm	44 148 farm	44 148 farm	0 farm	44 148 farm

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
R.8 Nevező: Gazdaságok száma összesen		241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm
R.9^{CU PR} Gazdaságok korszerűsítése A szerkezetátalakításra és korszerűsítésre – többek között az erőforrás-hatékonyság javítása érdekében – nyújtott beruházástámogatásban részesülő mezőgazdasági termelők aránya	SO2, SO7	%	0,25 %	0,75 %	1,29 %	2,16 %	2,70 %	3,20 %	3,20 %
R.9 Számláló: A vonatkozó támogatásban részesülő kedvezményezettek száma		0 farm	600 farm	1 800 farm	3 100 farm	5 200 farm	6 500 farm	7 700 farm	7 700 farm
R.9 Nevező: Gazdaságok száma összesen		241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm
R.10^{CU PR} Az ellátási lánc szervezethez való csatlakozásának javítása A KAP keretében támogatott termelői csoportokban, termelői szervezetekben, helyi piacokon, rövid ellátási láncokban és minőségrendszerekben részt vevő gazdaságok aránya	SO2, SO3, SO9	0,54 %	1,39 %	2,28 %	2,42 %	2,55 %	2,55 %	2,55 %	2,55 %
R.10 Számláló: A vonatkozó támogatásban részesülő kedvezményezettek száma		1 300 farm	3 353 farm	5 498 farm	5 826 farm	6 145 farm	6 145 farm	6 145 farm	6 145 farm
R.10 Nevező: Gazdaságok száma összesen		241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm
R.11 /Gyümölcs- és zöldségfélék A kínálati oldal koncentrációja Bizonyos ágazatokban operatív programokkal rendelkező termelői szervezetek vagy termelői csoportok által forgalmazott termékek értékének aránya	SO3	16,50 %	17,59 %	18,76 %	19,81 %	20,92 %	0,00 %	0,00 %	20,92 %
R.11 Számláló: Az operatív programokban részt vevő termelői szervezetek által forgalmazott termékek összértéke		159 525 509 EUR	170 123 321 EUR	181 361 794 EUR	191 536 357 EUR	202 265 005 EUR	0 EUR	0 EUR	202 265 005 EUR
R.11 Nevező: Az érintett ágazatok termelésének összértéke		966 908 164 EUR	966 908 164 EUR	966 908 164 EUR	966 908 164 EUR	966 908 164 EUR	966 908 164 EUR	966 908 164 EUR	966 908 164 EUR
R.12 Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás javítására	SO4	%	16,78 %	16,78 %	21,49 %	21,51 %	16,25 %	0,04 %	21,51 %

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya									
R.12 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0 ha	890 781 ha	890 781 ha	1 140 759 ha	1 141 836 ha	862 675 ha	2 154 ha	1 141 836 ha
R.12 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha
R.13^{PR} Az állattenyésztési ágazat kibocsátásainak csökkentése Az üvegházhatásúgáz (ÜHG)- és/vagy ammóniakibocsátás csökkentésére irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett számosállategységek (száe) aránya, ideértve a trágyagazdálkodást	SO4	%	%	%	20,74 %	20,74 %	%	%	20,74 %
R.13 Számláló: Azon számosállategységek száma, amelyekhez kapcsolódóan kifizetést teljesítettek		0 LU	0 LU	0 LU	507 000 LU	507 000 LU	0 LU	0 LU	507 000 LU
R.13 Nevező: Számosállategységek összesen		2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU
R.14^{PR} Szén-dioxid-tárolás talajban és biomasszában A kibocsátás csökkentésére és a szén-dioxid-tárolás fenntartására vagy növelésére irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya (beleértve a következőket: állandó gyepterület, állandó kultúrák állandó növénytakaróval, vizes élőhelyeken és tőzeglápokon található mezőgazdasági földterület)	SO4	%	16,84 %	16,84 %	21,11 %	21,14 %	12,19 %	0,04 %	21,14 %
R.14 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0 ha	894 285 ha	894 285 ha	1 121 097 ha	1 122 174 ha	647 112 ha	2 154 ha	1 122 174 ha
R.14 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha
R.15^{CU} A mezőgazdaságból, erdőszetből, valamint egyéb megújuló forrásokból származó megújuló energia Támogatott beruházások a megújulóenergia-termelés kapacitásbővítésébe, a bioalapú energiák termelését is beleértve (megawatt)	SO4	0 MW	2 MW	21 MW	30 MW	65 MW	98 MW	131 MW	131 MW

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
R.16^{CU} Az éghajlattal kapcsolatos beruházások A KAP keretében az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz, valamint megújuló energia vagy biológiai anyagok előállításához hozzájáruló beruházástámogatásban részesülő gazdaságok aránya	SO4	%	0,02 %	0,36 %	0,66 %	1,50 %	2,33 %	2,98 %	2,98 %
R.16 Számláló: A KAP keretében az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz, valamint megújuló energia vagy biológiai anyagok előállításához hozzájáruló beruházástámogatásban részesülő gazdaságok száma		0 farm	45 farm	876 farm	1 580 farm	3 620 farm	5 616 farm	7 184 farm	7 184 farm
R.16 Nevező: Gazdaságok száma összesen		241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm
R.17^{CU PR} Erdősített terület Erdőtelepítés, agrárerdészet és erdő-helyreállítás céljából támogatott terület, továbbá ezek bontása	SO4, SO5, SO6	0 ha	0 ha	587 ha	6 174 ha	11 174 ha	16 174 ha	16 174 ha	16 174 ha
R.18^{CU} Az erdészeti ágazatnak nyújtott beruházástámogatás Az erdészeti ágazat teljesítményének javítását célzó összberuházás	SO4, SO5, SO6, SO8	0 EUR	22 832 136 EUR	85 893 471 EUR	203 390 901 EUR	312 710 932 EUR	399 567 252 EUR	399 567 252 EUR	399 567 252 EUR
R.19^{PR} Talajjavítás és -védelem A talajgazdálkodás számára előnyös, a talajminőség és a talajbióta javítására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal (mint például a talajművelés csökkentése, a talaj növényi kultúrákkal történő borítása, továbbá a vetésforgó, többek között hüvelyes növényekkel) érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	SO5	0,00 %	28,41 %	28,41 %	30,41 %	30,48 %	28,55 %	0,14 %	30,48 %
R.19 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0 ha	1 508 361 ha	1 508 361 ha	1 614 637 ha	1 618 456 ha	1 515 999 ha	7 638 ha	1 618 456 ha
R.19 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha
R.20^{PR} A levegőminőség javítása Az ammóniakibocsátás csökkentésére irányuló	SO5	%	13,48 %	13,48 %	13,48 %	13,48 %	13,48 %	%	13,48 %

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
támogatott kötelezettségvállalással érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya									
R.20 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0 ha	715 521 ha	715 521 ha	715 521 ha	715 521 ha	715 521 ha	0 ha	715 521 ha
R.20 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha
R.21^{PR} A vízminőség védelme A víztestek minőségére vonatkozó támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	SO5	%	20,40 %	20,40 %	25,19 %	25,24 %	13,66 %	0,09 %	25,24 %
R.21 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0 ha	1 082 892 ha	1 082 892 ha	1 337 518 ha	1 340 025 ha	725 354 ha	5 014 ha	1 340 025 ha
R.21 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha
R.22^{PR} Fenntartható tápanyag-gazdálkodás A tápanyag-gazdálkodás javítására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya	SO4, SO5, SO6	0,00 %	17,18 %	17,18 %	21,89 %	21,89 %	13,48 %	0,00 %	21,89 %
R.22 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0 ha	911 988 ha	911 988 ha	1 162 420 ha	1 162 420 ha	715 521 ha	0 ha	1 162 420 ha
R.22 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha
R.23^{PR} Fenntartható vízhasználat A vízgyensúly javítására irányuló támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású terület (UAA) aránya	SO5	%	15,74 %	15,74 %	18,94 %	18,94 %	9,15 %	%	18,94 %
R.23 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0 ha	835 668 ha	835 668 ha	1 005 795 ha	1 005 795 ha	486 076 ha	0 ha	1 005 795 ha
R.23 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha
R.24^{PR} A növényvédő szerek fenntartható és csökkentett mértékű használata Azon támogatott egyedi kötelezettségvállalások által érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, amelyek célja a növényvédő szerek fenntartható használata a növényvédő szerek jelentette kockázatoknak és a növényvédő szerek káros hatásainak – például a növényvédő szerek szivárgásának – a csökkentése érdekében	SO5, SO6, SO9	0,00 %	18,14 %	18,14 %	23,94 %	23,94 %	18,14 %	0,00 %	23,94 %

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
R.24 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0 ha	963 090 ha	963 090 ha	1 270 875 ha	1 270 875 ha	963 090 ha	0 ha	1 270 875 ha
R.24 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha
R.25 Az állattenyésztési ágazat környezeti teljesítménye A környezeti fenntarthatóság javítására tett, támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett számosállategységek aránya	SO6	%	%	%	1,45 %	1,45 %	%	%	1,45 %
R.25 Számláló: Azon számosállategységek száma, amelyekhez kapcsolódóan kifizetést teljesítettek		0 LU	0 LU	0 LU	35 573 LU	35 573 LU	0 LU	0 LU	35 573 LU
R.25 Nevező: Számosállategységek összesen		2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU
R.26^{CU} Természeti erőforrásokhoz kapcsolódó beruházások A KAP keretében a természeti erőforrások védelméhez kapcsolódó, termelő- és nem termelőberuházásokra vonatkozó támogatásban részesülő gazdaságok aránya	SO4, SO5	%	%	0,29 %	0,79 %	1,04 %	1,20 %	1,20 %	1,20 %
R.26 Számláló: A vonatkozó támogatásban részesülő gazdaságok száma		0 farm	0 farm	700 farm	1 900 farm	2 500 farm	2 900 farm	2 900 farm	2 900 farm
R.26 Nevező: Gazdaságok száma összesen		241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm
R.27^{CU} Környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai teljesítmény a vidéki térségekbe irányuló beruházások révén A környezeti fenntarthatósághoz, az éghajlatváltozás mérsékléséhez és az ahhoz való alkalmazkodáshoz kapcsolódó célok eléréséhez hozzájáruló műveletek száma a vidéki térségekben	SO4, SO5, SO6	0	506	1 010	1 397	1 624	1 650	1 650	1 650
R.28^{CU} Környezetvédelmi vagy éghajlat-politikai teljesítmény ismeretek és innováció révén A környezeti-éghajlati teljesítmény tekintetében tanácsadásban részesülő, illetve képzésben, ismeretcsereben vagy az európai innovációs partnerség	XCO	60 000	146 727	234 058	324 986	415 313	441 722	441 726	441 726

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
KAP által támogatott operatív csoportjaiban részt vevő személyek száma									
R.29^{PR} Az ökológiai gazdálkodás fejlesztése A KAP által az ökológiai gazdálkodás céljából támogatott, mezőgazdasági hasznosítású területek aránya, az ilyen gazdálkodás fenntartása és az arra való áttérés között megosztva	SO4, SO5, SO6, SO9	%	5,26 %	5,26 %	5,26 %	5,26 %	%	%	5,26 %
R.29 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0 ha	279 415 ha	279 415 ha	279 415 ha	279 415 ha	0 ha	0 ha	279 415 ha
R.29 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha
R.30^{PR} A fenntartható erdőgazdálkodás támogatása Az erdővédelemnek és az ökoszisztéma-szolgáltatások irányításának támogatására tett kötelezettségvállalásokkal érintett erdőterületek aránya	SO4, SO6, SO8	0,00 %	0,55 %	4,21 %	5,77 %	6,03 %	6,28 %	6,54 %	6,54 %
R.30 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0 ha	10 660 ha	81 650 ha	112 000 ha	117 000 ha	122 000 ha	127 000 ha	127 000 ha
R.30 Nevező: Erdőterület összesen		1 941 600 ha	1 941 600 ha	1 941 600 ha	1 941 600 ha	1 941 600 ha	1 941 600 ha	1 941 600 ha	1 941 600 ha
R.31^{PR} Élőhelyek és fajok védelme A biológiai sokféleség megőrzésének vagy helyreállításának támogatására irányuló támogatott kötelezettségvállalások által érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya, a magas természeti értékű gazdálkodási gyakorlatokat is beleértve	SO6	0,00 %	19,94 %	19,94 %	29,87 %	29,95 %	19,54 %	0,17 %	29,95 %
R.31 Számláló: A kifizetés által érintett hektárok száma		0 ha	1 058 725 ha	1 058 725 ha	1 586 038 ha	1 590 450 ha	1 037 289 ha	8 824 ha	1 590 450 ha
R.31 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha
R.32^{CU} A biológiai sokféleséggel kapcsolatos beruházások A KAP keretében a biológiai sokféleséghez hozzájáruló beruházástámogatásban részesülő gazdaságok aránya	SO6	%	%	0,27 %	0,69 %	0,85 %	1,02 %	1,02 %	1,02 %
R.32 Számláló: A vonatkozó támogatásban részesülő gazdaságok száma		0 farm	0 farm	639 farm	1 668 farm	2 058 farm	2 448 farm	2 448 farm	2 448 farm

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
R.32 Nevező: Gazdaságok száma összesen		241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm	241 000 farm
R.33 A Natura 2000 kezelésének javítása A támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett összes Natura 2000 terület aránya		%	10,51 %	11,03 %	11,35 %	11,35 %	0,84 %	0,84 %	11,35 %
R.33 Számláló: Vonatkozó kötelezettségvállalások által érintett hektárok száma Natura 2000 területeken	SO6	0 ha	150 631 ha	158 131 ha	162 631 ha	162 631 ha	12 000 ha	12 000 ha	162 631 ha
R.33 Nevező: Natura 2000 területen fekvő mezőgazdasági terület összesen		1 433 344 ha	1 433 344 ha	1 433 344 ha	1 433 344 ha	1 433 344 ha	1 433 344 ha	1 433 344 ha	1 433 344 ha
R.34^{PR} A tájképi elemek megőrzése A tájképi elemek – a sövényeket és fákat is beleértve – kezelésére tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA) aránya	SO6	%	0,42 %	0,42 %	0,46 %	0,49 %	0,29 %	0,07 %	0,49 %
R.34 Számláló: A tájképi elemek – a sövényeket és fákat is beleértve – kezelésére tett támogatott kötelezettségvállalásokkal érintett mezőgazdasági hasznosítású területek (UAA)		0 ha	22 318 ha	22 318 ha	24 191 ha	26 064 ha	15 218 ha	3 746 ha	26 064 ha
R.34 Nevező: Mezőgazdasági hasznosítású terület összesen		5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha	5 309 520 ha
R.35^{CU} A méhkaptárak megőrzése: A KAP keretében támogatott méhkaptárak aránya		57,76 %	58,99 %	60,23 %	61,47 %	62,71 %	62,71 %	62,71 %	62,71 %
R.35 Számláló: Azon méhkaptárak száma, amelyekhez kapcsolódóan kifizetést teljesítettek	SO6	700 000 beehives	715 000 beehives	730 000 beehives	745 000 beehives	760 000 beehives	760 000 beehives	760 000 beehives	760 000 beehives
R.35 Nevező: Az Európai Bizottságnak bejelentett méhkaptárak száma összesen: a terv kidolgozásakor rendelkezésre álló legutóbbi három év átlaga.		1 212 009 beehives	1 212 009 beehives	1 212 009 beehives	1 212 009 beehives	1 212 009 beehives	1 212 009 beehives	1 212 009 beehives	1 212 009 beehives
R.36^{CU PR} Generációs megújulás KAP-támogatás segítségével vállalkozást indító fiatal mezőgazdasági termelők száma, nemek szerinti bontással együtt	SO1, SO7	0	1 700	3 500	4 600	5 700	6 800	6 800	6 800
R.37^{CU} Növekedés és foglalkoztatás a vidéki térségekben	SO8	0	1 700	3 500	4 600	5 700	6 900	6 900	6 900

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
A KAP-projektek keretében támogatott új munkahelyek									
R.38^{CU} LEADER-lefedettség A helyi fejlesztési stratégiák által érintett vidéki népesség aránya		0,00 %	99,96 %	99,96 %	99,96 %	99,96 %	99,96 %	99,96 %	99,96 %
R.38 Számláló: A programozási időszak alatt a LEADER keretében támogatott helyi akciócsoportok által lefedett vidéki lakosság	SO8	0 person	4 056 919 person	4 056 919 person	4 056 919 person	4 056 919 person	4 056 919 person	4 056 919 person	4 056 919 person
R.38 Nevező: Teljes vidéki népesség – LEADER program (R.38)		4 058 628 person	4 058 628 person	4 058 628 person	4 058 628 person	4 058 628 person	4 058 628 person	4 058 628 person	4 058 628 person
R.39^{CU} A vidéki gazdaság fejlesztése A KAP keretében nyújtott támogatással fejlesztett vidéki gazdaságok, köztük a biogazdaságok száma	SO2, SO3, SO7, SO8, SO9	0	200	700	1 400	2 700	3 700	4 600	4 600
R.40^{CU} A vidéki gazdaság intelligens átmenete A támogatott „Intelligens falvak” stratégiák száma	SO8, XCO	0	5	15	35	52	52	52	52
R.41^{CU PR} Összeköttetés teremtése Európa vidéki térségei között A szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához a KAP-támogatásnak köszönhetően jobb hozzáféréssel rendelkező vidéki lakosság aránya	SO8	%	%	4,39 %	8,75 %	15,28 %	21,81 %	28,36 %	28,36 %
R.41 Számláló: A vonatkozó fejlesztések által érintett vidéki népesség		0 person	0 person	178 000 person	355 000 person	620 000 person	885 000 person	1 151 000 person	1 151 000 person
R.41 Nevező: Teljes vidéki népesség – szolgáltatások és infrastruktúra (R.41)		4 058 628 person	4 058 628 person	4 058 628 person	4 058 628 person	4 058 628 person	4 058 628 person	4 058 628 person	4 058 628 person
R.42^{CU} A társadalmi befogadás előmozdítása A társadalmi befogadást célzó, támogatásban részesülő projektekkel érintett személyek száma	SO8, XCO	0	1 045	3 149	7 318	11 399	11 960	12 521	12 521
R.43^{PR} Az antimikrobiális szerek használatának korlátozása Az antimikrobiális szerek használatának korlátozására irányuló, támogatott intézkedésekkel	SO9	%	33,84 %	45,29 %	48,57 %	51,84 %	8,18 %	%	51,84 %

Eredménymutató	Konkrét célkitűzés	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Átfogó célérték
(megelőzés/csökkentés) érintett számosállategységek (száe) aránya									
R.43 Számláló: Azon számosállategységek száma, amelyekhez kapcsolódóan kifizetést teljesítettek		0 LU	827 400 LU	1 107 400 LU	1 187 400 LU	1 267 400 LU	200 000 LU	0 LU	1 267 400 LU
R.43 Nevező: Számosállategységek összesen		2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU
R.44^{PR} Az állatjólét javítása Az állatjólét javítását célzó, támogatott intézkedésekkel érintett számosállategységek (száe) aránya		%	1,12 %	1,12 %	57,03 %	57,03 %	%	%	57,03 %
R.44 Számláló: Azon számosállategységek száma, amelyekhez kapcsolódóan kifizetést teljesítettek	SO9	0 LU	27 400 LU	27 400 LU	1 394 400 LU	1 394 400 LU	0 LU	0 LU	1 394 400 LU
R.44 Nevező: Számosállategységek összesen		2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU	2 444 890 LU

2.3.2 Az eredménymutatókhoz közvetlenül és jelentős módon kapcsolódó tervezett beavatkozások és kimenetek

Lásd az SFC2021 alkalmazás táblázatát

2.3.3. Összehangoltság „a termelőtől a fogyasztóig” stratégiában és az uniós biodiverzitási stratégiában meghatározott, 2030-ra teljesítendő uniós célkitűzésekkel, valamint hozzájárulása azok teljesítéséhez

Amint azt a Stratégiai állásfoglalásban is rögzítettük: a magyar KAP Stratégiai Terv érdemben járul hozzá az Európai Zöld Megállapodás célkitűzéseinek megvalósulásához.

Az alábbiakban a Termőföldtől az Asztalig (F2F) Stratégia, valamint a Biodiverzitás Stratégia mezőgazdaságot és élelmiszeripart érintő célértékeit tekintjük át, és mutatjuk be Tervünk hozzájárulását ezek teljesüléséhez.

F2F célkitűzés: A tápanyagvesztés csökkentése 50 százalékkal, miközben a talaj termékenysége nem romlik

Magyarországon a talajvédő termőföldhasználat alapelvárásait a *termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény* szabályozza, mely a talajok általános védelmén túl kiterjed az erózió elleni védekezésre, a talajok szervesanyag-tartalmának megőrzésére, illetve a szikes és savanyú talajok művelésére és a környezetkímélő tápanyag-gazdálkodásra, valamint a talaj túlzott tömörödésének megelőzésére és megszüntetésére, ezáltal vízgazdálkodásának javítására. A *talajvédelmi terv készítésének részletes szabályairól szóló 90/2008. (VII. 18.) FVM rendelet* határozza meg a fenti törvénnyel összhangban, hogy mely tevékenységekhez kell talajvédelmi tervet készíteni (pl. öntözés, hígtrágya, szennyvíz és szennyvíziszap mezőgazdasági felhasználása, erózió elleni műszaki talajvédelmi beavatkozások megvalósítása stb).

KAP Stratégiai Tervünkben a kondicionalitáson belül az **5., 6. és 7. számú GAEC előírás** vonatkozik a talajok védelmére. Ezek az előírások egyrészt a talajromlás és a talajerózió kockázatát hivatottak csökkenteni, másrészt a talajpotenciál megőrzését szolgálják összhangban a *termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvénnyel*. Az **agro-ökológiai program** (beavatkozás kódja: DP17_G01_ECOS_16) választható előírásai közül a téli talajtakarás, a forgatás nélküli talajművelés, a talajkondicionálók, nitrogén-inhibitorok, mikrobiológiai készítmények alkalmazása, az ültetvények sorközének takarása, a terménydiverzifikáció, valamint a magasabb arányú nem termelő terület fenntartása (pl. parlag, nitrogénmegkötő növények telepítése, másodvetésű zöldtrágya növények termesztése) betartása segíti elő a talajpotenciál megőrzését és javítását, a talajszerkezet és a talaj biodiverzitásának védelmét és javítását, a talajok tápanyag- és vízmegtartó képességének növelését, valamint az erózió elleni védelmet. Az **agrár-környezetgazdálkodási kifizetések** (AKG, beavatkozás kódja: RD19_G01_AEC_70) általános előírásai közül több is kiterjed a fenntartható tápanyag-gazdálkodásra (talajvizsgálaton alapuló tápanyag-gazdálkodási terv készítése, nitrogén hatóanyag kijuttatás korlátozása), a talajvédő gazdálkodásra (forgatás nélküli talajművelés, erózióvédelmi intézkedések, talajvédő vetésszerkezet stb.), és ezen felül terület specifikus előírásomagok kerültek összeállításra az erózió-, a belvív-, illetve az aszályérzékeny területekre. Míg az erózió elleni előírásomagnak a talajerózióból és/vagy felszíni lefolyásból származó hordalék- és szennyezőanyag terhelés csökkentése az elsődleges célja, addig a belvív-érzékeny területeken a vízvisszatartás, az aszály-érzékeny területeken pedig a vízmegtartó talajművelés az támogatott jó gyakorlat. Az **ökológiai gazdálkodás**

támogatása (beavatkozások kódja: RD20_G02_ORT_70) a gazdálkodási mód során alkalmazott, az ökológiai termelésre vonatkozó uniós jogszabályokban megfogalmazott elvek és szabályok következtében közvetlenül hozzájárul a mezőgazdasági terület bruttó tápanyagmérlegének javításához, a talajzsarolás csökkentéséhez, valamint a talajok szervesanyag-készletének helyreállításához. Ezek az előírások mind túlmutatnak a fent részletezett alapkövetelményeken, ezáltal hozzájárulnak a F2F célkitűzés megvalósulásához.

F2F és Biodiverzitás Stratégia célkitűzés: Az EU mezőgazdasági területének 25 százalékán ökológiai gazdálkodást folytassanak

Magyarországon az ökológiai gazdálkodás támogatását a Biodiverzitás Stratégia és a Termőföldtől az Asztalig Stratégia célkitűzéseinek tükrében kiemelt jelentőségűnek tekintjük. Ezzel arányos forrásallokációt, illetve megemelt fajlagos támogatási szintet biztosítunk mind az átállás, mind a fenntartás időszakára.

A már a korábbi vidékfejlesztési programokban is jelenlévő **ökológiai gazdálkodás támogatásának** (ÖKO, beavatkozások kódja: RD20_G02_ORT_70) **folytatása és a támogatások folyamatosságának biztosítása** kiemelt cél nemzeti szakpolitikai dimenzióban is, mivel az ökológiai gazdálkodás jelentős környezeti hozzáadott értékű gazdálkodási forma, ami jelentős mennyiségű területen és jelentős forrással járul hozzá a környezeti- és klímaterkvéseinkhez. 2022-től megemelt egységköltséggel, 3 éves kötelezettségvállalási időszakkal hirdettük meg – a VP szabályrendszere szerinti – az új ÖKO felhívást, melyet 2025-től újabb – a Stratégiai Terv szabályrendszere szerinti – ÖKO felhívás követ majd. Tehát 2022-ben még: 1305/2013/EU rendelet 28. cikke (Agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos műveletek), illetve a 29. cikke (Ökológiai gazdálkodás), míg 2023-tól determináljuk a KAP Stratégiai Terv rendelet 70. cikke alá (Környezet- és éghajlatvédelmi és egyéb gazdálkodási kötelezettségvállalások). A 2025. évi új ÖKO indítása lehetőséget ad, hogy az időközben felmerülő újabb szükségleteknek és/vagy problémákat még hatékonyabban kezelő előírás-csomagokat dolgozzunk ki.

Amint arra az IFOAM nemzetközi ökogazdálkodási szervezet is rámutatott kiadványában (link:

https://www.organicseurope.bio/content/uploads/2021/11/IFOAMEU_policy_CAP_externalbriefing_17112021.pdf?dd), Magyarországon **komoly hangsúlyt fektettünk a KAP stratégia tervezés során, hogy a vele párhuzamosan készülő, nemzeti Ökológiai Cselekvési Tervvel (ÖCST) a lehető legerősebb szinergiát alakítsuk ki.** A két programot gondozó stáb szoros együttműködésben dolgozott az elmúlt egy évben.

A Cselekvési Terv legfontosabb célkitűzése, hogy **2027-ig megduplázza a hazai ökológiai művelés alá vont területek méretét, elérve ezzel a 10 százalékos ökoterületarányt,** jelentősen hozzájárulva ezzel az ambiciózus uniós célszám eléréséhez. A Cselekvési Terv intézkedéseinek megvalósításához szükséges forrás jelentős része a hazai KAP Stratégiai Tervbe beépíthető. A magyar **KAP Stratégiai Terv számos ponton segíteni fogja tehát az intézkedéseket:**

- Az Agrárminisztérium rendszeres szakmai egyeztetéseket tart az érintett ágazati szervezetekkel (Vetőmag Szövetség és Termék Tanács, Gabonatermesztők Országos Szövetsége, FruitVeB, Baromfi Termék Tanács, Tej Szakmaközi Szervezet és

TermékTanács, Vágóállat és Hús Szakmaközi Szervezet és TermékTanács, Felelős Élelmiszergyártók Szövetsége stb.) és az Agrárminisztérium Irányító Hatóságával a **KAP felhívások öko célértékekkel való összehangolása és a sikeres ökológiai átállási arány megvalósítása érdekében 2022-től.**

- Az Agrárminisztérium a mezőgazdasági termékekre és élelmiszerekre vonatkozó minőségrendszerek és az önkéntes mezőgazdaságtermék-tanúsító rendszerek nemzeti elismeréséről szóló 26/2018. (X. 1.) AM rendelet szerint – a KMÉ védjegyrendszer részeként – **elismer egy ÖKO-KMÉ védjegyet 2023-ig**, amely – a már létező minőségrendszereket tovább erősítve – ösztönzi a teljes átállást és a bio termékek közül kiemeli a magasabb minőséget (nemzetközi példák: osztrák AMA Biosiegel, német Bio-Siegel mintájára).
- Az Agrárminisztérium **kiemelten ösztönzi** (pl. jelentős pályázati plusz pontokkal) az innovációra különösen fogékony gazdálkodói kört, a fiatal gazdákat továbbá a friss zöldség és gyümölcs termelőket az **ökológiai termék-előállításra**, illetve a kisebb létszámú **ökológiai állattartó telepek átállítását** segítő takarmány-integrációk kialakulását (pl. tej, sertés, tojás és húshasznú baromfi és kiskérődző vonalon) 2023-tól.
- Az Agrárminisztérium megbízásából, a NAK kiadásában **ágazat-specifikus technológiai útmutatók és tájékoztatók** készülnek 2022-től a gazdálkodók számára, melyek elősegítik a sikeres ökológiai átállást, az ökológiai állattartás, tápanyag-utánpótlás gyakorlatának elsajátítását, a tanúsított termék-előállítást, valamint tudatosítják az ökológiai gazdálkodás hozzájárulását a klíma-, biodiverzitás- és egészségvédelmi célokhoz.
- Az Agrárminisztérium a KAP vonatkozó felhívásai (pl. élelmiszerfeldolgozási beruházások felhívásai) által **20 százalékkal megnöveli az ökotermék-integrációban részt vevő termelők számát** 2027-ig.
- Az Agrárminisztérium **pontosítja a REL együttműködésekkel kapcsolatos követelményeket** és a vonatkozó KAP felhívásokhoz tartozó keretösszeg ökotermék-arányos részével támogatja az **ökológiai rövid ellátási láncok létrehozását**, különös tekintettel az ökogazda-molnár-pék együttműködések és a közösség által támogatott ökológiai mezőgazdasági rendszerek (AMAP rendszerek) létrehozási és működtetési költségeit 2027-ig.
- Az Agrárminisztérium a vonatkozó KAP felhívásokhoz tartozó keretösszeg ökotermék-arányos részével ösztönzi az **ökológiai állati eredetű termék-előállítást** (pl. tejtermékek, méz, hal, hús, tojás), különös tekintettel az **öko gyepterületekhez köthető állattartás ökológiai minősítésére** (pl. istálló fejlesztések, öko állatállomány átállásával járó állatbeszerzési költségek támogatása) és a kiskérődzőkben rejlő potenciál kiaknázására 2027-ig.
- Az Agrárminisztérium a vonatkozó KAP felhívásokhoz tartozó keretösszeg ökotermék-arányos részével ösztönzi a **tanúsított öko élelmiszer-előállítást végző feldolgozó üzemek számának megduplázódását** 2027-ig.
- Az Agrárminisztérium támogatja a **tanúsított ökotermék-előállítók egyéb minőségirányítási rendszerekhez** (IFS, BRC GLOBALG.A.P. stb.) való csatlakozását, legalább a minőségirányítási rendszerekhez való csatlakozás KAP felhíváshoz tartozó keretösszeg ökotermék-arányos részével 2023-tól.
- Az Agrárminisztérium pályázati keretet biztosít a tanúsított ökoterméket előállító üzemek **fenntartható csomagolótechnikai és logisztikai fejlesztéseikhez** és beruházásaihoz az uniós Körforgásos Gazdasági Akciótervvel összhangban, legalább

a vonatkozó KAP felhívásokhoz tartozó keretösszeg ökoterület-arányos részével 2023-tól.

- Az Agrárminisztérium a hazai agrármarketing keret 15 százalékát fordítja **ökológiai termékek promóciójára**, amit a KAP-pal összefüggő tájékoztatási kötelezettségeire vonatkozó pályázatok és egyéb hazai kiírású pályázati keretek révén valósít meg 2027-ig.
- Az Agrárminisztérium támogatja az **ökológiai tanúsítás és a KMÉ védjegyrendszer részeként létrejövő ÖKO-KMÉ védjegy megszerzését és népszerűsítését** a minőségrendszerekhez való csatlakozás és a minőségrendszerek promóciója KAP felhívásokhoz tartozó keretösszegek ökoterület-arányos részével.

Biodiverzitás Stratégia célkitűzés: A tagállamok mezőgazdasági területének 10 százalékát magas biodiverzitású tájalelemek borítsák

Magyarországon a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény általánosságban kimondja, hogy **a vadon élő szervezetek, továbbá ezek állományai, életközösségei megőrzését élőhelyük védelmével együtt kell biztosítani**, továbbá hogy a vadon élő szervezetek élőhelyeinek, azok biológiai sokféleségének megóvása érdekében minden tevékenységet a természeti értékek és területek kíméletével kell végezni, valamint biztosítani kell a fenntartható használatot, ami magában foglalja a tartamosságot, a természetkímélő módszerek alkalmazását és a biológiai sokféleség védelmét is. Meg kell őrizni a tájak természetes és természetközeli állapotát, továbbá gondoskodni kell a tájak esztétikai adottságait és a jellegét meghatározó természeti értékek, természeti rendszerek és az egyedi tájértékek fennmaradásáról

KAP Stratégiai Tervünkben a Natura 2000 területekre vonatkozó 3. számú jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmény és a 4. számú jogszabályban foglalt gazdálkodási követelmény az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet, illetve a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet előírásaiban jelenik meg. Az jogszabályi előírások a Natura 2000 területek általános védelmét (pl. engedélyköteles tevékenységek), illetve gyepterületek esetében az azok megőrzését szolgáló minimális földhasználati előírásokat fedik le. A kondicionalitás előírásai közül a **1. számú GAEC előírás** (állandó gyepek védelme), a **2. számú GAEC előírás** (vizes élőhelyek és lápok védelme), a **8. számú GAEC előírás** (nem termelő elemek fenntartása, tájképi elemek védelme és fészkelési időszakokra vonatkozó korlátozások), valamint a **9. számú GAEC előírás** (Natura 2000 érzékeny gyepek feltörési tilalma) járul hozzá a mezőgazdasági területekhez kapcsolódó élőhelyek fenntartásához és sokszínűségének növeléséhez, ezáltal segítik a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javítását. Az **agro-ökológiai program** (beavatkozás kódja: DP17_G01_ECOS_16) választható előírásai közül az állandó gyepek gazdaság szintű megőrzése, az emelt szintű, **10 százalékos nem termelő elem fenntartási arány**, a táblaméret maximalizálása, a méhekre veszélyes növényvédőszer korlátozása, az ökológiai növényvédelemben engedélyezett ágensek használata, illetve az ültetvény talajtakarás, sorközgyepesítés választása gyakorlatok is hozzájárulnak a mezőgazdasági területekhez kapcsolódó élőhelyek fenntartásához és sokszínűségének növeléséhez, a túlzott növényvédőszer-használat csökkentéséhez, ezáltal segítik a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javítását. Az **agrár-környezetgazdálkodási kifizetések** (AKG, beavatkozás kódja: RD19_G01_AEC_70) előíráscsomagjai közül nyolc kifejezetten a mezőgazdasági művelés alatt álló gyepterület- és szántóterületekhez kötődő közösségi jelentőségű

fajok megőrzését célozza fajspecifikus előírásokkal a Magas Természeti Értékű Területeken. Mindemellett a többi előírás-csomag is tartalmaz olyan előírásokat, melyek hozzájárulhatnak a mezőgazdasági területekhez kapcsolódó élőhelyek és fajok védelméhez, ezáltal elősegítve a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javítását is. A **Natura 2000 gyepek- illetve erdőterületek kompenzációs kifizetései** (beavatkozások kódjai: RD23_G06_NAG_72, RD34_F01_NAF_72) az ezekre a területekre vonatkozó speciális földhasználati előírások következtében keletkezett többletköltség és bevételkiesés kompenzációját szolgálja, mely intézkedés hozzájárul a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javításához. Az **agro-ökológiai nem termelő beruházások** és az azok fenntartását szolgáló **agro-ökológiai földhasználat-váltást ösztönző kifizetés** (beavatkozások kódja: RD21_G04_LCI_73, RD22_G05_LCP_70) a jelenleg a gazdaságosság határán művelt szántóterületek földhasználat váltását hivatott előmozdítani többek közt a biodiverzitás szempontjából fontos élőhelytípusok létrehozásának céljával, úgymint pl. biodiverzitás védelmi tartós zöldugar (méhlegelő), füves cserjesávok, fajgazdag gyepek, mezővédő erdősávok, fás legelők, vizes élőhelyek, illetve gyepek vízvédelmi sávok. Az így létrejövő és megfelelő előírások mentén fenntartott élőhelyek hozzájárulnak a kedvezőtlen természetvédelmi helyzetben lévő fajok helyzetének javításához. Az **erdőgazdálkodás környezeti vagy klíma célú többéves kötelezettségvállalásainak fenntartási támogatása** (EKV, beavatkozás kódja: RD35_F02_FEC_70) intézkedés az erdészeti hatóság által erdőtervben meghatározott kötelezettségeken túlmutató erdő-környezetvédelmi vállalásokkal (folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódra történő átállás, folyamatos javított felújítás, intenzíven terjedő idegenhonos fa és cserjefajok visszaszorítása, tisztások visszaalakítása, az erdőállományok kézimunka igényes ápolása, illetve a természetkímélő anyagmozgatás) hozzájárul a meglévő erdők természetességi állapotának javításához a Natura 2000 erdőterületeken is. Az **erdők klíma és környezeti teljesítményének javító beruházások** az erdőszerkezet átalakításával, az elegyesség növelésével hozzájárulnak a meglévő erdők természetességi állapotának javításához a Natura 2000 erdőterületeken is az érintett erdőrészletre vonatkozó hatóság által jóváhagyott erdőterv alapján. (beavatkozás kódja: RD41_F08_INN_73)

F2F célkitűzés: A növényvédőszer használatának, valamint kifejezetten a kockázatos növényvédőszer használatának csökkentése 50 százalékkal

Magyarországon a növényvédő szerek használatára vonatkozó hazai előírásokat elsősorban az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény, illetve a növényvédelmi tevékenységről szóló 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet tartalmazza. Ezek az előírások egyúttal megfelelnek a kondicionalitáson belül a **7. és 8. számú jogszabályban foglalt gazdálkodási követelményeknek** (növényvédő szerek forgalomba hozatala, illetve fenntartható használata) is.

KAP Stratégiai Tervünkben az agro-ökológiai program (beavatkozás kódja: DP17_G01_ECOS_16) fenti szabályozásokon túlmutató választható előírásai közül több is kapcsolódik a fenntartható növényvédőszer-használathoz, mint pl. a méhekre kifejezetten vagy mérsékelten veszélyes, illetve kockázatos növényvédőszer használatának korlátozása, illetve az ökológiai gazdálkodásban engedélyezett biológiai ágensek alkalmazásának ösztönzése. A nem termelő elemek fenntartása segíti a hasznos élő szervezeteket, melyek részét képezik az integrált növényvédelemnek. Az **agrár-környezetgazdálkodási kifizetések** (AKG, beavatkozás kódja: RD19_G01_AEC_70) általános előírásai közül több is kiterjed a fenntartható növényvédőszer-használatra (a felhasználható növényvédőszer hatóanyagok

korlátozása), illetve az integrált növényvédelmi megoldások alkalmazására (növényvédelmi előrejelzés alkalmazása, hasznos élő szervezetek segítése). Az **ökológiai gazdálkodás támogatása** (beavatkozások kódja: RD20_G02_ORT_70) a gazdálkodási mód során alkalmazott, az ökológiai termelésre vonatkozó uniós jogszabályokban megfogalmazott elvek és szabályok következtében közvetlenül hozzájárul a mezőgazdasági eredetű peszticid szennyezés csökkentéséhez. Ezek az előírások mind túlmutatnak a fent részletezett alapkövetelményeken. A **mezőgazdasági üzemek fenntartható és digitális fejlesztése**, valamint a **zöldség-gyümölcs ágazati** beavatkozások közül az éghajlatváltozás mérséklését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedések mind lehetőséget adnak olyan beruházások támogatására, amelyek hatékonyan csökkenthetik a mezőgazdasági termelők növényvédőszer felhasználását (beavatkozások kódja: SC18_G02_FVL_47, RD01_E01_FRM_73, RD02_D01_FRM_73).

F2F célkitűzés: A forgalomba hozott antimikrobiális készítmények mennyiségének csökkentése 50 százalékkal

A mezőgazdasági haszonállatok tartása az utóbbi évtizedekben jelentősen megváltozott. Továbbá a fogyasztók részéről az egészséges élelmiszerek felhasználásán túl a fenntarthatóság és az állatok jóléte is előtérbe került.

KAP Stratégiai Tervünkben a támogatási körbe vont **megelőző egészségügyi intézkedések, kezelések az állatállományok általános egészségi és higiéniai állapotának javulásához** vezetnek. Ez csökkenti a megbetegedések számát, ezáltal a gyógykezelések, köztük az antimikrobiális szerek, antibiotikumok adásának szükségességét. Így mérséklődik annak kockázata, hogy antibiotikum rezisztens patogén baktériumtörzsek alakuljanak ki, és terjedjenek el a hazai állományokban. 2022. január 28-tól minden tagállamban közvetlenül alkalmazandó új Uniós szabályozás kerül bevezetésre. Az állatgyógyászati készítményekről szóló 2019/6/EU, továbbá a gyógyszeres takarmányokra irányadó 2019/4/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletek kiemelten kezelik az AMR témakörét, és számos intézkedést és szigorítást tartalmaznak a felelős antibiotikum-használat elősegítésére az állategészségügyben, amire természetesen a KAP-beavatkozásaink kialakításakor is figyelemmel voltunk. (beavatkozás kódok: RD29_G12_AWR_70, RD30_G12_AWC_70, RD31_G12_AWS_70, RD32_G12_AWP_70, RD33_G15_AWB_70)

A nemzetközi irányvonalakkal összhangban 2018 áprilisában **nemzeti állategészségügyi intézkedési terv került kidolgozásra az AMR csökkentésére**, mely többek között célul tűzte ki a 128/2009. (X. 6.) FVM rendelet módosítását is. A 2021. augusztusban bevezetett új hazai rendelkezések az antibiotikum felhasználás csökkentését és a körültekintő, felelős antibiotikum felhasználást segítik, az állat- és közegészségügy közös védelmének szem előtt tartásával, összhangban a nemzeti szakpolitikai törekvésekkel. A legfontosabb változások közé tartozik, hogy: (i) antibiotikumot kizárólag vényen írhat fel állatorvos (megrendelő nem alkalmazható), legfeljebb hétnapos kezelésre elegendő mennyiségben; (ii) a humánegészségügyi szempontból ún. kritikus fontos hatóanyagok megelőző célú alkalmazása tilos, terápiás célra kizárólag rezisztencia vizsgálat elvégzését követően használhatóak; (iii) 2022 januárjától az antibiotikum-felhasználást a jelenleginél bővebb adattartalmú gyógykezelési naplóban kell rögzíteni, s elindul a Nébih online rendszerében történő adatszolgáltatás.

Az élelmiszerlánc-felügyeleti szervek, hatóságok a célzott ellenőrzésekkel, az antimikrobiális készítmények engedélyeinek felülvizsgálatával, a szakmai szervezetekkel való intenzív kapcsolattartással, a vonatkozó nemzetközi feladatok ellátásával, valamint útmutatók kiadásával, képzésekkel járulnak hozzá a felelős antibiotikum-alkalmazáshoz.